

Kallelse

2026-09-17

Fyrbodals kommunalförbund Förbundsdirektionen

Datum: Torsdag den 17 september 2026 kl. 09.00 – 16.00

Plats: VARO Preem i Lysekil

Anmälan om deltagande krävs inte. Förhindrad ledamot ansvarar för att meddela detta till sin ersättare samt att bifoga kallelsen. Kan varken ordinarie ledamot eller ersättare närvara vid mötet, meddelas detta till kommunalförbundets kansli, telefon 0522-44 08 20, alternativt e-post: kansli@fyrbodal.se. Vid behov av specialkost ska detta anmälas i god tid i förväg.

OBS! Möte genomförs fysiskt men vid behov går det att delta på distans via Microsoft Team. Detta behöver anmälas tre dagar före mötet till carina.wiberg-borgh@fyrbodal.se

Ort	Ledamöter	Ersättare
Bengtsfors	Per Eriksson (S)	Anders Forsberg (M)
Dals-Ed	Andreas Nilsson (M)	Paula Holmqvist (S)
Färgelanda	Christoffer Wallin (SD)	Ulla Börjesson (S)
Lysekil	Jan-Olof Johansson (S)	Ulf Hanstål (M)
Mellerud	Ludwig Mossberg (M)	Ulf Rexefjord (SD)
Munkedal	Louise Skaarnäs (SD)	Lisa Kettil (S)
Orust	Catharina Bråkenhielm (S)	Lars Larsson (C)
Sotenäs	Therése Mancini (S)	Eva Abrahamsson (M)
Strömstad	Kent Hansson (S)	Fredrik Eriksson (SD)
Tanum	Liselotte Fröjd (M)	Oskar Josefsson (S)
Trollhättan	Peter Eriksson (M)	Ricky Karlsson (KD)
Trollhättan	Sofia Andersson Dharsani (S)	Tony Georgiou (S)
Uddevalla	Martin Pettersson (SD)	Christer Hasslebäck (UP)
Uddevalla	Stefan Skoglund (S)	Jarmo Uusitalo (MP)
Vänersborg	Benny Augustsson (S)	Mats Andersson (C)
Vänersborg	Henrik Harlitz (M)	Lena Eckerbom Wendel (M)
Åmål	Michael Karlsson (M)	Mikael Nilsson (MP)

Tjänstepersoner

Anna Lärk Ståhlberg, förbundsdirektör
Carina Wiberg Borgh, sekreterare/ chef verksamhetsstöd
Michael Johansson, chef för Regional utveckling
Titti Andersson, bitr. förbundsdirektör
Andreas Albertsson Sülau, chef för kompetensförsörjning
Morgan Ahlberg, infrastrukturstrateg
Christel Thuresson, energi och näringslivsstrateg
Anna-Lena Sörensson, projektledare strukturbild
Eva-Maria Persdotter, socialstrateg

DAGORDNING

ÄRENDE 1 - Upprop och val av justerare	3
ÄRENDE 2 - Fastställande av dagordningen	4
ÄRENDE 3 – Ordförande och förbundsdirektör informerar	5
ÄRENDE 4 – Förbundsdirektionens sammanträdestider 2027	6
ÄRENDE 5 – Valberedningens arbetsordning och regler för nominering	7
ÄRENDE 6 – Val av valberedning inför mandatperiod 2027-2030	8
ÄRENDE 7 – Firmateckningsrätt	11
ÄRENDE 8 – Laglighetsprövning enligt kommunallagen - Förvaltningsrättens dom i mål 13960-25 i Uddevalla kommuns initiativärende	12
ÄRENDE 9 – Information om Gryning vård AB	13
ÄRENDE 10 – Länsgemensam riktlinje för patientsäkerhet	14
ÄRENDE 11 – Strukturbild/Visionsarbetet	15
ÄRENDE 12 – Vad gav Almedalen	16
ÄRENDE 13 – Energiförsörjning – aktuellt läge	17
ÄRENDE 14 – Handlingsplan energiomställning Fyrbodalsregionen	18
ÄRENDE 15 – Aktuella infrastrukturärenden	19
ÄRENDE 16 – Strategiska vägval storregional kollektivtrafik	20
ÄRENDE 17 – Övrigt	22
ÄRENDE 18 – Anmälningssärenden / Meddelanden	23
ÄRENDE 19 – Redovisning av delegationsbeslut	24
ÄRENDE 20 – Nästa möte	25

ÄRENDE 1 - Upprop och val av justerare

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen väljer xx (xx) till justerare. Justering äger rum 2026-09-21, digitalt

Sammanfattning

Till justerare föreslås någon av nedanstående ledamöter:

Liselott Fröjd (M)
Benny Augustsson (S)
Per Eriksson (S)
Christoffer Wallin (SD)
Kent Hansson (S)

Justeringen föreslås äga rum 2026-09-21, digitalt

ÄRENDE 2 - Fastställande av dagordningen

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen fastställer dagordningen.

Sammanfattning

ÄRENDE 3 – Ordförande och förbundsdirektör informerar

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen har tagit del av informationen

Sammanfattning

Omvärdsspaning

Regional kontext

- BHU, SRO och VästKom
- Västgruppen
- Västsvensk samling
- Kommundirektörer

Aktuellt i Fyrbodalsregionen & på kommunalförbundet

ÄRENDE 4 – Förbundsdirektionens sammanträdestider 2027

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen beslutar att godkänna förslaget på sammanträdesdagar 2027 enligt nedan:

Arbetsutskottet: 270122, 270305, 270409, 270521, 270910, 271022, 271203

Direktionen: 270205, 270319, 270423, 270604, 270924, 271112, 271217

Sammanfattning

Enligt årshjulet skall mötesdatum för nästa år beslutas på direktionen i september. Ett förslag på mötesdatum har därför arbetats fram.

Förslaget bygger på samma princip som tidigare år med intervall och hänsyn till BHU, SRO, Västkom, Västgruppen samt SKR:s beredning och helgdagar.

Nytt för 2027 är att sammanträdesdagarna är förlagda till fredagar för både arbetsutskott och direktion. Detta är en anpassning till övriga kommunalförbund samt önskemål från VGR.

Arbetsutskottet sammanträder mellan kl. 09,00-12,00 och direktionen mellan kl. 09,00-14,30 (max 15,00)

Arbetsutskottet: 270122, 270305, 270409, 270521, 270910, 271022, 271203

Direktionen: 270205, 270319, 270423, 270604, 270924, 271112, 271217

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-10

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att godkänna förslaget på sammanträdesdagar 2027 enligt nedan:

Arbetsutskottet: 270122, 270305, 270409, 270521, 270910, 271022, 271203

Direktionen: 270205, 270319, 270423, 270604, 270924, 271112, 271217

Beslutet skickas till

Medlemskommunerna

Förbundsdirektionens sammanträdestider 2027

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att godkänna förslaget på sammanträdesdagar 2027 enligt nedan:

Arbetsutskottet: 270122, 270305, 270409, 270521, 270910, 271022, 271203

Direktionen: 270205, 270319, 270423, 270604, 270924, 271112, 271217

Sammanfattning

Enligt årshjulet skall mötesdatum för nästa år beslutas på direktionen i september. Ett förslag på mötesdatum har därför arbetats fram. Förslaget bygger på samma princip som tidigare år med intervall och hänsyn till BHU, SRO, Västkom, Västgruppen samt SKR:s beredning och helgdagar.

Nytt för 2027 är att sammanträdesdagarna är förlagda till fredagar för både arbetsutskott och direktion. Detta en anpassning till övriga kommunalförbund samt önskemål från VGR.

Arbetsutskottet sammanträder mellan kl. 09,00-12,00 och direktionen mellan kl. 09,00-14,30 (max 15,00).

Arbetsutskottet: 270122, 270305, 270409, 270521, 270910, 271022, 271203

Direktionen: 270205, 270319, 270423, 270604, 270924, 271112, 271217

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-14

Beslutet skickas till

Medlemskommunerna

Handläggare av ärendet

Carina Wiberg Borgh
Chef verksamhetsstöd

ÄRENDE 5 – Valberedningens arbetsordning och regler för nominering

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen beslutar att anta förslaget i handlingarna till reviderad arbetsordning och regler för nominering med följande justeringar:

- Funktionen som sammankallande i valberedningen utses inom gruppen och ska vara öppen för alla i valberedningen.
- Direktionen utser fyra ledamöter till Västkoms styrelse. Ledamöterna ska utgöras av två ledamöter från presidiet samt två representanter från socialnämndernas nätverk för ordföranden.
- Direktionen utser förbundsordförande och en ersättare till att vara direktionens ombud på Innovatum AB:s bolagsstämma

Sammanfattning

På direktionens möte i februari 2027 ska val göras för uppdrag i Fyrbodals kommunalförbund. En ny valberedning för mandatperioden 2027-2030 kommer att utses på direktionen sammanträde 2026-09-17 som ska bereda valen. I samband med ny mandatperiod görs också en översyn av Valberedningens arbetsordning. Ett reviderat förslag har arbetats fram.

2026 års utkast är mer omfattande och formaliserat än den beslutade arbetsordningen från 2022. Det innebär framför allt en tydligare formalisering av direktionens och valberedningens sammansättning, nya regler om valberedningens tillsättning och mandatperiod, ett helt nytt avsnitt om revisorer, en skarpare formulering kring presidiet samt ändrade regler för vårdssamverkansorganet och Dalslands kanal. De flesta övriga externa uppdrag finns kvar, men dokumentet har strukturerats om från en relativt kort nomineringslista till en mer komplett arbetsordning.

Beslutsunderlag

2026-08-14 Tjänsteskrivelse

Förslag till reviderad "Valberedningens arbetsordning och regler för nominering"

Arbetsordning för valberedningen – beslutad av förbundsdirektionen 2022-09-22 §91

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att anta förslaget i handlingarna till reviderad arbetsordning och regler för nominering med följande justeringar:

- Funktionen som sammankallande i valberedningen utses inom gruppen och ska vara öppen för alla i valberedningen.
- Direktionen utser fyra ledamöter till Västkoms styrelse. Ledamöterna ska utgöras av två ledamöter från presidiet samt två representanter från socialnämndernas nätverk för ordföranden.
- Direktionen utser förbundsordförande och en ersättare till att vara direktionens ombud på Innovatum AB:s bolagsstämma

Beslutet skickas till

Valberedningens ledamöter för mandatperioden 2027-2030

Valberedningens arbetsordning och regler för nominering

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att anta förslaget i handlingarn till reviderad arbetsordning och regler för nominering.

Sammanfattning

På direktionens möte i februari 2027 ska val göras för uppdrag i Fyrbodals kommunalförbund. En ny valberedning för mandatperioden 2027-2030 kommer att utses på direktionen sammanträde 2026-09-17 som ska bereda valen. I samband med ny mandatperiod görs också en översyn av Valberedningens arbetsordning. Ett reviderat förslag har arbetats fram.

2026 års utkast är mer omfattande och formaliserat än den beslutade arbetsordningen från 2022. Det innebär framför allt en tydligare formalisering av direktionens och valberedningens sammansättning, nya regler om valberedningens tillsättning och mandatperiod, ett helt nytt avsnitt om revisorer, en skarpare formulering kring presidiet samt ändrade regler för vårdsamverkansorganet och Dalslands kanal. De flesta övriga externa uppdrag finns kvar, men dokumentet har strukturerats om från en relativt kort nomineringslista till en mer komplett arbetsordning.

Beslutsunderlag

2026-08-14 Tjänsteskrivelse

Förslag till reviderad ”Valberedningens arbetsordning och regler för nominering”

Arbetsordning för valberedningen – beslutad av förbundsdirektionen 2022-09-22 §91

Beslutet skickas till

Valberedningens ledamöter för mandatperioden 2027-2030

Ärendebeskrivning

Det som har tillkommit i 2026 års förslag till revidering

Nytt avsnitt om direktionen. Den nya versionen inleds med ett eget avsnitt om direkt-
ionen. Där anges att direktionen enligt förbundsordningen ska bestå av 17 ledamöter och
17 personliga ersättare. Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg utser vardera två ordina-
rie ledamöter och två ersättare, medan övriga medlemskommuner utser vardera en ordi-
narie ledamot och en ersättare. Det anges också uttryckligen att direktionen inom sig ut-
ser ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande. Detta fanns inte i 2022 års
arbetsordning. Det finns däremot reglerat i förbundsordningen och har tagits med i ar-
betsordningen för att få en helhet i vilka val som ska göras och av vem.

Tydligare regler för valberedningen. I 2022 års dokument framgår i huvudsak att direkt-
ionen utser valberedningen och att sammankallande utses inom gruppen. I 2026 års ut-
kast anges i stället att arbetsutskottet lämnar förslag, att direktionen beslutar vilka som
ska ingå samt vem som ska vara sammankallande. Funktionen som sammankallande ska
dessutom rotera mellan Vänersborg, Trollhättan och Uddevalla.

Ny reglering av valberedningens mandatperiod. Det har tillkommit regler om när en ny
valberedning ska tillsättas och hur länge den sitter. Inför en ny mandatperiod ska den
gamla direktionen fatta beslut om en ny valberedning som bereder tillsättandet av funkt-
ionerna för den kommande mandatperioden. Valberedningens mandatperiod anges löpa
från oktober år 4 i mandatperioden till och med september år 4 i nästa mandatperiod.
Detta är i praktiken en anpassning till hur förbundet har arbetat under de senaste man-
datperioderna.

Nytt avsnitt om revisorer. Ett helt nytt avsnitt om revisorer har lagts till. Där anges bland
annat att förbundet ska revideras av fem revisorer, att Vänersborgs kommun utser dem
efter nominering från medlemskommunerna, att Vänersborg ska vara sammankallande
och ordförande samt vilka regler som gäller för mandatperiod och revisionsberättelse.
Någon motsvarande generell reglering av förbundets revisorer finns inte i 2022 års doku-
ment. Detta är dock reglerat i förbundsordningen och har tagits med i arbetsordningen
för att få en helhet i vilka val som ska göras och av vem.

Det som har ändrats

Arbetsutskottets sammansättning. Sammansättningen är i sak ungefär densamma, men reglerna har blivit tydligare. År 2022 anges representation från Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla, samt från Dalsland och Bohuslän och dessutom två ersättare. I 2026 års utkast anges uttryckligen att arbetsutskottet ska bestå av fem ledamöter och två ersättare samt att både Bohuslän och Dalsland ska ha var sin ledamot och var sin ersättare. Detta är en anpassning till hur man i praktiken har hanterat nomineringen.

Presidiet. Regeln om presidiet har skärpts språkligt. År 2022 anges att presidiet bör utses inom arbetsutskottet. I 2026 års utkast anges i stället att ordförande samt 1:e och 2:e vice ordförande ska utses inom arbetsutskottet och utgöra direktionens presidium. Formuleringen går alltså från en rekommendation till en tydligare regel.

Västkom, SRO och BHU. Reglerna är i huvudsak oförändrade, men de har skrivits om och formaliserats. Västkoms fyra ledamöter ska fortfarande vara presidiet plus den person som också representerar förbundet i SRO. SRO består fortfarande av direktionens ordförande och en representant från socialnämndernas nätverk för ordföranden. BHU består fortfarande av presidiet plus ytterligare en ledamot.

Gryning Vård AB. Gryning har preciserats och benämns nu Gryning Vård AB. I 2022 års version anges stämombud och revision med en ordinarie och en ersättare. I 2026 års utkast anges dessutom att de personer som utses till Gryning Vård AB:s förtroendevalda revisorer ska väljas bland Fyrbodals kommunalförbunds egna revisorer. Detta är en anpassning till hur man i praktiken har hanterat nomineringen.

Stiftelsen Dalslands kanal. År 2022 anges att en ledamot och ersättare ska utses genom rullande ordning mellan Dalslands kommunstyrelseordförande. I 2026 års utkast är den rullande ordningen borttagen. I stället anges att en ledamot och ersättare ska representera kommunerna Åmål, Mellerud, Dals-Ed, Bengtsfors samt Färgelanda i stiftelsens styrelse. I stiftelsens stadgar 2019-04-12 finns det inte något skrivet om att man ska utse ledamot/ersättare enligt en rullande ordning därför är det borttaget.

Det som har försvunnit eller fått en annan funktion

Delregionalt politiskt samrådsorgan för vårdssamverkan Fyrbodals. I 2022 års dokument är detta uttryckligen ett uppdrag som ska tillsättas, med sex ledamöter. Principen är att representanterna bör komma från socialnämndsordförandenätverket. I 2026 års utkast

står i stället att det i det delregionala politiska samrådet ingår bland annat samtliga kommuner i Fyrbodals nätverk för socialnämndsrepresentanter eller utsedd ersättare. Organet finns därefter inte med bland de uppdrag som valberedningen ska bereda. Det innebär att uppdraget med sex särskilt utsedda ledamöter ser ut att ha tagits bort från valberedningens uppdrag. Anledningen till detta är att i Vårdsamverkan Fyrbodals inriktningsdokument 2023-2026 så står det uttryckligen vilka som ingår i det delregionala politiska samrådsorganet för Fyrbodals kommunalförbund. Det är därför inte ett val som ska utföras av direktionen för Fyrbodals kommunalförbund.

Tidigare struktur med samlad nomineringslista. Rubriken "Principer för nomineringar" och den samlade listan "Följande uppdrag ska tillsättas" har försvunnit som struktur. I 2026 års utkast har motsvarande information i stället delats upp i separata avsnitt för arbetsutskottet, presidiet, Västkoms, SRO, BHU, Mediapoolen, Innovatum, Gryning med flera. Detta är främst en strukturell förändring snarare än att uppdragen i sig har tagits bort.

Övriga uppdrag. Västkoms föreningsstämma, Mediapoolen AB:s styrelse och bolagsstämma, Innovatum AB:s styrelse och bolagsstämma, Stiftelse Laxfond Vänern samt Film i Väst finns kvar med i huvudsak samma antal ledamöter och ersättare som tidigare.

Handläggare av ärendet

Carina Wiberg Borgh

Chef Verksamhetsstöd

Valberedningens arbetsordning och regler för nominering

Direktionen

Enligt förbundsordningen för Fyrbodals kommunalförbund 2017-03-16 §15 så ska direktionen bestå av sjutton ledamöter med sjutton personliga ersättare. Kommunerna Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg utser vardera två ordinarie ledamöter och två ersättare. De övriga medlemskommunerna utser vardera en ordinarie ledamot och en ersättare. Direktionen utser inom sig ordförande, vice ordförande och andre vice ordförande.

Direktionen består av respektive kommuns ordförande i kommunstyrelsen och företrädare för oppositionen.

Valberedningen

Valbar till valberedningen är den som sitter i någon av medlemskommunernas fullmäktigeförsamlingar.

Fördelningen ska vara:

- Bohuslän och Dalsland representeras av vardera två ledamöter.
- Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan ska representeras av vardera en ledamot
- Sammankallande utses inom gruppen

På förslag av arbetsutskottet beslutar direktionen vilka som ska utgöra valberedning samt vem som ska vara sammankallande. Funktionen som sammankallande ska rotera mellan Vänersborg, Trollhättan och Uddevalla.

Inför att en ny mandatperiod ska inledas skall den "gamla" direktionen fatta beslut om att tillsätta en ny valberedning som bereder tillsättandet av funktionerna i den kommande mandatperioden.

Mandatperioden för förbundets valberedning är från och med oktober år 4 i mandatperioden till och med nästa mandatsperiods år 4 september.

Revisorer

Enligt förbundsordningen för Fyrbodals kommunalförbund 2017-03-16 §15 paragraf 8 så ska revisorerna utses av Vänersborgs kommun efter nominering av av medlemskommunerna. Förbundet ska revideras av fem revisorer. Vänersborgs kommun ska vara sammankallande tillika ordförande.

Revisorerna väljs för samma mandatperiod som ledamöterna och ersättarna i förbundsdirektionen. Revisorerna ska före maj månads utgång avge revisionsberättelse, jämte årsredovisning, till respektive medlemskommuns kommunfullmäktige

Berednings-/styrgrupper

Direktionen utser berednings-/styrgrupper på förslag av arbetsutskottet.

Delregionalt politiskt samrådsorgan för vårdssamverkan Fyrbodals¹

I delregionalt politiskt samråd ingår bl a samtliga kommuner i Fyrbodals nätverk för socialnämndsrepresentanter eller utsedd ersättare.

Valberedningen bereder val av nedanstående uppdrag för direktionens räkning:**Arbetsutskottet**

Direktionen utser arbetsutskottet som ska bestå av 5 ledamöter och två ersättare.

Fördelningen ska vara:

- Bohuslän och Dalsland representeras av vardera en ledamot.
- Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan ska representeras av vardera en ledamot
- Bohuslän och Dalsland representeras av vardera en ersättare.

¹ Inriktningsdokument vårdssamverkan Fyrbodals 2023-2026

Ordförande/presidie

Direktionen utser ordförande samt 1:e och 2:e vice ordförande. Dessa ska utses inom arbetsutskottet och utgöra direktionens presidie.

Västkom

Direktionen utser fyra ledamöter till Västkoms styrelse. Ledamöterna ska utgöras av presidiet samt den ledamot som också representerar förbundet i SRO.

Direktionen utser en ordinarie och en ersättare till att vara direktionens ombud på Västkoms föreningsstämma.

Politiskt samrådsorgan (SRO)

Direktionen utser två ledamöter till "Politiskt samrådsorgan" (SRO) mellan Västkom och Västra Götalandsregionen. Ledamöterna ska vara direktionens ordförande och en representant från socialnämndernas nätverk för ordföranden.

Beredningen för hållbar utveckling (BHU)

Direktionen utser fyra ledamöter till "Beredningen för hållbar utveckling" (BHU). Ledamöterna ska utgöras av presidiet samt ytterligare en ledamot.

Mediapoolen AB

Direktionen utser;

- en ledamot och en ersättare till Mediapoolen AB:s styrelse
- en ordinarie och en ersättare till att vara direktionens ombud på Mediapoolen AB:s bolagsstämma

Innovatum AB

Direktionen utser;

- en ledamot till Innovatum AB:s styrelse

- en ordinarie och en ersättare till att vara direktionens ombud på Innovatum AB:s bolagsstämma

Gryning Vård AB

Direktionen utser;

- en ordinarie och en ersättare till att vara direktionens ombud på Gryning Vård AB:s bolagsstämma
- en ordinarie och en ersättare till de förtroendevalda revisorerna i Gryning Vård AB. Fyrbodals kommunalförbunds representanter ska väljas bland förbundets egna revisorer som enligt förbundsordningen utses av Vänersborgs kommun.

Stiftelse Laxfond Vätern²

Direktionen utser en ledamot och en ersättare till Stiftelse Laxfond Vätern.

Film i Väst

Direktionen utser en ledamot till Film i Väst.

Stiftelse Dalslands kanals framtida bestånd³

Direktionen utser en ledamot och ersättare som representerar kommunerna Åmål, Mellerud, Dals-Ed, Bengtsfors samt Färgelanda i stiftelsens styrelse för Dalslands kanal.

² Utdrag från www.lakevanern.se En stiftelse för ett levande sportfiske i Vätern

³ Stadgar för stiftelsen Dalslands kanals framtida bestånd antagna 2019-04-12

Reviderad arbetsordning för valberedningen

Kommunerna utser ledamöter och ersättare till direktionen, överenskommelsen mellan kommunerna har varit att direktionen består av kommunstyrelsens ordförande och oppositionsföreträdare.

Berednings/styrgrupper utses direkt av direktionen på förslag av arbetsutskottet.

Direktionen utser valberedning.

Valbar till valberedning är någon som sitter i någon av medlemskommunernas fullmäktigeförsamlingar.

Fördelningen skall vara; två från respektive Bohuslän och Dalsland. Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan utser vardera en ledamot. Sammanställande utses av direktionen inom gruppen.

Principer för nomineringar (bl.a grundat på tidigare genomfört arbete)

- Presidium (ordförande, 1:e och 2:e vice ordförande) bör utses inom arbetsutskottet.
- Arbetsutskottet skall representeras av en från respektive Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla. Dessutom skall representation från Dalslandskommunerna samt Bohuskommunerna ingå. Även två ersättare skall utses.
- Styrelseledamöter till Västkom utgörs av presidiet + 1 ledamot som bör vara samma som sitter i SRO.
- Ledamöter till Beredning för hållbar utveckling (BHU) utgörs av presidiet + 1 ledamot.
- Ledamöter till Politiskt samrådsorgan mellan Västkom och Västra Götalandsregionen (SRO) utgörs av ordförande och en representant från socialnämndsordförandenätverket.
- Ledamöter till Delregionalt samrådsorgan för vårdssamverkan Fyrbodal bör utgöras av representanter från socialnämndsordförandenätverket.

Följande uppdrag ska tillsättas

- Presidium, bestående av ordförande, 1:e vice ordförande och 2:e vice ordförande (se ovan).
- Arbetsutskott bestående av utöver presidium två ledamöter samt två ersättare (se ovan).
- BHU bestående av fyra ledamöter (se ovan).
- Västkoms styrelse bestående av fyra ledamöter (se ovan).
- SRO bestående av två ledamöter (se ovan).
- Ombud Föreningsstämma Västkom bestående av en ordinarie och en ersättare.

- Bolagsstämma Mediapoolen AB bestående av en ordinarie och en ersättare.
- Styrelserepresentation Mediapoolen AB bestående av en ledamot och en ersättare.
- Stämmombud Gryning bestående av en ordinarie och en ersättare.
- Revision Gryning bestående av en ordinarie och en ersättare.
- Styrelseledamot i Innovatum AB bestående av en ledamot
- Stämmombud Innovatum bestående av förbundsordförande och en ersättare
- Delregionalt samrådsorgan för Vårdsamverkan Fyrbodal bestående av sex ledamöter (se ovan).
- Laxfond Väneren bestående av en ledamot och en ersättare.
- Styrelsen Film i Väst bestående av en ledamot.
- Stiftelsen för Dalslands kanal framtida bestånd, bestående av en ledamot och en ersättare (väljs genom rullande ordning mellan Dalslands KSO).

ÄRENDE 6 – Val av valberedning inför mandatperiod 2027-2030

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen beslutar att valberedning för mandatperioden 2027-2030 utgörs av följande personer:

Dalsland:
Per Eriksson (S), Bengtsfors
Ann-Sofie Fors (M), Mellerud

Bohuslän:
Lars Tysklind (L), Strömstad.
Lars Larsson (C), Orust.

Vänersborg:
Joakim Sjöling (S).

Trollhättan
Angelica Lundgren Bielinski (M)

Uddevalla:
Henrik Sundström (M)

Direktionen beslutar att sammankallande utses inom gruppen

Direktionen beslutar att den nya valberedningen tillträder sitt uppdrag 2026-10-01.

Direktionen beslutar att valberedningen som tjänstgjort under mandatperioden 2023-2026 entledigas från sitt uppdrag fr o m 2026-10-01.

Sammanfattning

Efter valet den 13 september 2026 kommer den politiska strukturen att sättas i förbundets medlemskommuner för mandatperioden 2027-2030. Därefter öppnar det upp för förbundets valberedning att nominera kandidater för uppdrag i Fyrbodals kommunalförbund.

På direktionens möte i februari 2027 ska förbundsdirektionen ta beslut om vilka som ska företräda Fyrbodals kommunalförbund på en rad olika poster. Respektive kommun utser sin ledamot/ersättare till direktionen under hösten 2026. Direktionen består av respektive kommuns ordförande i kommunstyrelsen och företrädare för oppositionen.

Den sittande valberedningen är vald för innevarande mandatperiod. Enligt arbetsordningen för valberedningen så är det direktionen som beslutar om vilka som ska utgöra valberedning samt vem som ska vara sammankallande.

Valberedning för mandatperioden 2023-2026 är:

Dan Åberg, Vänersborg, (M) Sammankallande
Sofia Andersson Dharsani, Trollhättan (S)
Per Eriksson, Dalsland, (S)
Anna-Lena Heydar, Uddevalla (S)

Lars Tysklind, Bohuslän (L)
Linda Jansson, Dalsland (M)
Lars Larsson, Bohuslän (C)

I samband med tidigare år sista tid i en mandatperiod så har en ny valberedning valts av den "gamla" direktionen. Den "nya" valberedningen har då fått till uppgift att bereda ärendet att nominera kandidater för uppdrag i Fyrbodals kommunalförbund som läggs fram för beslut av den nya direktionen i februari år 1 i den nya mandatperioden.

Valbar till valberedningen är den som sitter i någon av medlemskommunernas fullmäktigeförsamlingar.

Fördelningen ska vara:

- Bohuslän och Dalsland representeras av vardera två ledamöter.
- Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan ska representeras av vardera en ledamot
- Sammankallande utses inom gruppen

Arbetsutskottet har med stöd av valberedningen arbetat fram följande förslag till ny valberedning:

Dalsland:
Per Eriksson (S), Bengtsfors. Omval
Ann-Sofie Fors (M), Mellerud. Efter Linda Jansson (M)

Bohuslän:
Lars Tysklind (L), Strömstad. Omval
Lars Larsson (C), Orust. Omval

Vänersborg:
Joakim Sjöling (S). Efter Dan Åberg (M)

Trollhättan
Angelica Lundgren Bielinski (M). Efter Sofia Andersson Dharsini (S)

Uddevalla:
Louise Åsenfors (S). Efter Anna-Lena Heydar (S)

Den valberedning som beslutas av direktionen ska tillträda sitt uppdrag 2026-10-01.

Till ny sammankallande föreslås Trollhättans representant Angelica Lundgren Bielinski (M).

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-13
Arbetsordning för valberedningen 2022-09-22 §91

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att valberedning för mandatperioden 2027-2030 utgörs av följande personer:

Dalsland:
Per Eriksson (S), Bengtsfors
Ann-Sofie Fors (M), Mellerud

Bohuslän:
Lars Tysklind (L), Strömstad.
Lars Larsson (C), Orust.

Vänersborg:
Joakim Sjöling (S).

Trollhättan
Angelica Lundgren Bielinski (M)

Uddevalla:
Henrik Sundström (M)

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att sammankallande utses inom gruppen

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att den nya valberedningen tillträder sitt uppdrag 2026-10-01.

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att valberedningen som tjänstgjort under mandatperioden 2023-2026 entledigas från sitt uppdrag fr o m 2026-10-01.

Beslutet skickas till

Valberedningens medlemmar för mandatperioden 2023-2026

Valberedningens medlemmar för mandatperioden 2027-2030

Val av valberedning inför mandatperiod 2027-2030

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att valberedning för mandatperioden 2027-2030 utgörs av följande personer:

Dalsland:

Per Eriksson (S), Bengtsfors
Ann-Sofie Fors (M), Mellerud

Bohuslän:

Lars Tysklind (L), Strömstad.
Lars Larsson (C), Orust.

Vänersborg:

Joakim Sjöling (S).

Trollhättan

Angelica Lundgren Bielinski (M)

Uddevalla:

Louise Åsenfors (S).

Direktionen utser Trollhättans representant till sammankallande.

Direktionen beslutar att den nya valberedningen tillträder sitt uppdrag 2026-10-01.

Direktionen beslutar att valberedningen som tjänstgjort under mandatperioden 2023-2026 entledigas från sitt uppdrag fr o m 2026-10-01.

Sammanfattning

Efter valet den 13 september 2026 kommer den politiska strukturen att sättas i förbundets medlemskommuner för mandatperioden 2027-2030. Därefter öppnar det upp för förbundets valberedning att nominera kandidater för uppdrag i Fyrbodals kommunalförbund.

På direktionens möte i februari 2027 ska förbundsdirektionen ta beslut om vilka som ska företräda Fyrbodals kommunalförbund på en rad olika poster. Respektive kommun utser sin ledamot/ersättare till direktionen under hösten 2026. Direktionen består av respektive kommuns ordförande i kommunstyrelsen och företrädare för oppositionen.

Den sittande valberedningen är vald för innevarande mandatperiod. Enligt arbetsordningen för valberedningen så är det direktionen som beslutar om vilka som ska utgöra valberedning samt vem som ska vara sammankallande.

Valberedning för mandatperioden 2023-2026 är:

Dan Åberg, Vänersborg, (M) Sammankallande
Sofia Andersson Dharsani, Trollhättan (S)
Per Eriksson, Dalsland, (S)
Anna-Lena Heydar, Uddevalla (S)
Lars Tysklind, Bohuslän (L)
Linda Jansson, Dalsland (M)
Lars Larsson, Bohuslän (C)

I samband med tidigare år sista tid i en mandatperiod så har en ny valberedning valts av den "gamla" direktionen. Den "nya" valberedningen har då fått till uppgift att bereda ärendet att nominera kandidater för uppdrag i Fyrbodals kommunalförbund som läggs fram för beslut av den nya direktionen i februari år 1 i den nya mandatperioden.

Valbar till valberedningen är den som sitter i någon av medlemskommunerans fullmäktigeförsamlingar.

Fördelningen ska vara:

- Bohuslän och Dalsland representeras av vardera två ledamöter.
- Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan ska representeras av vardera en ledamot
- Sammankallande utses inom gruppen

Arbetsutskottet har med stöd av valberedningen arbetat fram följande förslag till ny valberedning:

Dalsland:

Per Eriksson (S), Bengtsfors. Omval
Ann-Sofie Fors (M), Mellerud. Efter Linda Jansson (M)

Bohuslän:

Lars Tysklind (L), Strömstad. Omval
Lars Larsson (C), Orust. Omval

Vänersborg:

Joakim Sjöling (S). Efter Dan Åberg (M)

Trollhättan

Angelica Lundgren Bielinski (M). Efter Sofia Andersson Dharsini (S)

Uddevalla:

Louise Åsenfors (S). Efter Anna-Lena Heydar (S)

Den valberedning som beslutas av direktionen ska tillträda sitt uppdrag 2026-10-01.

Till ny sammankallande föreslås Trollhättans representant Angelica Lundgren Bielinski (M).

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-13

Arbetsordning för valberedningen 2022-09-22 §91

Beslutet skickas till

Valberedningens medlemmar för mandatperioden 2023-2026

Valberedningens medlemmar för mandatperioden 2027-2030

Handläggare av ärendet

Carina Wiberg Borgh

Chef verksamhetsstöd

Reviderad arbetsordning för valberedningen

Kommunerna utser ledamöter och ersättare till direktionen, överenskommelsen mellan kommunerna har varit att direktionen består av kommunstyrelsens ordförande och oppositionsföreträdare.

Berednings/styrgrupper utses direkt av direktionen på förslag av arbetsutskottet.

Direktionen utser valberedning.

Valbar till valberedning är någon som sitter i någon av medlemskommunernas fullmäktigeförsamlingar.

Fördelningen skall vara; två från respektive Bohuslän och Dalsland. Uddevalla, Vänersborg och Trollhättan utser vardera en ledamot. Sammanställande utses av direktionen inom gruppen.

Principer för nomineringar (bl.a grundat på tidigare genomfört arbete)

- Presidium (ordförande, 1:e och 2:e vice ordförande) bör utses inom arbetsutskottet.
- Arbetsutskottet skall representeras av en från respektive Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla. Dessutom skall representation från Dalslandskommunerna samt Bohuskommunerna ingå. Även två ersättare skall utses.
- Styrelseledamöter till Västkom utgörs av presidiet + 1 ledamot som bör vara samma som sitter i SRO.
- Ledamöter till Beredning för hållbar utveckling (BHU) utgörs av presidiet + 1 ledamot.
- Ledamöter till Politiskt samrådsorgan mellan Västkom och Västra Götalandsregionen (SRO) utgörs av ordförande och en representant från socialnämndsordförandenätverket.
- Ledamöter till Delregionalt samrådsorgan för vårdssamverkan Fyrbodal bör utgöras av representanter från socialnämndsordförandenätverket.

Följande uppdrag ska tillsättas

- Presidium, bestående av ordförande, 1:e vice ordförande och 2:e vice ordförande (se ovan).
- Arbetsutskott bestående av utöver presidium två ledamöter samt två ersättare (se ovan).
- BHU bestående av fyra ledamöter (se ovan).
- Västkoms styrelse bestående av fyra ledamöter (se ovan).
- SRO bestående av två ledamöter (se ovan).
- Ombud Föreningsstämma Västkom bestående av en ordinarie och en ersättare.

- Bolagsstämma Mediapoolen AB bestående av en ordinarie och en ersättare.
- Styrelserepresentation Mediapoolen AB bestående av en ledamot och en ersättare.
- Stämmombud Gryning bestående av en ordinarie och en ersättare.
- Revision Gryning bestående av en ordinarie och en ersättare.
- Styrelseledamot i Innovatum AB bestående av en ledamot
- Stämmombud Innovatum bestående av förbundsordförande och en ersättare
- Delregionalt samrådsorgan för Vårdsamverkan Fyrbodal bestående av sex ledamöter (se ovan).
- Laxfond Väneren bestående av en ledamot och en ersättare.
- Styrelsen Film i Väst bestående av en ledamot.
- Stiftelsen för Dalslands kanal framtida bestånd, bestående av en ledamot och en ersättare (väljs genom rullande ordning mellan Dalslands KSO).

ÄRENDE 7 – Firmateckningsrätt

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen beslutar att avsluta ekonomiansvarig Malin Zettermans rätt att teckna firma.

Förbundsdirektionen beslutar att tilldela ekonomiansvarig Anton Snibb, 19960913-xxxx firmateckningsrätt.

Sammanfattning

Firmateckning för förbundets verksamhet framgår av delegationsordningen. I den nu gällande delegationsordningen från 2024-09-26 § 77 så har följande funktioner rätt att teckna förbundet: förbundsdirektör Anna Lärk Ståhlberg, biträdande förbundsdirektör Titti Andersson, chef verksamhetsstöd Carina Wiberg Borgh samt ekonomiansvarig.

Tjänsten som ekonomiansvarig har bytt tjänsteperson då Malin Zetterman har avslutat sin anställning och förbundet i hennes ställe har rekryterat Anton Snibb.

Anton Snibb behöver i rollen som ekonomiansvarig ha firmateckningsrätt.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-14 Firmateckningsrätt

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att avsluta ekonomiansvarig Malin Zettermans rätt att teckna firma.

Arbetsutskottet föreslår direktionen besluta att tilldela ekonomiansvarig Anton Snibb, 19960913-xxxx firmateckningsrätt.

Beslutet skickas till

Ekonomiansvarig

Firmateckningsrätt

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att avsluta ekonomiansvarig Malin Zettermans rätt att teckna firma (Fyrbodals kommunalförbund).

Direktionen beslutar att tilldela ekonomiansvarig Anton Snibb, 19960913-4979 firmateckningsrätt.

Sammanfattning

Firmateckning för förbundets verksamhet framgår av delegationsordningen. I den nu gällande delegationsordningen från 2024-09-26 § 77 så har följande funktioner rätt att teckna förbundet: förbundsdirektör Anna Lärk Ståhlberg, biträdande förbundsdirektör Titti Andersson, chef verksamhetsstöd Carina Wiberg Borgh samt ekonomiansvarig.

Tjänsten som ekonomiansvarig har bytt tjänsteperson då Malin Zetterman har avslutat sin anställning och förbundet i hennes ställe har rekryterat Anton Snibb som ekonomiansvarig.

Anton Snibb behöver i rollen som ekonomiansvarig ha firmateckningsrätt.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-14 Firmateckningsrätt

Beslutet skickas till

Ekonomiansvarig

Handläggare av ärendet

Carina Wiberg Borgh
Chef Verksamhetsstöd

ÄRENDE 8 – Laglighetsprövning enligt kommunallagen - Förvaltningsrättens dom i mål 13960-25 i Uddevalla kommuns initiativärende

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen har tagit del av informationen.

Sammanfattning

Uddevalla kommun/Martin Petterson väckte ett initiativärende till direktionen om att medlemskapet i kommunalförbundet ska berättiga alla medlemmar att delta i nätverken som en del i medlemsnyttan och framhåller att medlemsnyttan en kommun får inte ska vara beroende av vad kommunalförbundet väljer att finansieringsmässigt lägga inom ramen för DRUM eller medlemskap. Direktionen avslog Uddevalla kommuns initiativ. Beslutet överklagades till förvaltningsrätten.

Förvaltningsrätten har i dom 2026-06-24 (mål nr 13960-25) meddelat att de avslår överklagandet. Prövningen av ärendet har begränsats till om det överklagade beslutet varit olagligt eller inte har tillkommit på lagligt sätt.

Vid en genomgång av förbundsordningen kan förvaltningsrätten inte finna stöd för att kommunalförbundet skulle sakna rätt att sluta överenskommelser likt DRUM med Västra Götalandsregionen. Det har i målet inte kommit fram att förbundsdirektionen vid sådant förhållande inte skulle ha befogenhet att avslå ett yrkande om att medlemmar i Uddevalla kommun ska kunna ta del av de nätverk, som finansieras genom DRUM-överenskommelsen. Vad Martin Petterson anfört om att det inte är förutsebart för Uddevalla kommun vilka nätverk som kommunen kommer att vara utesluten från att delta i och vad som i övrigt anförts i denna del utgör inte grund för att upphäva beslutet.

Martin Pettersson menar vidare att beslutet strider mot likställighetsprincipen. Principen är emellertid inte tillämplig för en kommuns medlemskap i ett kommunalförbund. Det föreligger därmed saklig grund för det överklagade beslutet. Att inte låta Uddevalla kommun delta i DRUM-finansierade nätverk trots att de inte bidrar ekonomiskt utgör därmed inte ett beslut i strid med likställigheten. Det överklagade beslutet strider således inte heller mot kommunallagen på denna grund. Martin Persson har därmed inte visat att det överklagade beslutet ska upphävas. Överklagandet ska därför avslås.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-20

Förvaltningsrättens dom 2026-06-24 mål nr 13960-25

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen.

Laglighetsprövning enligt kommunallagen - Förvaltningsrättens dom i mål 13960-25 i Uddevalla kommuns initiativärende

Förslag till beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen.

Sammanfattning

Uddevalla kommun/Martin Petterson väckte ett initiativärende till direktionen om att medlemskapet i kommunalförbundet ska berättiga alla medlemmar att delta i nätverken som en del i medlemsnyttan och framhåller att medlemsnyttan en kommun får inte ska vara beroende av vad kommunalförbundet väljer att finansieringsmässigt lägga inom ramen för DRUM eller medlemskap. Direktionen avslag Uddevalla kommuns initiativ. Beslutet överklagades till förvaltningsrätten.

Förvaltningsrätten har i dom 2026-06-24 (mål nr 13960-25) meddelat att de avslår överklagandet. Prövningen av ärendet har begränsats till om det överklagade beslutet varit olagligt eller inte har tillkommit på lagligt sätt.

Vid en genomgång av förbundsordningen kan förvaltningsrätten inte finna stöd för att kommunalförbundet skulle sakna rätt att sluta överenskommelser likt DRUM med Västra Götalandsregionen. Det har i målet inte kommit fram att förbundsdirektionen vid sådant förhållande inte skulle ha befogenhet att avslå ett yrkande om att medlemmar i Uddevalla kommun ska kunna ta del av de nätverk, som finansieras genom DRUM-överenskommelsen. Vad Martin Petterson anför om att det inte är förutsebart för Uddevalla kommun vilka nätverk som kommunen kommer att vara utesluten från att delta i och vad som i övrigt anförts i denna del utgör inte grund för att upphäva beslutet.

Martin Pettersson menar vidare att beslutet strider mot likställighetsprincipen. Principen är emellertid inte tillämplig för en kommuns medlemskap i ett kommunalförbund. Det föreligger därmed saklig grund för det överklagade beslutet. Att inte låta Uddevalla kommun delta i DRUM-finansierade nätverk trots att de inte bidrar ekonomiskt utgör därmed inte ett beslut i strid med likställigheten. Det

överklagade beslutet strider således inte heller mot kommunallagen på denna grund. Martin Persson har därmed inte visat att det överklagade beslutet ska upphävas. Överklagandet ska därför avslås.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-20

Förvaltningsrättens dom 2026-06-24 mål nr 13960-25

Handläggare av ärendet

Carina Wiberg Borgh

Chef verksamhetsstöd

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avd. 4

DOM
2026-06-24
Meddelad i Göteborg

Mål nr
13960-25

KLAGANDE

Martin Pettersson

MOTPART

Fyrbodals Kommunalförbund, 222000-1776

ÖVERKLAGAT BESLUT

Förbundsdirectionen för Fyrbodals Kommunalförbunds beslut den 30 oktober 2025, § 123

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen (2017:725)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

BAKGRUND OCH DET ÖVERKLAGADE BESLUTET

Fyrbodals kommunalförbund är en samarbetsorganisation för 14 kommuner i Västra Götaland och har till ändamål att stärka medlemskommunernas intressen och bidra till regional utveckling av Fyrbodalregionen. Kommunalförbundet har ingått en överenskommelse med Västra Götalandsregionen om att avsätta regionala utvecklingsmedel och kommunala medel till satsningar som bidrar till hållbar utveckling, så kallade delregionala utvecklingsmedel (DRUM). Inom ramen för DRUM drivs bland annat vissa nätverk.

Uddevalla kommun, som är medlem i Fyrbodals kommunalförbund, har genom Martin Pettersson väckt ett initiativärende hos förbundsdirektionen om att medlemskapet i kommunalförbundet ska berättiga alla medlemmar att delta i nätverken som en del i medlemsnyttan och framhåller att medlemsnyttan en kommun får inte ska vara beroende av vad kommunalförbundet väljer att finansieringsmässigt lägga inom ramen för DRUM eller medlemskap.

Förbundsdirektionen för Fyrbodals kommunalförbund har genom det överklagade beslutet avslagit Martin Petterssons yrkande om att medlemskapet i kommunalförbundet berättigar alla medlemmar att delta i nätverken.

YRKANDEN M.M.

Martin Petterson yrkar att beslutet upphävs och anför i huvudsak följande. Beslutet är inte förenligt med förbundsordningen som utgör grunden för kommunalförbundets verksamhet. Fyrbodals kommunalförbund har enligt denna till ändamål att stärka medlemskommunernas intressen och att bidra till regional utveckling av Fyrbodalregionen. Syftet ska vara att stärka Fyrbodal och samverka för utveckling och effektivt resursutnyttjande. Kostnaderna för verksamheten ska, i den mån de inte täcks på annat sätt, täckas genom bidrag från medlemskommunerna. Kostnaderna ska därvid fördelas mellan förbundets

medlemmar i förhållande till invånarantalet i respektive medlemskommun. Förbundsdirectionens beslut innebär att Uddevalla kommun inte får delta i vissa av kommunalförbundets nätverk.

Som en del i Fyrbodals kommunalförbunds uppdrag arbetar förbundet med samverkan mellan medlemskommunen och inom ramen för förbundet får kommunerna tillgång till kompetens, nätverk och resurser som är svåra att bära enskilt. Genom nätverk som kommunalförbundet samordnar skapas kunskapsdelning och gemensamt lärande. För närvarande utesluts Uddevalla kommun från flera av dessa nätverk, framför allt inom utbildningsområdet, med hänvisning till dess finansieringsform. Detta skapar sämre förutsättningar för såväl skolpersonal som elever i Uddevalla kommun i förhållande till vad som gäller i de andra medlemskommunerna.

Det är inte förenligt med förbundsordningen att utesluta Uddevalla kommun från nätverk när samverkan är själva syftet med förbundet, samtidigt som Uddevalla kommun är med och finansierar förbundet genom medlemsavgift i enlighet med vad som beskrivs i förbundsordningen om kostnadsfördelning. Om skillnader ska ske i förmåner som erbjuds medlemmarna behöver det vara förenligt med förbundsordningen, vilket inte är fallet. Det framgår inte av förbundsordningen något krav på att medlemmarna ska delta i DRUM och finansiera projekt som stöds av DRUM. Att fatta beslut i strid med förbundsordningen innebär att förbundsdirectionen överskridit sin befogenhet.

Likställighetsprincipen innebär att kommuner ska behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Principen gäller även för kommunalförbund. Genom att Uddevalla kommun utesluts från vissa nätverk särbehandlas kommunen i förhållande till de andra medlemmarna. Detta påverkar skolpersonal och elever i Uddevalla kommun som ges sämre förutsättningar än övriga medlemskommuner. Särbehandlingen sker utan att sakliga skäl föreligger och förefaller motiveras av hur finansieringen av olika nätverk

detaljbudgeterats inom förbundet, vilket blir ett godtyckligt förfaringssätt från kommunalförbundets sida. Det är inte förutsebart för Uddevalla kommun vilka nätverk som kommunen kommer att vara utesluten från att delta i under kommande år. Om nyttan som en kommun och dess medlemmar får av att kommunen ingår i ett kommunalförbund görs beroende av förhållanden som inte är förutsebara skapas ett godtyckligt förhållningssätt till medlemmarnas intressen. Det är mot denna bakgrund inte förenligt med kommunallagens likställighetsprincip att deltagande i nätverk inte möjliggörs på lika villkor för medlemskommunerna.

Fyrbodals Kommunalförbund anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande. Förbundsordningen reglerar syfte, ändamål, medlemskap, direktionens befogenheter och att verksamheten ska finansieras av medlemsavgifter i den mån kostnader inte täcks på annat sätt, men inte hur verksamheten ska organiseras på detaljnivå, fördelning av resurser mellan olika nätverk, former för finansiering utöver medlemsavgifter och vilka verksamheter som måste vara öppna för samtliga medlemmar. Det är direktionens uppdrag att årligen besluta om förbundets verksamhetsplan och budget i enlighet med de finansieringsförutsättningar som föreligger.

DRUM regleras i en överenskommelse mellan kommunalförbunden och Västra Götalandsregionen där det bland annat anges att DRUM ska finansiera förbundets arbete i vissa delar genom att processleda och samordna kommunens arbete samt driva nätverk. DRUM är öronmärkt finansiering som inte fritt kan omfördelas. Nätverk och tjänster som finansieras av DRUM får därför endast tillhandahållas till parter som deltar i finansieringen. Uddevalla kommun har meddelat att de från och med 2025 inte medfinansierar DRUM. Detta minskar DRUM-anslaget. När finansiering saknas måste förbundet proportionera nyttjandet av dessa tjänster till de kommuner som deltar i finansieringen. Det vore annars inte förenligt med vare sig överenskommelsen eller kommunallagens krav på likställighet.

Kommunalförbundet ska verka inom det ändamål som medlemskommunerna bestämt. Verksamheten som finansieras inom DRUM-överenskommelsen rymms inom ändamålet. Medlemskommunerna finansierar förbundets verksamhet med en fast avgift men har bestämt att verksamheten kan täckas även på annat sätt. Verksamheten inom DRUM-överenskommelsen kan inte genomföras inom ramen för kommunernas fasta avgift utan förutsätter tillkommande finansiering. Det finns inget krav i kommunallagen att ett kommunalförbund bara får bedriva verksamhet som kommer alla medlemmarna lika till gagn.

Påståendet att samtliga nätverk måste vara öppna för alla kommuner saknar stöd i förbundsordningen. Förbundsordningen fastslår inte att all verksamhet ska finansieras av medlemsavgifter, och den utesluter inte verksamheter som finansieras av andra medel. Direktionen har, som kommunalförbundets högsta beslutande organ, därför agerat inom ramen för sina befogenheter.

Kommunalförbundet omfattas av kommunallagens likställighetsprincip. Principen är dock inriktad på primärkommunala medlemmar eller grupper av sådana och är begränsad till de områden där en kommun träder i direkt kontakt med sina kommunmedlemmar i denna deras egenskap. Principen är inte tillämplig på en kommuns medlemskap i ett kommunalförbund genom antagande av en förbundsordning. Det är en annan typ av medlemskap som inte omfattas av likställighetsprincipen. Frågor om likabehandling bör i stället prövas utifrån förbundsordningens regelverk för tvistlösning. Om bedömningen ändå görs att likställighetsprincipen gäller, kan det framhållas att principen innebär att medlemmar ska behandlas lika om de befinner sig i samma situation. Kommuner som inte deltar i finansieringen av DRUM befinner sig inte i samma situation som de som gör det. Det föreligger därmed saklig grund för beslutet. Att låta Uddevalla kommun delta i DRUM-finansierade nätverk trots att de inte bidrar ekonomiskt skulle utgöra ett brott mot likställighetsprincipen gentemot övriga medlemmar.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Inledningsvis konstaterar förvaltningsrätten att det överklagade beslutet är fattat av direktionen för Fyrbodals kommunalförbund som är ett sådant kommunalförbund som avses i 9 kap. 1 § kommunallagen och som bestämmelserna om kommuner och regioner i lagen tillämpas för.

Ett beslut fattat av ett kommunalförbund ska enligt 13 kap. 1 § tredje stycket och 8 § första stycket kommunallagen upphävas, om det inte har kommit till på lagligt sätt, beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller regionen, det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller beslutet annars strider mot lag eller annan författning (jfr 9 kap. 2 § kommunallagen).

Förvaltningsrättens prövning i detta mål är begränsad till en prövning av om det överklagade beslutet är olagligt eller inte har kommit till på lagligt sätt. Förvaltningsrätten får alltså inte pröva det överklagade beslutets lämplighet och inte heller sätta annat beslut i dess ställe. Omständigheter som inte hänför sig till någon av de fyra prövningsgrunderna i 13 kap. 8 § kommunallagen kan inte beaktas vid förvaltningsrättens prövning.

Det är Martin Petterson i egenskap av klagande kommunmedlem som ska visa att beslutet är olagligt enligt någon av de angivna grunderna. Han har gjort gällande att förbundsdirektionen fattat beslut över sin befogenhet i strid med förbundsordningen och att medlemmar från Uddevalla kommun inte behandlas likställt med medlemmar från andra kommuner inom förbundet.

Av 3 § Fyrbodals Kommunalförbund förbundsordning framgår att samarbetet syftar till att stärka medlemskommunernas intressen och att bidra till regional utveckling av Fyrbodalregionen samt att kommunalförbundet ska vara

kommunernas part i samverkan och dialog med Västra Götalandsregionen kring tillväxtfrågor. Av 13 § framgår vidare att kostnaderna för förbundets verksamhet, i den mån de inte täcks på annat sätt, ska täckas genom bidrag från medlemskommunerna i förhållande till deras storlek.

Kommunalförbundet menar att finansieringen för DRUM är öronmärkt på så sätt att medlen inte fritt kan omfördelas samt att nätverk och tjänster som finansieras av DRUM därför endast får tillhandahållas parter som deltar i finansieringen. Vidare har kommunalförbundet framfört att de fasta avgifter som varje medlem betalar inte har gått till att finansiera de nätverk och tjänster som finansierats genom DRUM. Vad som kommit fram i målet ger inte skäl att ifrågasätta dessa uppgifter.

Vid en genomgång av förbundsordningen kan förvaltningsrätten inte finna stöd för att kommunalförbundet skulle sakna rätt att sluta överenskommelser likt DRUM med Västra Götalandsregionen. Uddevalla kommun har meddelat att den från och med 2025 inte medfinansierar DRUM. Det har i målet inte kommit fram att förbundsdirektionen vid sådant förhållande inte skulle ha befogenhet att avslå ett yrkande om att medlemmar i Uddevalla kommun ska kunna ta del av de nätverk, som finansieras genom DRUM-överenskommelsen. Vad Martin Pettersson anför om att det inte är förutsebart för Uddevalla kommun vilka nätverk som kommunen kommer att vara utesluten från att delta i och vad som i övrigt anförts i denna del utgör inte grund för att upphäva beslutet.

Martin Pettersson menar vidare att beslutet strider mot likställighetsprincipen. Principen är emellertid inte tillämplig för en kommuns medlemskap i ett kommunalförbund. Det görs även gällande att Uddevalla kommuns medlemmar missgynnas i förhållande till andra kommuners medlemmar genom beslutet. Likställighetsprincipen innebär att medlemmar ska behandlas lika om de befinner sig i samma situation. Kommunmedlemmar i en kommun som inte

deltar i finansieringen av DRUM befinner sig inte i samma situation som kommunmedlemmar i kommuner som gör det. Det föreligger därmed saklig grund för det överklagade beslutet. Att inte låta Uddevalla kommun delta i DRUM-finansierade nätverk trots att de inte bidrar ekonomiskt utgör därmed inte ett beslut i strid med likställigheten. Det överklagade beslutet strider således inte heller mot kommunallagen på denna grund. Martin Persson har därmed inte visat att det överklagade beslutet ska upphävas. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

Sofia Wramsmyr

Rådman

I avgörandet har även de särskilda ledamöterna Marie Persson och Jesper Bokefors deltagit.

Föredragande i målet har varit föredragande juristen Jonas Obrant.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

ÄRENDE 9 – Information om Gryning vård AB

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen har tagit del av informationen

Sammanfattning

Arbetsutskott och direktionen får fortlöpande information kring situationen för Gryning Vård AB.

Föredragande är Anna Lärk Ståhlberg, förbundsdirektör

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

ÄRENDE 10 – Läns-gemensam riktlinje för patientsäkerhet

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att rekommendera kommunerna i Fyrbodal att anta Läns-gemensam riktlinje för patientsäkerhet, att gälla från och med 1 juli, 2027.

Direktionen ställer sig bakom läns-gemensamt missivbrev för utskick tillsammans med förslaget på Läns-gemensam riktlinje patientsäkerhet.

Sammanfattning

En läns-gemensam riktlinje för patientsäkerhet har tagits fram i partssamverkan mellan kommunerna i Västra Götaland och Västra Götalandsregionen. Riktlinjen är underliggande det nya hälso- och sjukvårdsavtalet som träder i kraft den 1 januari 2027 och syftar till att tydliggöra ansvar, arbetssätt och uppföljning i det gemensamma patientsäkerhetsarbetet. Målet är att bidra till en sammanhållen, säker och personcentrerad vård för invånarna i Västra Götaland.

Förslaget har varit på remiss till samtliga 49 kommuner och Västra Götalandsregionen. Remissutfallet visar ett brett stöd för behovet av en läns-gemensam riktlinje. Efter remissbehandlingen har riktlinjen utvecklats genom förtydliganden av ansvarsfördelning, tillämpningsområde, riskhantering, uppföljning och samverkansformer. Riktlinjens grundläggande inriktning är oförändrad men förutsättningarna för ett gemensamt genomförande har stärkts.

Politiskt samrådsorgan (SRO) har ställt sig bakom slutförslaget per capsulam (260901) och VästKoms styrelse (260903) rekommenderar de fyra kommunalförbunden att rekommendera sina medlemskommuner att anta den läns-gemensamma riktlinjen för patientsäkerhet med ikraftträdande den 1 juli 2027.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Läns-gemensam riktlinje patientsäkerhet, 2026 09 17

Missivbrev läns-gemensam riktlinje patientsäkerhet, 2026 09 17

Slutförslag Läns-gemensam riktlinje patientsäkerhet, 2026 09 17

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

Beslutet skickas till

Medlemskommuner

Socialstrateg

Diarium, dnr: 2026/0138

Länsgemensam riktlinje patientsäkerhet

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att rekommendera kommunerna i Fyrbodals att anta Länsgemensam riktlinje för patientsäkerhet, att gälla från och med 1 juli, 2027.

Direktionen ställer sig bakom länsgemensamt missivbrev för utskick tillsammans med förslaget på Länsgemensam riktlinje patientsäkerhet.

Sammanfattning

En länsgemensam riktlinje för patientsäkerhet har tagits fram i partssamverkan mellan kommunerna i Västra Götaland och Västra Götalandsregionen. Riktlinjen är underliggande det nya hälso- och sjukvårdsavtalet som träder i kraft den 1 januari 2027 och syftar till att tydliggöra ansvar, arbetssätt och uppföljning i det gemensamma patientsäkerhetsarbetet. Målet är att bidra till en sammanhållen, säker och personcentrerad vård för invånarna i Västra Götaland.

Förslaget har varit på remiss till samtliga 49 kommuner och Västra Götalandsregionen. Remissutfallet visar ett brett stöd för behovet av en länsgemensam riktlinje. Efter remissbehandlingen har riktlinjen utvecklats genom förtydliganden av ansvarsfördelning, tillämpningsområde, riskhantering, uppföljning och samverkansformer. Riktlinjens grundläggande inriktning är oförändrad men förutsättningarna för ett gemensamt genomförande har stärkts.

Politiskt samrådsorgan (SRO) har ställt sig bakom slutförslaget per capsulam (260901) och VästKoms styrelse (260903) rekommenderar de fyra kommunalförbunden att rekommendera sina medlemskommuner att anta den länsgemensamma riktlinjen för patientsäkerhet med ikraftträdande den 1 juli 2027.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Länsgemensam riktlinje patientsäkerhet, 2026 09 17

Missivbrev länsgemensam riktlinje patientsäkerhet, 2026 09 17

Slutförslag Länsgemensam riktlinje patientsäkerhet, 2026 09 17

Beslutet skickas till

Medlemskommuner
Socialstrateg
Diarium, dnr: 2026/0138

Ärendebeskrivning

I samband med framtagandet av ett nytt hälso- och sjukvårdsavtal för Västra Götaland identifierades behovet av att ytterligare tydliggöra hur det gemensamma patientsäkerhetsarbetet mellan kommunerna och Västra Götalandsregionen ska bedrivas. För att skapa en gemensam struktur och tydlighet i frågor som rör patientsäkerhet, avvikelser mellan vårdgivare, riskhantering och uppföljning har en länsgemensam riktlinje för patientsäkerhet tagits fram i partssamverkan mellan kommunerna i länet och Västra Götalandsregionen.

Riktlinjen är underordnad det nya hälso- och sjukvårdsavtalet som träder i kraft den 1 januari 2027 och syftar till att tydliggöra ansvar, samverkan och patientsäkerhet när huvudmännens verksamheter möts. Den omfattar patienter som får insatser från både kommun och region och beskriver hur vårdgivare gemensamt ska arbeta för att identifiera, bedöma och hantera risker, negativa händelser och avvikelser. Särskilt fokus läggs på vårdens övergångar och situationer där flera vårdgivare är involverade, eftersom riskerna för brister i informationsöverföring och samordning då ökar.

Förslaget har tagits fram av en partsgemensam arbetsgrupp med representanter från kommunerna och Västra Götalandsregionen och har förankrats genom gemensamma styrgrupper inom arbetet med det nya hälso- och sjukvårdsavtalet. Riktlinjen har därefter skickats på remiss till länets samtliga kommuner och Västra Götalandsregionen. Remissvaren visar en bred samsyn kring behovet av ett gemensamt, systematiskt och långsiktigt patientsäkerhetsarbete. Samtidigt efterfrågades förtydliganden kring ansvarsfördelning, riktlinjens omfattning, uppföljning och samverkansformer

Efter genomförd remiss har riktlinjen utvecklats genom att ansvarsfördelningen mellan parterna och deras vårdgivare har förtydligats, riskbedömning och riskanalys har fått en mer framträdande roll och beskrivningen av det systematiska och förebyggande patientsäkerhetsarbetet har förstärkts. Vidare har vårdgivarnas gemensamma ansvar vid avvikelser mellan vårdgivare tydliggjorts, liksom uppföljningen som nu omfattar ett

bredare perspektiv på patientsäkerhet, risker och gemensamma förbättringsåtgärder. Riktlinjens tillämpningsområde har också klargjorts, bland annat genom att kommunala förskolor och skolor inte omfattas av riktlinjen men rekommenderas att tillämpa dess reglering kring avvikelshantering.

Den 1 september 2026 ställde sig SRO bakom slutförslaget och rekommenderade samtliga parter att anta riktlinjen. VästKoms styrelse har därefter rekommenderat de fyra kommunalförbunden att rekommendera sina medlemskommuner att fatta motsvarande beslut. Beslutsprocessen hos respektive kommun och region pågår under perioden september 2026 till juni 2027. Riktlinjen föreslås träda i kraft den 1 juli 2027 under förutsättning att samtliga parter fattar erforderliga beslut.

Bedömningen är att riktlinjen skapar en gemensam grund för ett långsiktigt och systematiskt patientsäkerhetsarbete i Västra Götaland. För invånarna innebär detta bättre förutsättningar för en sammanhållen vård där risker upptäcks och hanteras i ett tidigt skede, där övergångar mellan olika vårdgivare blir säkrare och där brister följs upp gemensamt för att förebygga att liknande händelser upprepas. Ett stärkt gemensamt patientsäkerhetsarbete bidrar därmed till ökad trygghet, kvalitet och kontinuitet för personer som har behov av insatser från både kommun och region.

Handläggare av ärendet

Eva-Maria Persdotter
Socialstrateg

Missivbrev

Länsgemensam riktlinje patientsäkerhet

Denna skrivelse är partsgemensamt framtagen, och syftar till att presentera det slutliga förslagen på Länsgemensam riktlinje Patientsäkerhet. Slutförslaget ställs till samtliga 50 parter, Västra Götalandsregionen och de 49 kommunerna i Västra Götaland, för ställningstagande och beslut.

Skrivelsen återger den sammanfattning som framställts för politiskt samrådsorgan, SRO. På hemsidan för vårdsamverkan finns den mer fördjupade information som SRO också fick inför sitt ställningstagande den 1 september 2026.

Nedan återges villkor för riktlinjens ikraftträdande, giltighet samt fortsatt beslutsgång

SRO har den 1 september 2026 ställt sig bakom slutförslag till Länsgemensam riktlinje Patientsäkerhet, och rekommenderar samtliga Parter att var för sig besluta om att anta denna att gälla från och med den 1 juli 2027.

Inledning

Föreliggande slutförslag har bearbetats utifrån inkomna remissvar.

Slutversionen ligger inom ramen för remissförslagets intentioner. Förändringarna innebär främst förtydliganden, strukturförbättringar samt förstärkningar av riskhantering, uppföljning och samverkan. Dokumentets grundläggande inriktning och ansvarsfördelning är oförändrade.

De grundläggande utgångspunkterna finns kvar:

- syfte med ett gemensamt patientsäkerhetsarbete mellan kommunerna och VGR
- fokus på vårdgivarnas ansvar
- betoning på risker, avvikelser, lärande och uppföljning
- definitioner och begrepp i huvudsak
- hantering av avvikelser mellan vårdgivare.

Sammanfattning av ärendet

SRO föreslås ställa sig bakom slutförslag till *Länsgemensam riktlinje Patientsäkerhet* och rekommendera Västra Götalandsregionen och de 49

kommunerna i Västra Götaland att var för sig besluta om att anta riktlinjen att gälla från och med den 1 juli 2027.

Riktlinjen har tagits fram i partssamverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland, som ett tilläggsuppdrag till arbetet med nytt hälso- och sjukvårdsavtal. Arbetet har bedrivits av en partsgemensam arbetsgrupp, under ledning av processledare från respektive huvudmannasida och med förankring i gemensam styrgrupp för hälso- och sjukvårdsavtalet.

Relation till hälso- och sjukvårdsavtalet

Riktlinjen är underordnad det hälso- och sjukvårdsavtal som träder i kraft den 1 januari 2027. Riktlinjen konkretiserar hur det gemensamma patientsäkerhetsarbetet mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna ska bedrivas, följas upp och utvecklas.

Process och bakgrund

I arbetet med nytt hälso- och sjukvårdsavtal identifierades behov av ett fördjupat partsgemensamt arbete inom patientsäkerhet. SRO ställde sig den 30 januari 2025 bakom ett tilläggsuppdrag om fortsatt utvecklingsarbete inom området. Arbetet har därefter lett fram till slutförslag Läns gemensam riktlinje Patientsäkerhet.

Riktlinjens syfte och fokus

Riktlinjen ska bidra till en sammanhållen, säker och personcentrerad vård för invånarna i Västra Götaland. Den tydliggör ansvar, arbetssätt och uppföljning i det gemensamma patientsäkerhetsarbetet, med särskilt fokus på risker som kan uppstå i övergångar mellan huvudmän, vårdgivare och verksamheter.

Remisspunkter och förändringar

Förslaget har varit på remiss till Västra Götalandsregionen och de 49 kommunerna i Västra Götaland. Remissutfallet visar ett brett stöd för behovet av en läns gemensam riktlinje för patientsäkerhet. Samtidigt har flera remissinstanser efterfrågat förtydliganden av ansvar, tillämpningsområde, uppföljning och samverkansformer

Viktiga förändringar efter remissbearbetning

Efter remissbearbetningen har riktlinjen utvecklats och förtydligats samt kompletterats med beskrivning av tillämpningsområden och riktlinjens giltighet. Bearbetningen har i huvudsak förtydligat och stärkt riktlinjens innehåll, utan att förändra dess grundläggande inriktning.

Efter genomförd remiss har riktlinjen utvecklats genom att:

- Tydliggöra ansvarsfördelningen mellan Parterna och dess vårdgivare

- Stärka beskrivningen av det gemensamma patientsäkerhetsarbetet utifrån nationell vision och gällande lagstiftning
- Riskbedömning och riskanalys har fått en mer framträdande plats, både på organisationsnivå och individnivå.
- Förtydliga hur risker för patientsäkerheten ska identifieras, bedömas och hanteras både gemensamt och inom respektive vårdgivares verksamhet
- Förtydliga avsnitten om systematiskt och förebyggande patientsäkerhetsarbete på organisations- och individnivå
- Tydliggöra vårdgivarnas gemensamma ansvar vid avvikelser mellan vårdgivare, inklusive utredning, analys, bedöma åtgärder samt uppföljning och gemensamt lärande
- tydliggöra uppföljningen från ett fokus på enbart avvikelser till ett bredare perspektiv på patientsäkerhet, risker och gemensamma förbättringsåtgärder.

Avvikelser mellan vårdgivare

En avvikelse mellan vårdgivare är en händelse som involverar fler än en vårdgivare, eller vårdgivare och annan verksamhet såsom socialtjänst.

Riktlinjen tydliggör vårdgivarnas ansvar vid avvikelser som involverar fler än en vårdgivare, eller vårdgivare och annan verksamhet såsom socialtjänst. Begreppet *avvikelser mellan vårdgivare* ersätter tidigare begrepp *avvikelser i samverkan*. Syftet är att tydliggöra ansvar, utredning, analys och bedömning av åtgärder samt uppföljning och lärande mellan berörda vårdgivare.

Riktlinjens giltighet och fortsatt beslutsgång:

Riktlinjen föreslås gälla från och med den 1 juli 2027. Samtliga parter behöver var för sig besluta om slutförslaget. Riktlinjen är kopplad till hälso- och sjukvårdsavtalet och behöver hanteras i relation till avtalets giltighet och eventuella framtida översyn.

Riktlinjens ikraftträdande och fortsatta giltighet

Riktlinjen gäller under förutsättning att den godkänns av respektive Parts högsta beslutande instans, genom beslut som vunnit laga kraft.

Riktlinjen är underställd Hälso- och sjukvårdsavtalet från och med 2027-01-01, och förutsätter att detta gäller. Riktlinjen gäller under perioden 2027-07-01 – 2030-12-31. Senast arton (18) månader innan giltighetstiden löper ut har Parterna möjlighet att säga upp riktlinjen. Om ingen Part skriftligen sagt upp riktlinjen förlängs den med tre år i taget med arton (18) månaders uppsägningstid.

Vid uppsägning av riktlinjen upphör den att gälla när aktuell giltighetstid löper ut. Det räcker att en Part säger upp riktlinjen för att den ska upphöra att gälla för samtliga Parter enligt ovan. En uppsägning av denna riktlinje påverkar inte Avtalet eller tillhörande överenskommelser.

Vid väsentliga förändringar av förutsättningarna för riktlinjen kan initiativ till en översyn tas av läns gemensamt, politiskt forum.

Fortsatt beslutsgång

Samtliga Parter behöver var för sig ta ställning till föreslagen Läns gemensam riktlinje Patientsäkerhet, med giltighetstid från och med den 1 juli 2027.

Varje Part för sig ska fatta beslut före utgången av juni 2027. När beslut har fattats av respektive Part skickas information om detta till både VGR och VästKom, enligt nedan. Diarienummer ska anges.

VGR, diarienummer SSN 2026-00350

regionstyrelsen@vgregion.se

VästKom, diarienummer 2026_029

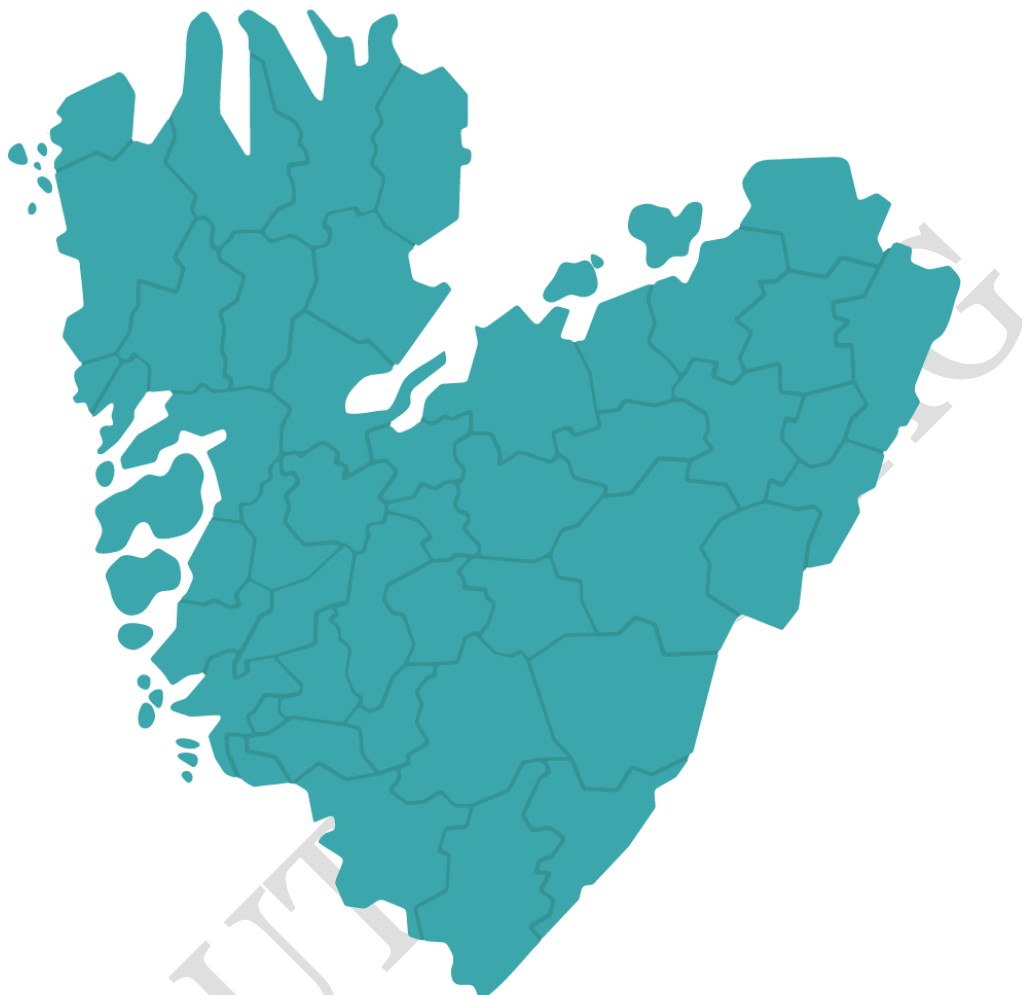
info@vastkom.se

Helen Eliasson

Ordförande SRO

Marina Johansson

Vice ordförande SRO

Länsgemensam riktlinje Patientsäkerhet

För Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1. Tillämpningsområden	4
1.2. Riktlinjens giltighet	4
2. Patientsäkerhet	5
2.1. Nationellt patientsäkerhetsarbete	5
2.2. Gemensamt patientsäkerhetsarbete i Västra Götaland	5
2.3. Systematiskt patientsäkerhetsarbete	6
2.3.1. Förebyggande patientsäkerhetsarbete	7
2.3.2. Organisationsnivå	7
2.3.3. Individnivå	7
2.3.4. Avvikelse mellan vårdgivare	8
2.4. Uppföljning	9
3. Definitioner.....	9

Ställningstagande av SRO:
Giltighetstid:

1. Inledning

Enligt Hälso- och sjukvårdsavtalet ansvarar Parterna för patientsäkerheten inom ramen för respektive vårdgivares uppdrag och ansvar. Parterna ska samverka när patientens vård och insatser berör flera vårdgivare. Riktlinjen reglerar inte det ansvar för patientsäkerhet som åligger var och en av Parterna.

Riktlinjen är underordnad Hälso- och sjukvårdsavtalet mellan Västra Götalandsregionen (VGR) och kommunerna i Västra Götaland (Kommunerna)¹. Den utgår från gällande lagstiftning, såsom hälso- och sjukvårdslagen², patientsäkerhetslagen³ och patientlagen⁴, samt nationell handlingsplan Agera för säker vård – nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet 2025-2030⁵. Den omfattar de patienter som har insatser från både VGR och Kommun.

Om VGR eller någon av kommunerna tecknar avtal med annan aktör och överlåter uppgifter den har ansvar för, ska denna riktlinje tillämpas.

Denna riktlinje syftar till att tydliggöra ansvar, samverkan och patientsäkerhet när Parternas verksamheter möts. Riktlinjen beskriver hur parterna ska samverka för att identifiera och hantera risker, negativa händelser samt hantera avvikelser som berör flera vårdgivare eller verksamheter. Riktlinjen omfattar även hantering av avvikelser mellan vårdgivare, och mellan vårdgivare och verksamheter inom socialtjänst. Riktlinjen omfattar därmed såväl hälso- och sjukvård som socialtjänst.

Riktlinjen ska bidra till en säker vård för invånare i Västra Götaland. Arbetet kring patientsäkerhet ska utgå från patientens hela vårdprocess, oberoende av organisatoriska gränser.

¹ [Hälso- och sjukvårdsavtal – avtal som reglerar hälso- och sjukvårdsansvar mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland](#)

² [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\) | Sveriges riksdag](#)

³ [Patientsäkerhetslag \(2010:659\) | Sveriges riksdag](#)

⁴ [Patientlag \(2014:821\) | Sveriges riksdag](#)

⁵ [Patientsäkerhet - Socialstyrelsen](#)

I riktlinjen används begreppet *Avvikelse mellan vårdgivare* vilket ersätter det tidigare länsgemensamma begreppet *Avvikelse i samverkan*.

Länsgemensamt, politiskt forum ansvarar för att följa upp Avtalet med tillhörande överenskommelser samt denna riktlinje.

Länets invånare benämns genomgående *patient* och de som utför hälso- och sjukvård, stöd och omsorg benämns *vårdgivare*.

1.1. Tillämpningsområden

Riktlinjen i sin helhet gäller de verksamheter som bedriver hälso- och sjukvård inom VGR och Kommun. Riktlinjen omfattar, i de delar som avser avvikelshantering, även avvikelser som berör både vårdgivare och verksamheter inom kommunal socialtjänst.

Kommunala förskolor, skolor och annan kommunal verksamhet rekommenderas att tillämpa riktlinjens reglering avseende avvikelshantering.

1.2. Riktlinjens giltighet

Riktlinjen gäller under förutsättning att den godkänns av respektive Parts högsta beslutande instans, genom beslut som vunnit laga kraft.

Riktlinjen är underställd Hälso- och sjukvårdsavtalet från och med 2027-01-01, och förutsätter att detta gäller. Riktlinjen gäller under perioden 2027-07-01 – 2030-12-31. Senast arton (18) månader innan giltighetstiden löper ut har Parterna möjlighet att säga upp riktlinjen. Om ingen Part skriftligen sagt upp riktlinjen förlängs den med tre år i taget med arton (18) månaders uppsägningstid.

Vid uppsägning av riktlinjen upphör den att gälla när aktuell giltighetstid löper ut. Det räcker att en Part säger upp riktlinjen för att den ska upphöra att gälla för samtliga Parter enligt ovan. En uppsägning av denna riktlinje påverkar inte Avtalet eller tillhörande överenskommelser.

Vid väsentliga förändringar av förutsättningarna för riktlinjen kan initiativ till en översyn tas av länsgemensamt, politiskt forum.

2. Patientsäkerhet

Patientsäkerhet innebär att hälso- och sjukvården bedrivs så att risken för vårdskador förebyggs och minimeras genom ett systematiskt och förebyggande arbete. En säker vård är grunden i allt kvalitetsarbete i hälso- och sjukvården.

Varje vårdgivare ansvarar för att den vård som bedrivs inom respektive vårdgivares ansvar är säker, personcentrerad och samordnad. När flera vårdgivare är involverade i patientens vård ska berörda vårdgivare samverka för att vården ska kunna planeras, samordnas och följas upp på ett patientsäkert sätt.

2.1. Nationellt patientsäkerhetsarbete

God och säker vård – överallt och alltid, är den nationella visionen för patientsäkerhetsarbetet. Målet med den nationella handlingsplanen Agera för säker vård – Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet 2025–2030 är att förbättra förutsättningarna för en säker vård där ingen patient behöver drabbas av vårdskada.

I Västra Götaland omsätts visionen genom ett gemensamt och systematiskt patientsäkerhetsarbete. Genom ett systematiskt och förebyggande arbete, ska alla vårdgivare, oavsett huvudman, aktivt bidra till att minimera risker och främja en god och säker vård.

2.2. Gemensamt patientsäkerhetsarbete i Västra Götaland

En förutsättning för ett ändamålsenligt patientsäkerhetsarbete är tydlig ansvarsfördelning mellan vårdgivare, samt ett gemensamt agerande utifrån respektive vårdgivares uppdrag och ansvar.

Vårdgivare ska arbeta förebyggande och systematiskt med både riskhantering och hantering av avvikelser.

Det gemensamma patientsäkerhetsarbetet ska vara en del av respektive vårdgivares ordinarie patientsäkerhetsarbete. Arbetet ska bedrivas på alla organisatoriska nivåer och nära verksamheterna.

Bedömning av patientsäkerhet är särskilt viktigt vid vårdens övergångar och när flera vårdgivare är involverade. Brister i samverkan och informationsöverföring mellan vårdgivare ökar risken för negativ händelse och tillbud. Riskbedömning inom patientsäkerhet är en systematisk process för att identifiera, analysera och värdera potentiella händelser eller situationer som kan leda till vårdskador eller brister i vårdens kvalitet och säkerhet. Syftet är att förebygga dessa genom att uppskatta sannolikheten för att de inträffar, bedöma deras konsekvenser och vidta åtgärder för att minska eller eliminera riskerna.

Patienten ska ges möjlighet att vara delaktig i sin egen vård och i det patientsäkerhetsarbete som rör patientens vårdprocess. Närstående ska erbjudas att delta, när det är relevant och med patientens samtycke. Deras erfarenheter och perspektiv ska tas tillvara som en del av det systematiska patientsäkerhetsarbetet.

Inom ramen för Hälso- och sjukvårdsavtalet kan Parterna ge Vårdsamverkan i uppdrag att stödja det gemensamma patientsäkerhetsarbetet. Ett sådant uppdrag förändrar inte Parternas eller respektive vårdgivares ansvar för patientsäkerhetsarbetet inom sitt uppdrag och verksamhetsområde.

Patientens behov av god och säker vård ska tillgodoses utan onödigt dröjsmål.

2.3. Systematiskt patientsäkerhetsarbete

Vårdgivare har ansvar för att bedriva ett systematiskt patientsäkerhetsarbete. Arbetet ska vara integrerat i ordinarie ledning och styrning, och bidra till kontinuerlig utveckling av vårdens kvalitet och säkerhet. När flera vårdgivare medverkar i patientens vård ansvarar berörda vårdgivare även gemensamt för att identifiera, bedöma och hantera risker samt vidta åtgärder som stärker patientsäkerheten över organisatoriska gränser. Som en del av förbättringsarbete ska analys av händelse genomföras.

Chefer och ledare har ansvar för att skapa förutsättningar för patientsäkert arbete och för att involvera patienten i sin egen vård.

När en negativ händelse inträffar vid en vårdövergång eller i samband med samordnade vårdinsatser ska berörda chefer och ledare utreda och analysera händelsen tillsammans.

2.3.1. Förebyggande patientsäkerhetsarbete

Vårdgivare ska, utifrån respektive vårdgivares ansvar, arbeta förebyggande för att identifiera, bedöma och hantera risker som kan påverka patientsäkerheten. När flera vårdgivare är involverade ska berörda vårdgivare samverka kring risker i vårdens övergångar och i samordnade vårdinsatser. Det skapar förutsättningar för att så få patienter som möjligt drabbas av vårdskador, negativa händelser och tillbud.

Att arbeta förebyggande är särskilt viktigt i ärenden där många vårdgivare är inblandade, där patientens sjukdomsbild är komplex, eller när någon involverad vårdgivare anser att det behövs.

2.3.2. Organisationsnivå

Vårdgivare ska, utifrån sitt respektive ansvar, utveckla och stärka patientsäkerheten i gemensam planering och prioritering, i syfte att bidra till en jämlik, samordnad och personcentrerad vård.

Vårdgivaren ansvarar för att identifiera, analysera och hantera långsiktiga risker inom sitt verksamhetsområde. Det kan exempelvis handla om förutsättningar i form av tillgång till kompetens eller utrustning för att vården ska kunna utföras patientsäkert. När planerade eller genomförda förändringar kan påverka ansvarsfördelning, informationsöverföring, samordning eller patientsäkerhet mellan vårdgivare ska berörda vårdgivare samverka och, vid behov, genomföra gemensam riskanalys.

2.3.3. Individnivå

För att säkerställa att vården av patienten kan utföras på ett säkert sätt, ska risker för patientsäkerheten bedömas och hanteras utifrån patientens aktuella behov och vårdsituation. Uppgifter som är av betydelse för patientens vård och behandling, inklusive planerade och vidtagna åtgärder, ska dokumenteras enligt Patientdatalagen⁶. Ett sådant arbete förutsätter samverkan över organisatoriska gränser för

⁶ [Patientdatalag \(2008:355\) | Sveriges riksdag](#)

att hitta lösningar utifrån de risker som identifieras. Det förutsätter också kommunikation och dokumentation mellan vårdgivare, utifrån varje patients behov och förutsättningar.

Var och en, oavsett profession, spelar en viktig roll i patientsäkerhetsarbetet. Chefer och ledare har ansvar för att skapa förutsättningar för patientsäkert arbete.

2.3.4. Avvikelse mellan vårdgivare

Vårdgivaren ska identifiera, analysera och följa upp patientsäkerhetsrisker, negativa händelser och tillbud genom hantering av avvikelser. Vårdgivaren ska säkerställa följsamhet till ingångna avtal, överenskommelser och andra styrdokument. Hanteringen av avvikelser ska ligga till grund för ett systematiskt patientsäkerhetsarbete.

Avvikelse kan handla om individärenden, men kan också handla om organisatoriska eller systematiska brister hos vårdgivare som leder till att patienters behov inte tillgodoses. Dessa betraktas som **avvikelse mellan vårdgivare**. En avvikelse mellan vårdgivare är en händelse som involverar fler än en vårdgivare, eller vårdgivare och annan verksamhet såsom socialtjänst.

Avvikelse ska i första hand hanteras och lösas på lokal nivå. I de fall organisatoriska brister identifieras lyfts avvikelser till den nivå där det finns förutsättningar att vidta relevanta åtgärder för att undvika upprepning.

Avvikelse mellan vårdgivare identifieras, registreras och hanteras i avsedd IT-tjänst. Berörda vårdgivare ska samverka i utredning, analys och bedömning av åtgärder. Avvikelsen ska hanteras skyndsamt, och återkoppling ska ges till berörda Parter så snart händelsen är analyserad och det finns en plan för åtgärder. Vid behov ska återkoppling till patient och närstående samordnas.

Vårdgivare ansvarar för att regelbundet sammanställa registrerade avvikelser mellan vårdgivare, och för att använda resultatet som underlag i det systematiska patientsäkerhetsarbetet. Det stärker patientsäkerheten och främjar gemensamt lärande och kunskapsutveckling på alla nivåer.

Avvikelse mellan vårdgivare, som inte kan lösas mellan berörda Parter, hanteras enligt gällande process för oenighet och tvist i Hälso- och sjukvårdsavtalet.

2.4. Uppföljning

Den gemensamma uppföljningen av patientsäkerhet ska stödja ett systematiskt och lärande förbättringsarbete mellan VGR och Kommun, med särskilt fokus på de delar av hälso- och sjukvården och omsorgen där parternas ansvar möts. Uppföljningen ska bidra till att identifiera risker, mönster och brister i samverkan, samt ge underlag för gemensamma och konkreta förbättringsåtgärder.

Varje år ska VGR och kommunerna, via partsgemensamma forum, gemensamt komma överens om vilka patientsäkerhetsområden som ska följas upp och hur uppföljningen ska genomföras lokalt, delregionalt och länsövergripande. I samband med detta ska relevanta indikatorer fastställas och användas för att följa utvecklingen inom valda områden.

Uppföljningen ska särskilt belysa vårdens övergångar, samordnade vårdinsatser och andra situationer där brister i ansvarsfördelning, informationsöverföring eller samordning kan innebära risk för vårdskada. Resultatet ska tas om hand inom av respektive Part och, när det behövs, ligga till grund för gemensamma förbättringsåtgärder i de delar där Parternas ansvar möts.

När risker, tillbud, avvikelser eller negativa händelser har identifierats och hanterats ska lärdomar och erfarenheter tas till vara inom respektive Part. En länsövergripande sammanställning av identifierade patientsäkerhetsområden och rapporterade avvikelser ska ingå i det gemensamma systematiska patientsäkerhetsarbetet mellan VGR och kommunerna. Sammanställningen ska bidra till åtgärder som leder till ökad patientsäkerhet och förbättringar i de delar där VGR:s och Kommunernas ansvar möts.

3. Definitioner

Definitionerna utgår från lagstiftning och Socialstyrelsens termbank⁷ och beskriver en länsgemensam tolkning av begrepp som används i riktlinjen. Ingen huvudman har tolkningsföreträde.

Avvikelse

Händelse som medfört eller som hade kunnat medföra något oönskat.

⁷ [Socialstyrelsens termbank](#)

Avvikelse mellan vårdgivare

Händelser, där gemensamt framtagna avtal, överenskommelser, riktlinjer eller rutiner inom vård och omsorg inte följs.

Bedömning av patientsäkerhet

Riskbedömning inom patientsäkerhet är en systematisk process för att identifiera, analysera och värdera händelser eller situationer som kan leda till vårdskador eller brister i vårdens kvalitet och säkerhet. Syftet är att förebygga dessa genom att uppskatta sannolikheten för att de inträffar, bedöma deras konsekvenser och vidta åtgärder för att minska eller eliminera riskerna.

Negativ händelse

Händelse som medfört något oönskat⁸.

Oenighet

Oenighet innebär att parter eller vårdgivare inte når lösning i en viss fråga.

Parter

Parter är var och en av kommunerna i Västra Götaland och Västra Götalandsregionen.

Partsgemensamt forum

Gruppering mellan parterna på politisk och tjänstepersonsnivå.

Patientsäkerhet

Skydd mot vårdskada⁹.

Tillbud

Händelse som hade kunnat medföra något oönskat¹⁰.

Tvist

Eskalerad oenighet där lösning inte kan uppnås.

Vårdgivare

Statlig myndighet, region, kommun, annan juridisk person eller enskild näringsidkare som bedriver hälso- och sjukvårdsverksamhet¹¹.

⁸ [Socialstyrelsens termbank](#)

⁹ [Socialstyrelsens termbank](#)

¹⁰ [Socialstyrelsens termbank](#)

¹¹ [Socialstyrelsens termbank](#)

I denna riktlinje används även begreppet vårdgivare för verksamhet inom socialtjänst.

Vårdskada

Lidande, kroppslig eller psykisk skada eller sjukdom samt dödsfall som hade kunnat undvikas om adekvata åtgärder hade vidtagits vid patientens kontakt med hälso- och sjukvården¹².

SLUTFÖRSLAG

¹² [Socialstyrelsens termbank](#)

ÄRENDE 11 – Strukturbild/Visionsarbetet

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen har tagit del av informationen

Sammanfattning

Direktionen fattade beslut 260326 att ge förbundsdirektören i uppdrag att ta fram en vision för Fyrbodalsregionen tillsammans med kommundirektörsnätverket. Arbetsutskottet utgör styrgrupp för arbetet.

Föredragande är Anna Lena Sörensson, projektledare strukturbild

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

ÄRENDE 12 – Vad gav Almedalen

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen har tagit del av informationen

Sammanfattning

Almedalsveckan genomfördes mellan den 22-26 juni 2026. Fokus låg på demokrati, yttrandefrihet och politiska samtal. Förbundet deltog i några av de 3 150 evenemangen som var under veckan.

Föredragande är Christel Thuresson, energi och näringslivsstrateg samt Anna Lärk Ståhlberg, förbundsdirektör.

ÄRENDE 13 – Energiförsörjning – aktuellt läge

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen har tagit del av informationen

Sammanfattning

En muntlig föredragning av Christel Thuresson, strateg näringsliv och energi

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

ÄRENDE 14 – Handlingsplan energiomställning Fyrbodalsregionen

Förslag till beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen.

Sammanfattning

Ett Inriktningsdokument Energiomställning har antagits av Direktionen (2026-03-26 § 28). Dokumentet uttrycker den politiska ambitionen att accelerera energiomställningen för en fossilfri, robust och konkurrenskraftig framtid och ska fungera som strategisk kompass för kommunal och delregional energiplanering.

Förbundet fick också uppdraget att omgående starta arbetet med att ta fram en handlingsplan som konkretiserar inriktningsdokumentet genom en gemensam målbild och rekommendationer som kommunerna kan anta utifrån lokala förutsättningar. Handlingsplanen ska tas fram i nära samverkan med kommunerna och utgöra ett stöd för samordning, lärande och uppföljning på delregional nivå.

Arbetet ska genomföras under året inom ramen för projekt Krafttag i Väst – ELSA. Arbetet organiseras på samma sätt som arbetet med att ta fram Inriktningsdokument Energiomställning, det vill säga med en arbetsgrupp bestående av tjänstepersoner från medlemskommunerna samt en politisk referensgrupp. Den politiska referensgruppen består av;

Jarmo Uusitalo (MP)
Eva Abrahamsson (M)
Lars Larsson (C)
Tony Georgiou (S)
Mikael Karlsson (M)
Christer Hassleback (UP)

Föredragande är Christel Thuresson, strateg näringsliv och energi

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen.

ÄRENDE 15 – Aktuella infrastrukturärenden

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen har tagit del av informationen

Sammanfattning

En muntlig föredragning av Morgan Ahlberg, infrastrukturstrateg

Aktuella ärenden:

- Möjlighet till inspel av diskussionsfrågor till höstens delregionala kollektivtrafik- och samhällsplaneringsforum 5 november 2026.

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet har tagit del av informationen

ÄRENDE 16 – Strategiska vägval storregional kollektivtrafik

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att ställa sig bakom förslaget till skriftligt inspel rörande Strategiska vägval för storregional kollektivtrafik.

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen arbetar med att ta fram en långsiktig strategisk inriktning för den storregionala kollektivtrafiken. Här ingår all Västtrafiks tågtrafikering samt de busslinjer som fyller samma funktion som tåget, men där det saknas järnväg.

Som underlag för det fortsatta arbetet önskar Västra Götalandsregionen inhämta kommunalförbundens synpunkter på utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar kopplade till den framtida storregionala kollektivtrafiken.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) har skickat ut ett antal frågeställningar som de önskar få in svar på. Till grund för kommunalförbundets förslag till inspel ligger skriftliga inspel från medlemskommunerna, resultat av workshops samt förbundets inriktningsdokument för transportinfrastruktur.

I förslaget till inspel lyfts bland annat:

- att förbundet önskar en fortsatt utveckling av de kollektivtrafikstråk som definieras i Trafikförsörjningsprogrammet, där Trestadsområdet (Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg) utgör en regional kärna för service, arbetsplatser och boende.
- att det viktigaste regionala sambandet för bland annat arbetsmarknad och studier är relationen mellan Fyrbodalsregionen och Göteborgsområdet.
- att Norge/Vänerbanan, inklusive förgreningen via Älvsborgsbanan till Uddevalla och Norra Bohusbanan, har en central funktion för kollektivtrafik i nord-sydlig riktning samt att Södra Bohusbanan fyller en liknande funktion för södra och mellersta Bohuslän.
- att Norra Bohusbanan har sämst restidskvot av alla järnvägar i Västra Götaland och därmed är i stort behov av kraftfulla åtgärder för att korta restider och öka kapaciteten.

Fyrbodals kommunalförbund lämnar även förslag på sex nya stationer i Fyrbodalsregionen, varav fyra finns med i den nuvarande målbilden och två fanns med i Västtågsutredningen: Brålanda, Bäckefors, Dals-Rostock, Frändefors, NÄL och Upphärad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Strategiska vägval för storregional kollektivtrafik, 2026-09-07

Strategiska vägval för storregional kollektivtrafik, förslag till skriftligt inspel, 2026-09-07

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet beslutar att ge förbundsdirektören i uppdrag att revidera förslaget till skriftligt inspel rörande Strategiska vägval för storregional kollektivtrafik utifrån Martin Petterssons (SD) förslag till beslut under överläggningar.

Beslutet skickas till

Västra Götalandsregionen, infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden
e-post: infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se

Strategiska vägval storregional kollektivtrafik

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att ställa sig bakom förslaget till skriftligt inspel rörande Strategiska vägval för storregional kollektivtrafik.

Sammanfattning

Västra Götalandsregionen arbetar med att ta fram en långsiktig strategisk inriktning för den storregionala kollektivtrafiken. Här ingår all Västtrafiks tågtrafikering samt de busslinjer som fyller samma funktion som tåget, men där det saknas järnväg.

Som underlag för det fortsatta arbetet önskar Västra Götalandsregionen inhämta kommunalförbundens synpunkter på utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar kopplade till den framtida storregionala kollektivtrafiken.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) har skickat ut ett antal frågeställningar som de önskar få in svar på. Till grund för kommunalförbundets förslag till inspel ligger skriftliga inspel från medlemskommunerna, resultat av workshops samt förbundets inriktningsdokument för transportinfrastruktur.

I förslaget till inspel lyfts bland annat:

- att förbundet önskar en fortsatt utveckling av de kollektivtrafikstråk som definieras i Trafikförsörjningsprogrammet, där Trestadsområdet (Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg) utgör en regional kärna för service, arbetsplatser och boende.
- att det viktigaste regionala sambandet för bland annat arbetsmarknad och studier är relationen mellan Fyrbodalsregionen och Göteborgsområdet.
- att Norge/Vänerbanan, inklusive förgreningen via Älvsborgsbanan till Uddevalla och Norra Bohusbanan, har en central funktion för kollektivtrafik i nord-sydlig riktning samt att Södra Bohusbanan fyller en liknande funktion för södra och mellersta Bohuslän.
- att Norra Bohusbanan har sämst restidskvot av alla järnvägar i Västra Götaland och därmed är i stort behov av kraftfulla åtgärder för att korta restider och öka kapaciteten.

Fyrbodals kommunalförbund lämnar även förslag på sex nya stationer i Fyrbodalsregionen, varav fyra finns med i den nuvarande målbilden och två fanns med i Västtågsutredningen: Brålanda, Bäckeфорs, Dals-Rostock, Frändefors, NÄL och Upphärad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Strategiska vägval för storregional kollektivtrafik, 2026-09-07
Strategiska vägval för storregional kollektivtrafik, förslag till skriftligt inspel, 2026-09-07

Beslutet skickas till

Västra Götalandsregionen, infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden
e-post: infrastruktur-och.kollektivtrafiknamnd@vgregion.se

Handläggare av ärendet

Morgan Ahlberg
Infrastrukturstrateg

Tel: 076-856 23 55
E-post: morgan.ahlberg@fyrbodal.se

Strategiska vägval för storregional kollektivtrafik

Ärendebeskrivning

Västra Götalandsregionen arbetar med att ta fram en långsiktig strategisk inriktning för den storregionala kollektivtrafiken i Västra Götaland. Den storregionala kollektivtrafiken ska knyta samman regionala kärnor och storstadsområdet Göteborg, stärka funktionella arbetsmarknader, möjliggöra hållbart resande i hela regionen samt bidra till regional utveckling och social sammanhållning. Här ingår all Västtrafiks tågtrafikering samt de busslinjer som fyller samma funktion som tåget, men där det saknas järnväg.

Som underlag för det fortsatta arbetet önskar Västra Götalandsregionen inhämta kommunalförbundens synpunkter på utvecklingsbehov och strategiska prioriteringar kopplade till den framtida storregionala kollektivtrafiken. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) beslutade den 12 juni om ett antal frågeställningar som de önskar få in svar på. Skriftliga inspel ska vara IKN till handa senast 31 oktober 2026.

Kommunalförbundet har den 16 mars 2026 inbjudit medlemskommunerna att senast den 1 juli 2026 inkomma med skriftliga inspel till kommunalförbundet. Tolv av fjorton kommuner har inkommit med sådana inspel. Dessa inspel ligger till grund för kommunalförbundets samlade inspel till Västra Götalandsregionen, tillsammans med workshops som hållits under maj månad inom ramen för det delregionala kollektivtrafik- och samhällsplaneringsforumet (DKS) samt tjänstepersonsnätverket för infrastruktur- och kollektivtrafik.

Till grund för det delregionala inspelet ligger även den strategisk inriktning för transportinfrastruktur i Fyrbodalsregionen som förbundsdirektionen antog 2025. Dokumentet beskriver delregionens förutsättningar och utmaningar, en vision för ett hållbart och sammanlänkat Fyrbodal, samt ett antal inriktningar som beskriver hur kommunalförbundet vill utveckla transportinfrastrukturen för att uppnå visionen.

Inledande synpunkter

Fyrbodals kommunalförbunds vision är en sammanhållen delregion – där städer, landsbygder och samhällen binds samman av ett effektivt, jämlikt och socialt hållbart transportsystem av hög kvalitet. Genom att prioritera kollektivtrafik – i kombination

med gång och cykel – vill kommunerna i Fyrbodals minska transportsektorns miljöpåverkan och skapa ett transportsystem som främjar hälsa och hållbar utveckling. Genom att utveckla samhällen nära kollektivtrafikstråk och noder, samt nyttja befintlig infrastruktur mer effektivt, skapas förutsättningar för ett hållbart resande som möter dagens och morgondagens behov.

Ett viktigt steg för att nå visionen är en kollektivtrafik som är tillgänglig för alla – oavsett ålder och bostadsort. En väl fungerande kollektivtrafik är avgörande för kompetensförsörjning, utbildning samt tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter. Särskilt viktigt är att barn och unga kan resa tryggt och hållbart, även i glesare geografier.

Delar av Fyrbodalsregionen, i synnerhet Norra Bohusläns och Dalslands inland, präglas av långa avstånd och en gles bebyggelsestruktur, vilket ställer särskilda krav på en tillgänglig och fungerande kollektivtrafik. För Fyrbodals kommunalförbund är ett viktigt syfte för satsningar inom kollektivtrafik att de ska motverka avfolkning i glesa geografier enligt mottot ”Hela regionen ska leva”.

Frågeställningar

1. Regional utveckling och funktionella samband

a. Vilka regionala samband och arbetsmarknadsrelationer bedömer ni som viktigast att stärka fram till 2050?

Fyrbodals kommunalförbund önskar en fortsatt utveckling av de kollektivtrafikstråk som definieras i Trafikförsörjningsprogrammet, där Trestadsområdet (Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg) utgör en regional kärna för service, arbetsplatser och boende.

De regionala kollektivtrafikstråken fyller en viktig funktion för att invånare ska kunna nå arbetsplatser, skolor och andra målpunkter. För att funktionen ska kunna upprätthållas och fungera ändamålsenligt behöver det finnas goda kopplingar från landsbygd till närmaste kollektivtrafiknod.

Det viktigaste regionala sambandet för bland annat arbetsmarknad och studier är relationen mellan Fyrbodalsregionen och Göteborgsområdet. En stor del av resandet med kollektivtrafik mellan Fyrbodals och Göteborg går via Norge/Vänerbanan, som bland annat trafikeras med tåg från Dalsland, Trestad och Norra Bohuslän.

Norge/Vänerbanan, inklusive förgreningen via Älvsborgsbanan till Uddevalla och Norra Bohusbanan, har en central funktion för kollektivtrafik i nord-sydlig riktning, med en fortsatt stor utvecklingspotential.

Samtidigt finns redan i dag två flaskhalsar längs Norge/Vänerbanan som enligt Trafikverkets prognoser väntas bli värre framöver om inte åtgärder genomförs (se nedan, figur 75 ur ”Systemanalys för transportinfrastrukturen i Västra Götaland, del 1 Nuläge”). Det handlar om sträckorna Göteborg-Älvängen och Öxnered-Skälebol. Storkoll 2050 behöver innehålla en plan för förbättrad kapacitet och robusthet för dessa sträckor.

Figur 75 Kapacitetsbrister på högt belastade sträckor år 2030.
Källa: Trafikverket, Kapacitetsanalys för södra Sveriges järnvägssystem

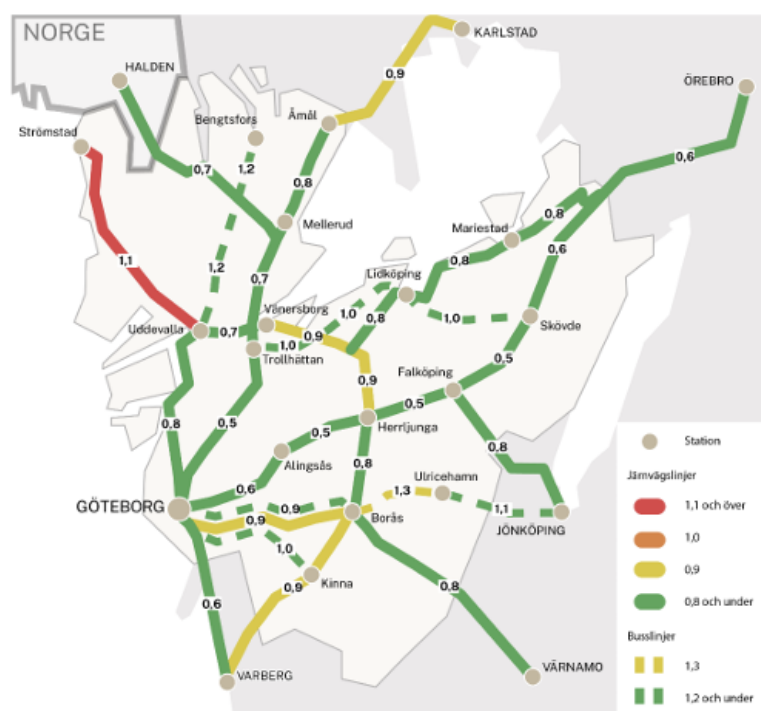
Norge/Vänerbanan fyller även en viktig funktion för sambanden till arbetsmarknadsområdena i Östfold/Oslo samt Värmland/Karlstad. När det gäller förbindelsen till Norge behöver de åtgärder som föreslogs i Möjlighetsstudien Göteborg-Oslo (2023) genomföras för en utökad kapacitet längs banan. Dessa åtgärder är viktiga inte bara för att kunna flytta över gods från E6 till järnväg, utan även för långväga tågtrafik mellan Oslo, Fyrbodals, Göteborg och söderut samt för de regionala tåg som i framtiden kan trafikera befintliga och nya stationer i Dalsland.

Norge/Vänerbanans sträckning mellan Öxnered och Karlstad är även i behov av ökad turtäthet för att stärka möjligheterna till arbets- och studiependling för boende i Dalsland, samt förbättra kopplingen till angränsande arbetsmarknadsregioner.

För södra och mellersta Bohuslän fyller Södra Bohusbanan en liknande funktion för arbets- och studiependling till och från Göteborg. Även denna bana är i behov av fortsatt modernisering och i syfte att öka kapaciteten och tillförlitligheten, samt att korta restiderna. Södra Bohusbanan är ett viktigt pendlingsstråk med stor potential.

Kommunalförbundet vill särskilt påpeka att på den regionala priolistan för nationell plan står Södra Bohusbanan på tur när det gäller investeringar i de regionala järnvägarna. Trafikverket har även föreslagit en utredning av kapaciteten och robustheten på Södra Bohusbanan, vilket förbundet ser positivt på.

- **Vilka restidsförbättringar skulle ge störst effekt för regional utveckling och kompetensförsörjning?**

Figur 37 Restidskvot för tåg och buss kontra bil på stråk inom Målbild tåg 2035. Heldragna linjer avser tåg, streckade linjer avser storregional busstrafik.

Källa: VGR, uppföljning trafikförsörjningsprogram 2024 samt kompletterande sträckor inhämtade april 2025 enligt samma metod.

Norra Bohusbanan är i dagsläget den bana som har överlägset sämst restidskvot av alla järnvägar i Västra Götaland (se nedan, figur 37 ur "Systemanalys för transportinfrastrukturen i Västra Götaland, del 1 Nuläge"). Fyrbodals kommunalförbund har som mål att öka det hållbara resandet. Det finns även behov av att minska trängsel på E6:an genom att flytta trafik från väg till järnväg. Norra Bohusbanan är därmed den bana i Västra Götaland som är i störst behov av kraftfulla åtgärder för att korta restider och öka kapaciteten.

Norra Bohusbanan har en stor potential för ökad arbets- och studiependling. Strömstad, som utgör banans slutstation, har i många år varit en tillväxtmotor för handel och besöksnäring i Norra Bohuslän och staden fortsätter att växa även i tider med demografiska tillbakagångar i många andra delar av Västra Götaland. Totalt har Strömstads befolkning ökat med 22 procent sedan år 2000.

Bohuslän är ett av Sveriges starkaste varumärken när det gäller turism och besöksnäring. Enligt Tillväxtverket omsatte turismen i Norra Bohuslän drygt 15 miljarder kronor under 2025 och en majoritet av turisterna kom från utlandet. En järnväg med attraktivare restider och trafikering är viktigt för en fortsatt utveckling av en hållbar besöksnäring i Norra Bohuslän.

I den åtgärdsvalsstudie som genomfördes 2024 för Norra Bohusbanan finns en lång rad föreslagna åtgärder i syfte att korta restider och öka kapaciteten. Dessa åtgärder behöver bli en del av Storkoll 2050 och ha hög prioritet för att genomföras. Bland annat behöver målsättningen om timestrafik till Strömstad, som finns i Målbild Tåg - delmål 2028, finnas kvar. Så länge banan inte har en rimlig restidskvot och turtäthet behöver parallell busstrafik längs E6 finnas kvar.

- **Saknas det några strategiska samband/kopplingar?**
- **Var ser ni störst behov av förbättrade tvärregionala förbindelser?**

En uppenbar brist är avsaknaden av förbindelser med kollektivtrafik mellan de nord-sydliga stråken i Bohuslän och Dalsland (se nedan, figur 33 ur "Systemanalys för transportinfrastrukturen i Västra Götaland, del 1 Nuläge"). Bristen på tvärförbindelser gör att det tar lång tid att röra sig mellan östra och västra Fyrbodals norr om stråket Uddevalla – Trollhättan/Vänersborg.

Flera kommuner beskriver avsaknaden av kollektivtrafik längs detta stråk (exempelvis väg 163/164 mellan Ed och Tanum/Strömstad) som en ”mur” som tvingar dagens kollektivtrafikresenärer att åka ner till Uddevalla och sedan upp igen – en resa som kan ta cirka tre timmar enkel väg trots att genaste bilvägen endast är 5–7 mil. I praktiken innebär det att arbetsmarknaderna i Norra Bohuslän och Dalsland är avskurna från varandra, trots att de har mycket att vinna på att kopplas ihop.

Figur 33 Utpekade kollektivtrafikstråk i Västra Götaland
Källa: Trafikförsörjningsprogram 2026–2029 - kollektivtrafikstrategi för Västra Götaland

Ett annat tvärregionalt stråk med stor potential för utveckling är Trestad-Skaraborg. I dagsläget sker arbets- och studiependling i denna relation främst med bil eller buss, trots befintliga järnvägar i området. Investeringar i nya triangelspår skulle ge möjlighet till nya trafikupplägg och en betydligt bättre sammankoppling av arbetsmarknadsområden än i dag.

Exempelvis skulle det triangelspår i Håkantorp som föreslås i den befintliga Målbild Tåg 2035 möjliggöra direkt tågtrafik mellan Trestadsområdet och Lidköping. En sådan

koppling blir än mer intressant i och med den i nationell plan föreslagna upprustningen och partiella elektrifieringen av Kinnekullebanan.

En annan åtgärd som nyligen föreslagits för ökad kapacitet och redundans är ett triangelspår i Herrljunga som skulle ge en direkt uppkoppling från norra delen av Älvsborgsbanan och norrut på Västra Stambanan. Förutom stora vinster för omledningar av tåg till och från Göteborg skulle ett sådant triangelspår möjliggöra nya intressanta tvärförbindelser med tåg i regionen, exempelvis direkta tåg mellan Trestadsområdet och Skövde (-Stockholm).

Fyrbodals kommunalförbund anser att ett triangelspår i Håkantorps och Herrljunga behöver ingå i Storkoll 2050, särskilt med tanke på att Trafikverket i sitt förslag till nationell plan pekar på att det behövs ett nationellt och systemorienterat perspektiv på behoven av nya triangelspår, som även inbegriper totalförsvårshänsyn.

b. Vilka orter och noder har särskild strategisk betydelse i ett storregionalt kollektivtrafiksystem?

• Varför är dessa viktiga?

Trestadsområdet har en central roll i Fyrbodalsregionens utveckling. Mellan Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg föreligger väl etablerade och starka samband vad gäller studie- och arbetspendling. Området ingår i samma arbetsmarknadsregion och präglas i hög grad av starka funktionella samband, med distinkta pendlingsflöden och flyttströmmar mellan kommunerna. Samtidigt finns det en potential att binda samman städerna med bättre kollektivtrafikutbud och utbyggnad av stödjande infrastruktur för att ytterligare stärka relationen mellan städerna.

Genom att stärka Trestad som nav för utbildning, arbetsmarknad och hållbar mobilitet vill Fyrbodals kommunalförbund skapa tillväxt och ökad sammanhållning i hela delregionen. För att uppnå detta krävs satsningar på infrastruktur och kollektivtrafik för att även knyta samman Trestadsområdet med regionens mindre orter och landsbygder till ett gemensamt utvecklingsområde med attraktiva livsmiljöer samt goda möjligheter till arbete och studier. Bland annat krävs en ökad takt i utbyggnaden av kapacitetsstarka järnvägsstråk till och från Trestadsområdet.

En central pusselbit i kommunikationerna mellan stadskärnorna i Trestad utgörs av Älvsborgsbanan mellan Uddevalla och Öxnered/Vänersborg. I likhet med flera andra regionala banor har Älvsborgsbanan en relativt låg standard och det finns farhågor om kommande kapacitetsbrister i takt med att trafikeringen av både person- och godståg ökar. Redan i Målbild Tåg 2035 föreslogs partiellt dubbelspår på sträckan Öxnered-Uddevalla och det är viktigt att denna målsättning finns kvar även i Storkoll 2050.

Satsningar på Älvsborgsbanan är angelägna i syfte att erbjuda tätare avgångar, kortare restider och en större robusthet för tågsystemet i Västsverige i stort då banan är viktig för omledningar av trafik till och från Göteborg samt central för transporter till och från hamnarna i Uddevalla och Lysekil.

I dagsläget går tåg mellan Uddevalla och Vänersborg med upp till tre timmars mellanrum på dagtid under vardagar. Även om busstrafik kompletterar har tåget stora fördelar, inte minst när det gäller arbetspendling då möjligheterna att arbeta är bättre på tåg än buss. Det finns en omfattande pendling mellan Uddevalla och Vänersborg som till stora delar sker med bil. Det gör att potentialen för ett ökat hållbart resande är stort i denna relation. Fler avgångar under lågtrafik skulle öka attraktionskraften och tillförlitligheten för tågpendling.

Då hela Trestadsområdet numera ingår i samma lokala arbetsmarknad som Göteborg är det av stor vikt att även förbindelserna mellan Trestad och Göteborg fortsätter att utvecklas, både via Norge/Vänerbanan och Södra Bohusbanan.

- **Saknas det några strategiska noder / finns det potentiellt framtida noder?**

Inom Trestadsområdet utgör befintliga centralstationer och resecentrum självklara noder för kollektivtrafik, liksom Norra Älvsborgs lasarett (NÄL), städernas gymnasieskolor och Högskolan Väst. Förutom dessa noder/målpunkter vill kommunalförbundet även lyfta följande platser som viktiga att ta i beaktande i det fortsatta arbetet med Storkoll 2050.

Torp

Torp köpcentrum är ett av Fyrbodalsregionen största handelsområden och en central del av besöksnäringen i kommunen. Köpcentrumets läge där E6 möter väg 44, väg 161 samt

väg 786 medför att platsen är strategiskt viktig för transportsystemet i både ett kommunalt och regionalt perspektiv. Detta bör återspeglas i kollektivtrafikutbudet.

Öxnered

Vänersborgs kommun satsar på Öxnered som ett av sina främsta utbyggnadsområden då det är attraktivt att bo i ett stationssamhälle. För att Öxnered ska behålla sin status som knutpunkt för tåg gäller att passerande tåg stannar på stationen. Det finns historiskt och i närtid flera exempel på tåg som inte längre stannar i Öxnered. När tåg väl har slutat stanna vid en station är det en stor utmaning att lägga till stoppet på nytt, även om resandeunderlaget ökat. Med tanke på befintliga utbyggnadsplaner och framtidsvisioner för Öxnered är det viktigt att värna om stationens roll som knutpunkt för tåg.

Vargön

Regiontågen mellan Vänersborg och Göteborg bör ha slutstation Vargön i stället för Vänersborg. Vargön är Fyrbodals sjunde största tätort, större än flera av delregionens kommunhuvudorter, med en befolkning på cirka 5 000 invånare. En stor andel av dessa invånare pendlar till Vänersborg, Trollhättan eller Göteborg vilket gör att det finns en betydande potential för ett ökat hållbart resande för boende på orten.

Göteborg Stallbacka Airport

I kartan över regionalt kollektivtrafiknät (se figur 33 ur "Systemanalys för transportinfrastrukturen i Västra Götaland, del 1 Nuläge"), pekas endast Göteborg Landvetter Airport ut som flygplats. Om syftet med utpekandet är att redovisa flygplatser som målpunkter för storregional kollektivtrafik bör även Göteborg Stallbacka Airport markeras.

c. Betydelsen av länsöverskridande kollektivtrafik och kopplingar till noder i angränsande län lyfts ofta fram.

- **Hur ska länsöverskridande kollektivtrafik prioriteras gentemot satsningar på kollektivtrafik inom Västra Götalandsregionen**

Fyrbodalsregionens behov av persontransporter stannar inte vid regionens gränser. Kommunalförbundets vision omfattar starka stråk till Göteborg, Skaraborg, Norge/Östfold samt Värmland/Karlstad. Dessa stråk ska ha hög kapacitet och turtäthet för att bidra till en växande arbetsmarknad och en framgångsrik besöksnäring.

Särskilt bör det gränsregionala perspektivet mellan Sverige och Norge beaktas i större utsträckning än vad som görs i dagsläget. För norra Bohuslän utgör Östfold fylke en naturlig arbetsmarknadsregion med omfattande arbetspendling, näringslivsutbyte och handel över gränsen.

2. Robusthet och resiliens

- a. Vilka delar av dagens system bedömer ni som mest sårbara eller störningskänsliga?**
- b. Vilka åtgärder ser ni som viktigast för att stärka robusthet och tillförlitlighet?**

De mest störningskänsliga delarna av dagens järnvägssystem är de som pekas ut av Trafikverket som befintliga eller kommande kapacitetsproblem: Göteborg-Älvängen och Öxnered-Skålebol, men även sträckan Uddevalla-Öxnered. Förutom dessa brister är triangelspår i Håkantorp och Herrljunga viktiga för att öka robustheten och tillförlitligheten i systemet. Dessa skulle även ha fördelen av att möjliggöra nya tvärförbindelser i regionen vilka skulle avlasta trafiken till och från de centrala delarna av Göteborg. Den låga standarden på Norra Bohusbanan gör även denna järnväg sårbar exempelvis vid höga temperaturer då risk för solkurvor uppstår. Generellt sett kan även samtliga enkelspårsbanor ses som särskilt störningskänsliga.

En annan typ av störningskänslighet är långa reskedjor för boende på landsbygd och mindre orter. Små förseningar kan få stora följder då byten missas och turtätheten är låg. Här kan olika åtgärder vara aktuella beroende på plats och geografi, exempelvis högre turtäthet, inväntande bussar, snabbare insättande av ersättningsbuss eller attraktivare stationsmiljöer med möjligheter till café, toalettbesök och distansarbete. Även förbättrade system för information till resenärer vid förseningar, missade byten eller ersättningstrafik kan vara aktuellt.

3. Viktiga avvägningar kopplat till ekonomi och trafikering

Trafikförsörjningsprogrammets mål om 50 procents självfinansieringsgrad på sikt innebär begränsade möjligheter till stora satsningar på trafikering och nya tåginköp samt att prioriteringar måste göras.

a. Stabilitet eller flexibilitet

- **Nuvarande målbild tåg 2035 hade som utgångspunkt att stabilitet och långsiktighet var vägledande – fastslagen inriktning gäller. I andra vågskålen ligger flexibilitet och möjlighet till anpassningar. Resonera om hur ni ser på detta.**

Om föreslagna åtgärder av olika skäl inte kan finansieras eller genomföras bygger målbilden upp förhoppningar som inte infrias. Särskilt när det gäller investeringar i infrastruktur är det viktigt med en helhetssyn så att planen inte innehåller ”luftslott”. Eftersom framtida medel för investeringar är oförutsägbara behöver planen innehålla möjligheter till omprioriteringar under planens giltighetstid. Storkoll 2050 behöver kunna anpassas till förändrade förutsättningar utifrån förändrade resmönster, nya målpunkter eller uteblivna infrastrukturinvesteringar.

En angränsande fråga är situationer där flera parter förväntas dela på kostnader för infrastrukturinvesteringar. Principer för sådana kostnadsfördelningar bör tas fram tidigt i processen för att få en ökad förutsägbarhet och ett mer realistiskt synsätt på finansiering av föreslagna åtgärder, exempelvis nya stationer.

- **Ska tågtrafikering alltid prioriteras där det är möjligt, eller ska det trafikslag som ger det största resandet oavsett trafikslag prioriteras? Hur strukturbildande är järnvägen för den storregionala kollektivtrafiken?**

Befintliga järnvägsstråk bör så långt som möjligt utgöra stommen i den storregionala kollektivtrafiken. En modern och tillförlitlig järnväg är avgörande för att fler ska kunna välja tåget för arbets- och studiependling. Samtidigt vill kommunalförbundet påpeka att det är viktigt att storregional busstrafik finns kvar och utvecklas i de stråk där tågtrafik i dagsläget inte är konkurrenskraftigt, fram till dess att tågtrafiken ger kortare restid än med buss.

Järnvägens kapacitet behöver utvecklas i syfte att öka tillförlitligheten och turtätheten samt korta restider. Detta gäller särskilt de regionala järnvägarna (Norra Bohusbanan, Södra Bohusbanan och Älvsborgsbanan) som fyller en viktig funktion i delregionens kollektivtrafiksystem.

En attraktiv tågtrafik är viktigt för att stärka arbetsmarknadsregionen, minska bilberoendet och klimatpåverkan samt bidra till en hållbar regional utveckling med ökad attraktionskraft för boende och etablering. En satsning på tåg är inte bara en regional utvecklingsfråga utan även en central del av klimatomställningen och arbetet för att nå nationella och internationella klimatmål.

Även ur ett socialt perspektiv är tillgång till tågtrafik betydelsefullt. Goda kommunikationer motverkar geografisk exkludering och bidrar till likvärdiga livsvillkor, oavsett var i Västra Götaland man bor. Möjligheten att ta del av utbildning, arbete, kultur och samhällsservice ökar när infrastrukturen binder samman orter snarare än isolerar dem.

b. Tillgänglighet eller effektivitet

- Hur bör den storregionala kollektivtrafiken balansera hög kapacitet och korta restider i starka stråk mot ökad tillgänglighet genom många stopp och ett finmaskigare nät?
- Vilka är fördelarna med ökad tillgänglighet?
- Vilka är fördelarna med tidseffektiv trafikering?

Fyrbodals kommunalförbund anser att spårbunden trafik i starka stråk ska vara prioriterad. Övriga trafikslag inom den storregionala kollektivtrafiken bör i huvudsak utformas som matartrafik till strategiska bytespunkter där tågtrafiken tar vid.

c. Fokus på hela resan eller på huvudresan

- En strävan i Målbild Tåg 2035 (delmål 2028) är en taktfast tidtabell där den storregionala kollektivtrafiken avgår vid fasta tider från respektive station eller hållplats. Den taktfasta tidtabellen är ännu inte införd i det storregionala kollektivtrafiksystemet som helhet. Ett taktfast system kan skapa effektiva byten i noder och ge god tillgänglighet mellan många olika relationer, men det innebär också att vissa resor kan kräva ett eller flera byten. Ett alternativ är att i högre grad prioritera direktförbindelser, vilket kan ge enklare resor i vissa relationer och minska behovet av byten. Fler direktlinjer innebär dock att resurser behöver fördelas på fler stråk, vilket kan resultera i sämre turtäthet, högre kostnader och innebära sämre passning till byten för resenärer som inte färdas i huvudstråken. Hur ser

ni på denna avvägning mellan ett nät som bygger på effektiva byten och ett upplägg med fler direktförbindelser?

Taktfast trafik med effektiva bytespunkter bör utgöra grunden för det storregionala kollektivtrafiksystemet. Det skapar ett förutsägbart och lättöverskådligt trafikutbud för resenärerna, samtidigt som det ger goda förutsättningar för en effektiv planering. Det kan dock finnas relationer där avsteg från ett taktfast system behöver göras. Utformningen av trafiken behöver därför utgå från resenärens behov, vilket kan innebära att olika stråk och linjer kräver olika lösningar. Detta gäller särskilt för resor som kräver byten och på linjer med låg turtäthet.

- **En återkommande fråga gäller parallella kollektivtrafiklinjer, det vill säga flera linjer i samma stråk med liknande uppehållsmönster. I underlagen till Målbild Tåg 2035 framhålls att sådana parallellupplägg i regel bör begränsas, eftersom de kan splittra resandeunderlaget och leda till lägre turtäthet, sämre resursutnyttjande och högre kostnader. I de större noderna, framför allt i centrala Göteborg, behöver också det begränsade utrymmet beaktas. Samtidigt kan parallella linjer ge fördelar genom fler direktresor, minskat behov av byten och bättre anpassning till olika resbehov. I vissa relationer kan detta öka kollektivtrafikens attraktivitet och göra systemet mer lättillgängligt för resenärerna. Avvägningen handlar därför om balansen mellan ett sammanhållet nät med hög turtäthet och effektiva byten å ena sidan, och fler direkta resmöjligheter å den andra. Hur ser ni på denna avvägning och under vilka förutsättningar anser ni att parallella linjer är motiverade?**

Storregional busstrafik parallellt med tågtrafik bör i normalfallet begränsas, men kan behövas i särskilda fall och då med ett annat uppehållsmönster än tåget.

Ett exempel är stråket mellan Trollhättan/Vänersborg och Uddevalla där busslinjer behövs som har fler uppehåll jämfört med tågen på Älvsborgsbanan för att serva orter och målpunkter dit tåget inte når, exempelvis Trestad Center och Väne-Ryr.

Ett motsatt exempel är stråket Ljungskile-Göteborg där busstrafiken är snabbare och mer tillförlitlig än tåget, och även har färre stopp än tågen på Södra Bohusbanan. Fyrbodals kommunalförbund anser att direktbussar från ett flertal kommuner i Bohuslän till

Göteborg behövs så länge Södra och Norra Bohusbanan präglas av långa restider och låg tillförlitlighet. För att ändra på denna situation krävs en modernisering av Södra och Norra Bohusbanan för att kunna erbjuda tätare avgångar, kortare restider och en högre tillförlitlighet.

- **I trafikförsörjningsprogrammet ansluter samtliga kommunhuvudorter till de storregionala stråken genom det utpekade kollektivtrafiknätet. Vad ska denna matartrafik ha för funktion? Ska den ingå i det storregionala systemet med överordnad uppgift att transportera resenärer från kommunhuvudorten till stråket – vilket innebär att den samtidigt inte kan utföra lokala uppdrag?**
- **Hur ska så många invånare som möjligt kunna ta sig till noderna i stråken? Dedikerad matartrafik, övrig anslutande kollektivtrafik, pendelparkeringar, cykelbanor med mera.**

Fyrbodals kommunalförbund vill se ett hela-resan-perspektiv inom kollektivtrafiken, där smidiga byten mellan olika trafikslag gör det enkelt att välja hållbara resor.

Matartrafik till tåg från kommuner och större tätorter utan järnvägsförbindelser är av stor betydelse. Särskilt viktigt är att tidtabellerna är anpassade efter tågtiderna för att underlätta smidiga byten och ett hela-resan-perspektiv. Här finns ett behov av förbättring jämfört med dagens situation. Särskilt viktigt är detta på mindre orter och på landsbygden där tillgången till alternativa transportmedel är begränsad och där turtätheten är låg.

En fungerande matning till regionala centrum och kollektivtrafiknoder förutsätter även en väl fungerande närtrafik som är känd bland invånarna och enkel att använda.

Även om matartrafiken i första hand ska leda resenärer snabbt och smidigt till bytespunkter i större stråk kan det finnas behov av att dessa linjer även utför lokala uppdrag, detta behöver ses över och anpassas från fall till fall.

Trygga gång och cykelvägar är en självklar del av ett hela-resan-perspektiv, inklusive attraktiva stationsmiljöer med välplanerade pendelparkeringar för cyklar och bilar. Möjligheterna att ta med sin cykel på både tåg och buss behöver förbättras.

När nya stationer tas i bruk är det viktigt att busslinjer finns på plats som matar pendlare till de nya stationerna från omgivande orter och landsbygder, exempelvis från södra

delarna av Melleruds kommun till Brålanda station och från Färgelanda till Frändefors station.

d. Stationssamhällesutveckling eller nettoresande

- **Västtågsutredningen utgår från ett antal principer för införande av nya stationer; ökat nettoresande på aktuell bana, konkurrenskraftig restidskvot i tunga reserelationer samt beaktande av pendlingsbenägenheten mellan regionens större städer, tågtrafikens kostnadseffektivitet och infrastrukturens kostnadseffektivitet. Utgångspunkten var också att busstrafiken reduceras när ny station öppnas. Är dessa principer fortfarande relevanta? Motivera varför / varför inte. Vilka principer ser ni skulle vara vägledande för att öppna nya stationer eller sluta trafikera befintliga stationer?**

Att skapa en god geografisk tillgänglighet är tydliga regionala målsättningar som synliggörs både i Trafikförsörjningsprogrammet och i den regionala utvecklingsstrategin, där en av de långsiktiga prioriteringarna är att ”knyta samman Västra Götaland – för en hållbar och förbättrad tillgänglighet”. För att uppnå det målet behövs fler tågstopp och ökad kapacitet i järnvägsnätet.

Öppnandet av nya stationer samt utveckling av befintliga stationsmiljöer är en viktig del i att göra det enkelt och attraktivt att resa med tåg. Att tillskapa fler tågstopp, och därmed en ökad geografisk tillgänglighet, behöver inte innebära att konkurrensfördelen med tåg jämfört med bil (restidskvoten) behöver minska, eftersom samtliga tåg inte alltid behöver stanna på alla stationer. Vissa regionala tåg kan bistå med hög täckningsgrad medan annan regional tågtrafik samt tågtrafik av nationell och internationell karaktär satsar mer på tidseffektivitet. På ett flertal sträckor skulle även åtgärder för att öka hastigheten på banorna kunna kompensera för tidsförluster genom fler stopp.

Fyrbodals kommunalförbund anser att kriterier för öppnandet av nya stationer måste beakta kommunens möjlighet att medfinansiera infrastrukturinvesteringar samt kommunens ambitioner för utveckling av stationsorten. Om kommunerna även fortsättningsvis ska stå för en stor del av kostnaden för nya stationer bör man överväga att även väga in motprestationer, exempelvis byggandet av nya bostadsområden.

Exempelvis beskriver Trollhättan Stad sin beredskap för nya stationer i form av markägande och en ny fördjupad översiktsplan som kommer att skapa förutsättningar

för nya bostäder och verksamheter. Att kommunen svarar upp med strategisk samhällsplanering som i sin tur svarar upp mot en investering som ett anläggande av ett nytt tågstopp innebär, borde vägas in vid val av öppnande av nya stationer.

Ett anläggande av ett nytt tågstopp innebär en stor infrastrukturensatsning av långsiktig karaktär som skapar nya förutsättningar för trafikplaneringen. Vid analys av orter för öppnande av nya tågstopp behöver utredningen hålla isär trafikplanering och infrastrukturplanering. Trafikplanering som utgår från dagens förutsättningar ska inte styra en infrastrukturplanering som byggs med längre perspektiv. En analys ur ett infrastrukturperspektiv bör lägga större tyngd på strategiska upptagningsområden och geografisk täckning, ortens utvecklingspotential samt kommunens ambition och investeringsvilja.

- **I Västtågutredningen anges att kommunen finansierar den nya stationen, staten investerar i järnvägsinfrastrukturen och Västra Götalandsregionen trafikeringskostnader. Kommunen ska också aktivt arbeta med markanvändning och detaljplaner som gynnar en bebyggelseutveckling, bygga ut pendelparkeringar och liknande. Vilka stationer skulle kunna vara aktuella att öppna i er delregion mot bakgrund av detta?**

Fyrbodals kommunalförbund har förslag på sex nya stationer i Fyrbodalsregionen, varav fyra finns med i den nuvarande målbilden och två finns med i Västtågutredningen: Brålanda, Bäcke-fors, Dals-Rostock, Frändefors, NÄL och Upphärad.

Brålanda

Brålanda är en av stationer som finns med i den nuvarande målbilden. Flera utredningar har gjorts och för närvarande pågår arbete med bygghandlingar. Byggandet av en ny station i Brålanda ligger i linje med kommunalförbundets och Vänersborgs kommuns visioner och ambitioner kring utveckling av stationssamhällen och ett ökat hållbart resande.

Bäcke-fors

Bäcke-fors finns med i den nuvarande målbilden och ett förslag till utformning av ny station har tagits fram. Behovet av en ny station i Bäcke-fors kvarstår och skulle fylla en viktig funktion inte bara för tätorten Bäcke-fors och Bengtsfors kommun utan för stora

delar av norra Dalsland i form av nya möjligheter för boende, näringsliv och besöksnäring.

Dals-Rostock

Dals-Rostock finns med i den nuvarande målbilden och behovet av en ny station på orten kvarstår. En ny tågstation i Dals-Rostock skulle förbättra tillgängligheten för en betydande del av Melleruds landsbygd och skapa bättre förutsättningar för boende, näringsliv och besöksnäring.

Frändefors

Frändefors finns med i den nuvarande målbilden. Byggandet av en ny station i Frändefors ligger i linje med kommunalförbundets och Vänersborgs kommuns visioner och ambitioner kring utveckling av stationssamhällen och ett ökat hållbart resande.

NÄL

I den tidigare Västtågsutredningen pekades NÄL ut som ett möjligt framtida tågstopp. Grova kostnadsbedömningar visade på en hög investeringskostnad, men också stora restidvinster för anställda, patienter och andra besökare till sjukhuset.

Fyrbodals kommunalförbund och Trollhättan Stad ser en fortsatt stor potential för ett tågstopp vid NÄL – som utgör en av de största arbetsgivarna i Fyrbodals. Trollhättan Stad äger mark i området och ser en stor utvecklingspotential i närområdet om en tågstation skulle förverkligas.

Den direkta effekten av en tågstation vid NÄL skulle vara förstärkta förutsättningar för kompetensförsörjning av vården, men kan på sikt innebära starten för en utveckling av ett nytt verksamhetskluster i ett centralt Trestadsläge med god tillgänglighet till både Göteborgsområdet och övriga Fyrbodals.

Upphärad

Möjligheten att öppna en ny station i Upphärad undersöktes i Västtågsutredningen. Ett nytt tågstopp i Upphärad skulle kunna erbjuda ett boende på stadsnära landsbygd med goda kommunikationer till både Trollhättan och Göteborg.

4. Någon ytterligare fråga av strategisk betydelse ni vill lyfta?

Arbetspendling sommartid

För Fyrbodalsregionen är besöksnäringen en viktig del av näringslivet, där målpunkterna ofta ligger en bit från de större kollektivtrafikstråken och pendlingsnaven. Det innebär svårigheter att ta sig till dessa målpunkter med kollektivtrafik. Kollektivtrafiken behöver anpassas efter säsongsmässiga variationer i befolkning och besöksantal.

I dag reduceras antalet kollektivtrafikturer för flera busslinjer under sommarmånaderna. En bristfällig kollektivtrafik medför dock stora rekryteringsproblem för de små men flertaliga företagen inom besöksnäringen i kustnära lägen då deras arbetskraft sommartid ofta består av unga personer utan egen bil.

Säsongsbunden arbetspendling behöver prioriteras upp och planeras efter de tider som verksamheterna pågår då exempelvis arbetstider inom handel, hotell och restaurang sträcker sig över större delen av dygnet. Turistnäringens andel av den regionala ekonomin och arbetsmarknaden är betydande vilket även bör speglas i ambitionsnivån för kollektivtrafiken.

Båttrafik

I de strategiska vägvalen är fokus satt på tåg och buss. Då regionen innefattar ett stort antal kustkommuner bör vikten av en välfungerande kollektivtrafik med båt belysas på något sätt i Storkoll 2050.

Gymnasieelevers resor

Det finns grupper som är mer beroende av en fungerande kollektivtrafik, särskilt barn och unga. Storkoll 2050 bör innehålla en målsättning om att alla ungdomar ska ha möjlighet att resa kollektivt till en ort med ett brett utbud av gymnasieutbildningar.

Handläggare av ärendet

Morgan Ahlberg, infrastrukturstrateg

Tel: 076-856 23 55

E-post: morgan.ahlberg@fyrbodal.se

ÄRENDE 17 – Övrigt

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen beslutar att

Sammanfattning

ÄRENDE 18 – Anmälningssärenden / Meddelanden

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen har tagit del av informationen

Sammanfattning

- Anslutningsavtal som associerad part till programavtalet för klimatledande processindustri
- Inbjudan konferens social ekonomi 21 oktober 2026
- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030 – med utblick mot 2045
- Samarbetsavtal avseende Västsvenska kemi- och materialklustret 260616
- Slutlig rapport styrning och kontroll – Fyrbodal 2025

Anslutningsavtal som Associerad Part

till Programavtalet för Klimatledande Processindustri

Detta avtal ("Anslutningsavtal") har ingåtts mellan:

- **Lindholmen Science Park AB**, org.nr 556568-6366, Lindholmsplatsen 1, Box 8077, 402 78 Göteborg ("LSP"), och
- **Business Region Väst/Fyrbodals kommunalförbund**, org.nr 222000-1766, Box 305, 451 18 Uddevalla, ("Tillträdande Associerad Part")

Ovan nämnda parter benämns nedan enskilt "**Part**" och gemensamt "**Parterna**".

1 Bakgrund

- 1.1 För fullgörandet av programmet Klimatledande Processindustri ("**Programmet**") har de parter som tar del av Programmets budget ingått ett programavtal signerat den 2026-05-05 ("**Programavtalet**").

2 Anslutning

- 2.1 Genom signering av detta Anslutningsavtal ansluter Tillträdande Associerad Part till Programmet såsom "Associerad Part" och åtar sig därmed alla de rättigheter och skyldigheter för Associerade Parter som framgår av Programavtalet, vilket bland annat innebär att den Tillträdande Associerade Parten inte har någon rätt till ersättning från Finansiärerna (enligt definition i Programavtalet) och inte heller några skyldigheter som är kopplade till mottagandet av finansiering från Finansiärerna.

3 Tillämplig lag och tvistelösning

- 3.1 Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av detta Anslutningsavtal liksom tillämplig lag på detta ska följa villkoren i Programavtalet.

Detta Anslutningsavtal har enligt överenskommelse mellan Parterna signerats digitalt och vardera Part har tagit del av en kopia av det signerade Anslutningsavtalet.

Verification

Document ID 09222115557580728272

Document

Anslutning till Programavtal KPI, Fyrbodals kommunalförbund, 222000-1766 Main document 1 page Initiated on 2026-06-11 16:33:37 CEST (+0200) by Precisely e-signering (Pe) Finalised on 2026-06-12 15:08:57 CEST (+0200)	Programavtal Klimatledande Processindustri Attachment 1 68 pages Merged with the main document Attached by Precisely e-signering (Pe)
--	--

Initiator

Precisely e-signering (Pe) Precisely Esign esign@precisely.se
--

Signatories

Johan Löfvenholm (JL) Lindholmen Science Park AB johan.lofvenholm@lindholmen.se The name returned by Swedish BankID was "JOHAN LÖFVENHOLM" Signed 2026-06-11 21:24:28 CEST (+0200)	Anna Lärk Ståhlberg (ALS) Fyrbodals kommunalförbund anna.lark.stahlberg@fyrbodals.se The name returned by Swedish BankID was "ANNA LÄRK STÅHLBERG" Signed 2026-06-12 15:08:57 CEST (+0200)
--	---

This verification was issued by Scrive. For more information/evidence about this document see the concealed attachments. Use a PDF-reader such as Adobe Reader that can show concealed attachments to view the attachments. Please observe that if the document is printed, the integrity of such printed copy cannot be verified as per the below and that a basic print-out lacks the contents of the concealed attachments. The digital signature (electronic seal) ensures that the integrity of this document, including the concealed attachments, can be proven mathematically and independently of Scrive. For your convenience Scrive also provides a service that enables you to automatically verify the document's integrity at: <https://scrive.com/verify>

PROGRAMAVTAL KLIMATLEDANDE PROCESSINDUSTRI

1. Parter

- 1.1 Detta avtal ("**Programavtalet**" eller detta "**Programavtal**") har ingåtts mellan följande forsknings- och utvecklingsorganisationer:
- a) **Lindholmen Science Park AB**, (556568-6366), Lindholmsplatsen 1, Box 8077, 402 78 Göteborg, ("**LSP**")
 - b) **RISE Research Institutes of Sweden AB**, (556464-6874), Sven Hultins plats 5, 412 58 Göteborg, ("**RISE**")
 - c) **Chalmers tekniska högskola AB**, (556479-5598), Chalmersplatsen 4, 412 96 Göteborg ("**Chalmers**")
 - d) **Stiftelsen Chalmers Industriteknik**, (857204-7713), Sven Hultins Plats 1, 412 58 Göteborg, ("**CIT**")
 - e) **Högskolan i Borås**, (202100-3138), Högskolan i Borås, 50190 Borås ("**HIB**")
 - f) **IVL Svenska Miljöinstitutet**, (556116-2446), Valhallavägen 81, 114 28 Stockholm, ("**IVL**")
- 1.2 Ovan nämnda parter benämns nedan enskilt "**Stödmottagande Part**" och gemensamt "**Stödmottagande Parter**".
- 1.3 Stödmottagande Parter och anslutande Associerade Parter (definition nedan) benämns enskilt "**Part**" och gemensamt "**Parterna**".

2. Bakgrund

- 2.1 Stödmottagande Parter har gemensamt beslutat att samverka rörande programmet *Klimatledande Processindustri* ("**Programmet**" – vilket definieras tydligare nedan). vilket är ett västsvenskt initiativ som strävar mot en fossiloberoende och konkurrenskraftig industriregion genom programverksamhet och kunskapsspridning. Bakom initiativet står medlemmar i det Västsvenska Kemi- och Materialklustret som i dagsläget består av cirka 50 medlemmar. Programmet driver dels en nätverksarena för resultatspridning, omvärldsbevakning och nätverksmöjligheter samt finansierar samverkansprojekt för att accelerera omställningen mot en fossiloberoende processindustri i Västsverige. Programmet finansieras av det Västsvenska Kemi- och Materialklustret, VGR och Vinnova (gemensamt "**Finansiärerna**").
- 2.2 LSP har utsetts till Programansvarig för Programmet, med ansvar och befogenheter enligt nedan.
- 2.3 Stödmottagande Parter har kommit överens om att gemensamt genomföra Programmet i enlighet med de villkor som framgår av Programavtalet jämte tillhörande bilagor. Stödmottagande Parter erhåller finansiering för sina åtaganden och aktiviteter under Programmet från Finansiärerna i enlighet med Bidragsbesluten.
- 2.4 Stödmottagande Parter är också överens om att andra utvalda aktörer genom särskilt anslutningsavtal ska kunna ansluta som Part till detta Programavtal enligt punkt 6.8. Dessa aktörer har dock inte rätt att motta finansiering från Finansiärerna för sitt deltagande i Programmet och definieras nedan som Associerade Parter.

3. Definitioner

- 3.1 Om inte annat klart framgår av sammanhanget ska följande termer – när de används i någon del av Programavtalet – ha den innebörd som anges nedan.
- 3.1.1 **"Associerade Parter"** avser de Parter som deltar i Programmet utan att motta finansiella medel från Finansiärerna. Dessa ansluter till Programavtalet genom att anslutning godkänns av Styrgruppen och ett separat anslutningsavtal signeras av den tillträdande Parten och LSP.
- 3.1.2 **"Programavtalet"** avser detta avtalsdokument jämte dess bilagor samt ändringar och tillägg till Programavtalet eller dess bilagor som vidtagits i enlighet med Programavtalets bestämmelser.
- 3.1.3 **"Bakgrundsinformation"** avser information som Part innehar innan Programavtalets undertecknande, eller utvecklar oberoende av Programavtalet och aktiviteterna under Programmet, med ägande- eller exklusiv nyttjanderätt och i något skede av Programtiden tydligt tillför Programmet enligt bestämmelser i Programavtalet och som är nödvändiga för Programmet genomförande i enlighet med Programplanen. Bakgrundsinformation omfattar men är inte begränsat till teknisk know-how, uppfinningar, kunskap om material, utrustning och produkter. Vad som utgör respektive Parts Bakgrundsinformation kan specificeras i särskild bilaga till Programavtalet vid behov. Parts möjlighet att begränsa användning av Bakgrundsinformation framgår av punkt 10.
- 3.1.4 **"Bidragsbeslut"** avser Finansiärernas beslut om finansiering i form av bidrag till viss Part för dess utförande av arbete i Programmet, inklusive Finansiärernas bidragsvillkor enligt Bilaga A.
- 3.1.5 **"Egen Verksamhet"** och **"Egna Verksamhet"** avser Parternas eller deras Koncernföretags respektive verksamheter så som de ser ut vid Programavtalets ingående.
- 3.1.6 **"Enskilt Resultat"** avser Resultat som Part genererat ensam eller oberoende av samverkan med annan Part.
- 3.1.7 **"Forskare"** avser varje individ som är anställd lärare eller forskare vid ett Lärosäte och som i den egenskapen utför arbete i Programmet i enlighet med Programplanen.
- 3.1.8 **"Forskarpart"** avser forskningsutförande Part som utgör högskola, universitet eller annat forskningsutförande organ (t.ex. forskningsinstitut) och som anges under punkt 1.1.
- 3.1.9 **"Gemensamt Resultat"** avser Resultat som genererats av flera Parter i samverkan.
- 3.1.10 **"Innovationsarenan"** avser den del av programverksamheten som finansierar Underprojekt.
- 3.1.11 **"Koncernföretag"** avser juridisk person som enligt 1 kap 11 § Aktiebolagslagen (2005:551) ingår i samma koncern som Part eller (i fråga om utländsk juridisk person) skulle gjort det enligt samma lagrum om dess styrelse haft sitt säte i Sverige.
- 3.1.12 **"Konfidentiell Information"** avser all information, inklusive men inte begränsat till Bakgrundsinformation, oavsett form, som Part fått eller får del av från annan Part inom ramen för Programmet, i den mån informationen tydligt märkts som konfidentiell eller muntligen angivits vara konfidentiell och därefter bekräftats som konfidentiell i skrift inom tre (3) arbetsdagar, och informationen inte är undantagen från att vara Konfidentiell Information enligt punkt 9.5.
- 3.1.13 **"Kostnadsplan"** avser Programmets budget, med Parternas budget för att genomföra Programmet fördelat på Part och år samt beskrivning av finansiering.

- 3.1.14 **"Lärosäte"** avser Forskarpart som utgör högskola eller universitet. Lärosäte avser inte Lärosätes Koncernföretag.
- 3.1.15 **"Lärosätets Koncernföretag"** avser bolag, som förvaltas och kontrolleras av ett Lärosäte som utgör en stiftelse samt även sådant bolags helägda Koncernföretag.
- 3.1.16 **"Styrgruppsrepresentant"** och **"Styrgruppsrepresentanter"** avser de personer som är en del av Styrgruppen.
- 3.1.17 **"Nyttja"** avser Parts direkta eller indirekta användning av Resultat eller Bakgrundsinformation i forskning eller för att utveckla, skapa, tillverka, marknadsföra, tillhandahålla och/eller underhålla en produkt, process eller tjänst i sin Egen Verksamhet.
- 3.1.18 **"Nätverksarenan"** är den del av Programverksamheten som syftar till att anordna olika typer av event och seminarier för Parterna och ekosystemet.
- 3.1.19 **"Underprojekt"** avser de projekt som Klimatledande Processindustri finansierar inom Innovationsarenan. Sådan finansiering regleras särskilt i punkt 5.
- 3.1.20 **"Programledning"** avser de personer som anges i punkt 7 som ansvarar för det löpande programarbetet med ekonomi, kommunikation, rapportering samt bedrivandet av Nätverksarenan och Innovationsarenan.
- 3.1.21 **"Programandel"** avser den insats i kronor räknat vilken enligt Kostnadsplanen motsvarar berörd Parts totala kostnader (oavsett hur dessa finansieras) för egna insatser i Programmet.
- 3.1.22 **"Programansvarig"** är den Part som särskilt angivits som sådan i Programavtalet och, på sätt som närmare framgår av Programavtalet, agerar som koordinator/direkt stödmottagare för Programmet.
- 3.1.23 **"Programmet"** avser det forsknings- eller innovationsprogram som Parterna avser att bedriva gemensamt enligt Programavtalet och som definieras i Programplanen.
- 3.1.24 **"Programplan"** avser den Programbeskrivning som utgör del av Bidragsbeslutet.
- 3.1.25 **"Programtid"** avser den tid för Programmets bedrivande vilken framgår av Bidragsbeslutet, enligt Bilaga A.
- 3.1.26 **"Publiceringsanmälan"** avser skriftlig anmälan om avsikt att publicera information från Programmet, inklusive men inte begränsat till Bakgrundsinformation och Resultat.
- 3.1.27 **"Resultat"** avser allt resultat, inklusive information, som uppkommer genom utförande av Programmet, oavsett om det går att skydda immaterialrättsligt eller inte, såsom tekniskt know-how, uppfinningar, kunskap om material, utrustning och produkter samt andra immateriella tillgångar.
- 3.1.28 **"Resultatanmälan"** avser skriftlig anmälan om Resultat i enlighet med Parternas åtaganden i Programavtalet.
- 3.1.29 **"Styrgruppen"** avser den grupp som ansvarar för att Programmet genomförs inom ramen för tillgängliga medel. Styrgruppen utgör den högsta beslutande instansen för Programmet och består av personer som representerar Parterna.

4. Finansiering för Programmet

- 4.1 Budget för Programmet och kostnad för respektive Part framgår av ansökan, Bilaga B.

4.2 De är endast Stödmottagande Parter som tar emot finansiering för deltagande i Programmet. Associerade Parter får ingen ersättning från Finansiärerna för sin delaktighet i Programmet.

4.3 Om ersättning ska utges enligt Programavtalet för användning eller överlåtelse av Resultat, ska i förekommande fall även de skatter och sociala avgifter täckas som kommer av att ersättningen eventuellt betalas ut, helt eller delvis, till anställd hos mottagande Stödmottagande Part.

5. Programmets finansiering av Underprojekt

5.1 Som en del av Programmets Innovationsarena kan Underprojekt finansieras. Sådana Underprojekt skall ha en ansvarig part ("**Underprojektledare**"). Underprojektledare ska skicka in en ansökan till Styrgruppen för beslut om eventuell finansiering från Programmet.

5.2 Om finansiering beviljas av Styrgruppen är Underprojektledaren ansvarig för att fullgöra Underprojektet enligt de villkor som ställs för ett Underprojekt enligt detta Programavtal samt de villkor som framgår av Finansiärernas villkor enligt Bilaga A.

5.3 Varje Underprojekt ska genom signering av en projektplan ("**Underprojektplanen**") åta sig att fullgöra projektet enligt dess ansökan. Underprojektledaren ska tillse att parterna i Underprojektet signerar Underprojektplanen.

5.4 Varje Underprojekt ska skriva en rapport som på ett adekvat och kvalitetsmässigt sätt återger projektets lärdomar, resultat, metoder och information som kan delas till andra intressenter. Underprojektledaren är ansvarig för att leverera sådan rapport till Programledningen via LSP i rätt tid och med lämplig kvalitet. Det är Programledningen som bedömer rapportens kvalitet och godkänner dess leverans.

5.5 I de fall rapporten inte godkänns ska Programledningen ange skäl därtill och ge Underprojektledaren möjlighet att justera rapporten.

5.6 Styrgruppens beslut om Underprojekt måste följa de jävsbestämmelser som tagits fram för beslut inom Programmet.

5.7 Deltagande parter i Underprojektet är också ansvariga för att ingå ett avtal sinsemellan som reglerar Underprojektet. Ett sådant avtal bör reglera exempelvis, men inte begränsat till, rätten till resultat, hantering av personuppgifter, sekretess, skadestånd, beslutsfattande, ändringar och tvistlösning. Deltagande part i Underprojekt är ansvariga att på begäran tillhandahålla sådant avtal till Styrgruppen.

6. Styrgrupp

6.1 Styrgruppen ansvarar för att Programmet genomförs inom ramen för Kostnadsplanen. Styrgruppen är den högsta beslutande instansen för Programmet.

6.2 Styrgruppen har inte:

- a) arbetsgivaransvar för de personer som arbetar inom Programmet,
- b) rätt att fatta beslut som utgör myndighetsutövning,
- c) rätt att företräda Parterna gentemot tredje man, eller
- d) rätt att fatta beslut som innebär att Parts rättigheter eller skyldigheter enligt Programavtalet förändras.

- 6.3 Stygruppen består av utvalda representanter från Västsvenska Kemi- och Materialklustret. Representanterna väljs vid Västsvenska Kemi- och Materialklustrets årsmöte ("**Stygrupsrepresentant**").
- 6.4 De Stygrupsrepresentanter som ingår i Stygruppen vid Programavtalets undertecknande framgår av Bilaga C. Part äger när som helst rätt att byta sin Stygrupsrepresentant. Vid ett sådant byte ska Parterna meddelas i enlighet med punkt 19.
- 6.5 LSP ansvarar för att sammankalla möten i Stygruppen så ofta som Stygruppen anser behövs samt när Stygrupsrepresentant begär det.
- 6.6 Kallelse till Stygrupsmöten ska ske genom LSP's försorg, skriftligen via post eller e-mail till varje Stygrupsrepresentant om minst fjorton (14) dagar före utsatt Stygrupsmöte för att samtliga Stygrupsrepresentanter ska beredas tillfälle att närvara vid mötet.
- 6.7 För att Stygruppen ska vara beslutsför ska mer än hälften av Stygrupsrepresentanterna vara representerade vid Stygrupsmötet. Beslut om förändring i Programplan och Kostnadsplan, Tillträde och/eller frånträde av Part eller andra förändringar av ekonomisk betydelse mellan Parterna ska fattas i full enighet i Stygruppen av samtliga Stygrupsrepresentanter (utöver sådan Stygrupsrepresentant som är anställd av Part som brutit mot Programavtalet och som är föremål för beslutet) och föregås av notering i kallelse till Stygrupsmötet. Övriga beslut inom Stygruppen fattas med enkel majoritet. Varje Stygrupsrepresentant har en röst. Vid lika röstetal är Programansvariges röst utslagsröst. Protokoll över Stygruppens möten ska föras av Programansvariges Stygrupsrepresentant och skickas till övriga Parter utan dröjsmål efter genomfört Stygrupsmöte. Om Programansvarig inte mottagit invändningar från annan Part beträffande innehållet i protokollet inom femton (15) arbetsdagar från avsändandet av protokollet är innehållet godkänt.
- 6.8 När Stygruppen har beslutat om att godkänna anslutning av ny Associerad Part ges LSP mandat att enligt beslutet ansluta sådan Associerad Part till Programmet genom att LSP och ny Associerad Part signerar ett anslutningsavtal enligt punkt 18 och mallen i Bilaga D.
- 6.9 När Stygruppen har beslutat om att godkänna frånträde av befintlig Part ges LSP mandat att fullfölja beslutet genom att LSP och frånträdande Part signerar ett avtal om frånträde enligt punkt 18 och mallen i Bilaga D. I samband med beslut om frånträde ska Stygruppen också besluta hur frånträdande Parts eventuella rättigheter och skyldigheter ska regleras genom avtal om frånträde.

7. Programledningen

- 7.1 Programmet har också en Programledning som består av en ansvarig programledare hos LSP ("**Programledare**") och en programansvarig hos RISE samt ansvariga för Programmets olika tematiska områden, nätverksarena och kommunikation.
- 7.2 Programledaren är ansvarig för praktisk hantering av budget, ekonomi, kommunikation och kontakt med övriga Parter och Programledningens framdrift av Programmet enligt Stygruppens beslut.

8. Parternas inbördes åtaganden

8.1 Programmets genomförande

- 8.1.1 Parterna åtar sig att, med rimliga ansträngningar under hela Programmet, verka för bästa möjliga förutsättningar för ett framgångsrikt Program och efter bästa förmåga genomföra

Programmet i överensstämmelse med Programplanen och med den omsorg och fackmässighet som skäligen kan förväntas, samt att inte diskriminera annan Part. I Programplanen anges Programmens omfattning, kostnads- och tidsramar samt arbetsfördelningen mellan Parterna.

- 8.1.2 Alla Parter ska lämna varandra det bistånd som skäligen kan krävas för att deras respektive skyldigheter inom Programmet (exempelvis avseende organisation, rapportering och revision) ska kunna uppfyllas. Parterna ska bland annat förse den Programansvarige med sådan information och annat underlag som Programansvarig behöver för att fullgöra sina skyldigheter gentemot Finansierarna enligt Bidragsbeslutet och Finansierarnas villkor för bidrag eller annat beslut av Finansierarna.
- 8.1.3 Parterna åtar sig att träffa avtal med anställda, konsulter och andra medhjälpare som Part anlitar för att arbeta i Programmet på sådant sätt att Parten kan uppfylla sina skyldigheter enligt Programavtalet. Med de begränsningar som följer av punkt 8.4 nedan, ansvarar Part gentemot annan Part för alla sina medhjälpare som för sig själv.

8.2 Upplyningsplikt

- 8.2.1 Part ansvarar inte för skada som uppkommer vid annan Parts användning av information som lämnats till mottagande Part under genomförande av Programmet. Part ska dock med den omsorg som skäligen kan förväntas, eftersträva att all information (innefattande även Bakgrundsinformation) som inom ramen för Programmet delges annan Part är korrekt. Part ska med samma omsorg upplysa annan Part om denna under Projektiden får vetskap om felaktigheter i informationen som lämnats. Part ska därför efter bästa förmåga, upplysa om begränsningar avseende informationens giltighet och risker för intrång i tredje mans rättigheter som Part skäligen kan förväntas känna till vid tidpunkt för lämnande av upplysning.
- 8.2.2 Genererande Part är skyldig att utan oskäligt dröjsmål skriftligen anmäla till Programansvarig och övriga Parter (genom deras respektive angivna kontaktpersoner för Programmet) uppkomsten av varje Resultat som skäligen kan antas vara av nutida eller framtida kommersiellt intresse för egen del eller annan Part (Resultatanmälan), med utförlig beskrivning av Resultatet och namnge de personer som bidragit samt hur var och en av de namngivna personerna har bidragit till Resultatet.
- 8.2.3 Forskarpart ska dessutom ange i Resultatanmälan om det redan då finns en avsikt att inom tre (3) månader därefter göra en Publiceringsanmälan, enligt kapitel om Publicering och offentliggörande, avseende samma Resultat.

8.3 Särskilt om Lärosätens avtal med Forskare

- 8.3.1 I Lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar (1949:345) regleras i vilken utsträckning arbetsgivaren kan ha rätt att överta rätten till arbetstagares patenterbara uppfinningar. I paragraf 1 undantas "Lärare vid universitet, högskolor eller andra inrättningar som tillhör undervisningsväsendet" från lagen, vilket innebär att forskare, lärare och doktorander vid universitetet ("Forskare") själva äger patenterbara uppfinningar och, enligt sedvana, övrigt Resultat som utvecklats och / eller skapats av Forskare i ett projekt ("Läraryrket"). Part som är universitet, högskola eller annan inrättning tillhörande utbildningsväsendet ska därför, ingå forskarförbindelse/personlig förbindelse med samtliga dess Forskare som deltar i Programmet med vilket Forskarna accepterar att de är införstådda med de villkor som överenskommit och godkänner avtalet utan förbehåll för egen del och förbinder sig att handla i enlighet därmed.

8.4 Ansvar och ansvarsbegränsning

- 8.4.1 Utan inverkan på upplysningsplikten enligt ovan, ansvarar ingendera Part för att visst resultat inte uppnås i Programmet eller för att Resultat inte kan användas på visst sätt.
- 8.4.2 Part som orsakar annan Part skada inom ramen för Programavtalet, ska ersätta skadan. Ansvar enligt Programavtalet omfattar endast ersättning för direkt skada och ska sammanlagt vara begränsat till motsvarande två (2) gånger den ansvarige Partens Programandel, dock högst en miljon (1 000 000) kronor. Part ansvarar inte gentemot annan Part för indirekta skador, såsom utebliven vinst, produktionsbortfall, utebliven förväntad besparing, förlorad goodwill eller andra följdskador, såvida inte skadan orsakats uppsåtligt eller av grov oaktsamhet.
- 8.4.3 Krav på ersättning ska framställas snarast möjligt.
- 8.4.4 Bestämmelser om ansvarsbegränsning avseende maximal ersättning enligt ovan gäller inte för skada hänförlig till behandling av personuppgifter i strid med bestämmelser i dataskyddsförordningen (EU 2016/679) ("Dataskyddsförordningen") eller annan tillämplig lag inom dataskyddsområdet.

8.5 Behandling av personuppgifter

- 8.5.1 Inom ramen för genomförande av detta Program kan behandling av personuppgifter komma att ske av och mellan Parterna för särskilt angivna ändamål.
- 8.5.2 Om någon av Parterna kan komma att behandla personuppgifter för annan Parts räkning i egenskap av personuppgiftsbiträde, ska berörda Parter ingå ett personuppgiftsbiträdesavtal innan sådan behandling genomförs.
- 8.5.3 Om två eller flera av Parterna gemensamt fastställer ändamål och medel för inom Programmet förekommande personuppgiftsbehandling på ett sådant sätt att Parterna är att anse som gemensamt personuppgiftsansvariga, ska ett särskilt avtal ingås som reflekterar Parternas inbördes ansvar innan sådan behandling genomförs.
- 8.5.4 Respektive Part ansvarar för efterlevnad av Dataskyddsförordningen inklusive fullgörande av rättigheter och skyldigheter gentemot registrerade samt betalningsansvar för sanktionsavgifter från tillsynsmyndighet och/eller skadestånd från registrerad.
- 8.5.5 Med anledning av Programmet kommer Parterna, i egenskap av personuppgiftsansvariga, att behandla vissa personuppgifter såsom kontaktuppgifter och information i e-postmeddelanden om anställda hos övriga Parter eller andra individer som anlitas av Parterna. Sådan behandling sker endast i den mån det följer av Parternas genomförande av Programmet. Hur LSP behandlar personuppgifter kopplat till vår samverkan framgår av LSP:s privacy policy tillgänglig på hemsidan [här](#). Respektive Part ansvarar för att informera de individer vars personuppgifter Parten behandlar, i enlighet med kraven i dataskyddsförordningen.

9. Sekretess

- 9.1 Ingen Part får, under Programtiden samt för en period av fem (5) år därefter, utan överlämnande Parts föregående skriftliga godkännande, avslöja Konfidentiell Information för tredje man utöver vad som uttryckligen medges nedan. Sekretess för viss uppgift enligt denna punkt 9.1 ska dock aldrig gälla i mer än tio (10) år från mottagandet.

- 9.2 Mottagande Part får, i avsaknad av andra skriftliga instruktioner från den Part som äger den Konfidentiella Informationen, inte heller använda Konfidentiell Information för annat ändamål än genomförande av Programmet.
- 9.3 Konfidentiell Information ska av mottagande Part hanteras i enlighet med instruktioner från överlämnande Part och informationens konfidentiella natur och i vart fall samma sätt som mottagande Parts egen konfidentiell information, innebärande bl.a. att de får spridas endast till anställda, Forskare, Koncernföretag och underleverantörer i enlighet med instruktioner från överlämnande Part och, om inga sådana instruktioner finnes, i den mån och utsträckning som dessa behöver uppgifterna för sin inblandning i genomförandet av Programmet eller (i förekommande fall) för användning i enlighet med Programavtalet av Bakgrundsinformation eller Resultat.
- 9.4 Konfidentiell Information i skriftlig form ska förvaras på ett betryggande sätt. De ska vidare på begäran från överlämnande Part antingen återlämnas eller förstöras, såvida inte annat följer av lag eller nedan bestämmelser om nyttjanderätt till Bakgrundsinformation och Resultat. Utan hinder av bestämmelser om sekretess enligt Programavtalet ska Part alltid ha rätt att behålla och förvara kopior i den mån och utsträckning det krävs för uppfyllande av lagkrav eller följer av mottagarens automatiska säkerhetskopieringsrutiner eller arbetsgivaransvar under förutsättning att mottagaren uppfyller de sekretessförpliktelser som här anges med avseende på sådan kopia så länge som kopian behålls.
- 9.5 Såsom Konfidentiell Information ska inte anses information som
- i) bevisligen redan var känd för mottagande Part vid den tidpunkt då den mottogs,
 - ii) redan är allmänt tillgänglig och blivit det på annat sätt än genom brott mot Programavtalet,
 - iii) mottagande Part själv bevisligen tagit eller tar fram oberoende av informationen från överlämnande Part,
 - iv) mottagande Part erhållit från tredje man utan krav på sekretess, samt
 - v) för vilken överlämnande Part skriftligen samtyckt till röjande eller spridning.
- 9.6 I den mån Part är skyldig att lämna ut Konfidentiell Information till följd av lag (exempelvis *Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)*), börsregler tillämpliga för Part, eller domstolsbeslut, ska Part inte anses bryta mot sekretessbestämmelserna i punkt 9 i detta Programavtal om, i den mån det är lagligen tillåtet och praktiskt genomförbart, samråd först sker med överlämnande Part angående sättet för utlämnande om inte mer skyndsam hantering åligger utlämnande Part.
- 9.7 Part som gör gällande att något av undantagen ovan i punkt 9.5 är tillämpligt, har bevisbördan för att så är fallet.

10. Bakgrundsinformation

- 10.1 Om inte annan äganderätt kan visas ska Bakgrundsinformation vara och förbli tillförande Parts egendom och får av denne fritt användas och förfogas över (t.ex. genom överlåtelse).
- 10.2 Bakgrundsinformation får under Programtiden vederlagsfritt Nyttjas av samtliga Parter för genomförande av Programmet.

- 10.3 Part får, genom angivande i Bilaga E till Programavtalet, undanta eller begränsa annan Parts rätt att Nyttja, enligt punkt 10.2 avseende viss Bakgrundsinformation, vilket om möjligt ska ske redan vid Programavtalets undertecknande eller när Bakgrundsinformationen tillförs Programmet. Part ska snarast möjligt vid förändring av nyttjanderätt till Bakgrundsinformation informera övriga Parter om förändringen och eventuell begränsning i användning av Bakgrundsinformation.
- 10.4 Med beaktande av punkterna 10.1 - 10.3, ska Parterna ha rätt att erhålla en icke-exklusiv, global och evig licens på skäliga och marknadsmässiga villkor att Nyttja annan Parts Bakgrundsinformation, om och i den utsträckning som licenstagaren behöver tillgång till Bakgrundsinformationen för att kunna i enlighet med Programavtalet Nyttja eget Enskilt Resultat eller egen andel i Gemensamt Resultat. Parts Koncernföretag ska ha motsvarande rätt.
- 10.5 Forskarpart ska ha rätt att erhålla en icke-exklusiv, global, evig och vederlagsfri licens att använda annan Parts Bakgrundsinformation i den utsträckning det behövs för Forskarpartens användning i sin icke-kommersiella forskningsverksamhet av eget Enskilt Resultat eller egen andel i Gemensamt Resultat. Ett Lärosäte får även använda annan Parts Bakgrundsinformation i utbildning efter skriftligt samtycke från sådan Part, som inte får oskäligen förvägras eller fördröjas. Användning i utbildning ska i så fall vara vederlagsfri.
- 10.6 Ett Lärosätes Koncernföretag ska ha rätt att på skäliga och marknadsmässiga villkor erhålla en icke-exklusiv, global och evig licens att använda annan Parts Bakgrundsinformation, i den utsträckning det behövs för Koncernföretagets användning i Egen Verksamhet av Lärosätets Enskilda Resultat eller andel i Gemensamt Resultat och förutsatt att medgivande av licens inte skulle strida mot den ägande Partens berättigade intresse.

11. Villkor om rätt till Resultat

- 11.1 Äganderätt till Resultat tillkommer den Part som genererat detsamma eller, om Resultat genererats av flera Parter (Gemensamt Resultat), av genererande Parterna tillsammans i delar motsvarande deras individuella insatser eller, om insatserna inte går att urskilja och kvantifiera, i lika delar.

11.2 Förvaltning av och förfogande över eget Resultat

Enskilt Resultat

- 11.2.1 Part är ensam ansvarig för förvaltningen av och har rätt att fritt Nyttja, överlåta och på annat sätt förfoga över eget Enskilt Resultat i den mån annat inte uttryckligen framgår av Programavtalet, tvingande lag eller domstolsbeslut. Det innebär bl.a. att patentering och liknande åtgärder beslutas och bekostas av ägande Part själv.

Gemensamt Resultat

- 11.2.2 Gemensamt Resultat som Part är delägare i får denne fritt Nyttja i Egen Verksamhet eller hos Koncernföretag (genom att till Koncernföretaget upplåta nyttjanderätt till och överlåta andelen i Resultatet) inklusive att ge icke exklusiva licenser (dock ej till tredje part), i den mån ett sådant Nyttjande inte strider mot Programavtalet, tvingande lag eller domstolsbeslut, samt under förutsättning att övriga delägare, i den utsträckning statsstödsregelverket kräver det, erhåller marknadsmässig ersättning för Nyttjandet.
- 11.2.3 Varje delägare i Gemensamt Resultat har rätt att kostnadsfritt Nyttja det Gemensamma Resultatet i icke kommersiell forskning och utveckling i den mån detta inte uttryckligen

strider mot Programavtalet, tvingande lag eller domstolsbeslut. Användning av Gemensamt Resultat i utbildning får ske med övriga delägars skriftliga samtycke, som inte får oskäligen förvägras eller fördröjas.

- 11.2.4 Ett Lärosätes Koncernföretag ska ha rätt att Nyttja Lärosätets andel av Gemensamt Resultat efter samtycke från övriga delägare i den mån detta inte uttryckligen strider mot detta Programavtalet, tvingande lag eller domstolsbeslut. Sådant samtycke får förvägras endast om det skulle strida mot åberopande delägars berättigade intresse, annat mellan Parterna bindande avtal, tvingande lag eller domstolsbeslut. Vid Nyttjande i kommersiell verksamhet ska marknadsmässig ersättning utgå till övriga delägare, i den utsträckning statsstödsregelverket kräver det.
- 11.2.5 Under Programtiden gäller att uteblivet svar efter trettio (30) dagar, eller fyrtiofem (45) dagar om begäran mottas under perioden 15 juni - 15 augusti, från det att förfrågan togs emot ska anses utgöra samtycke.
- 11.2.6 Annan upplåtelse av nyttjanderätt till Gemensamt Resultat till tredje man eller Part som inte är delägare än vad som tillåts enligt ovan kräver enighet mellan samtliga delägare i fråga om upplåtelsen som sådan. Ersättning för sådan upplåtelse ska fördelas mellan delägarna efter respektive ägarandelar, om inte annat överenskommits.
- 11.2.7 Beslut i frågor om immaterialrättsligt skydd för Gemensamt Resultat (avseende t.ex. ingivande av ansökan om registrering, vem som ska stå som sökande och geografisk omfattning på sökt skydd) kräver enighet mellan samtliga delägare. Alla kostnader förenade med registrering, upprätthållande och försvar av immaterialrättsligt skydd ska bäras gemensamt med fördelning efter respektive ägarandelar, om inte annat överenskommits.
- 11.2.8 Delägare som inte vill delta i ansökan om eller upprätthållande eller försvar av immaterialrättsligt skydd eller bära någon del av kostnaderna för det, ska erbjuda övriga delägare att överta dennes andel i det Gemensamma Resultatet, till i varje situation överenskomna och skäliga och marknadsmässiga villkor (avseende exempelvis kvarstående nyttjanderätt och/eller eventuell ersättning). Om en kostnad som delägare inte vill svara för är hänförlig enbart till visst geografiskt område eller en på annat sätt avskiljbar del av registrerat skydd, får erbjudandet begränsas till rätten i sådan del.
- 11.2.9 Delägare som sålunda avstått från deltagande i en ansökan ska utan dröjsmål lämna den medverkan och det bistånd som krävs för att de andra delägarna ska kunna få immaterialrättsligt skydd registrerat. Vid omfattande medverkan och bistånd ska skälig ersättning utges till avstående delägare.
- 11.2.10 Delägars överlåtelse av eller annat förfogande över andel i Gemensamt Resultat och även förvaltningsåtgärder (t.ex. beivrande av intrång) som inte reglerats i Programavtalet kräver övriga delägars samtycke. Vid överlåtelse till eget Koncernföretag får samtycke förvägras endast om det skulle strida mot åberopande delägars berättigade intresse.
- 11.2.11 Utan hinder av något av det som sagts ovan, ska en delägare alltid ha rätt att vidta åtgärd som inte tål uppskov och som krävs för tillvaratagande av rättigheter med avseende på Gemensamt Resultat.
- 11.2.12 Varken Lag (1904:48 s.1) om samäganderätt eller Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag, ska tillämpas i någon del på Gemensamt Resultat eller delägars förvaltning av detsamma.

11.3 Användande av annan Parts Resultat

Programmet informerade om detta. Av meddelandet ska framgå vilken del av den tänkta publiceringen invändningen gäller, varvid Parterna skall diskutera hur det kan lösas.

- 12.4 Vid sådan invändning har den Part som avser att publicera följande valmöjligheter:
- a) att avstå publicering;
 - b) att omarbeta det material som avses publiceras i avsikt att materialet ska kunna godkännas av den invändande Parten, varpå processen med att informera övriga Parter ska upprepas;
 - c) att bereda den Part som har invändningar möjligheter att vidta åtgärder för att skydda sig mot de negativa konsekvenser man bedömer att publiceringen kan ha, genom att avvakta med publiceringen.
- 12.5 Den Part som avser publicera ska snarast, och senast inom trettio (30) dagar från det att det blivit känt att Part har invändningar mot den avsedda publiceringen, informera samtliga Parter om vilket alternativ man har valt.
- 12.6 Om den Part som avser publicera väljer att avvakta med publiceringen ska den invändande Parten skyndsamt vidta åtgärder för att skydda sig mot de negativa konsekvenser man bedömer att publiceringen kan ha.
- 12.7 Så snart lämpliga åtgärder för att motverka eventuella negativa konsekvenser av den avsedda publiceringen är vidtagna ska invändande Part skriftligen meddela samtliga Parter att man inte längre har invändningar mot publiceringen.
- 12.8 Skulle invändande Part efter tre (3) månader ännu inte anmält att nödvändiga åtgärder är vidtagna kan den Part som avser publicera ändå gå vidare med publiceringen. Detta ska i så fall meddelas skriftligen till samtliga Parter. Sådan publicering får dock inte innehålla information om Resultat som tillhör den invändande Parten eller Konfidentiell Information.

13. Användning av namn, logotyper eller varumärken

Part får inte nyttja annan Parts namn, logotyper eller varumärken utan föregående, skriftligt samtycke.

Undantag görs dock för användningen av annan Parts namn, logotyp och/eller varumärke (enligt denne Parts anvisningar) i kommunikation avseende Programmet och dess resultat, i den utsträckning som krävs för att uppfylla de krav som ställts av Finansiärerna.

14. Avtalstid

- 14.1 Programavtalet träder i kraft efter att Programavtalet undertecknats av samtliga Parter. Programavtalet upphör att gälla när Programmet har avslutats, slutredovisning har godkänts av Finansiärerna och samtliga ersättningar enligt Finansiärernas beslut har slutreglerats mellan Parterna och Finansiärerna, respektive Parterna emellan.
- 14.2 Trots att Programavtalet upphör att gälla – antingen i sin helhet eller endast i förhållande till viss Part – ska de bestämmelser i Programavtalet som till sin natur är sådana att de ska fortsätta att gälla – punkterna 8.4, 8.5, 9, 10, 11, 12, 14.2, 16, 19, 20, 21 fortsätta att vara bindande. I de fall det inte av bestämmelsen i fråga framgår hur länge den ska fortsätta att vara bindande, ska den vara bindande så länge den har praktisk betydelse, dock längst tio (10) år från Programavtalets upphörande. Programavtalets upphörande ska inte heller

innebära att Part befrias från påföljd pga. kontraktsbrott som denne har begått innan eller i samband med Programavtalets upphörande.

15. Förtida upphörande av Programavtalet

- 15.1 Programavtalet upphör automatiskt att gälla om och i så fall när en Finansiär/Finansiärerna beslutar om att dess finansiering till viss(a) Part(er) ska dras in, om inte övriga Parter gemensamt bestämmer att Programmet ska fortsätta (varvid de ska gemensamt komma överens om eventuella villkorsförändringar som kan vara påkallade av Programmens nya förutsättningar).
- 15.2 Part får frånträda Programavtalet i förtid med sex (6) månaders uppsägningstid, eller den kortare tid som övriga Parter godkänt eller uppsägande Part kan visa Programansvarig är skälig. Uppsägande Part är därvid skyldig att fullgöra samtliga förpliktelser under och efter uppsägningstiden med avseende på redan gjorda åtaganden, om inte Programmet på annat sätt kan erhålla motsvarande insatser under rimliga förutsättningar och villkor. Parterna ska i samband med ett frånträde göra en plan för hur ett frånträde ska ske på ett bra sätt i enlighet med punkt 18.4 i Avtalet.
- 15.3 Efter beslut av Styrgruppen, med enkel majoritet, får Programavtalet sägas upp gentemot en Part som begått väsentligt eller upprepade avtalsbrott och underlåtit att vidta rättelse inom trettio (30) dagar efter skriftlig anmodan från annan Part. Sådan uppsägning får också ske av Part som försatts i konkurs, ställt in sina betalningar, upptagit ackordsförhandling, trätt i likvidation, inlett företagsrekonstruktion eller av annat skäl kan antas vara på obestånd.
- 15.4 Om förutsättningarna för Programmet väsentligen ändras kan Parterna överenskomma att Programavtalet ska upphöra att gälla och Programmet avslutas.

16. Överlåtelse

- 16.1 Parts rättigheter eller skyldigheter enligt Programavtalet får inte överlåtas till annan utan övriga Parters skriftliga medgivande därom. Medgivande ska beslutas med enkel majoritet i Styrgruppen.

17. Ändringar och tillägg

- 17.1 Ändringar eller tillägg till Programavtalet ska för att bli bindande upprättas skriftligen och undertecknas av samtliga Parter.
- 17.2 Parterna är skyldiga att, på begäran av Part, uppta förhandlingar om tillämpning av Programavtalet och eventuellt tillhörande tilläggsavtal och bilagor samt att förhandla om sådan ändring av desamma under avtalstiden som betingas av väsentligt ändrade förhållanden eller av omständigheter utanför någondera Partens kontroll. Exempel på detta kan vara ändringar i tvingande lagstiftning.

18. Tillkommande och Frånträdande Parter

- 18.1 Styrgruppen beslutar om tillträde av Stödmottagande Parter. Beslut om tillträde av Stödberättigande Part kräver enighet mellan samtliga Styrgruppsrepresentanter i Styrgruppen och, i den utsträckning det krävs enligt finansieringsvillkoren, godkännande från Finansiär.
- 18.2 Styrgruppen beslutar även om tillträde av Associerad Part till Programavtalet. Sådana beslut kräver enighet mellan samtliga Styrgruppsrepresentanter.

- 18.3 Efter godkännande enligt punkt 18.1 och 18.2 skall ny Part anslutas genom signering av anslutningsavtalet i Bilaga D. Parterna är överens om att LSP ges mandat att signera sådant avtal med ny Part i enlighet med Bilaga D.
- 18.4 Vid eventuellt frånträde enligt punkt 15.2 ges LSP mandat att även signera frånträdesavtal i enlighet med Bilaga D. I samband med frånträde ska Parterna komma överens om vilka rättigheter och skyldigheter som frånträdande Part ska ha.

19. Meddelanden

- 19.1 Alla krav, anmälningar, information och andra meddelanden (nedan "Meddelanden") som ska eller får lämnas enligt Programavtalet ska lämnas skriftligen till samtliga Parter genom deras angivna kontaktpersoner. Meddelanden får skickas via bud, rekommenderat brev eller per e-mail till varje Parts respektive angiven kontaktperson på sådan adress som respektive Part har meddelat för detta ändamål. Meddelande ska anses ha kommit mottagaren tillhanda vid överlämnandet om det har levererats med bud, tre (3) arbetsdagar efter avlämnande för postbefordran om det har skickats som rekommenderat brev eller vid bekräftelse från mottagaren, om det har skickats per e-mail.

20. Tillämplig lag och tvistelösning

- 20.1 Svensk lag, med undantag för dess lagvalsregler, ska tillämpas på Programavtalet.
- 20.2 Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av Programavtalet som uppstått i anslutning till Programavtalet ska i första hand avgöras genom förhandling mellan Parterna. Tvist ska i andra hand och slutligt avgöras genom skiljedom vid Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut enligt dess regler för förenklat skiljeförfarande alternativt, om institutet självt med beaktande av målets svårighetsgrad, tvisteföremålets värde och övriga omständigheter bestämmer det, dess vanliga skiljedomsregler (i vilket fall institutet också ska bestämma antalet skiljemän). Skiljeförfarande ska äga rum i Göteborg, om Parterna inte gemensamt kommer överens om annat.
- 20.3 För verkställighet av klar och förfallen fordran har Part rätt att vända sig till allmän domstol eller annan behörig myndighet för att kräva betalning.

21. Force Majeure

- 21.1 Underlåtenhet att fullgöra skyldigheter enligt Programavtalet får inte åberopas mot en Part under tid då fullgörelsen hindras av omständighet utanför dennes kontroll (Force Majeure) såsom lagbud, domstolsavgörande, import- eller exportrestriktion, naturkatastrof, krigshändelse och arbetskonflikt. Det åligger Part som önskar åberopa Force Majeure att skyndsamt underrätta övriga Parter om hindrets uppkomst respektive upphörande.

22. Programavtalets handlingar och fullständighet

- 22.1 Följande, vid var tid gällande, bilagor ingår i Programavtalet:

Bilaga A – Finansierarnas beslut att finansiera (inklusive villkor härför)

Bilaga B – Programansökan

Bilaga C – Styrgrupp

Bilaga D – Mall för avtal om tillträde och frånträde

Bilaga E – Bakgrundsinformation

- 22.2 Programavtalet och eventuellt tillhörande tilläggsavtal och bilagor utgör Parternas fullständiga reglering av samtliga frågor som berör Programmet.
- 22.3 Om det skulle uppstå en konflikt i informationen mellan Programavtalet och bilagorna gäller följande ordning vid tolkning och tillämpning av villkor med undantag för villkor om personuppgiftsbiträdesavtal som äger företräde framför Programavtalet och eventuellt tillhörande tilläggsavtal och bilagor avseende villkor om behandling av personuppgifter.
- a) Tillägg/ändring till Programavtalet
 - b) Programavtalet
 - c) Tillägg/ändring till bilagor
 - d) Bilagor
- 22.4 Alla skriftliga och muntliga åtaganden och utfästelser avseende Programmet som föregått Programavtalet ersätts av innehållet i Programavtalet inklusive dess eventuella tilläggsavtal och bilagor.
- 22.5 Parterna är överens om att verkställa Programavtalet genom elektronisk signatur, vilket ska anses ha samma kraft och effekt som originalsignaturer.

* * * *

Programavtalet har utfärdats i en (1) elektronisk originalkopia. Det undertecknade Programavtalet kommer att lagras i ett elektroniskt arkiv som gör det möjligt för Parterna att ta del av en kryptografiskt signerad kopia.

Verification

Document ID 09222115557576894238

Document

Programavtal Klimatledande Processindustri Final version 260420 Main document 15 pages Initiated on 2026-04-30 10:38:43 CEST (+0200) by Precisely e-signering (Pe) Finalised on 2026-05-05 16:24:19 CEST (+0200)	Bilaga A - Finansiärernas beslut att finansiera (inklusive villkor härför) (1) Attachment 1 35 pages Merged with the main document Attached by Precisely e-signering (Pe)
Bilaga B - Projektansökan (1) Attachment 2 12 pages Merged with the main document Attached by Precisely e-signering (Pe)	Bilaga C - Styrgrupp (1) Attachment 3 1 page Merged with the main document Attached by Precisely e-signering (Pe)
Bilaga D - Mall för avtal om tillträde och frånträde.docx (1) Attachment 4 2 pages Merged with the main document Attached by Precisely e-signering (Pe)	Bilaga E - Bakgrundsinformation.docx (1) Attachment 5 1 page Merged with the main document Attached by Precisely e-signering (Pe)

Initiator

Precisely e-signering (Pe) Precisely Esign esign@precisely.se

Signatories

Johan Löfvenholm (JL) Lindholmen Science Park AB johan.lofvenholm@lindholmen.se The name returned by Swedish BankID was "JOHAN LÖFVENHOLM" Signed 2026-04-30 17:46:33 CEST (+0200)	Markus Norström (MN) RISE Research Institutes of Sweden AB markus.norstrom@ri.se The name returned by Swedish BankID was "Markus Håkan Norström" Signed 2026-04-30 13:38:24 CEST (+0200)
--	---

Verification

Document ID 09222115557576894238

Tobias Richards (TR)
Högskolan i Borås
tobias.richards@hb.se

The name returned by Swedish BankID was "TOBIAS RICHARDS"
Signed 2026-04-30 11:37:13 CEST (+0200)

John Rune Nielsen (JRN)
IVL Svenska Miljöinstitutet
johnrune.nielsen@ivl.se

The name returned by Swedish BankID was "JOHN RUNE NIELSEN"
Signed 2026-05-03 09:00:15 CEST (+0200)

Gunnar Fernström (GF)
Stiftelsen Chalmers industriteknik
gunnar.fernstrom@chalmersindustriteknik.se

The name returned by Swedish BankID was "GUNNAR FERNSTRÖM"
Signed 2026-05-05 15:53:15 CEST (+0200)

Fredrik Hedenus (FH)
Chalmers tekniska högskola
hedenus@chalmers.se

The name returned by Swedish BankID was "Fredrik Hedenus"
Signed 2026-05-05 16:24:19 CEST (+0200)

This verification was issued by Scrive. For more information/evidence about this document see the concealed attachments. Use a PDF-reader such as Adobe Reader that can show concealed attachments to view the attachments. Please observe that if the document is printed, the integrity of such printed copy cannot be verified as per the below and that a basic print-out lacks the contents of the concealed attachments. The digital signature (electronic seal) ensures that the integrity of this document, including the concealed attachments, can be proven mathematically and independently of Scrive. For your convenience Scrive also provides a service that enables you to automatically verify the document's integrity at: <https://scrive.com/verify>

BESLUT OM BIDRAG

Diarienummer: 2025-04340

Projekttitel: Klimatledande processindustri - etapp 3

Koordinator: Lindholmen Science Park AB
Box 8077
40278 GÖTEBORG

Organisationsnummer: 556568-6366

Firmatecknare/prefekt: Johan Löfvenholm

Projektledare: Hanna Paradis

Vinnovas handläggare: Kristina Westermarck

Vinnovas administratör: Helena Claesson

Startdatum-Slutdatum: 2026-01-01 - 2028-12-31

Er ansökan om bidrag har beviljats

Tack för er ansökan om bidrag inom utlysningen "Vinnväxt 2019 etapp 3". Vi har beslutat att bevilja er ansökan.

Vi beviljar ofta medel i projekt för ett eller ett par år i taget samtidigt som ytterligare medel reserveras för hela projektiden. Nedan framgår hur mycket som initialt har beviljats och hur mycket som ytterligare har reserverats för projektet som ansökan avser. Summan av beviljad och reserverad finansiering utgör vår totalt planerade finansiering av projektet.

Under förutsättning att projektplanen följs, och de allmänna och särskilda villkoren uppfyllts, avser vi att bevilja också de reserverade medlen. Detta gäller dock endast under förutsättning att vi tilldelas erforderliga medel.

Beslut om beviljande av reserverade medel kommer att fattas genom s.k. ändringsbeslut, utan särskild begäran från koordinatören. Så snart sådant ändringsbeslut fattas kommer det att expedieras till koordinatören.

Beviljat bidrag (kr):	3 230 902
Reserverad finansiering (kr):	11 769 098
Total planerad finansiering (kr):	15 000 000

Bidragsmottagare	Maxbelopp (kr) <i>Maximalt bidrag under projektiden</i>	Max stödnivå (%) <i>Maximal andel som bidraget får utgöra av de stödberättigande kostnaderna</i>	Stödgrund **
Lindholmen Science Park AB 556568-6366	10 983 234	100 %	Inte statsstöd
Chalmers Tekniska Högskola AB 556479-5598	187 500	100 %	Inte statsstöd
RISE Research Institutes of Sweden AB Rise Research Institutes Of Sweden AB 556464-6874	3 829 266	100 %	Inte statsstöd
Summa:	15 000 000		

**** Stödgrunder**

Inte statsstöd beviljas enligt 5 § förordning (2015:208) om stöd till forskning och utveckling samt innovation.

Det slutliga bidraget som en bidragsmottagare har rätt till är det lägsta av Maxbelopp och Max stödnivå.

Beslutet omfattar samtliga projektparter som ska delta i genomförandet av projektet enligt ansökan inklusive eventuella kompletteringar.

Vad ni behöver göra nu

Innan vi kan göra den första utbetalningen måste ni först bekräfta att ni åtar er att genomföra projektet enligt beslutet och att projektet är startklart.

Detta görs genom att:

- Samtliga parter inklusive koordinatörn fyller i "Projektparts godkännande"
<https://www.vinnova.se/sok-finansiering/regler-for-finansiering/allmanna-villkor/>.
- Om inte annat framgår av ett särskilt villkor (se Villkor för bidrag nedan) gäller följande. Den av koordinatörn utsedda projektledaren i samband med startrapporten bifogar kopia på alla projektparts godkännanden, tillsammans med en projektsammanfattning och uppgift om koordinatörns bankgiro eller plusgiro för utbetalning av bidrag (för utlandsbetalningar anges kontonummer eller liknande). Startrapporten skickas in av projektledaren via Vinnovas e-tjänster <https://etjanster.vinnova.se/> senast det datum som anges under avsnittet "Rapporter från projektet".

Projektledaren kommer att få ytterligare instruktioner i ett separat e-postmeddelande.

Den första utbetalningen sker när vi har fått in och godkänt ovanstående handlingar.

Villkor för bidrag

I bilagan ”Vinnovas allmänna villkor för bidrag FLERA PROJEKTPARTER - 2025” regleras bland annat en koordinators ansvar, vad som gäller vid förändringar i projektet samt vår rätt att hålla inne eller begära återbetalning av medel. I bilagan hittar ni även villkor om projektreferat, projektavtal och revisorsintyg.

Kom ihåg att en bidragsmottagare har ett eget ansvar för att bidrag inte medges på felaktiga grunder eller med för högt belopp.

Utöver de allmänna villkoren gäller följande Särskilda villkor för Vinnovas bidrag till ert projekt:

Istället för villkor § 6.2 första stycket andra meningen gäller att:

Förutsättning för första utbetalning av bidrag är att Startrapport och kopia av Projektparts godkännande för Koordinatörn kommit in i tid samt att Vinnova godkänt Startrapporten. Koordinatörn får inte överföra medel till Bidragsmottagare förrän samtliga Projektparts godkännanden kommit in till Vinnova.

Om inte alla godkännanden kommit in till Vinnova vid i beslutet angiven tid, kan Vinnova besluta om att rätten till bidrag upphör och Koordinatörn blir återbetalningsskyldig för allt utbetalt belopp.

1. Regionens aktörer ska medfinansiera satsningen med ett minst lika stort belopp som Vinnovas bidrag.
2. Projekt som genereras under Vinnväxtsamarbetet ska föregås av skriftliga avtal i vilka särskilt frågor rörande immateriella rättigheter ska vara reglerade.
3. Av Vinnovas bidrag ska minst 5 % per år användas för olika aktiviteter för strategiskt lärande. De aktiviteter som ska finnas är:
 - Extern coach/provokatör för processledning/ styrgrupp
 - Extern dokumentatör av kvalitativa resultat och effekter
 - Kartläggning av faktisk kontra potentiell population av aktörer (målgruppsanalys)
 - Global omvärldsanalys av andra strategiskt intressanta FoU-miljöer
 - Analys och uppföljning av initiativets integrering av Agenda 2030
 - Jämställdhetsintegreringsanalys och uppföljning
4. Lägesrapportering sker halvårsvis och ska utformas i enlighet med instruktion från Vinnova.
5. Vinnova har rätt att delta som observatör i projektets styrande möten såsom styrgruppsmöten och styrelsemöten.
6. De möten och andra arrangemang som anordnas av Vinnova med erfarenhetsutbyte och lärande som syfte, är obligatoriska så länge inget annat anges. Någon från Vinnväxtinitiativets processledning, eller person utsedd av processledningen, ska närvara vid dessa arrangemang.

Övriga anvisningar och rekommendationer

1. Projektparts godkännande från samtliga projektparter ska lämnas in senast 2026-01-16 i en kompletterande rapport.
2. Vinnova har tagit fram dokumentet "Riktlinjer för styrelser i Vinnväxtprogrammet" för att tydliggöra förväntningar på styrelsen och styrelsens åtagande samt som vägledning för Vinnväxtinitiativets ledning och organisering.
3. Vinnova har tagit fram dokumentet "Strategiskt lärande i Vinnväxt och riktlinjer för delmomenten coaching, dokumentation och omvärldsanalys" som stöd för att uppfylla villkoret om Strategiskt lärande (Särskilda villkor nummer 3).
4. Vinnova lyfter i Vinnväxtprogrammet upp vikten av att hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och jämställdhet är integrerade delar i innovationsmiljöns vision och arbetssätt samt tydliga drivkrafter för förnyelse och omställning. Arbetet med detta kommer därför systematiskt följas upp.
5. Initiativets roll och betydelse i det regionala innovationssystemet ska fortlöpande följas upp. Detta inkluderar även samspelet med det regionala innovationsstödssystemet.

Anvisningarna ska hanteras inom ramen för den löpande verksamheten och avrapporteras i samband med lägesredovisningarna.

Rapporter från projektet

För att vi ska kunna följa upp projektet, ska ni lämna in följande dokument elektroniskt till oss.

Rapport	Rapportnamn	Lämnas senast	Avser redovisningsperiod t.o.m.
Startrapport		2025-11-27	
Kompletterande rapport	Projektpartsgodkännande från övriga projektparter	2026-01-16	
Lägesrapport		2026-05-22	2026-04-30
Lägesrapport		2026-11-19	2026-09-30
Lägesrapport		2027-05-21	2027-04-30
Lägesrapport		2027-11-18	2027-09-30
Lägesrapport		2028-05-18	2028-03-31
Slutrapport		2029-01-30	2028-12-31

Instruktioner för rapportering skickas till projektledaren inför respektive rapporteringstillfälle.

Hur bidraget kommer att betalas ut

Alla utbetalningar görs till koordinatoren, som ansvarar för att föra över medel till eventuella övriga bidragsmottagare.

Utbetalningsplanen är preliminär och kan justeras beroende på er faktiska förbrukning av medel. Den förutsätter också att ni följer projektplanen och rapporterar enligt våra anvisningar.

Vinnova gör normalt utbetalningar på onsdagar.

Preliminärt utbetalningsdatum	Belopp (kr)
2025-12-09	3 230 902
2026-02-25	434 929
2026-05-25	434 929
2026-08-25	434 929
2026-11-25	434 929
2027-02-25	1 250 741
2027-05-25	1 250 742
2027-08-25	1 250 742
2027-11-25	1 250 742
2028-02-25	1 206 603
2028-05-25	1 206 604
2028-08-25	1 206 604
2028-11-25	1 206 604
2029-02-09	200 000

Motiv för beslut

Under hösten 2025 erhöll Klimatledande Processindustri inbjudan att lämna in en ansökan till etapp 3 inom Vinnväxtfinansiering, med möjlighet att ansöka om finansiering för ytterligare 3 år. Bedömningen och rekommendationerna från externa internationella experter ligger tillsammans med den interna bedömningen inom Vinnova till grund för detta beslut. Baserat på denna sammanvägda bedömning har Vinnova beslutat att bevilja ansökan för etapp 3 och anger följande motiv för beslutet:

Satsningen bedöms fortsatt ligga väl i linje med regionens strategi för smart specialisering såväl som de långsiktiga målen för ett konkurrenskraftigt Europa med nettonollutsläpp via Clean Industrial Deal, Gröna given och Fit for 55, EU Chemical Industry Action Plan samt nationella hållbarhetsmål. Innovationsområdet är av stor betydelse för regionens ekonomi, dess fortsatta utveckling och tillväxt och bedöms vara viktig för regionens framtida attraktivitet och konkurrensförmåga.

Bakom ansökan finns ett starkt regionalt ledarskap och en god förankring hos aktörer som representerar triple helix vilket ger trovärdighet till ett starkt ägarskap i regionen också efter att Vinnväxtfinansieringen avslutas.

Initiativet adresserar ett tydligt regionalt styrkeområde och en unik position i Sverige inom processindustri. Detta ger, i kombination med en stark aktörskonstellation med relevant kompetens för satsningen, trovärdighet i förmågan att lyckas förverkliga de höga ambitioner som redovisas. Det etablerade klustret Västsvenska Kemi- och Materialklustret som koordinator med dess breda nätverk av bolag, förstärker trovärdigheten att säkerställa ett tillväxt- och affärsperspektiv. Vidare bedöms Klimatledande processindustrier påskyndat relationsbyggande och tillit mellan parter som annars inte skulle ha träffats och har därmed ett nätverksbyggande som är en viktig funktion i Vinnväxtprogrammet.

I utvärderingen av etapp 2 går att läsa att initiativet bedöms ha en stark position inom sitt område och den sista fasen rekommenderas de lägga än mer fokus på att fortsätta stärka det de redan är starka inom såväl som att stärka sin verksamhet genom än tydligare uppföljningsbara mål.

Klimatledande Processindustri har sammantaget visat hög måluppfyllelse i förhållande till den handlingsplan som låg till grund för den första och andra etappen med finansiering ur Vinnväxt-programmet. Detta bedöms ha skapat goda förutsättningar för att genomföra den kommande etappen enligt plan. I övrigt bedömer Vinnova att de planerade aktiviteterna och de förnyade insatsområdena för den kommande 3-årsperioden svarar i stor del upp mot de rekommendationer som utvärderarna fört fram. De förväntade/ önskade resultat som anges i ansökan inger förtroende för att initiativet kommer att ta viktiga steg mot att bli en ännu starkare och attraktivare innovationsmiljö. Klimatledande processindustrier bedöms ha lyckats positionera sig rätt tematiskt och tidsmässigt. Om aktörerna i regionen fortsatt lika tydligt visar ansvar och starkt engagemang finns goda förutsättningar att lyckas i den kommande 3-årsperioden.

Sammanfattningsvis bedöms Klimatledande processindustri vara en viktig miljö med tydlig nytta för både Västra Götaland och Sverige.

Beslut i ärendet har fattats av Generaldirektör Darja Isaksson. I den slutliga handläggningen har även Rémy Kolessar, Ida Langborg och Kristina Westermarck deltagit, den sistnämnda som föredragande.

Beslutet kan inte överklagas.

Frågor besvaras av ansvarig handläggare Kristina Westermarck,
kristina.westermarck@vinnova.se

Verket för innovationssystem, Vinnova

**Vinnovas allmänna villkor för bidrag – 2025
FLERA PROJEKTPARTER**

Dnr: 2024-04036

Villkoren ska tillämpas såvida inte annat följer av beslut, särskilda villkor eller utlysningstext.

Definitioner

Bidragsmottagare – Projektpart som får bidrag från Vinnova.
Bidragsmottagare får inte vara finansiär till annan Projektpart.

Koordinator – den Projektpart som samordnar projektet, mottar Vinnovas utbetalning av bidrag och som i övrigt har särskilda åtaganden enligt § 1.6.

Projektbeskrivning – beskrivning av projektet i ansökningsformulär och bilagor, inklusive tidplan och budget.

Projektpart – organisation, som deltar i utformningen av projektet, bidrar till genomförande och delar på risken och resultatet i samband därmed.
Projektpart får inom projektet inte köpa tjänster eller varor från annan Projektpart.

Projektparts godkännande – åtagande av Projektpart att genomföra projektet i enlighet med beslutet. Blankett tillhandahålls av Vinnova.

Projektavtal – avtal mellan Projektparterna för att bland annat reglera inbördes åtaganden, rättigheter och skyldigheter m.m. inom projektet.

Stödnivå – Vinnovas bidrag uttryckt i procent av Bidragsmottagares stödberättigande kostnader. Maximal Stödnivå framgår av beslutet.

**§ 1 Genomförande
av projektet**

Projektpart ska genomföra projektet i enlighet med beslutet, inklusive dess villkor, och Projektbeskrivningen. Projektparterna ansvarar gemensamt för genomförandet av projektet. Ändringar förutsätter Vinnovas skriftliga godkännande.

1.1 Regulatoriska krav m.m.

Projektpart ska vid genomförande av projektet

- följa etiska principer och god forskningssed samt uppfylla regulatoriska krav, och
- följa tillämpliga lagar och regler.

1.2 Projektparts godkännande

Projektparterna ska underteckna Projektparts godkännande.

1.3 Projektsammanfattning för extern publicering

Projektparterna ska tillhandahålla Vinnova en projektsammanfattning för extern publicering på Vinnovas hemsida och som öppen data.

Vinnovas allmänna villkor för bidrag – 2025 FLERA PROJEKTPARTER

Dnr: 2024-04036

Projektsammanfattning för extern publicering är en beskrivning av projektet och ska utformas enligt Vinnovas anvisningar. Den får inte innehålla någon konfidentiell information. Vinnova har rätt att göra ändringar i projektsammanfattningen.

1.4 Projektavtal¹

Projektparterna ska ingå ett Projektavtal. Projektavtalet ska innehålla Projektparternas inbördes åtaganden, villkor om rätt till projektresultat och bakgrundsinformation (jfr § 7.2) och annat av betydelse för samarbetet. Innehållet i Projektavtalet ska vara förenligt med Vinnovas villkor. Projektparterna ska ha ingått Projektavtalet senast dagen då första lägesrapporten ska vara Vinnova tillhanda. Om lägesrapport inte ska lämnas i projektet ska Projektparterna ha ingått Projektavtalet senast dagen för inlämnande av Startrapport.

1.5 Rapportering och uppföljning

Rapportering och uppföljning ska ske i enlighet med Vinnovas beslut och anvisningar. Kostnader i lägesrapporter och slutrapport ska vara faktiska och upparbetade och även i övrigt uppfylla bestämmelserna i § 6.1.

Projektpart ska även efter att projektet upphört tillhandahålla uppgifter i enlighet med Vinnovas anvisningar och förfrågningar, dock högst tre gånger inom tio (10) år från dagen då slutrapporten ska vara inlämnad.

1.6 Koordinators åtaganden

Utöver vad som gäller för Projektpart har Koordinatören följande åtaganden.

Det åligger Koordinatören

- a) att ha erforderlig behörighet att företräda övriga Projektparter avseende projektet i förhållande till Vinnova,
- b) att samordna projektet,
- c) att förvara Projektavtal och samtliga Projektparters godkännande i original,
- d) att motta Vinnovas utbetalning av bidrag,
- e) att överföra Vinnovas bidrag till övriga Bidragsmottagare i enlighet med beslutet och regleringen i Projektavtalet,
- f) att på begäran styrka hur varje utbetalning har fördelats mellan Bidragsmottagare,
- g) att endast med Vinnovas skriftliga godkännande överföra medel till Bidragsmottagare som kommit på obestånd (se § 5),
- h) att under projekttiden rapportera enligt Vinnovas beslut och anvisningar,
- i) att omgående till övriga Projektparter vidarebefordra Vinnovas beslut, ändringsbeslut och annan för Projektpart relevant information från Vinnova, och
- j) att omedelbart underrätta Vinnova

¹ Se vidare Vinnovas Guide till projektavtal.

Vinnovas allmänna villkor för bidrag – 2025
FLERA PROJEKTPARTER

Dnr: 2024-04036

- om projektet försenas eller riskerar att försenas, liksom om det framkommer en risk att projektet inte kommer att motsvara rimligt ställda förväntningar,
- om omständigheter av betydelse som kan påverka projektets genomförande eller dess finansiering (t.ex. ytterligare offentligt/EU-stöd, förutsättningarna för nyttjande av projektresultatet minskar),
- om eget eller annan Projektparts obestånd (se § 5),
- om ändring av firma, firmatecknare och adress samt
- om ändring av Bidragsmottagares status (t.ex. från SMF till stort företag).

Koordinatören är ansvarig för projektledaren. Projektledaren ska i förhållande till Vinnova vara behörig att företräda Koordinatören avseende projektet. Byte av projektledare kräver Vinnovas skriftliga godkännande.

1.7 Underlag till Koordinatören

Projektpart ska omedelbart informera Koordinatören om omständigheter av betydelse enligt § 1.6 j) och även i övrigt bistå Koordinatören med underlag och annan information så att denne kan fullgöra sina åtaganden gentemot Vinnova enligt ovan.

§ 2 Uppdragstagare m.m.

Projektpart får endast anlita konsult eller annan uppdragstagare för arbete i projektet i enlighet med vad som framgår av budget och övriga uppgifter i Projektbeskrivningen. Projektpart ansvarar för sådan uppdragstagare såsom för sig själv.

Projektpart får inom projektet inte köpa tjänster eller varor från annan Projektpart.

§ 3 Tillträde och frånträde

Projektpart får inte tillträda eller frånträda projektet om det inte framgår av beslutet eller godkänns skriftligen av Vinnova.

§ 4 Ändrade förutsättningar

Projektpart får inte utan Vinnovas skriftliga godkännande bedriva projektet om förutsättningarna för nyttjande av projektresultatet minskat i väsentlig omfattning. Detta gäller också om det uppkommer tekniska, ekonomiska eller andra omständigheter som har väsentlig inverkan på projektets genomförande.

§ 5 Obestånd

Projektpart som under projektet kommer på obestånd ska omedelbart informera Koordinatören och Vinnova om situationen.²

² Ang. obestånd se 1 kap. 2 § andra stycket konkurslagen (1987:672).

Vinnovas allmänna villkor för bidrag – 2025
FLERA PROJEKTPARTER

Dnr: 2024-04036

§ 6 Finansiella bestämmelser

6.1 Stödberättigande kostnader

Stödberättigande kostnader är de kostnader som Bidragsmottagares bidragsbelopp beräknas på. Nedanstående gäller även för Projektparter som inte är Bidragsmottagare.

6.1.1 Generella förutsättningar

För att en kostnad ska vara stödberättigande ska den

- vara faktisk och kunna styrkas,
- ha uppkommit hos Projektpart,
- ha uppkommit under den projekttid som framgår av beslutet,
- vara bokförd och fastställd i enlighet med Projektparts vanliga redovisningsprinciper och god redovisningssed,
- vara skälig och ha uppkommit enbart för genomförande av projektet,
- vara i enlighet med Projektparts interna policys, riktlinjer och andra styrdokument, särskilt med avseende på miljö- och klimatpåverkan, och
- vara avdragsgill enligt gällande skattelagstiftning inklusive Skatteverkets föreskrifter och allmänna råd.

För att kostnader ska vara stödberättigande ska de i Projektpartens bokföring vara särredovisade på en projektspecifik kod eller motsvarande och vara rapporterade till Vinnova senast i slutrapporten.

Vinnovas Anvisning för stödberättigande kostnader ska följas och är en del av dessa villkor³. Stödgrunden avgör vilka kostnader som är stödberättigande. Nedan följer de kostnadsslag som kan vara stödberättigande

1. personalkostnader, dvs. bruttolön och lönebikostnad, i den omfattning som Projektpartens personal arbetar i projektet, dock med de begränsningar och undantag som framgår i 6.1.3 nedan,
2. kostnader för utrustning, mark och byggnader i den utsträckning och under den tid som de används för projektet,
3. kostnader för konsulter och licenser m.m., dock med de begränsningar och undantag som framgår i 6.1.3 nedan,
4. övriga direkta kostnader, samt
5. indirekta kostnader i den omfattning som framgår i 6.1.2 nedan.

6.1.2 Indirekta kostnader

1) Universitet och högskola får göra påslag för indirekta kostnader enligt den fullkostnadsprincip som de tillämpar. De behöver i sin bokföring bara särredovisa stödberättigande kostnader motsvarande bidragsbeloppet.

2) Följande organisationer får, när de deltar i projektet med icke-ekonomisk verksamhet, ta upp faktiska indirekta kostnader till ett belopp motsvarande högst 45 % av sina stödberättigande personalkostnader:

³ Anvisning för stödberättigande kostnader finns på Vinnovas hemsida.

Vinnovas allmänna villkor för bidrag – 2025
FLERA PROJEKTPARTER

Dnr: 2024-04036

- forskningsorganisationer som är
 - (i) aktiebolag eller handelsbolag där staten direkt eller indirekt utövar ett rättsligt bestämmande inflytande, eller
 - (ii) stiftelser i vilka regeringen utser en eller flera styrelseledamöter
- statliga myndigheter (andra än universitet och högskolor) som enligt sin instruktion ska bedriva egen forskning,

Villkoret om högst 45 % gäller förutsatt att organisationen genom regeringsbeslut får medel för att bedriva oberoende forskning. Om organisationen även bedriver ekonomisk verksamhet som exempelvis uppdragsforskning ska verksamheterna redovisas separat. Om organisationen deltar i projektet med ekonomisk verksamhet gäller villkoret i 3) nedan.

3) Övriga Projektparter får ta upp faktiska indirekta kostnader, dock högst med ett belopp som motsvarar 30 % av sina stödberättigande personalkostnader.

6.1.3 Generella begränsningar och undantag

Från stödberättigande kostnader undantas (1) kostnader som uppkommer i samband med ingående av Projektavtal, (2) licenskostnader eller liknande mellan Projektparter, (3) kostnader hos en Projektpart som är på obestånd, (4) kostnader för arbete som utförs i strid mot regler om bisysslor som gäller för deltagande persons anställning hos universitet eller högskola, samt (5) kostnader för deltagande person som, i anställning eller uppdragsförhållande, har utfört arbete i projektet även för annan Projektpart och detta inte är en följd av att personen har bytt ordinarie arbetsgivare.

När Vinnova har krav på att utländsk organisation ska ha filial eller driftställe i Sverige för att kunna vara Bidragsmottagare, ska kostnaderna hos Bidragsmottagaren vara hänförliga till filialens eller driftställets verksamhet för att vara stödberättigande.

Kostnader för revisorsintyg enligt § 8.2 nedan utgör en stödberättigande kostnad upp till 30 000 kr.

6.2 Utbetalning

Utbetalningsplanen är preliminär och kan justeras beroende på Bidragsmottagarnas faktiska förbrukning av medel. En förutsättning för första utbetalning av bidrag är att Startrapport samt kopia av samtliga Projektparts godkännande har inkommit i tid och att eventuell efterfrågad komplettering inkommit.

Förutom att genomföra projektet i enlighet med beslutet, inklusive dess villkor och Projektbeskrivningen, förutsätts för fortsatt utbetalning att rapport inkommit i tid och att eventuell efterfrågad komplettering inkommit.

Om någon av Projektparterna är på obestånd har Vinnova rätt att ändra förutsättningarna för utbetalning.

Vinnovas allmänna villkor för bidrag – 2025
FLERA PROJEKTPARTER

Dnr: 2024-04036

Om medel inte kan utbetalas under det kalenderår som de fördelats på av skäl hänförliga till Projektpart, förlorar Bidragsmottagare rätt till dessa medel. Vinnova kan dock besluta att omfördela medlen till kommande kalenderår.

6.3 Återbetalning

Bidragsmottagare som erhållit mer medel än vad denne har rätt till enligt beslutet är återbetalningsskyldig för sådant belopp till Vinnova. Bidragsmottagare har inte rätt till mer än det lägsta av de belopp som följer av maximal Stödnivå respektive maximalt bidragsbelopp.

Vid godkännande av slutrapport meddelar Vinnova Koordinatorn om återbetalningsskyldighet föreligger och med vilket belopp. Återbetalning ska ske senast 30 dagar från Vinnovas meddelande. Återbetalning ska ske via Koordinatorn.

Återbetalningsskyldighet enligt ovan föreligger även om projektet avbryts.

6.4 Kvittning

Vinnova har rätt att kvitta en fordran mot Bidragsmottagare i ett annat projekt mot ej utbetalda medel till samma Bidragsmottagare i detta projekt.

**§ 7 Nyttiggörande av
resultat och spridning
m.m.**

7.1 Nyttiggörande av resultat

Projektparterna ska nyttiggöra projektresultat i enlighet med plan för nyttiggörande. Med nyttiggörande avses att projektresultat kommer till användning t.ex. genom kommersialisering, licensiering eller offentliggörande. Vid offentliggörande ska hänsyn tas till Projektparts behov av skydd för immateriella tillgångar och företagshemligheter. Offentliggörande genom vetenskaplig publicering som tas fram inom ramen för projektet ska ske med öppen tillgång i enlighet med Vinnovas anvisning⁴.

En Bidragsmottagare får inte överlåta eller upplåta projektresultat, eller på annat sätt vidta någon åtgärd, som medför att det blir fråga om indirekt statligt stöd.

Vinnova gör inte anspråk på äganderätt till projektresultat.

7.2 Nyttjanderätt till projektresultat och bakgrundsinformation⁵

Om Projektpart för genomförande av projektet behöver tillgång till eller nyttja annan Projektparts projektresultat, ska denne ha rätt till detta i erforderlig omfattning utan att ersättning ska utgå.

Om Projektpart för genomförande av projektet behöver tillgång till eller nyttja annan Projektparts bakgrundsinformation, ska denne ha rätt till detta i erforderlig omfattning.

⁴ Anvisning för publicering med öppen tillgång finns på Vinnovas hemsida.

⁵ Se vidare Guide till Vinnovas villkor om nyttjanderätt.

Vinnovas allmänna villkor för bidrag – 2025
FLERA PROJEKTPARTER

Dnr: 2024-04036

Om Projektpart för att nyttja eget projektresultat (innefattar även gemensamt ägt projektresultat) behöver tillgång till eller nyttja annan Projektparts projektresultat eller bakgrundsinformation, ska denne beviljas nyttjanderätt i erforderlig omfattning.

Projektpart som innehar bakgrundsinformation har rätt att senast vid Projekttavtalets undertecknande eller efter särskild överenskommelse med berörda Projektparter, undanta bakgrundsinformation från Projektparts rätt som följer av detta villkor.

Med *bakgrundsinformation* avses t.ex. uppfinningar (patenterade, patenterbara eller ej), know-how, upphovsrätt, mönsterrätt, och nyttjanderätt till tredje mans rättigheter som Projektpart innehar och som är av betydelse för genomförande av projektet.

7.3 Angivande av Vinnova som finansiär

Vid information om projektet och vid varje offentliggörande av projektresultat ska det anges att arbetet utförts med stöd från Vinnova (på engelska återges namnet med *Sweden's Innovation Agency*). Med offentliggörande avses t.ex. publicering, oavsett medium, och muntliga presentationer.

7.4 Vinnovas rätt att sprida information från projektet

Vinnova har rätt att mångfaldiga och sprida hela eller delar av rapporter från projektet samt även rätt att i övrigt sprida information från och om projektet, dock under förutsättning att uppgifter som omfattas av sekretess inte röjs.

§ 8 Granskning

8.1 Granskning

Vinnova eller person/-er som Vinnova utsett, t.ex. kvalificerad revisor eller utvärderare, har rätt att granska projektet och ta del av handlingar som kan lämna upplysningar om ekonomiska, tekniska eller andra förhållanden i projektet. Projektpart ska då, på egen bekostnad, tillhandahålla allt erforderligt material. Denna rätt gäller under projekttiden och i tio (10) år efter sista utbetalning.

8.2 Revisorsintyg

Om en Bidragsmottagares maximala bidragsbelopp enligt beslutet uppgår till tre (3) miljoner kronor eller mer ska revisorsintyg bifogas slutrapporten. Universitet och högskolor är undantagna från skyldigheten att inkomma med revisorsintyg.

Oavsett ovanstående ska revisorsintyg bifogas rapport om det framgår av beslut eller särskilda villkor.

Intyget ska utformas enligt Vinnovas anvisningar⁶. Granskningen ska utföras av kvalificerad revisor. För kommun, landsting, statliga myndigheter, accepteras också revisorsintyg från kommunal yrkesrevisor eller internrevisor.

⁶ Anvisningar och mall finns tillgängliga på Vinnovas hemsida.

Vinnovas allmänna villkor för bidrag – 2025
FLERA PROJEKTPARTER

Dnr: 2024-04036

§ 9 Sanktioner

Vinnova får besluta att ett beviljat bidrag helt eller delvis inte ska betalas ut om

1. den som sökt om eller mottagit bidraget genom att lämna oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att stödet beviljats eller betalats ut felaktigt eller med för högt belopp,
2. bidraget av något annat skäl har beviljats eller betalats ut felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta,
3. bidraget inte har utnyttjats eller använts eller det finns anledning att anta att bidraget inte kommer att utnyttjas eller användas för det som det har beviljats för, eller
4. villkoren för bidraget inte uppfylls.

Bidragsmottagare är återbetalningsskyldig om någon av de grunder som anges i punkterna 1, 2 och 4 ovan föreligger, eller om bidraget inte har utnyttjats eller använts för det som det har beviljats för. Vinnova kommer att efter särskilt beslut helt eller delvis kräva tillbaka stödet jämte ränta enligt räntelagen (1975:635).

Om bidraget utgör olagligt statsstöd kommer Vinnova att återkräva bidraget jämte ränta från utbetalningsdagen i enlighet med lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

§ 10 Ändringar och tillägg

Ändringar eller tillägg till Vinnovas beslut ska vara skriftliga för att gälla.

Vinnova har rätt att fatta beslut om ändring eller tillägg till Projektparts fördel.

Tjänsteutlåtande

Datum 2025-10-07

Diarienummer MRU 2025-00315

Västra Götalandsregionen**Koncernkontoret**

Handläggare: Jenny Sjöstedt

Telefon: 0700-82 52 60

E-post: jenny.sjostedt@vgregion.se

Till miljö- och regionutvecklingsnämnden

Medel till projektet Klimatledande processindustri - etapp 3

Förslag till beslut

1. Miljö- och regionutvecklingsnämnden avsätter högst 12 000 000 kronor för medfinansiering av projektet "Klimatledande processindustri - etapp 3" under perioden 2026-01-01 – 2028-12-31.
2. Miljö- och regionutvecklingsnämndens beslut gäller under förutsättning att allmänna villkor uppfylls.
3. Samverkansavtal mellan sökande, Lindholmen Science Park AB, och medsökande, RISE Research Institutes of Sweden AB, Chalmers Tekniska Högskola, Stiftelsen Chalmers Industriteknik, Högskolan i Borås, IVL Svenska Miljöinstitutet AB, ska upprättas och godkännas av Västra Götalandsregionen.

Sammanfattning av ärendet

Sökande: Lindholmen Science Park AB**Sökt belopp:** 12 000 000 kronor**Total projektkostnad:** 36 000 000 kronor**Projektperiod:** 2026-01-01 till och med 2028-12-31

Övriga finansiärer: Borealis, Chalmers Industriteknik, Chalmers tekniska högskola, Göteborg energi AB, Renova, Högskolan i Borås, IVL Svenska Miljöinstitutet, Preem, RISE, Södra Skogsägarna, Vinnova samt cirka 30 företag inom Västsvenska kemi- och materialklustret m.fl.

Postadress:
Regionens
hus
462 80
Vänersborg

Besöksadress:
Residensgatan 16H
462 33 Vänersborg

Telefon:
010-441 00 00
E-post:
[miljo-
och.regionutvecklingsnamnd@vgregion.se](mailto:miljo-och.regionutvecklingsnamnd@vgregion.se)

Webbplats:
www.vgregion.se

Långsiktig prioritering: Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

Kraftsamling: Cirkulära affärsmodeller

Styrkeområde: Hållbar industri

Tidigare beviljat stöd till projektet: 7 500 000 kronor under perioden 2019-01-01 – 2021-12-31 (dnr RUN 2018-00326) samt 14 500 000 kronor under perioden 2022-07-01 – 2025-12-31 (RUN 2022-00171).

Västsverige är centrum för Sveriges processindustri. Med sin stora raffinaderikapacitet, omfattande kemikluster, ledande skogsindustrier och landets största hamn har Västra Götaland en unik position. Här arbetar kemi- och processindustrin aktivt med att skifta till klimatneutral energi, ersätta fossila råvaror med biobaserade och återvunna alternativ, samt utveckla cirkulära produkter.

Klimatledande Processindustri (KPI) är ett västsvenskt initiativ som arbetar för omställningen av kemi- och processindustrin. Initiativet finansieras av Vinnova, Västra Götalandsregionen och medlemmarna i Västsvenska Kemi- och Materialklustret (VKMK). Den här ansökan gäller den sista etappen i en tioårig Vinnväxtsatsning med siktet inställt mot att bli en nationell och internationell arena för omställning av processindustrin.

Den långsiktiga visionen för KPI är att stötta en övergång från en fossilberoende industriregion till en region där industrin är världsledande inom produktion av kemikalier, material och drivmedel baserade på förnybara och återvunna råvaror.

Resultaten från projektets aktiviteter förväntas bidra till både kortsiktiga effekter i form av nya projekt och samverkansformer, samt långsiktiga effekter såsom minskade utsläpp, nya affärsmodeller och stärkt industriell konkurrenskraft.

Motivering

Klimatledande Processindustri är en strategiskt viktig satsning för Västra Götalands klimatomställning och industriella utveckling. Projektet bygger vidare på sju års framgångsrik verksamhet och många exempel på industriell symbios i det västsvenska kemiklustret. Dessa insatser har bidragit till att etablera en stark arena för omställning inom kemi- och processindustrin.

De flesta produkter är beroende av kemi. Omställningen inom kemiindustrin påverkar därför övrig industris möjligheter till en grön omställning. Genom att främja övergången från fossilberoende till produktion baserad på förnybara och

återvunna råvaror, bidrar projektet till att stärka regionens konkurrenskraft samtidigt som klimatpåverkan minskar och en cirkulär omställning i västsvensk industri möjliggörs. Klimatledande processindustri är en viktig arena som ger förutsättningar för små bolag att träffa större, för näringsliv att möta akademi och för det offentliga att möta det privata.

Projektet har genomfört två etapper som utvärderats av Vinnova med goda vitsord. Den internationella panelen anser att initiativet generellt håller en mycket hög nivå samt att det tvärspektoriella nätverket utmärker sig i en internationell jämförelse. Från företagens sida trycker man på att samarbetet är särskilt betydelsefullt i en lågkonjunktur med intensiv global konkurrens där takten i omställningen drags ned. De svenska företagen som är med i samarbetet är föregångare inom hållbarhet och genom samverkan med andra aktörer kan de behålla och utveckla sin konkurrenskraft. Utvärderarna ser även att det finns en stor potential i initiativets fortsatta arbete.

Initiativet drivs av Lindholmen Science Park (LSP) och RISE i samverkan, en constellation som vinner både på sin lokala närvaro samt nationella uppkoppling och breda kompetens. Chalmers tekniska högskola, Chalmers industriteknik, IVL Svenska miljöinstitutet och Högskolan i Borås bidrar med forsknings- och expertkompetens. Projektet är integrerat i det Västsvenska kemi- och materialklustret, ett trippel-helix-samarbete mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor, där cirka 60 aktörer samverkar och bidrar med både finansiering och kompetens.

Projektet bidrar till den regionala utvecklingsstrategin framför allt inom målet om ett fossiloberoende och cirkulärt Västra Götaland. Projektet bidrar också till den långsiktiga prioriteringen Stärka innovationskraften samt ligger i linje med miljö- och regionutvecklingsnämndens detaljbudget 2025 där nämnden aktivt ska "stötta innovationsmiljöer och andra projekt som bidrar till test-, demonstration- och utvecklingsmiljöer som har strategisk vikt för industrialisering och samhällsomvandling".

Fördjupad beskrivning av projektet

Bakgrund

Under de två första etapperna har initiativet byggt en arena som aktivt arbetar med omställning i praktiken samtidigt som fokus är på det missionsdrivna målsättningsarbetet för en grön omställning. Strategin för etapp 3 innebär att ytterligare förstärka det pågående arbetet, söka utökade samarbeten nationellt

och internationellt samt göra satsningar som stöttar värdekedjeutveckling. En strategisk aktivitet för att skynda på och bredda omställningen till många olika branscher som är relaterade till kemi- och processindustrin.

Det finns en tonvikt på att skala upp piloter, att realisera FoU-resultat i form av innovation men också att fortsätta arbeta långsiktigt för att möjliggöra omställningen. Efter etapp 3 i detta projekt ska arenans verksamhet fortsättas med annan finansiering – parterna är fast beslutna att fortsätta samarbetet.

Strategin och aktiviteterna föreslagna för etapp 3 ligger i linje med de långsiktiga målen för ett konkurrenskraftigt Europa med nettonollutsläpp via Clean Industrial Deal, Gröna given och Fit for 55, EU Chemical Industry Action Plan samt nationella hållbarhetsmål. Relevanta är också de sektorsspecifika färdplanerna för svensk fossilfri konkurrenskraft som utvecklats under ledning av Fossilfritt Sverige.

Konkurrenskraften för kemi- och processindustrin i Västsverige är fortfarande god, men den står under press från en lång period av lågkonjunktur, ökad global konkurrens och snabba förändringar i regelverk och förutsättningar för investeringar. Majoriteten av svensk raffinaderikapacitet, Sveriges största kemikluster och stora tillgångar i form av skog och andra bioråvaror med tillhörande bearbetningsanläggningar gör Västsverige till en tillväxtmotor, både i dagens och framtidens Sverige. För KPI är en central uppgift, att genom aktiviteter som främjar utveckling och innovation i nya och förändrade värdekedjor, förbättra förutsättningarna för att kunna möta kraven på omställning på ett sätt där företagen bibehåller och förstärker sin konkurrenskraft.

KPI är idag en unik mötesplats för omställningen av kemi- och processindustrin regionalt men även nationellt. Under etapp 2 har flera initiativ tagits till samverkan även på ett europeiskt plan och detta kommer att utökas under etapp 3. KPI har under 2019 – 2025 finansierat över 40 innovations- och utvecklingsprojekt. Inom Innovationsarenan, som formaliseras i och med denna ansökan, är KPIs ambition att stärka sin förmåga att lösa värdekedjeproblem, nyttja synergier med andra initiativ och stärka KPIs långsiktiga verksamhet bortom 2028.

Långsiktiga effekter

KPI växer till en självklar arena för processindustrin i Sverige, men även internationellt. Arenan ska bland annat bidra till:

- Växthusgasutsläppen från Västra Götaland har minskat med 80% till 2030 jämfört med 1990 och därmed bidragit till nationella och europeiska utsläppsmål.
- Minst en anläggning för hantering av cirkulär råvara har etablerats i Västsverige.
- Industrin producerar fler produkter från olika återvunna eller biobaserade råvaror.
- Etablerad marknad för fler konkurrenskraftiga produkter och drivmedel som är antingen cirkulära eller biobaserade.
- Bibehållen konkurrenskraft i processindustrin och långsiktig hållbar tillväxt i regionen.
- Ökad innovationsförmåga inom klustrets verksamhetsområden har lett till ett 10- tal nya företag och/eller patentansökningar.
- Klustrets aktörer har tillsammans visat ett tydligt ledarskap både nationellt och internationellt i omställningen till ett fossilfritt samhälle.

Mål för projektperioden

KPI är ett omfattande initiativ som pågår under tio år. Här listas ett urval av projektets resultatmål som gäller hela perioden (2019 - 2028):

- Initiativet har stöttat framgångsrika FoI-ansökningar med värden som uppgår till flermiljonbelopp, samt aktivt stöttat regionala händelser med positiv betydelse för processindustrins omställning.
- Initiativet har ytterligare positionerat sig som det självklara navet för kunskap och samverkan kring omställningen till en fossiloberoende processindustri i Västsverige.
- Initiativet har bidragit till att förändra policyförutsättningarna för att stärka processindustrins omställning.
- Fler slutprodukter innehållande återvunna material produceras av företag inom VKMK med tillhörande nätverk.
- Fler slutprodukter innehållande bioråvaror produceras av företag inom VKMK med tillhörande nätverk.
- Västkustens processindustrier använder större andel klimatneutral energi och vätgas.

Projektinnehåll

Initiativet är uppdelat i tre huvudsakliga aktivitetsområden. Nätverksarenan stödjer bred samverkan mellan KPIs alla intressenter, medan Innovationsarenan

hanterar utvecklingsfrågor kring specifika värdekedjeutmaningar.

Utvecklingsfrågor som uppstår inom Nätverksarenan kan utvecklas vidare inom Innovationsarenan. Resultat från Innovationsarenan återförs till Nätverksarenan som resultatspridning och för att utgöra ny grund för fortsatt bred samverkan

Nätverksarenan

Inom Nätverksarenan kommer KPI:s huvudsakliga nätverksaktiviteter att äga rum. Området genomförs i tre delområden:

- Nätverk och samverkan
- Kunskapsspridning
- Omvärldsutblick och inspiration

Innovationsarenan

Innovationsarenan möjliggör för aktörer med gemensamma behov att samarbeta med idégenerering kring nya projekt, koordinering av utvecklingsarbete eller med kunskapsutveckling. Det övergripande målet för Innovationsarenan är att etablera en långsiktig plattform för målinriktad utveckling och projektfinansiering som bidrar till lösningar på de värdekedjeutmaningar som processindustrins omställning innebär.

Innovationsarenan kommer att bygga på de aktivitetsområden som beskrivs nedan. Områdena är valda för att stödja både storskalig systeminnovation för minskade klimatutsläpp samt innovation i form av nya hållbara produkter och tjänster där kommersialisering av framtagna resultat från initiativets aktivitetsområden och SME-stöd utgör prominenta inslag.

1. Hållbara kolföden

Det finns en stor industriell efterfrågan på hållbart, och konkurrenskraftigt, cirkulärt kol från olika källor. Det övergripande målet för detta område är att öka kunskapen och påskynda implementeringen av strategier för hållbart kol.

Området genomförs via tre delområden:

- Cirkulärt. Detta delområde adresserar utmaningen att etablera värdekedjor där material från avfall kan cirkulera.
- Biobaserat. Delområdet riktar in sig på implementering av biobaserade värdekedjor som använder restströmmar med ursprung i skog eller jordbruk.
- Koldioxid. Delområdet riktar in sig på strategier för avskiljning, användning och lagring av biogen och fossil koldioxid (CCUS).

2. Energi och vätgas

Att möta industrins krav på både hållbar nätansluten elektrisk energi och tillgång till hållbart producerad vätgas kommer sannolikt att förbli utmanande under de kommande åren. Strategier såsom systemoptimeringar, flexibel produktion, lagring och andra alternativ behövas. Det övergripande målet för området är att identifiera och stödja implementeringen av sådana strategier.

3. Kommersialisering

Många av de teknologier och värdekedjor som är i fokus för ovannämnda områden har olika behov av aktiviteter för att förflytta sig närmare kommersialisering. Detta område har ansvar att stötta områdenas acceleration ur ett kommersiellt perspektiv.

Förväntade indikatorer inom projektperiodens ram

Tabell 1 Resultat- och aktivitetsindikatorer

Indikatorer	Kvinnor	Män	Annat	Totalt
Antal företag som utvecklar produkter				20
Antal nya metoder, verktyg och arbetssätt				10
Antal test- och demonstrationsarenor				10
Forskarengagemang				25
Nätverksengagemang				2 500

Kostnader och finansiering

Tabell 2 Kostnader (kronor)

Kostnadsslag	Belopp (kronor)
Lönekostnader	22 669 542
Overheadkostnader	8 202 892
Externa tjänster	500 000
Resekostnader	467 226
Lokalkostnader	450 000

Övriga kostnader	250 340
Offentliga bidrag i annat än pengar, kostnad	414 000
Privat bidrag i annat än pengar, kostnad	3 046 000
Summa totala kostnader	36 000 000

Tabell 3 Finansiering (kronor)

Kontant finansiering	Belopp (kronor)	Procent (%)
Västra Götalandsregionen, MRU	12 000 000	36,4 %
Vinnova	15 000 000	45,5 %
Göteborg energi AB, Renova	375 000	1,1 %
Chalmers tekniska högskola	270 000	0,8 %
RISE	180 000	0,5 %
Offentliga aktörer (Stenungsund, BRG, BRV etc.)	270 000	0,8 %
Borealis	187 500	0,6 %
Södra Skogsägarna	187 500	0,6 %
Preem	187 500	0,6 %
Cirka 30 företag inom Västsvenska kemi- och materialklustret	3 342 500	10,1 %
Högskolan i Borås	180 000	0,5 %
Chalmers Industriteknik	180 000	0,5 %
IVL Svenska Miljöinstitutet	180 000	0,5 %
Summa kontant finansiering	32 540 000	
Offentligt bidrag i annat än pengar, finansiering		
Offentliga aktörers medverkan i konferenser, seminarier, WS och projekt (t.ex. GE energi, Renova)	327 600	1,0 %
Kommuners medverkan i konferenser, seminarier, WS och projekt (ex Stenungsund, BRG)	86 400	0,3 %
Summa offentligt bidrag i annat än pengar, finansiering	414 000	

Summa för beräkning av VGRs finansieringsandel	32 954 000	100%
Privat bidrag i annat än pengar, finansiering		
Privata aktörers medverkan i seminarier, möten, workshops och projekt (t.ex. Borealis, Preem, Södra)	3 046 000	
Summa privat bidrag i annat än pengar, finansiering	3 046 000	
Summa total finansiering	36 000 000	

Koncernkontoret

Gustaf Zettergren
Avdelningschef Forskning, omställning
och kompetens

Helena Starfelt
Avdelningschef Näringsliv och
innovation

Ytterligare information

- Allmänna villkor för projektet, krav vid rapportering och utbetalning av stöd samt annan information hittar du på [Västra Götalandsregionens webbplats för projektstöd](#)

Besluten skickas till

- Hanna Paradis, Lindholmen Science Park AB, för genomförande:
hanna.paradis@lindholmen.se
- Projektkonom, VGR, för kännedom:
victoria.hedendahl@vgregion.se

Gäller för: Miljö- och regionutvecklingsnämnden, infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden och kulturnämnden, Västra Götalandsregionen

Beslutad av: Regionutvecklingsdirektören

Diarienummer: RS 2022-06066

Giltighet: från 2024-04-26 till 2026-12-31

Allmänna villkor

Allmänna villkor ska tillämpas för ekonomiska stöd till projekt som beviljas av miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) och infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) samt för ekonomiska stöd till projekt och verksamheter som beviljas av kulturnämnden (KUN), såvida annat inte följer av beslut eller särskilda villkor.

1 Stödmottagarens åtaganden

1.1 Grundläggande åtaganden

Den som får ekonomiskt stöd (Stödmottagaren) från Västra Götalandsregionen (VGR) åtar sig att följa de allmänna villkoren.

En grundförutsättning för stöd är att projektet/verksamheten genomförs enligt den projekt- och kostnads-/finansieringsplan som ligger till grund för VGR:s beslut. Ansökan ska skrivas under av behörig firmatecknare eller den som annars har rätt att ingå denna typ av överenskommelse för verksamhetens räkning genom delegation eller fullmakt. Ett intyg som styrker firmatecknare ska bifogas ansökan.

Genom att underteckna och skicka in ansökan till VGR intygas;

- att uppgifter som lämnas i ansökan inklusive bilagor är riktiga
- att stöd från VGR inte används för att täcka kostnader i projektet/verksamheten som täcks av andra finansiärer/bidragsgivare
- att VGR får ta upp och diskutera ansökan med den tredje part som VGR anser nödvändig för handläggningen av ansökan.
- att stödmottagarens kreditgivare och revisorer får lämna information som är nödvändig för bedömning av ansökan och den fortsatta handläggningen av stödet.

- att stödmottagaren bedriver projektet/verksamheten i enlighet med gällande svensk lagstiftning; exempelvis redovisar och betalar skatter och avgifter.
- att stödmottagaren inte har några skulder hos kronofogden eller är försatt i likvidation, konkurs eller är i rekonstruktion.
- att VGR kan häva beslutet om stöd och återkräva hela eller delar av det utbetalda stödet, om stödmottagaren inte följer de villkor som finns uppställda för stödet.
- att projektet/verksamheten som erhåller stöd av VGR i sin externa kommunikation informerar om att insatserna är delfinansierade av Västra Götalandsregionen. VGR:s logotyp ska exponeras. Länk till logotyp finns på:
<https://www.vgregion.se/informationsskyldighet>
- att stödmottagaren i övrigt åtar sig att följa de allmänna villkoren i sin helhet.

Om projektet har medsökande organisation/er där samverkansavtal tecknats mellan stödmottagare och medsökande, är det stödmottagaren som har ansvaret för att stödet används på ett korrekt sätt och i enlighet med projektplan och villkoren i beslutet från VGR. Stödmottagaren ansvarar för att även medsökande organisationer följer VGR:s beslut om stöd och villkoren i beslutet. Medsökande organisation får inte vara underleverantör till stödmottagaren eller annan samverkanspart inom projektet/verksamheten som stödet avser.

1.1.2 Medverka vid uppföljning

VGR eller den VGR utser ska ha rätt att följa upp projekt/verksamhet som fått stöd beviljat i syfte att säkerställa att stödet används på avsett sätt. Detta innebär bland annat att;

- VGR har rätt att följa projektets/verksamhetens arbete och ta del av alla handlingar, både hos stödmottagaren och hos eventuella medsökande organisationer, som kan ge upplysning om projektet/verksamheten. Rätten att ta del av handlingar gäller även i sju år efter det att den period som stödet avser har avslutats.
- VGR har rätt att göra stickprovskontroller och begära ut underlag samt utföra granskning för att säkerställa att stödmottagaren följer de villkor som finns uppställda för stödet.
- Stödmottagaren åtar sig att medverka vid sådan uppföljning och förse VGR med de underlag som VGR begär ut.

1.1.3 Meddela förändrade förutsättningar

Om innehållet i det stödbeviljade projektet/verksamheten avbryts eller försenas eller annan väsentlig ändring inträffar jämfört med de förutsättningar som låg till grund för den beviljade ansökan, måste stödmottagaren snarast meddela VGR. Det ska ske skriftligen och diarienumret för beslutet att bevilja stöd ska anges som referens. För att rätten till fortsatt stöd ska föreligga får väsentliga ändringar i projektet/verksamheten inte göras utan VGR:s godkännande. Detta gäller exempelvis:

- förändring av perioden för stödets användning
- väsentliga förändringar inom budget eller av beslutat stödbelopp
- väsentlig förändring i projektets/verksamhetens inriktning, projektplan eller geografiska spridning
- byte av projektledare
- byte av huvudman för projektet/verksamheten.

1.1.4 Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Utgångspunkten är att alla lokaler där publik verksamhet sker med stöd från VGR ska vara tillgängliga för alla, oavsett funktionsnedsättning, och vara utformade i enlighet med VGR:s riktlinjer och standard för fysisk tillgänglighet.

Stödmottagaren ska tillhandahålla information till besökare om den fysiska tillgängligheten till publik verksamhet eller arrangemang på sin webbplats, i sociala medier eller i fristående evenemangskalendrar som används. Informationen bör även tillhandahållas genom Tillgänglighetsdatabasen¹ och uppdateras när en förändring i den fysiska miljön har skett. Stödmottagaren är ansvarig för kostnaden relaterat till inventeringen samt arbete relaterat till tillgänglighet.

Stödmottagare som har lokal för publik verksamhet ska ha åtgärdat så kallade enkelt avhjälptra hinder eller tagit fram en tidsbestämd åtgärdsplan för sin publika lokal.

1.1.5 Verksamhet riktad till barn och unga

Stödmottagare som har direkt eller regelbunden kontakt med barn ska ha rutiner för att kontrollera att personalen är lämplig att arbeta med barn. Det ska bland annat ske genom att personalen ska uppvisa utdrag ur belastningsregistret.

¹ Tillgänglighetsdatabasen finns på <https://www.t-d.se/> och är den enda databas i Sverige som erbjuder information till invånare och besökare om fysisk tillgänglighet i vardagen.

1.1.6 Demokrativillkor

Stödmottagaren ansvarar för att de som företräder projektet/verksamheten i genomförandet av projektet/verksamheten, följer av VGR uppsatta demokrativillkor. Det vill säga att de inte:

1. utövar våld, tvång eller hot mot en person eller på annat sätt kränker någons grundläggande fri- och rättigheter,
2. diskriminerar individer eller grupper eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde,
3. försvarar, främjar eller uppmanar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller
4. motarbetar det demokratiska styrelseskicket.

Stödmottagaren ansvarar också för att samarbetsorganisationer, och dess företrädare, som deltar i genomförandet av projektet/verksamheten agerar på ett sådant sätt som anges i första stycket.

1.2 Redovisning

I stödmottagarens bokföring ska det projekt/verksamhet som stödet avser redovisas separat så att projektets/verksamhetens intäkter, kostnader och utfall kan utläsas direkt i redovisningen, oavsett om annan verksamhet pågår samtidigt.

Originalverifikationer ska sparas hos stödmottagaren i sju år efter slutredovisning av projektet/verksamheten.

De villkor som i övrigt gäller för rapportering och redovisning till VGR, beskrivs i bilaga:

- Bilaga 1: Villkor för redovisning och utbetalning av stöd från kulturnämnden
- Bilaga 2: Villkor för redovisning och utbetalning av projektstöd från miljö- och regionutvecklingsnämnden samt infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden

2 Utbetalning av stöd

Utbetalning av stöd sker efter att stödmottagaren skickat in en ansökan om utbetalning av stöd, en så kallad rekvisition.

De villkor som i övrigt gäller för rekvisition och utbetalning av stöd, beskrivs i bilaga:

- Bilaga 1: Villkor för redovisning och utbetalning av stöd från kulturnämnden

- Bilaga 2: Villkor för redovisning och utbetalning av projektstöd från miljö- och regionutvecklingsnämnden samt infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden

2.1 Stödberättigade kostnader

Rekvisionen ska innehålla en redovisning av kostnader som uppkommit i projektet/verksamheten under den beslutade stödperioden. Kostnaderna ska;

- vara nödvändiga för projektets genomförande
- ha uppkommit inom den period beslutet om stöd omfattar
- avse de aktiviteter som beslutet om stöd omfattar
- vara bokförda inom projektperioden
- vara betalda senast till slutredovisningen.

Om det förekommer kostnader i projektet/verksamheten som finansierats med bidrag i annat än pengar, ska en sammanställning med specifikation av dessa kostnader bifogas rekvisitionen.

Vid inköp av externa tjänster och varor ska stödmottagaren på begäran av VGR kunna redogöra för att köpet skett på affärsmässiga villkor, till exempel genom att tillhandahålla underlag för konkurrensutsättning eller upphandling.

2.2 Kostnader som normalt inte är stödberättigade

Följande är exempel på kostnader som normalt inte är stödberättigande utan kräver ett särskilt godkännande:

- kostnader som uppstått före projektets startdatum eller efter projektets slutdatum
- kostnader som ingår i något annat projekt/verksamhet eller som täcks av annan finansiering/bidrag (dubbelfinansiering) från VGR eller annan finansiär.
- räntekostnader
- böter, straffavgifter, rättegångskostnader
- alkohol
- för ekonomiska stöd från kulturnämnden (KUN) är kostnader för investeringar ej stödberättigande. Med investering avses inköp för över ett halvt prisbasbelopp av utrustning som har en livslängd på mer än tre år.

3 Omprövning av beslut och återkrav

Beslut om stöd kan hävas och hela eller delar av det utbetalda stödet kan återkrävas om;

- projektet/verksamheten inte bedöms bedrivas enligt beviljad ansökan eller överenskommen projektplan
- förutsättningarna för projektets/verksamhetens finansiering har ändrats
- Stödet har beviljats på grund av oriktig eller ofullständig uppgift om stödmottagaren och/eller medsökandeorganisation
- stödmottagaren inte fullgör skyldigheterna enligt gällande allmänna villkor
- stödet har beviljats på felaktiga grunder eller med för högt belopp
- stödet helt eller delvis inte har utnyttjats eller om det inte använts för det ändamål som låg till grund för att stödet beviljades
- stödmottagaren inte har lämnat in en korrekt redovisning, i enlighet med beskrivningen under rubriken Redovisning
- stödmottagaren inte fullgör sina åtaganden mot det allmänna, exempelvis inte betalar skatt och avgifter i tid.
- i övrigt inte följt de villkor som ställts upp för stödet.

3.1 Återbetalning

3.1.1 Återbetalning av utbetalda outnyttjade medel

Om stöd betalats ut i förskott, ska eventuella outnyttjade medel betalas tillbaka till VGR. Det ska ske senast två månader efter att slutrapport lämnats in. VGR ska informeras i förväg om att återbetalning kommer att göras. Det diarienummer som tillhör beslutet om att bevilja stöd ska anges som referens vid återbetalning.

3.1.2 Återbetalning efter beslut om att stödet hävs

Om beslutet hävs och hela eller delar av stödet återkrävs av VGR, ska återbetalning ske enligt anvisning i beslut om återkrav.

Bilaga 1: Villkor för redovisning och utbetalning av stöd från kulturnämnden

Denna bilaga gäller stöd från Västra Götalandsregionens (VGR:s) kulturnämnd (KUN).

1 Redovisning

I stödmottagarens bokföring ska det projekt/verksamhet som stödet avser redovisas separat så att projektets/verksamhetens intäkter, kostnader och utfall kan utläsas direkt i redovisningen, oavsett om annan verksamhet pågår samtidigt.

Till redovisningen ska stödmottagaren bifoga en projektspecifik huvudbok eller liknande, så att redovisningen kan stämmas av mot bokföringen.

Vid flerårigt stöd ska verksamheten årligen skicka in reviderad årsredovisning, verksamhetsberättelse eller motsvarande dokumentation.

Vid projektstöd ska slutrapportering eller delrapport skickas till VGR innan en ny ansökan kan beredas.

Originalverifikationer ska sparas hos stödmottagaren i sju år efter slutredovisning.

1.1 Beviljade projektstöd upp till 300 000 kronor

Om beviljat stöd från VGR uppgår till högst 300 000 kronor, kan stödmottagaren välja att lämna uppgifter i den ekonomiska redovisningen till VGR intygas av stödmottagande organisations revisor i stället för att skicka in en huvudbok. Att revisorn är behörig ska styrkas genom dokumentation som bifogas redovisningen, exempelvis protokoll från årsstämma.

2 Utbetalning

För utbetalning av stöd krävs att stödmottagaren senast inom två månader efter stödperiodens slutdatum skickar in ansökan om utbetalning av stöd, en så kallad rekvisition.

Bilaga 2: Villkor för redovisning och utbetalning av projektstöd från miljö- och regionutvecklingsnämnden samt infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden

Denna bilaga gäller projektstöd från Västra Götalandsregionens (VGR:s) miljö- och regionutvecklingsnämnd (MRU) samt infrastruktur- och kollektivtrafiknämnd (IKN).

1 Redovisning

I stödmottagarens bokföring ska det projekt som stödet avser redovisas separat så att projektets intäkter, kostnader och utfall kan utläsas direkt i redovisningen, oavsett om annan verksamhet pågår samtidigt.

Om det förekommer kostnader i projektet som finansierats med bidrag i annat än pengar ska en sammanställning med specifikation av dessa kostnader bifogas redovisningen till VGR.

Om projektet har medsökande organisationer och ett samverkansavtal tecknats mellan stödmottagaren och medsökande, ska projektspecifik huvudbok från både stödmottagare och medsökande samverkanspart/er bifogas rekvisitionen.

1.1 Rapportering och redovisning av projektstöd

Vid beviljat projektstöd ska stödmottagaren, om inget annat godkänts, minst en gång per halvår lämna in en rekvisition. Samtidigt ska en lägesrapport av projektets verksamhet lämnas in. Delredovisningen bör ske senast en månad efter den period som redovisningar avser.

Till varje rekvisition ska stödmottagaren bifoga en projektspecifik huvudbok eller liknande, så att redovisningen kan stämmas av mot bokföringen.

Efter avslutat projekt ska stödmottagaren lämna in slutrapport och slutrekvisition. Slutredovisningen ska lämnas in inom två månader från projektets slutdatum.

I de fall det finns behov av att boka upp kostnader i samband med slutrekvirering ska underlag i form av faktura eller liknande bifogas för att verifiera uppbokningen.

1.2 Förenklad redovisning för beviljade projektstöd upp till 300 000 kronor

Om beviljat stöd från VGR uppgår till max 300 000 kronor och stödmottagaren är en ideell förening, ekonomisk förening eller stiftelse, kan stödmottagaren välja att göra en förenklad redovisning av projektet. Förenklad redovisning innebär att lämnade uppgifter i den ekonomiska redovisningen till VGR intygas av stödmottagande organisations revisor, istället för att bifoga en projektspecifik huvudbok eller liknande. Att revisorn är behörig ska styrkas genom dokumentation som bifogas redovisningen, exempelvis protokoll från årsstämma.

Förenklad redovisning är enbart aktuellt i de fall där stödmottagaren och VGR kommit överens om detta i samband med beslutet eller när det till exempel framgår av utlysningstext.

2 Utbetalning

Utbetalning av medel sker efter att stödmottagaren skickat in en ansökan om utbetalning av stöd, en så kallad rekvisition.

Faktiskt stöd fastställs av VGR vid varje enskilt utbetalningstillfälle, men kan maximalt uppgå till beviljat stödbelopp.

Utbetalning sker med ett belopp som motsvaras av VGR:s beslutade finansieringsandel (normalt beräknad på offentlig och privat kontant finansiering och offentligt bidrag i annat än pengar) av de godkända kostnaderna i rekvisitionen. Privata bidrag i annat än pengar ingår vanligtvis inte i VGR:s beslutade andel av finansiering.

1. Klimatledande Processindustri - etapp 3

2. Vision och strategi för hållbar tillväxt

Den långsiktiga visionen för Klimatledande Processindustri (KPI) är att stötta en övergång från en fossilberoende industriregion till en region där industrin är världsledande inom produktion av kemikalier, material och drivmedel baserade på förnybara och återvunna råvaror. Denna vision är också fortsättningsvis relevant för initiativets deltagare som har ett långsiktigt åtagande att verka för omställningen av kemi- och processindustrin.

Under etapp 1 och 2 har initiativet framgångsrikt byggt en arena som aktivt arbetar med omställningen i praktiken men även har fokus på det missionsdrivna målsättningsarbetet för klimatomställningen. Strategin för etapp 3 innebär att ytterligare förstärka det pågående arbetet, föreslå riktade satsningar som stöttar värdekedjeutveckling och söka utökade samarbeten nationellt och internationellt.

Strategin och aktiviteterna föreslagna för etapp 3 ligger i linje med de långsiktiga målen för ett konkurrenskraftigt Europa med nettonollutsläpp via Clean Industrial Deal, Gröna given och Fit for 55, EU Chemical Industry Action Plan samt nationella hållbarhetsmål. Relevanta är också de sektorsspecifika färdplanerna för svensk fossilfri konkurrenskraft som utvecklats under ledning av Fossilfritt Sverige. Dessutom är det regionala sammanhanget avgörande. Visionen och strategin för KPI stödjer VGRs långsiktiga prioritering om att stärka innovationskraften och kraftsamlingarna Cirkulära affärsmodeller och Elektrifiering som den regionala utvecklingsstrategin fokuserar på i Västra Götaland. Medlemmarna i det Västsvenska kemi- och materialklustret, i nuläget cirka 60 organisationer, som delfinansierar initiativet med både kontanta medel och in-kind, arbetar tillsammans för att göra omställning i praktiken.

I ovan nämnda styrdokument pekas ett antal olika storskaliga och mer specialiserade utvecklingar ut som behöver ske för att det ska vara möjligt att ställa om till fossiloberoende i kemi- och processindustrin. I innovationsekosystemet pågår många parallella initiativ för att stötta denna utveckling på olika sätt både på europeisk, nationell och regional nivå. I etapp 3 fokuserar vi på aktiviteter inom tre tematiska områden som innefattar prioriterade värdekedjor för omställningen av västsvensk kemi- och processindustri, med utmaningar de till stor del även delar med övriga världen. Åtgärder och aktiviteter har bäring både på kort sikt nära kommersialisering och högre TRL-nivåer av gröna eller cirkulära produkter/tjänster/värdekedjor men stor tyngd läggs även på att arbeta med långsiktiga storskaliga problemställningar. KPI kommer också fortsatt stärka förmågorna inom nätverkande, engagemangskapande, kunskapsbildning och -spridning, ett omistligt värde för klustrets medlemmar och deras förmåga att bidra.

3. Nuläge

Konkurrenskraften för kemi- och processindustrin i Västsverige är fortfarande god men under press från en lång period av lågkonjunktur, ökad global konkurrens och snabba förändringar i regelverk och förutsättningar för investeringar. Majoriteten av svensk raffinaderikapacitet, Sveriges största kemikluster och stora tillgångar i form av skog och andra bioråvaror med tillhörande bearbetningsanläggningar gör Västsverige till en tillväxtmotor, både i dagens och framtidens Sverige. Samtidigt släpper industrin i Västra Götaland ut ca. 40 % av regionens totala utsläpp. För KPI är en central uppgift att genom aktiviteter som främjar utveckling och innovation i nya och förändrade värdekedjor förbättra förutsättningarna att kunna möta kraven på utsläppsminskningar på ett sätt där företagen bibehåller och förstärker sin konkurrenskraft.

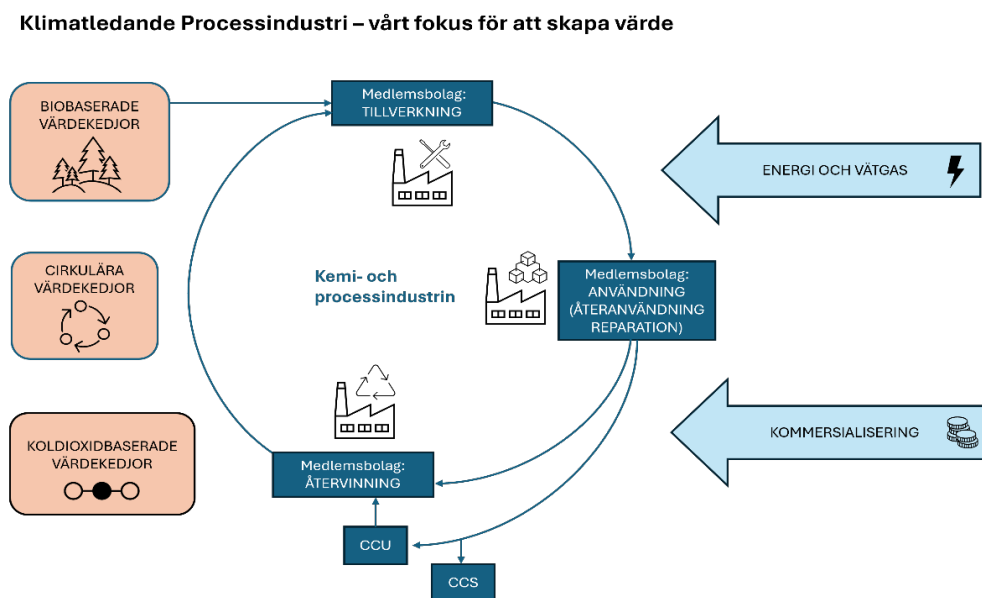
Även under etapp 3 och långsiktigt kommer engagemanget från medlemmarna i Västsvenska kemi- och materialklostret att vara vägledande för KPIs prioriteringar och vägval. Under initiativets första två etapper har vi observerat den ibland snabba påverkan från externa faktorer på våra intressenter, vilka belyser den avgörande rollen för samarbete och samordning i komplexa och föränderliga miljöer. KPI är idag en unik mötesplats för omställningen av kemi- och processindustrin regionalt men även nationellt. Under etapp 2 har flera initiativ tagits till samverkan även på ett europeiskt plan och detta kommer att utökas under etapp 3. KPI har under 2019 – 2025 finansierat över 40 innovations- och utvecklingsprojekt. Inom Innovationsarenan, som formaliseras i och med denna ansökan, är KPIs ambition att stärka sin förmåga att lösa värdekedjeproblem, nyttja synergier med andra initiativ och stärka KPIs långsiktiga verksamhet bortom 2028. Utvärderingen av initiativet i september 2025 var mycket positiv och gav initiativet flera värdefulla rekommendationer inför etapp 3. Dessa innefattar bland annat att öka se över projektprocessen i syfte att öka inkludering och transparens och tydligare följa upp effekthemtagning och benchmarking i syfte att stärka initiativet i att attrahera ytterligare medel. I ansökan, kap 5, har vi beskrivit hur vi tar hand om alla rekommendationer från utvärderingen. Dock, vad gäller översynen av projektprocessen så anser vi att det finns andra sätt att arbeta med detta än införandet av en extern Technology Advisory Board.

4. Resultatmål för den kommande etappen

Resultatmålen för etapp 3 är inriktade mot att ta vidare resultat från aktiviteter startade under tidigare etapper, att initiera nya utvecklingar, och att bygga en stark grund för långsiktig vitalitet av initiativet. Vardera aktivitetsområde i genomförandeplanen för etapp 3 har specificerats med egna resultatmål, se beskrivningar i avsnitten 5.1-5.3 nedan.

5. Genomförandeplan

Initiativets genomförandeplan är uppdelad i tre huvudsakliga aktivitetsområden, se avsnitten 5.1-5.3 nedan. Det första (5.1) rymmer programledning av KPI, värdeskapande för medlemmar inom Västsvenska Kemi- och Materialklustret (VKMK), samt kommunikation. Nätverksarenan (5.2), etablerat som begrepp under etapp 2, kommer att vara ett viktigt verktyg för att stärka och utveckla regionala, nationella och internationella nätverk, samt för idégenerering och initiering, uppföljning och spridning av aktiviteter och projektresultat. Vidare justeras de tematiska områdena, som härrör från etapp 1, och samlas under paraplyet Innovationsarenan (5.3): En flexibel struktur där områden anpassade till industriella behov kan stödjas genom projekt, men också genom andra verktyg såsom nätverksträffar, utvecklingsmöten, workshops och seminarier. Innovationsarenans fokus illustreras i Figur 1. Vinnovas finansiering av initiativet minskar under etapp 3 med 3 MSEK årligen. För att bibehålla samma eller högre utfallseffekt bör initiativet förbereda sig för att hantera större projekt med extern finansiering inom sin portfölj där det finns industriellt intresse. Nätverksarenan stödjer bred samverkan mellan KPIs alla intressenter, medan Innovationsarenan hanterar utvecklingsfrågor kring specifika värdekedjeutmaningar där en delmängd av dessa intressenter deltar efter engagemangsnivå. Utvecklingsfrågor som uppstår inom Nätverksarenan kan utvecklas vidare inom Innovationsarenan. Resultat från Innovationsarenan återförs till Nätverksarenan som resultatspridning och för att utgöra ny grund för fortsatt bred samverkan.

Figur 1. Klimatledande Processindustri engagerar medlemsbolag verksamma från råvara till återvinning av resurser. Vi har valt ut de värdekedjor och behovsområden där vi ser att våra insatser har störst effekt för att accelerera omställningen i kemi- och processindustrin. De olika värdekedjorna och områdena för utveckling beskrivs under Kapitel 5.

Initiativets resultatmål på 10-års sikt och effektmål på lång sikt kvarstår då dessa fortfarande är relevanta för initiativets slutfas, och vi ser att starka bidrag gjorts till dessa

mål via etapp 1-2 som etapp 3 bygger vidare på. Inför etapp 3 har dessa mål uppdaterats språkligt. Vidare har fyra nya resultatmål på 10-års sikt och ett effektmål lagts angående långsiktig finansiering av initiativet, positionering, och spridning av resultat, och tillgång på hållbar energi.¹ Detta då sådana aspekter är tydligare utpekade under etapp 3 men där bidrag redan gjorts under etapp 1-2. Se bilaga Effektlogik för fullständig överblick.

5.1. Programledning, medlemsvärdeskapande och kommunikation

Programledning av KPI, värdeskapande för medlemmar inom Västsvenska Kemi- och Materialklustret (VKMK), och kommunikation, är centrala grundpelare i initiativet.

Omfattningen av detta område är:

- Kontinuerliga lednings- och budgeteringsuppgifter, resultatdokumentation och benchmarking, samordning med finansiärer och intressenter gällande projektmål och framsteg.
- Koordinering och utformning av aktiviteter inom Nätverksarenan och Innovationsarenan.
- Omvärldsbevakning av potentiella källor till extern finansiering för initiativets aktiviteter.
- Skapande av klustermedlemsvärde, samt att attrahera och inkludera nya medlemmar.
- Kontinuerliga kommunikationsaktiviteter för att stärka aktörers engagemang, belysa och sprida uppnådda resultat, samt positionera initiativet som en drivande kraft för den gröna omställningen, vilket inspirerar till nya samarbeten och initiativ.

Baserat på rekommendationer från Vinnovas externa utvärdering under 2025, justeras några arbetsrutiner under etapp 3.² Koordinering och utformning av aktiviteter inom Innovationsarenan inbegriper att bedriva processen för projektfinansiering med initiativets Vinnväxt-medel som utarbetats under etapp 2. Processen kommer under etapp 3 också användas för att stödja formering av projektgrupper som söker externa medel där även koordinatoren kan ingå. Detta för att säkra extern finansiering för initiativet och dess intressenter långsiktigt. Processen stärks av den utpekade rollen ovan för programledningen att bevaka möjligheter till extern finansiering. Vidare kommer programledning i samråd med styrgruppen under etapp 3 utarbeta hur processen ännu tydligare kan ta in representativa synpunkter på uppkomna projektförslag. Flertalet processer för resultatdokumentation sker redan, men större fokus kommer läggas på benchmarking och resultatkommunikation via storytelling under etapp 3.

¹ "Långsiktigt hållbar ekonomi och verksamhet för Klimatledande Processindustri och Västsvenska Kemi- och Materialklustret"; "Initiativet har ytterligare positionerat sig som det självklara navet för kunskap och samverkan kring omställningen till en fossiloberoende processindustri i Västsverige"; "De kunskapsunderlag och resultat som vi producerar ska nå relevanta målgrupper identifierade i vår målgruppsanalys"; "Stabil tillgång till fossilfri och konkurrenskraftig energi"

² Utvärderingen pekade på vikten av anskaffning av externa medel för långsiktig finansiering, representation i beslutsprocesser om projekt (governance), samt dokumentation och kommunikation kring uppnådda resultat.

Det övergripande målet för området är framgångsrikt genomförande av effektlogiken för etapp 3, att lägga grunden för långsiktig förvaltning av VKMK bortom etappen, samt implementering av effektiva kommunikationsstrategier för att ytterligare etablera KPI och VKMK som en värdefull tillgång för kemi- och processindustrin. Områdets resultatmål för etapp 3 är:

Programledning:

- Löpande programledning och budgethantering, resultatdokumentation och återkommande benchmarking, samordning med finansiärer och intressenter kring projektets framdrift, mål och långsiktig finansiering. [Årligen 2026 – 2028]
- Årlig verksamhetsplan inklusive budget och resursplan upprättad för godkännande av styrgrupp. [Årligen 2026 – 2028]
- Löpande samordning, strategisk utveckling, och långsiktig planering av aktiviteter inom Nätverksarenan och Innovationsarenan. [Årligen 2026 – 2028]
- Minst 2 strategiska styrgruppsmöten genomförda per år. [Årligen 2026 – 2028]
- En jämställd könsfördelning (40/60 %) i styrgrupp respektive ledningsteam ska säkerställas. [Årligen 2026 – 2028]

Medlemsvärdeskapande: [Årligen 2026 – 2028]

- Löpande värdeskapande aktiviteter för klustermedlemmar, inklusive medlemsadministration och attraktion av nya medlemmar. [Årligen 2026 – 2028]
- En medlemsenkät om upplevda medlemsvärden genomförd vartannat år. [2026-12-31, 2028-12-31]
- Minst 10 medlemsbesök genomförda per år. [Årligen 2026 – 2028]
- Minst 5 möten med potentiella nya medlemmar genomförda per år. [Årligen 2026 – 2028]

Kommunikation: [Årligen 2026 – 2028]

- Årligen uppdaterad målgruppsanalys och kommunikationsstrategi. [Årligen 2026 – 2028]
- Årlig verksamhetsrapport producerad. [Årligen 2026 – 2028]
- Löpande aktiv kommunikation som stärker klustermedlemmars engagemang och bidrag, synliggör projektresultat och positionerar initiativet som en drivande kunskapsmotor. [Årligen 2026 – 2028]
- 6 nyhetsbrev utskickade per år. [Årligen 2026 – 2028]
- 10 % ökat antal av deltagare på prenumerationslistan och LinkedIn samt besökare på initiativets websida per år. [Årligen 2026 – 2028]
- 2 omnämnanden av initiativets aktiviteter i media per år. [Årligen 2026 – 2028]

5.2. Nätverksarenan

Inom Nätverksarenan kommer KPI:s huvudsakliga nätverksaktiviteter att äga rum, liksom dedikerade fysiska eller digitala evenemang för att stödja och komplettera riktade utvecklingsaktiviteter inom Innovationsarenan (avsnitt 5.3). Området genomförs i tre delområden: Nätverk och samverkan; Uppslagsgenerering och kunskapsspridning; Omvärldsutblick och inspiration. Omfattningen av dessa områden är:

- Organisera större fysiska och digitala evenemang för att stödja VKMK:s nätverksaktiviteter och sprida resultat från Innovationsarenan.
- Arrangera dedikerade aktiviteter och evenemang för att stödja specifik utveckling inom Innovationsarenan, såsom arbetsgrupper för olika sakfrågor eller för att ge

fokus åt utvalda grupper såsom små och medelstora företag (SME) inom exempelvis policy, regelverk eller utvecklingsinsatser.

- Delta i och ordna strategiska samverkansaktiviteter med andra aktörer och intressenter, med regionalt, nationellt och internationellt fokus.

Huvudmålet för Nätverksarenan är att stödja spridnings- och informationsaktiviteter, samt att främja nätverkande, problemlösning och samarbete inom processindustrin, regionalt, nationellt, och internationellt. Områdets resultatmål för etapp 3 är:

Nätverk och samverkan:

- 4 större medlemsträffar genomförda per år inom Västsvenska Kemi- och Materialklustret. [Årligen 2026 – 2028]

- Minst 2 samverksträffar skapade per år, som möjliggör nya nätverk inom klustret där nya samverkansbehov behandlas. [Årligen 2026 – 2028]

Uppslagsgenerering och kunskapsspridning:

- Minst 4 aktiviteter av populärvetenskaplig och kunskapshöjande karaktär kring processindustrins omställning genomförda per år, varav minst en med nationell spridning som ökar satsningens synlighet. [2028-12-31]

- Minst 2 aktiviteter per år för kunskapsspridning från aktiviteter inom Innovationsarenan. [Årligen 2026 – 2028]

Omvärldsutblick och inspiration:

- Initiativet deltar på minst 2 nationella konferenser och 1 internationell konferens per år.

- Minst 1 aktivitet per år där efterfrågade klusterexterna aktörer bjuds in kring angelägna ämnen.

5.3. Innovationsarenan

Innovationsarenan möjliggör för intressenter med gemensamma behov att samarbeta med idégenerering och konsortiebyggande kring nya projekt, koordinering av utvecklingsarbete, eller med kunskapsutveckling. Detta görs exempelvis i mindre nätverksträffar, utvecklingsmöten, workshops och seminarier, samt genom arbete i projekt finansierade av KPI eller externa källor. Initialt kommer Innovationsarenan att inkludera de aktivitetsområden som beskrivs nedan (se avsnitt 5.3.1-5.3.3).

Beskrivningarna definierar omfattningen av varje område, medan industriellt intresse och extern finansiering kommer att avgöra nivån på möjligt engagemang och utfall.

Områdena är valda för att stödja både storskalig systeminnovation för minskade klimatutsläpp samt innovation i form av nya hållbara produkter och tjänster där kommersialisering av framtagna resultat från initiativets aktivitetsområden och SME-stöd utgör prominenta inslag. Initiativets flexibilitet medger att nya områden bildas eller gamla tonas ned. Givet tillräckligt intresse och finansiering kan ämnen som AI, industriell symbios samt utbildning och kompetens bilda nya områden. Inom vardera område ordnas ovan nämnda samverkansträffar efter områdets behov. Projektrelaterat arbete initieras och genomförs via processenen för projektfinansiering (se avsnitt 5.1). Det övergripande målet för Innovationsarenan är att etablera en långsiktig plattform för målinriktad utveckling och projektfinansiering som bidrar till lösningar på de värdekedjeutmaningar som processindustrins omställning innebär.

5.3.1. Hållbara kolföden

Det finns en stor industriell efterfrågan på hållbart, cirkulärt kol från olika källor. Att adressera detta kräver djupare insikt i elementära kolföden över olika skalor (internationellt, nationellt, regionalt, genom värdekedjor och processer etc.). Det övergripande målet för detta område är att öka kunskapen och påskynda implementeringen av strategier för hållbart kol. Området genomförs via tre delområden, vilket återspeglar behovet av att se kolets värdekedjor som en delad resurs trots värdekedjornas olikheter. Omfattningen på vardera delområde beskrivs nedan.

Cirkulärt. Detta delområde adresserar utmaningen att etablera värdekedjor där material från avfall kan cirkulera. Avfallsströmmar med plastrik eller blandad sammansättning där biobaserade material också ingår, såsom blandat industriavfall, bygg- och rivningsavfall, och blandat hushållsavfall, kan utgöra råvaror till nya insatsråvaror för processindustrin och nya produkter. Utmaningarna är flera genom hela värdekedjan och utveckling inom avfallslogistik, sortering, mekaniska och kemiska återvinningsprocesser, nya marknader och nya styrmedel kommer behövas för att lyckas. Detta område avser accelerera sådan utveckling och är fokuserat på:

- Logistik och förbehandling av plastrika eller blandade avfallsströmmar.
- Utvärderingar/experimentellt arbete relaterat till mekaniska och kemiska återvinningstekniker.
- Kvalitetsbedömning av återvunna material för att möta marknadens krav.
- Strategier för att främja cirkulära kolföden från avfall, t.ex. återanvändning, design för återvinning.
- Att identifiera och främja policy- och standardiseringsåtgärder som skulle främja cirkulära kolflöden.

Biobaserat. Delområdet riktar in sig på implementering av biobaserade värdekedjor som använder restströmmar med ursprung i skog eller jordbruk. Sådana restströmmar har stor potential att användas för produktion av bl.a. biobaserade drivmedel, kemikalier och material. Förgasning eller rötning med efterföljande processer där sådana restströmmar konverteras till exempelvis metan, metanol, etanol, eller oljesubstitut är två lovande värdekedjor som studerats under tidigare etapper och som kommer vara i fokus även under etapp 3. Ett flertal andra tekniker på lägre utvecklingsnivå är också av stort intresse. Stora utmaningar finns dock för dessa värdekedjor bl.a. kring hållbart uttag av naturresurser, att öka den tekniska mognadsgraden, och att skapa förståelse för hinder och möjligheter längs värdekedjan från vagga till grav, inklusive behovet av styrmedel. Därmed är detta område inriktat på följande huvudämnen:

- Hållbara odlings- och utvinningsstrategier av biobaserade resurser. Logistik och effektivare användning av biobaserade resurser och sidoströmmar.
- Utvärderingar och experimentellt arbete relaterat till omvandlingstekniker för produktion av intermediärer och slutprodukter från biobaserade restströmmar.

- Bedömning av hinder och möjligheter för etablering av värdekedjor och system ur vagga-till-grav-perspektiv.
- Kontinuerligt stöd för studerade koncept från etapp 1-2 och de ovan nämnda, till att klättra på TRL-skalan (Technology Readiness Level).

Koldioxid. Delområdet riktar in sig på strategier för avskiljning, användning och lagring av biogen och fossil koldioxid (CCUS). Koldioxid från punktkällor kan användas som råvara i processer tillsammans med vätgas för att producera nya produkterströmmar såsom metanol (ett exempel på CCU), den kan också långtidslagras i exempelvis berggrund (CCS). Framtidens CCUS-system har unika värdekedjeutmaningar som behöver adresseras specifikt. Exempelvis befinner sig många lovande CCU-teknologier på låg utvecklingsnivå, och mer kunskap och samarbete behövs kring hur gemensam CCS-infrastruktur kan förverkligas. Utvecklingen av styrmedel på området är samtidigt under kraftig utveckling. Området är därför inriktat på punkterna nedan:

- Bedömning av, och etablering av regionala konsortier kring, storskaliga lösningar för transport och mellanlagring av CO₂, samt värdekedjor för CO₂-användning.
- Utvärderingar eller experimentellt arbete relaterat till nya tekniker för avskiljning och omvandling av CO₂, t.ex. sådana som använder CO₂ med lägre renhetsgrad, biologiska processer eller enstegsavskiljning och -omvandling.
- Övervakning av styrmedelslandskapet för avskiljning, lagring och användning av CO₂ för att möjliggöra aktuell insikt om styrmedels inverkan på regionala strategier.

Områdets resultatmål för etapp 3 är:

Cirkulärt:

- Minst 2 teknikspår från etapp 2 har tagits vidare mot implementering, via t.ex. extern finansiering. [2028-12-31]
- Minst 1 aktivitet genomförd rörande nya relevanta återvinningsaspekter för plastrika eller blandade avfallsströmmar, t.ex. logistik, förbehandling, nya behandlingsteknologier, design för återvinning, utveckling av kvalitetsstandarder eller policy för cirkulära flöden. [2026-12-31]
- Minst 1 aktivitet genomförd som kopplar ihop aktörer i värdekedjan med syfte att belysa utvecklingsbehov och skapa samarbete. [2027-06-30]

Biobaserat:

- Minst 1 teknikspår från etapp 2 har vidareutvecklats mot FoU-projekt med extern finansiering eller mot implementering inom industrin via t.ex. FEED-studier. [2028-12-31]
- Minst 2 nya biobaserade värdekedjekoncept har identifierats. [2027-12-31]
- Minst 1 aktivitet och/eller projekt genomfört som rör biobaserad produktion nedströms basindustri i syfte att stötta framtagandet av fler biobaserade produkter. [2027-06-30]

Koldioxid:

- En kraftsamling har etablerats för infångning, transport, lagring, och användning av koldioxid. [2027-06-30]
- Minst 1 aktivitet och/eller projekt genomfört rörande relevanta tekniska och policymässiga utvecklingsaspekter. [2027-12-31]

5.3.2. Energi och vätgas

Att möta industrins krav på både hållbar nätanslutning elektrisk energi och tillgång till hållbart producerad vätgas kommer sannolikt att förbli utmanande under de kommande åren. Inom båda områdena är decentraliserad respektive central produktion två typer av värdekedjor med skilda utmaningar som är relevanta fokus för etapp 3. På elområdet representeras dessa typer av nätanslutning respektive olika former av lokal generering och lagring, och gällande vätgas istället av distribution via vätgasledning längs Sveriges västkust respektive lokal generering via exempelvis elektrolys eller konvertering av naturgas tillsammans med CCS. Oavsett värdekedja kommer strategier såsom systemoptimeringar, flexibel produktion, lagring och andra alternativ behövas. Det övergripande målet för området är att identifiera och stödja implementeringen av sådana strategier, och är fokuserat på att:

- Underlätta dialoger mellan nätoperatörer och industriaktörer för att bygga gemensam förståelse kring möjligheter/utmaningar i omvandlingen av energisystemet.
- Bedöma och bygga konsortier kring teknologiutveckling, delad infrastruktur, eller värdekedjor för att leverera, lagra och omfördela elektricitet och vätgas. Detta inkluderar även att ersätta förbränningsbaserad processuppvärmning med elbaserade alternativ för att öka energieffektiviteten.
- Bedömningar av regional efterfrågan över tid på elektricitet och vätgas, inklusive aspekter såsom potential för flexibel produktion eller vätgasgenerering under låglasttimmar för att optimera produktionskostnader.

Under etapp 2 har initiativet stöttat en EU-ansökan om ett svenskt s.k. Hydrogen Valley-projekt. Om ansökan beviljas kommer detta område arbeta i interaktion med projektet för att utnyttja eventuella synergier.

Områdets resultatmål för etapp 3 är:

Energi och vätgas:

- Minst 3 aktiviteter och/eller projekt har faciliterats som mobiliserar ökad interaktion och förståelse mellan aktörer som kan påverka energi- och vätgasystemens utveckling, t.ex. aktörer inom basindustri och infrastruktursektorn. [2028-12-31]
- Minst 2 konsortier har byggts kring teknik, infrastruktur eller värdekedjor som kan försörja eller förbättra energi- och vätgassystemens förmåga att stötta industrins omställning. [2027-12-31]

5.3.3. Kommersialisering

Många av de teknologier och värdekedjor som är i fokus för ovannämnda områden har olika behov av aktiviteter för att förflytta sig närmare kommersialisering. Detta område har ansvar att stötta områdenas acceleration ur ett kommersiellt perspektiv. Här genomförs också aktiviteter som stödjer konkret samverkan inom värdekedjorna mellan SME och större bolag avseende affärsmodeller, policy och andra frågor av kommersiell karaktär. Detta upplägg stärker Innovationsarenans möjlighet att stötta inte bara

systeminnovation utan också mer påtaglig innovation i form av nya hållbara produkter och tjänster. Omfattningen av detta område inbegriper att:

- Underlätta interaktion mellan intressenter med förmåga att realisera kommersiella möjligheter, såsom att bilda företag eller finansiera demonstrationsanläggningar.
- Bedöma affärsmodeller, riskdelning, uppskalning, regelverk och marknadsefterlevnad, samt strategier för marknadsinträde för utvalda teknologier och värdekedjor.
- Genomföra systemanalys och kommersiella bedömningar (t.ex. teknoekonomi, hållbarhetsbedömningar) av fall identifierade inom andra aktivitetsområden där flera värdekedjor interagerar.
- Stödja klustrets och regionens SME-aktörer och -nätverk för att utveckla eller hitta passform mot befintlig industri för lovande SME-koncept.
- En aktivitetsplan för SME anpassas efter de frågor som arbetas med i Nätverksarenan och Innovationsarenans övriga delar. I fokus är SME som genom ökad kontakt med större aktörer kan bidra till ökad konkurrenskraft och omställning i värdekedjorna.

Områdets resultatmål för etapp 3 är:

Kommersialisering:

- En handlingsplan har etablerats som årligen uppdateras för prioritering av vilka insatser som ska göras inom området i förhållande till utvecklingen i initiativets andra områden. [Årligen 2026 – 2028]
- Ett forum har etablerats för löpande stöttning av SME och delning av kontakter inom deras värdekedjor som komplement från inkubatorer m.m. [2026-06-30]
- Framtagande av beslutsunderlag eller annan konkret stöttning har faciliteras som syftar till att investeringsbeslut kan tas för realisering av ett industrialiseringssteg inom Innovationsarenans övriga områden. [2028-12-31]
- Minst 1 projekt eller aktivitet har genomförts som identifierar hinder, hot och potentiella lösningar för kommersialisering eller vidare utveckling av en värdekedja. [2027-12-31]

6. Ekonomi

Tabell 1. Intäkts- och finansieringsplan för Klimatledande Processindustri etapp 3. VKMK:s delar består av medlemsavgifter samt in-kind-tid från samverkanspartner. Utanför budget (Skikt 2) tillkommer in-kind-tid från cirka 35 organisationer.

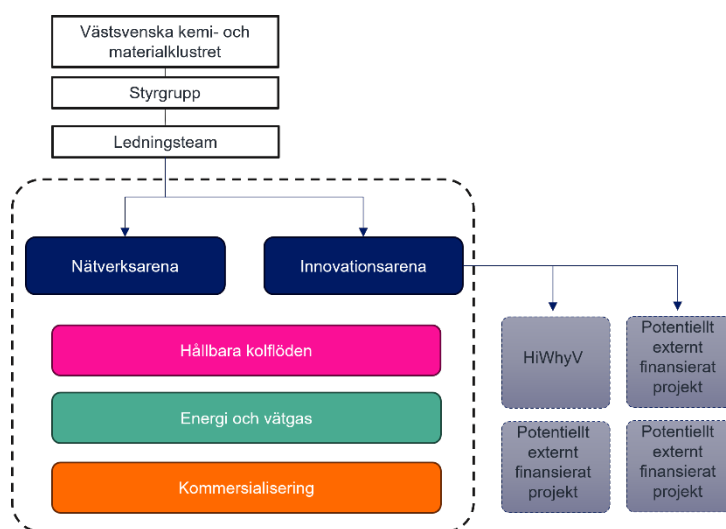
Finansiering	2026	2027	2028	Totalt
Vinnova kontant	5 000 000	5 000 000	5 000 000	15 000 000
VGR kontant	4 000 000	4 000 000	4 000 000	12 000 000
VKMK kontant	1 500 000	1 750 000	1 750 000	5 000 000
VKMK in-kind samverkanspartner	180 000	180 000	180 000	540 000
Totalt:	10 680 000	10 930 000	10 930 000	32 540 000

Tabell 2. Kostnadsbudget för Klimatledande processindustri - etapp 3.

Budget	2026	2027	2028	Totalt
Programledning inkl. adm. och kom.	4 562 097	4 562 097	4 562 097	13 686 292
Hållbara kolflöden	3 327 930	3 327 930	3 327 930	9 983 789
Energi och vätgas	1 628 655	1 628 655	1 628 655	4 885 964
Kommersialisering	1 327 985	1 327 985	1 327 985	3 983 955
Totalt	10 846 667	10 846 667	10 846 667	32 540 000

7. Aktörer, organisation och ledning

Klimatledande processindustri bygger på engagemang hos intressenterna i Västsvenska kemi- och materialklustret (VKMK), som i dagsläget består av cirka 60 medlemmar från näringsliv, akademi och offentlig sektor. Inför etapp 3 kommer Champion-medlemskapet att tas bort och alla medlemmar kommer att betala en medlemsavgift baserat på antal anställda och typ av organisation (privat, akademi eller offentlig sektor). Medlemmarna i VKMK bidrar med sin medlemsavgift samt in-kind till initiativets finansiering som visas i kapitel 6.

Figur 2. Beskrivning av organisation och struktur för Klimatledande processindustri - Etapp 3.

Styrgruppen består vid ansökningstillfället av representanter från Borealis, Chalmers tekniska högskola, Göteborg energi, Meva energy (styrgruppsrepresentant små bolag), Preem (styrgruppsrepresentant stora bolag), RISE, Södra, Västra Götalandsregionen, och Lindholmen Science Park. Könsfördelningen i styrgruppen är 8 män och 1 kvinna. Valberedningen till styrgruppen består vid ansökningstillfället av Lindholmen Science Park (sammankallande), NG Group och Scandinavian Enviro Systems. Könsfördelningen i valberedningen är vid ansökningstillfället 2 kvinnor och 1 man.

Initiativet koordineras av Lindholmen Science Park som arbetar för att, utan egen vinning, stärka Sveriges konkurrenskraft. Det sker genom att framgångsrikt utveckla, initiera och facilitera kvalificerad samverkan genom projekt och programverksamhet i syfte att accelerera innovations- och forsknings-ekosystemet regionalt, nationellt och internationellt. KPI är ett av tio större utvecklingsprogram hos Lindholmen.

Initiativet drivs i samarbete med RISE. RISE är ett oberoende, statligt forskningsinstitut som erbjuder unik expertis och ett 130-tal test- och demonstrationsmiljöer för framtidssäkra teknologier, produkter och tjänster. Dessutom medverkar Chalmers tekniska högskola, Chalmers industriteknik, IVL Svenska miljöinstitutet och Högskolan i Borås med forsknings- och expertiskompetens i projekt och aktiviteter.

Ledningsteamet ansvarar för satsningens framdrift enligt de ramar och målsättningar som satts upp av medverkande parter och finansiärer. Ledningsteamet styr utifrån årlig verksamhetsplan beslutad av styrgrupp och av den projektprocess som under Etapp 2 etablerats för projektbeslut. Sedan Etapp 2, men fortsättningsvis i Etapp 3, finns en ambition inom initiativet att attrahera och samverka i parallella projekt med separat finansiering som bidrar till visionen och strategin för KPI. Detta är också viktigt för den långsiktiga finansieringen av initiativet efter 2028. Detta arbete kommer att drivas av en koordinationsgrupp bestående av Lindholmen Science Park och RISE som rapporterar regelbundet till styrgrupp.

Vid ansökningstillfället består ledningsteamet av 7 personer, 5 kvinnor och 2 män. Programledare för Klimatledande processindustri är Hanna Paradis, Lindholmen Science Park. Ansvarig för Nätverksarenan och biträdande programledare är Stina Welming, Lindholmen Science Park. Programledare på RISE och ansvarig för Innovationsarenan är Magnus Andersson, RISE. De olika behovsområdena kommer att ledas av personal från Lindholmen Science Park och RISE. Ansvarig för kommunikation är Karin Weijdegård på Lindholmen Science Park. Ledningsteamet får också stöd kring administration, ekonomi, och juridik via Lindholmen Science Parks interna funktioner.

Initiativet kommer även fortsättningsvis att anlita Susanne Ollila, Biträdande professor vid avdelningen Entrepreneurship and Strategy på Chalmers tekniska högskola, som coach för initiativet. Andra uppgifter inom strategiskt lärande utförs av medarbetare på Lindholmen Science Park och RISE. Vissa utvärderingsfunktioner inom strategiskt lärande kommer att handlas upp externt.

Fördelning av makt och inflytande i initiativet mellan kvinnor och män är i dagsläget 57 % män och 42 % kvinnor. Dock är fördelningen mellan kvinnor och män ojäm i framför allt styrgrupp. I och med att Champion-medlemskapet tas bort finns möjlighet att utöka styrgruppen med någon eller några styrelseplatser. Detta är också önskvärt gällande att inkludera fler olika typer av expertis i styrgruppen. Valberedningens uppdrag är att kontinuerligt se över styrgruppens balans mellan kvinnor och män. I Ledningsteamet är förhållandet det motsatta med en större andel kvinnor. Initiativet strävar efter en jämn könsfördelning vid ersättning av personal där så är möjligt.

Medlemmar i styrgruppen för Västsvenska kemi- och materialklustret och Klimatledande processindustri 2026-04-22

Anders Carlberg, Västra Götalandsregionen

Hanna de la Motte, Södra AB

Jonas Eklund, Borouge International AB

Markus Norström, RISE Research institutes of Sweden AB

Niclas Davidsson, Meva energy AB

Peter Öhman, Lindholmen Science Park AB

Simon Harvey, Chalmers tekniska högskola

Sofia Lagerkvist, VAROPreem AB

Ulf Hagman, Göteborg energi AB

Anslutningsavtal som Associerad Part till Programavtalet för Klimatledande Processindustri

Detta avtal ("Anslutningsavtal") har ingåtts mellan:

- Lindholmen Science Park AB, org.nr 556568-6366 ("LSP"), och
- [Ange anslutande part], org.nr adress, ("Tillträdande Associerad Part")

Ovan nämnda parter benämns nedan enskilt "Part" och gemensamt "Parterna".

1. Bakgrund

- 1.1. För fullgörandet av programmet Klimatledande Processindustri ("Programmet") har de parter som tar del av Programmets budget ingått ett programavtal signerat den XXXX-XX-XX ("Programavtalet").

2. Anslutning

- 2.1. Genom signering av detta Anslutningsavtal ansluter Tillträdande Associerad Part till Programmet såsom "Associerad Part" och åtar sig därmed alla de rättigheter och skyldigheter för Associerade Parter som framgår av Programavtalet, vilket bland annat innebär att den Tillträdande Associerade Parten inte har någon rätt till ersättning från Finansiärerna (enligt definition i Programavtalet) och inte heller några skyldigheter som är kopplade till mottagandet av finansiering från Finansiärerna.

3. Tillämplig lag och tvistelösning

- 3.1. Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av detta Anslutningsavtal liksom tillämplig lag på detta ska följa villkoren i Programavtalet.

Detta Anslutningsavtal har enligt överenskommelse mellan Parterna signerats digitalt och vardera Part har tagit del av en kopia av det signerade Anslutningsavtalet.

Avtal om frånträde från Programavtalet för Klimatledande Processindustri

Detta avtal om frånträde ("Avtalet") har ingåtts mellan:

- Lindholmen Science Park AB, org.nr 556568-6366 ("LSP"), och
- [Ange anslutande part], org.nr adress, ("Frånträdande Part")

Ovan nämnda parter benämns nedan enskilt "Part" och gemensamt "Parterna".

1. Bakgrund

- 1.1. För fullgörandet av programmet Klimatledande Processindustri ("Programmet") har olika parter ingått ett programavtal ("Programavtalet"), alternativt anslutit till sådant Programavtal genom separat anslutningsavtal, daterat den XXXX-XX-XX.

2. Frånträde

- 2.1. Parterna är överens om att Frånträdande Part genom signering av detta Avtal Frånträder som Part i Programmet Klimatledande Processindustri och därmed fransäger sig sina rättigheter enligt Programavtalet.
- 2.2. Frånträdande Part är dock skyldig att fullgöra de åtaganden som avser tiden innan det att frånträdet godkändes av Styrgruppen såsom, men inte begränsat till, andra Parters rätt att Nyttja Bakgrundsinformation och Resultat (enligt definition i Programavtalet). Frånträdande Part är också fortsatt bunden till de skyldigheter som enligt Programavtalet sträcker sig efter Programtiden (enligt definition i Programavtalet), såsom, men inte begränsat till, skyldigheter rörande sekretess.

3. Tillämplig lag och tvistelösning

- 3.1. Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av detta Anslutningsavtal liksom tillämplig lag på detta ska följa villkoren i Programavtalet.

Detta Avtal har enligt överenskommelse mellan Parterna signerats digitalt och vardera Part har tagit del av en kopia av det signerade Avtalet.

BILAGA E. BAKGRUNDSINFORMATION

Nedan anges den Bakgrundsinformation som Parterna bidrar med.

[fyll i Partens namn]

[Part] tillför härmed följande Bakgrundsinformation att använda för genomförandet av Projektet med nedan angivna begränsningar.

Beskriv Bakgrunds-informationen.	Beskriv på vilket sätt Bakgrunds-informationen tillförs projektet.	Ange datum för tillförandet.	Speciella begränsningar för annan Parts möjlighet till nyttjande av [Ange Part]:s tillförda Bakgrundsinformation för genomförande av Projektet.	Eventuella begränsningar för annan Parts möjlighet till nyttjande av [Ange Part]:s tillförda Bakgrundsinformation för andra syften än för genomförande av Projektet.

[fyll i Partens namn]

[Part] tillför härmed följande Bakgrundsinformation att använda för genomförandet av Projektet med nedan angivna begränsningar.

Beskriv Bakgrunds-informationen.	Beskriv på vilket sätt Bakgrunds-informationen tillförs projektet.	Ange datum för tillförandet.	Speciella begränsningar för annan Parts möjlighet till nyttjande av [Ange Part]:s tillförda Bakgrundsinformation för genomförande av Projektet.	Eventuella begränsningar för annan Parts möjlighet till nyttjande av [Ange Part]:s tillförda Bakgrundsinformation för andra syften än för genomförande av Projektet.

Inbjudan

Social ekonomi - idéer och handlingskraft

21 oktober 2026, kl 9.45-16.10, Scandic Crown, Göteborg

Vad skulle Västra Götaland vara utan den sociala ekonomin?

Varje dag bidrar den sociala ekonomin till gemenskap, innovation och hållbar samhällsutveckling. Den är en viktig kraft för delaktighet och sammanhållning i hela regionen.

Program

Moderator Erica Sjölin

- 9.45-10.00 **Välkommen**, Carl Forsberg ordförande Social ekonomins råd
- 10.00-10.45 **Social ekonomi och Social innovation?**
Mattias Larsson, verksamhetschef, Nätverket - idéburen sektor Skåne.
Med behoven som ledstjärna - vägar, resultat och samhällsnytta, exempel på effekter av social ekonomi och innovation.
Lotta Lundgren, verksamhetschef, Drömmarnas Hus, Malmö
- 10.45-10.50 Intro till delseminarier, *Erica Sjölin*
- 11.00-12.00 Valbara tema
Platsutveckling
Demokrati/Inkludering
Föreningssamverkan
Hållbarhet/Cirkularitet
- 12.05- 12.30 Återkoppling från delseminarier, *Erica Sjölin*
- 12.30-13.30 **Lunch**

13.30 -14.30	Valbara tema Platsutveckling Demokrati/Inkludering Föreningssamverkan Hållbarhet/Cirkularitet
14.30-15.00.	<i>Paus och Fika</i>
15.00-15.40	Samverkan från teori till praktik , <i>Louise Yngve, lektor i socialt arbete, Borås Högskola</i>
15.40 -16.00	Panelssamtal , <i>Erica Sjölin</i>
16.00-16.10	Avslut

Valbara tema: På delseminarierna presenteras projekt som beviljats stöd social ekonomi inom de olika temaområdena.

Platsutveckling – "Bygga och bo tillsammans på Tjörn", "Hållbart lokalt samhälle", "Landsbygdens Konst- och hantverksskola för Barn"

Demokrati/Inkludering – "Öppen Lokalredaktion", "Vårat Häng - med hästkraft för egenmakt, framtidstro och gemenskap", "Tullbodens vattenskidklubb"

Föreningssamverkan – "Samsyn inför igångsättning av Träffpunkt Kinna", "Kraftsamling för hållbar Bygdeutveckling", "Grön funkis"

Hållbarhet/Cirkularitet - "Food journeys", "Lätta lagningar", "Byalaga"

Anmäl via länken nedan senast den **12 oktober**

När du anmäler dig, väljer du ett seminarium till förmiddagen och ett annat till eftermiddagen.

[Konferens - Social ekonomi - idéer och handlingskraft - Regionkalendern](#)

Välkomna!

Västra Götalandsregionens Sociala ekonomins Råd

Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030

Med utblick mot 2045

Antagen i regionfullmäktige 17 februari 2026

Förord

Västra Götaland är en av Sveriges mest dynamiska och framåtblickande regioner. Här finns internationellt konkurrenskraftiga industrier, ledande forsknings- och innovationsmiljöer samt ett rikt och levande kulturliv. Samtidigt befinner vi oss i en tid präglad av klimatutmaningar, demografiska skiften, geopolitisk osäkerhet och växande krav på förnyelse och kompetensförsörjning. Den regionala utvecklingsstrategin anger den långsiktiga inriktningen för hur vi tillsammans möter dessa förändringar och stärker Västra Götalands fortsatta utveckling och attraktionskraft. Strategin beslutades 2021 och aktualiserades 2026, i enlighet med lag (2010:630) och förordning (2017:583) om regionalt utvecklingsansvar.

Aktualiseringen har genomförts i nära dialog med aktörer i hela länet, som generöst bidragit med kunskap, erfarenheter och engagemang. Arbetet har fokuserat på att stärka genomförandet och se över vad vi tillsammans behöver kraftsamla kring kommande år. Dialogerna visar på ett stort engagemang. Utmaningarna är gemensamma, och därför behöver de lösas i nära samverkan. Samtidigt betonar dialogerna behovet av att stärka vår gemensamma robusthet och omställningsförmåga. Det krävs mod och samhandling, tvärsektoriella arbetssätt och flexibilitet

för att kunna agera vid oväntade händelser och kriser. Men även respekt för mångfalden av intressen och förutsättningar samt att utvecklingsarbetet bygger på etablerad forskning och kunskap.

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland vägleder vårt gemensamma utvecklingsarbete för perioden 2021–2030, med en utblick mot 2045. Den pekar ut riktningen för hur vi tillsammans vill utveckla länet, höja livskvaliteten för invånarna och skapa långsiktigt hållbara förutsättningar för näringsliv, kompetensförsörjning och samhällsservice. Du är varmt välkommen att vara en del i arbetet för att göra Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Vänersborg februari 2026

Helen Eliasson
Ordförande regionstyrelsen
Västra Götalandsregionen

Madeleine Jonsson
Ordförande miljö- och
regionutvecklingsnämnden
Västra Götalandsregionen

Ann-Charlotte Järnström
Regiondirektör
Västra Götalandsregionen

Helena Lundberg Nilsson
Regionutvecklingsdirektör
Västra Götalandsregionen

Innehåll

Förord2

Tillsammans ställer vi om4

Strategins mål6

Goda förutsättningar i Västra Götaland8

Samhällsutmaningar som drivkraft9

Fyra långsiktiga prioriteringar 10

Stärka innovationskraften – för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant..... 12

Bygga kompetens – för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande 14

Öka inkluderingen – för stärkt tillit och sammanhållning 16

Knyta samman Västra Götaland – för hållbar och förbättrad tillgänglighet..... 18

Tillsammans kraftsamlar vi 20

Framtidsrusta barn och unga..... 22

Industrins gröna omställning 23

Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering 24

Genomförande25

Fyra vägledande principer..... 28

Kunskap och lärande 29

Verktyg och resurser..... 30

Så bidrar strategin till Agenda 203032

Så hänger det ihop 33

Tillsammans ställer vi om

Alla som bor och verkar i Västra Götaland ska ha möjlighet att leva ett gott liv. Nyckeln till Västra Götalands långsiktiga attraktivitet och konkurrenskraft är vår gemensamma förmåga att vara innovativa för att ställa om till ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart samhälle.

Den regionala utvecklingsstrategin anger en långsiktig riktning för omställningen mot ett gott liv i Västra Götaland. Den beskriver mål och prioriteringar där takten i omställningen behöver öka för att skapa ett hållbart, konkurrenskraftigt och attraktivt län där människor vill leva, arbeta och utvecklas samt där företag vill etablera sig och växa. Strategin syftar till att stärka en hållbar utveckling och tillväxt för invånare, företag och välfärden, så att länet kan behålla och skapa arbetstillfällen, upprätthålla sin konkurrenskraft och genomföra de investeringar som krävs för både omställningen och en långsiktigt hållbar välfärd.

För att ställa om till ett hållbart Västra Götaland behöver vi möta flera samhällsutmaningar parallellt. Ingen kan lösa dessa utmaningar på egen hand, utan vi behöver göra det tillsammans. Strategin fokuserar därför på områden som utvecklas dels genom samarbete mellan organisationer och sektorer, dels genom samverkan mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå. Den sträcker sig till 2030, med utblick mot 2045.

Vi som genomför strategin

Vi som varit med och tagit fram strategin och bidrar till att den genomförs är näringslivet och dess organisationer, länets 49 kommuner och fyra kommunalförbund, akademi och forskningsinstitut, civilsamhällets organisationer, Västra Götalandsregionen samt Länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Vi har alla olika ansvar, resurser och kunskaper och strategin är plattformen för vår samverkan och för ett kraftfullt genomförande.

Så hänger det ihop

Strategin tar sin utgångspunkt i Vision Västra Götaland – Det goda livet.

Det goda livet förutsätter en hållbar utveckling i tre dimensioner – ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Dessa tre dimensioner är beroende av varandra och förstärker varandra.

Den regionala utvecklingsstrategin bidrar till det regionala genomförandet av internationella, europeiska och nationella utvecklingsstrategier. På global nivå finns Agenda 2030 med 17 hållbarhetsmål. På europeisk nivå finns strategier och regleringar som ska säkerställa en rättvis omställning till en hållbar och konkurrenskraftig ekonomi med mål och åtgärder för klimatneutralitet fram till 2050. På nationell nivå finns Strategin för hållbar regional utveckling.

Regionala utvecklingsstrategin samspelar med tre andra regionala måldokument som är antagna av regionfullmäktige. Dessa måldokument är Strategi för hälso- och sjukvårdens omställning i Västra Götalandsregionen, Trafikförsörjningsprogam 2026-2029 – Västra Götalands kollektivtrafikstrategi och Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan.

Strategin vägleder och samlar kommuner, kommunalförbund, näringsliv, akademi och forskningsinstitut, civilsamhällets organisationer samt Länsstyrelsen och andra statliga myndigheter i det gemensamma arbetet med regional utveckling. Strategin och regionfullmäktiges budget styr tillsammans Västra Götalandsregionens satsningar på regional utveckling.

Så läser du den regionala utvecklingsstrategin

Den regionala utvecklingsstrategin pekar ut riktningen för vårt gemensamma arbete för Västra Götalands utveckling. Strategin består av ett mål, fyra långsiktiga prioriteringar och tre områden för tvärasektoriell kraftsamling.

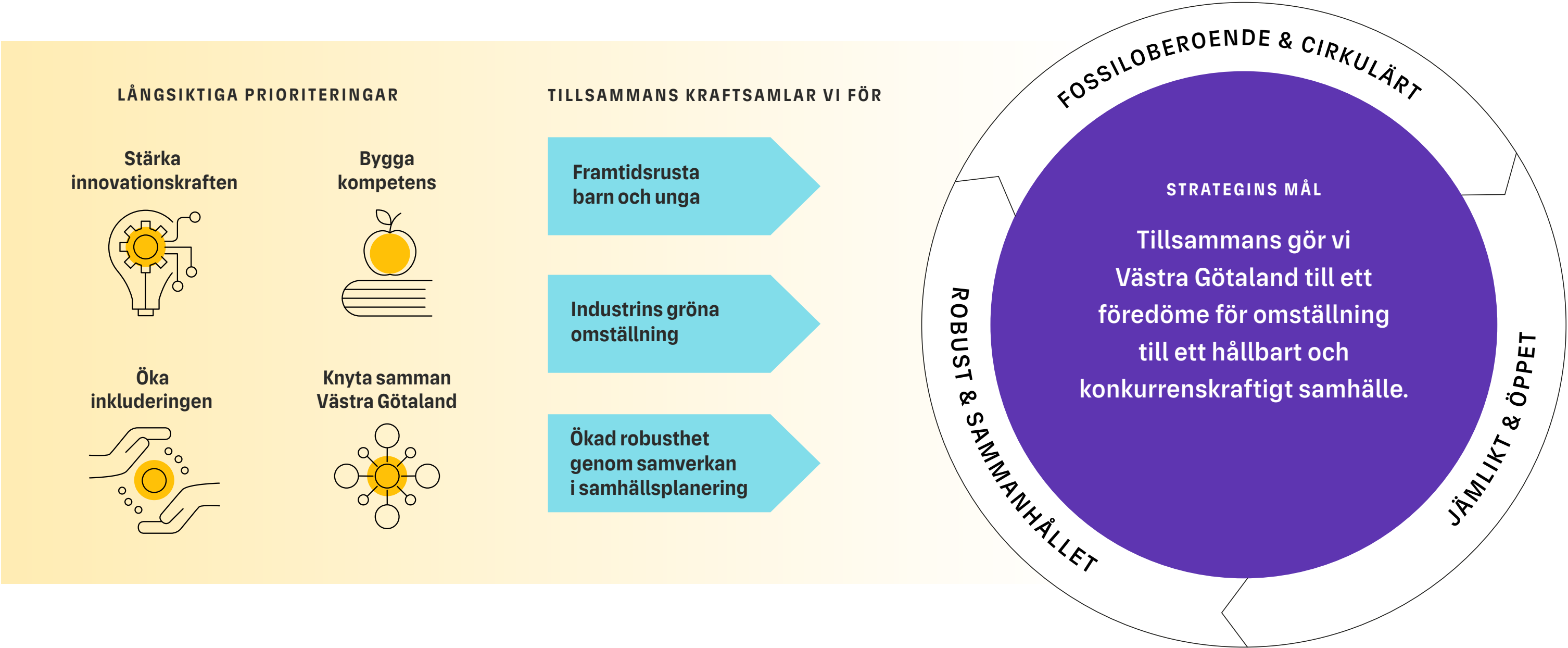
Strategins mål pekar ut riktningen fram till 2030, med utblick mot 2045, och handlar om behovet av att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Målet konkretiserar vad en sådan omställning innebär ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv.

De fyra långsiktiga prioriteringarna beskriver de områden som utgör basen för Västra Götalands samlade och strategiska utvecklingsarbete på regional nivå. Områdena griper in i varandra och kräver strategisk samverkan och gemensamma insatser för att klara omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Tillsammans kraftsamlar vi inom tre områden som behöver extra fokus för att accelerera omställningstakten. Det innebär att vi stärker vår tvärasektoriella samverkan och samordnar utvecklingsarbetet för att åstadkomma viktiga förflyttningar. Områdena för kraftsamling ses över en gång per mandatperiod.

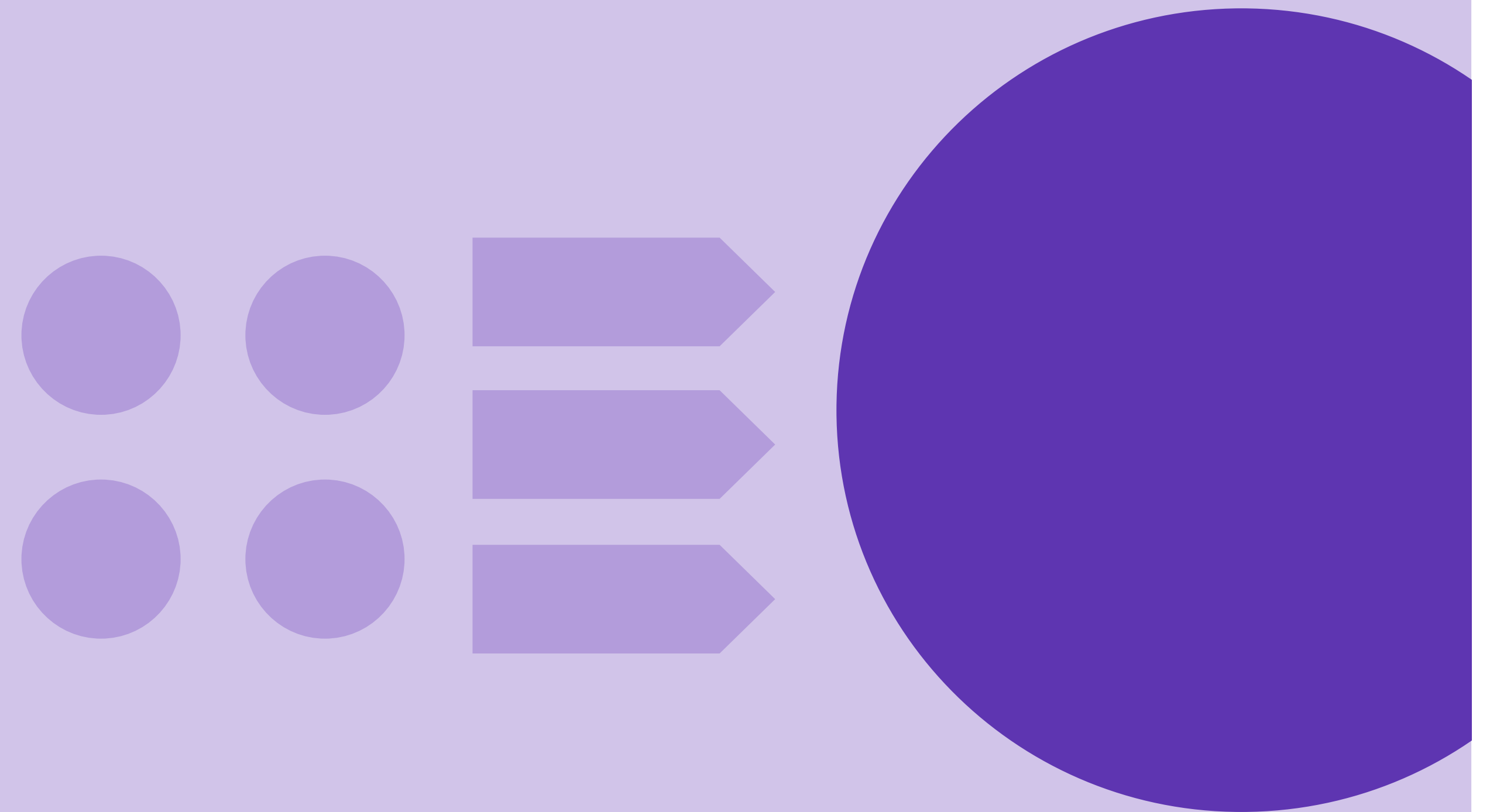
Genomförandet sker i dialog och samverkan, med utgångspunkt i kunskap och lärande. Fyra vägledande principer utmanar och guidar oss (se sidan 28), för att stärka den samlade omställningskapaciteten.

↙ Figuren beskriver den regionala utvecklingsstrategins olika delar och hur de förhåller sig till varandra. Strategin har ett mål, fyra långsiktiga prioriteringar som utgör den breda basen i det regionala utvecklingsarbetet och tre områden som vi tillsammans kraftsamlar kring för att accelerera omställningstakten i riktning mot målet.

Strategins mål

– pekar ut riktningen framåt och handlar om behovet av att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Målet konkretiserar vad en sådan omställning innebär ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv.

Strategins mål

Nyckeln till ett långsiktigt konkurrenskraftigt och attraktivt Västra Götaland är vår gemensamma förmåga till innovativ omställning inom en rad områden. Genom länets samlade styrkor, etablerade samverkansstrukturer och vår gemensamma omställningskapacitet har vi möjlighet att ta ledningen och vara ett föredöme. Det bidrar till att alla som bor och verkar i Västra Götaland ska ha möjlighet att leva ett gott liv. Strategins mål formuleras enligt följande:

”Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.”

Målet pekar ut riktningen för Västra Götaland till 2030 med utblick mot 2045, eftersom det krävs långsiktighet när vi samverkar kring komplexa utmaningar och ställer om samhället. Målet konkretiserar och balanserar vad en sådan omställning innebär ur ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt perspektiv: Ett Västra Götaland som ställer om är robust och sammanhållet, jämlikt och öppet samt fossiloberoende och cirkulärt.

Robust och sammanhållet

I det robusta Västra Götaland är samhället motståndskraftigt och kan möta både kända och oförutsedda utmaningar och omvärldshändelser. Näringslivet har hög konkurrenskraft och en internationellt erkänd förmåga att hantera tekniska utvecklingssprång, behovet av nya kompetenser, geopolitisk instabilitet och ekonomiska förändringar. Akademin bidrar genom forskning i framkant samt relevant kompetensförsörjning och kompetensutveckling. Västra Götaland är också beroende av stark

kompetens inom de blå och gröna näringarna; sjöfarten för att säkra transporter och lantbruk för att trygga livsmedelsförsörjningen och stärka beredskapen. För ett robust samhälle krävs satsningar på jordbrukets utveckling, samt på forskning, innovation och utbildning som bidrar till hållbar produktion och resurseffektivitet. Genom utvecklade strukturer för livslångt lärande och nya, innovativa arbetssätt tillgodoses näringslivets och offentlig sektors behov av arbetskraft och kompetens. Civilsamhällets organisationer bidrar till samhällets förmåga att hantera yttre påfrestningar och till att invånarnas tillit till samhället och varandra är hög. Västra Götaland har därmed en uthållighet och god beredskap att möta effekterna av ett förändrat klimat, geopolitisk instabilitet, omvälvande händelser och kriser.

Det sammanhållna Västra Götaland kännetecknas av en hållbar och förbättrad tillgänglighet och ett välfärdssystem med god demokratisk förankring som gör att invånarna känner sig trygga och får jämlika förutsättningar för att förverkliga och tillgodose sina behov. Utvecklingsarbetet utgår från funktionella samband och samarbeten över gränser, vilket stärker konkurrenskraften för Västra Götaland, Sverige och Europa.

Jämlikt och öppet

I det jämlika Västra Götaland deltar varje människa i samhället på jämställda och jämlika villkor och ingen människa lämnas utanför i samhällsutvecklingen. Där har alla samma möjligheter att forma samhället och sina egna liv. Samhället är inkluderande och transparent, och invånarna är delaktiga och har tillit till varandra och till

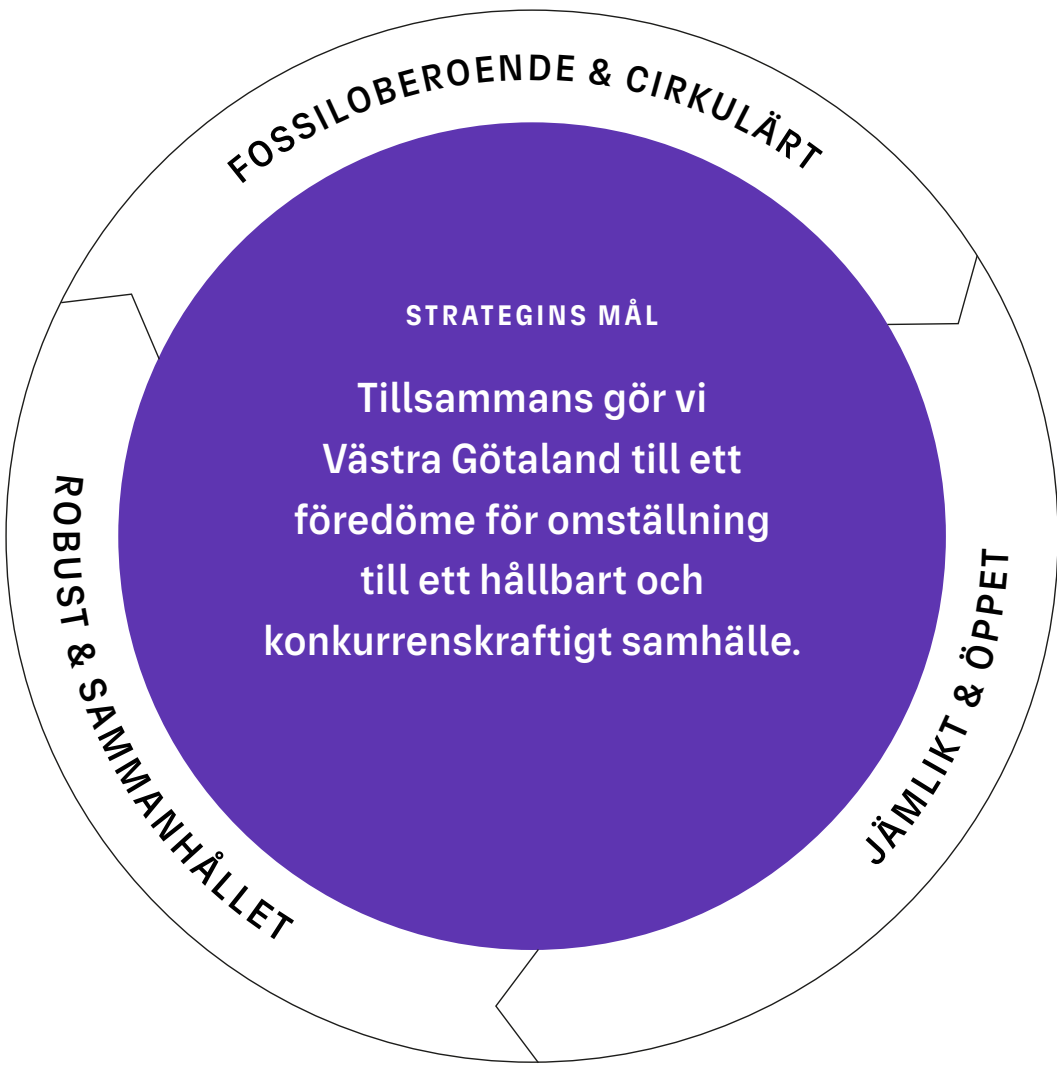
samhället i stort. Olika platsters förutsättningar tas tillvara och det finns ett samspel och utbyte mellan platser både fysiskt och digitalt. Tillgången till, och möjligheten att delta i, förenings- och kulturliv stärker tillhörigheten och välbefinnandet hos invånarna.

Det öppna Västra Götaland är integrerat med omvärlden och har ett rikt utbyte nationellt och internationellt. Genom goda relationer och samarbete med våra grannregioner bidrar vi till en hållbar utveckling både lokalt och globalt.

Fossiloberoende och cirkulärt

I det fossiloberoende och cirkulära Västra Götaland är den privata och offentliga sektorn föregångare som inspirerar och påverkar det nationella, det europeiska och det internationella miljö- och klimatarbetet. Klimatomställningen accelererar, vilket leder till minskade utsläpp från både produktion och konsumtion. Användningen av nyutvunna råvaror minskar. Fossila bränslen och material ersätts med elektrifiering och resurseffektiva och biobaserade produkter och tjänster. Genom att eliminera avfall, hålla produkter och material i användning och återskapa naturliga system minskar Västra Götaland sitt ekologiska fotavtryck och främjar en cirkulär ekonomi. Den biologiska mångfalden stärks och det ger positiva effekter både på människors hälsa och välmående samt på näringslivets konkurrenskraft.

I ett fossiloberoende och cirkulärt Västra Götaland kan och vill invånarna göra hållbara val och bidrar med kreativa lösningar som begränsar miljö- och klimatpåverkan.

Strategin ska bidra till klimatmålen för Västra Götalands län

Sedan 2009 finns ett gemensamt klimatmål i Västra Götaland – att vara en fossiloberoende region år 2030. Förutom Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen står samtliga kommuner och lärosäten samt många företag och organisationer bakom detta mål. Klimatmålet innebär att utsläppen av växthusgaser ska minska med 80 procent från 1990 års nivå till år 2030. Dessutom ska utsläppen av växthusgaser från västsvenskarnas konsumtion minska med 30 procent jämfört med 2010, oavsett var i världen de sker.

Goda förutsättningar i Västra Götaland

Västra Götaland har 1,8 miljoner invånare och består av 49 kommuner. Länet är stort till ytan och består av landsbygder, små och stora kommuner, tätorter och städer. I Västra Götaland finns stora naturresurser med vatten, skogar och den största jordbruksarealen i Sverige. Detta utgör bas för konkurrenskraftiga näringar där det rika naturlivet, den långa kuststräckan, öarna och de många sjöarna även gör länets olika delar attraktiva att besöka, leva och verka i.

Det finns en mångfald av branscher och företag som har stor betydelse för utvecklingen såväl i Västra Götaland som nationellt och internationellt. Västra Götaland har ett rikt kulturliv, ett unikt kulturarv och starkt civilsamhälle och föreningsliv. Det finns en styrka i Västra Götalands långa tradition av samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhällets organisationer som ger oss goda förutsättningar att vara ett föredöme för omställning.

Västra Götalands geografiska struktur består av fyra regionala kärnor – Göteborg, Borås, Skövde och Trollhättan – Vänersborg–Uddevalla. Samtliga är betydelsefulla utifrån läge, storlek och funktion, där storstadsområdet Göteborg är en tillväxtmotor både för Västsverige och Sverige. Göteborgsregionen har också en särskild roll som centrum för länets arbetsmarknad, forskning och innovation, logistik och transport samt internationella utbyten. Här ligger Skandinavians största hamn och Västsveriges internationella flygplats. Möjligheten till internationella förbindelser och snabba kommunikationer är viktigt för att stärka tillväxten och är en avgörande faktor för tillgänglighet och internationella företag i Västra Götaland. Västra Götaland är Sveriges transport- och logistikcentrum med flera geografiskt utspridda noder där flera transportslag möts.

Alla orter och platser i Västra Götaland har olika funktioner som binds samman i ett nätverk via digital och fysisk infrastruktur, både inom och utanför länets och landets gränser. Det skapar en regional helhet av platser som utvecklas utifrån sina respektive förutsättningar och möjligheter.

Västsverige är en av de starkaste regionerna i Europa när det kommer till innovation och en av de regioner i världen där det satsas mest på investeringar i forskning och utveckling i förhållande till ekonomins storlek. Industrin står för en stor del, däribland fordonsindustrin och life science. Globalt verksamma företag, lärosäten, starka forskningsmiljöer samt välutvecklade strukturer för entreprenörskap och innovation gör Västra Götaland till en ledande region inom både forskning och utveckling. Länets framstående forsknings- och utbildningsmiljöer samt det dynamiska kulturlivet bidrar tillsammans till utveckling, attraktivitet samt nationell och internationell lyskraft.

I Västra Götaland finns många starka och unika branscher och företag som har stor betydelse i ett internationellt perspektiv. Flera branscher, till exempel transportmedelsindustrin och kemiindustrin, befinner sig mitt i stora omvandlingar som kräver både innovation och förändrade kompetenser. I en öppen och internationellt konkurrensutsatt region som Västra Götaland påverkas näringslivet tidigt av både konjunktursvängningar och det geopolitiska läget, men där många års samlat regionalt utvecklingsarbete ger en robust grund att stå på.

Ett samlat och strategiskt regionalt utvecklingsarbete

Det regionala utvecklingsarbetet i Västra Götaland är långsiktigt strategiskt och omfattar utveckling inom kultur och upplevelser, föreningsliv, kompetensförsörjning, näringsliv, forskning och innovation, miljö och klimat. Det omfattar även samhällsplanering, infrastruktur, bredband, kollektivtrafik och platser utveckling samt arbete med folkhälsa, jämställdhet, antidiskriminering och mänskliga rättigheter.

Det finns en lång tradition av att offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhällets organisationer agerar tillsammans i Västra Götaland, både inom länet, med grannregioner och i olika internationella samarbeten. Etablerade samarbetsmiljöer, stabila strukturer och en mångfald av människor ger resurser och förutsättningar att omsätta kunskap och engagemang i hållbara lösningar. Detta bidrar även till länets gemensamma robusthet och förmåga att möta utmaningar och kriser. Det regionala utvecklingsarbete som kännetecknar Västra Götaland är en styrka för att åstadkomma en innovativ omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle, som i sin tur bidrar till välfärdens finansiering.

Samhällsutmaningar som drivkraft

Västra Götaland har ett bra utgångsläge men vi behöver samtidigt möta ett antal regionala och globala utmaningar. Detta innebär att stora samhällssystem behöver ställas om och förändras i grunden, inte minst för att begränsa den globala uppvärmningen och den akuta förlusten av biologisk mångfald.

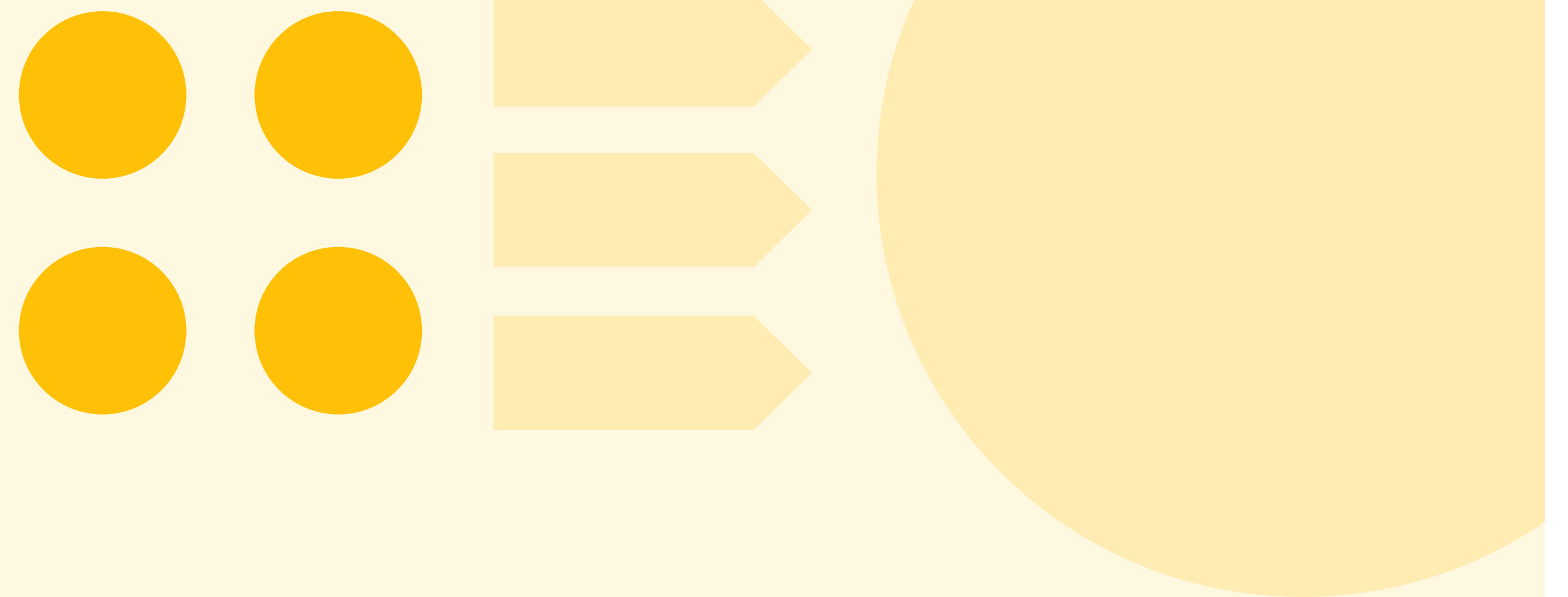
Komplexiteten i de flesta samhällsutmaningarna gör att innovativa lösningar behöver arbetas fram gemensamt och tvärsektoriellt, med hög samlad omställningskapacitet, utifrån Västra Götalands förutsättningar och styrkor. Ett utvecklingsarbete som tar sin grund i samhällsutmaningarna ger kraft i omställningen och är avgörande för länets fortsatta tillväxt och konkurrenskraft.

Strategin tar sin utgångspunkt i följande samhällsutmaningar:

- **Effekterna av klimatpåverkande** utsläpp ökar och den biologiska mångfalden är akut hotad med alltmer allvarliga konsekvenser på samhällsnivå.
- **Det osäkra världsläget** med fler allvarliga kriser och geopolitiska konflikter ställer nya krav på samhälle och näringsliv, bland annat kring stärkt beredskap.
- **Den demografiska utvecklingen** med minskande födelsetal, ökad medellivslängd och lägre andel befolkning i yrkesverksam ålder leder till utmaningar att klara välfärdens uppdrag och näringslivets kompetensförsörjning. Bristen på vissa kompetenser är stor, samtidigt som många saknar arbete.
- **Västsveriges ekonomi och näringsliv** står inför hårdare global konkurrens, snabb förändring i värdekedjor och ökade krav på nyckelkompetenser. För att behålla jobben och länets ledande position inom forskning, innovation och utveckling krävs effektivitet och stärkta satsningar.
- **Den digitala transformationen**, utvecklingen inom AI och andra banbrytande teknologier går snabbt och påverkar alla delar i samhället. Det öppnar nya möjligheter men innebär också etiska dilemman samt risker inom exempelvis cybersäkerhet.
- **Utvecklingsbehoven för transportinfrastruktur**, särskilt för järnväg och kollektivtrafik, är fortsatt stora. Långa ledtider samt en generell brist på finansiering ställer krav på alternativa arbetssätt och lösningar.
- **Invånarnas tillgång till arbete och samhälls-service** skiljer sig åt inom länet. Socioekonomiska klyftor behöver minska och invånare känna sig delaktiga i samhället.
- **Tilliten till samhället och demokratin** riskerar att minska i takt med dels ökad spridning av falsk eller vilseledande information, dels utbredd organiserad brottslighet.
- **En ökande andel unga känner oro** för framtiden och är inte nöjda med livet. Alltför många barn och unga upplever psykisk ohälsa. Många fullföljer inte skolan. Allt yngre personer rekryteras till kriminella gäng.

Fyra långsiktiga prioriteringar

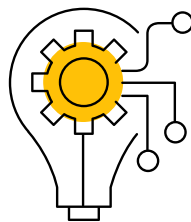
– beskriver de fyra viktigaste områdena för gemensamma insatser för att klara omställningen till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. Områdena utgör basen i det samlade strategiska utvecklingsarbetet i Västra Götaland.

Strategin pekar ut fyra långsiktiga prioriteringar

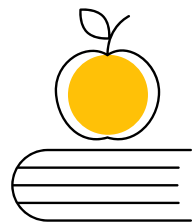
De fyra långsiktiga prioriteringarna beskriver de områden som utgör basen för Västra Götalands samlade regionala utvecklingsarbete. Det krävs strategisk samverkan och gemensamma insatser inom dessa områden för att möta de samhällsutmaningar vi står inför och för att klara av att ställa om till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Samtidigt är det områden där förändringstakten måste accelerera eller där den gemensamma beredskapen bör stärkas för att vi ska klara ett antal banbrytande förändringar.

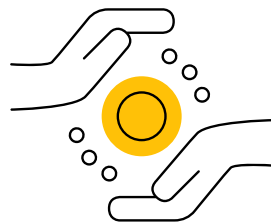
Stärka innovationskraften

- för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

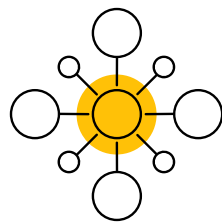
Bygga kompetens

- för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande

Öka inkluderingen

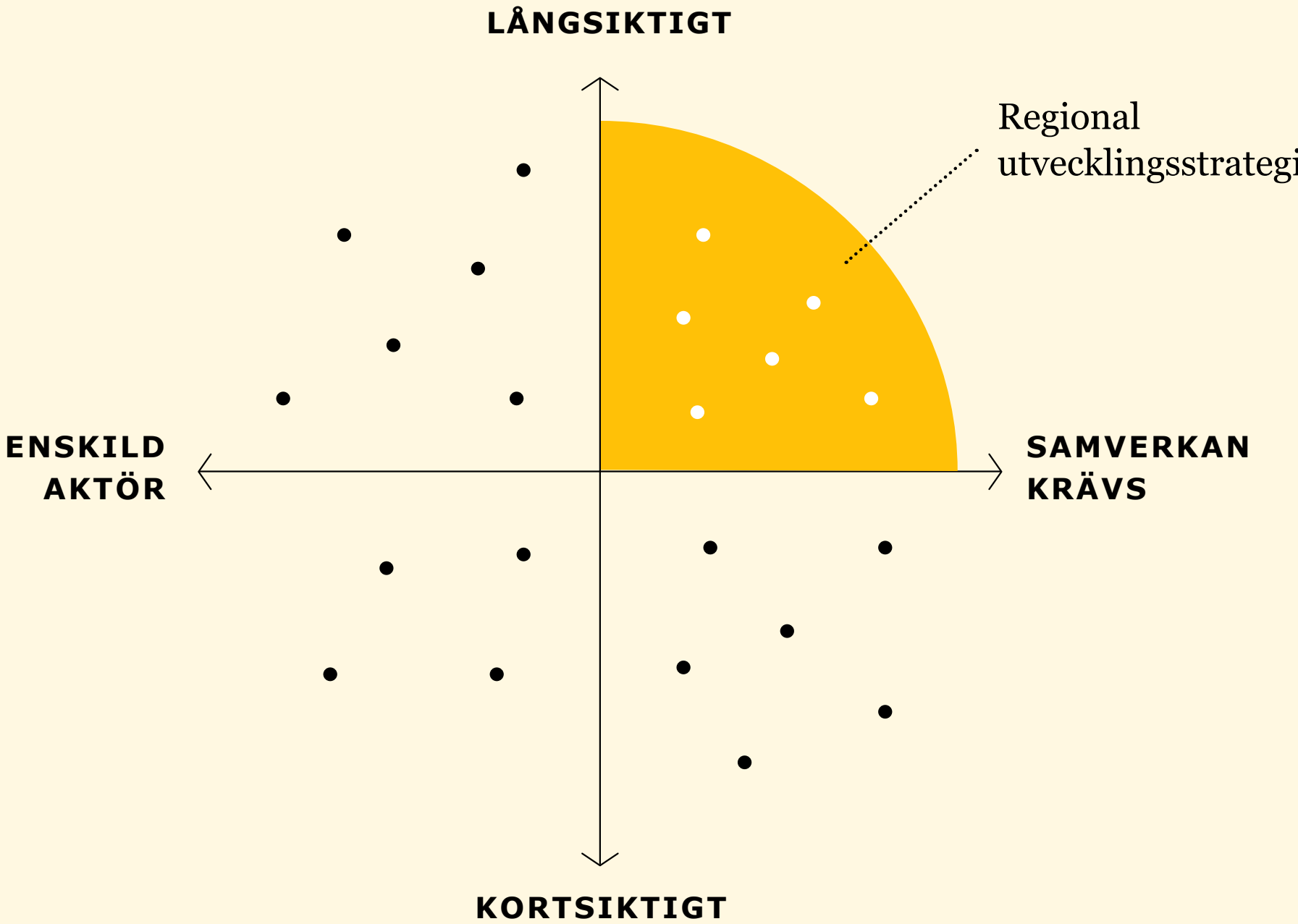
- för tillit och sammanhållning

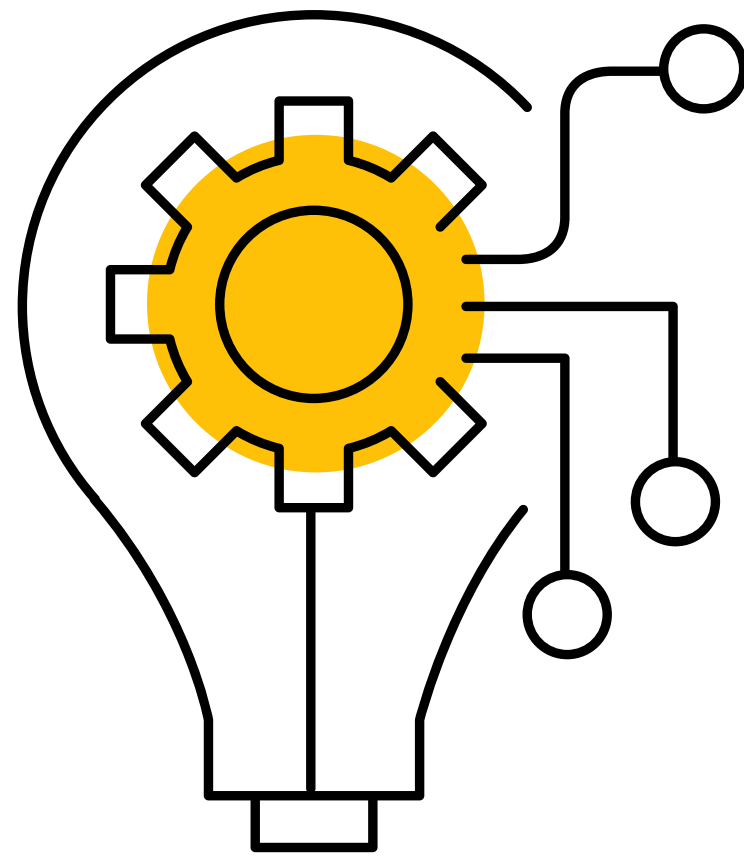

Knyta samman Västra Götaland

- för hållbar och förbättrad tillgänglighet

↙ Strategin prioriterar områden som är långsiktigt strategiskt viktiga för Västra Götalands utveckling och där det behövs samverkan mellan olika aktörer och gemensamma insatser för att klara av att ställa om till ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart och konkurrenskraftigt samhälle.

Stärka innovationskraften

– för ett konkurrenskraftigt näringsliv i framkant

Att stärka innovationskraften handlar om att nyttiggöra kunskap och utveckla idéer med potential att både skynda på omställningen och skapa värde i privat och offentlig sektor. Det omfattar dels insatser för att öka entreprenörskap och nyföretagande och stimulera de mindre företagens innovationskraft, dels satsningar på internationellt starka kluster och forsknings- och innovationsmiljöer.

I ett robust, konkurrenskraftigt och fossiloberoende Västra Götaland bygger vi vidare på vår långa erfarenhet av nära samarbete mellan kunskapsintensiv industri, akademi, forskningsinstitut och offentlig sektor. Det gör oss attraktiva som internationell samarbetspart och som plats för strategiska etableringar och investeringar. Samverkan gör oss även mer motståndskraftiga i tider av ett osäkert världsläge med snabbt förändrade förutsättningar för näringsliv och samhälle.

I Västra Götaland pågår en grön och digital omställning där fossila energikällor fasas ut och linjära värdekedjor ersätts av cirkulära. Elektrifiering, ökad fossilfri elförsörjning och en effektiv produktion och tillgång till hållbara bränslen är avgörande för att stärka konkurrenskraften, behålla jobben och säkerställa framtida utveckling. Stärkt innovationskraft ger nya affärsmöjligheter även inom områden som säkerhet, resiliens och biologisk mångfald. Genom riktade investeringar kan Västra Götaland stärka sin position globalt, öka den långsiktiga konkurrenskraften och bidra till omställningen till ett fossiloberoende samhälle.

Hela det dynamiska systemet behövs, från stora kunskaps- och exportintensiva företag, underleverantörer och tjänsteföretag till bredden av innovativa små och medelstora företag. Därtill sociala företag som främjar nya affärsmodeller och den lokala utvecklingen. Företagsklimatet behöver vara gynnsamt i alla delar av länet. Entreprenöriella inslag i skola, högre utbildning och forskning stärker företagsamheten och bidrar till förnyelse och utveckling av både samhälle och näringsliv. När invånarnas delaktighet och kreativitet, särskilt barns och ungas skaparförmåga, tas tillvara utvecklas morgondagens innovationer, tjänster och företag. Användardriven affärsutveckling kan dessutom bidra till en mer hållbar konsumtion och livsstil.

I Västra Götaland finns områden av särskilt stor betydelse för länets konkurrenskraft, tillväxt och export. Det är viktigt att både behålla nuvarande verksamheter och främja utveckling i riktning mot framtida tekniker och produktionssätt. Strategin ska stärka förutsättningarna för innovativ omställning och hållbar utveckling inom:

- **Hållbar produktion och resursanvändning** innefattar industriutveckling, tillverkningsteknik, dual use, resurseffektiv process- och produktutveckling, nya och biobaserade material samt industrinära tjänster som digitalisering, cirkulära affärsmodeller och energiförsörjning.
- **Banbrytande tekniker** innefattar nya framväxande teknikområden med hög potential för systemförändring, tillväxt och minskat omvärldsberoende, såsom AI, avancerad digital teknik, kvantteknik, energiteknik, material- och produktionsteknik samt bioteknik.
- **Hälsa och life science** omfattar utveckling av läkemedel, medicinteknik, välfärdsteknik och innovationer inom hälso- och sjukvård med fokus på precisionshälsa och nyttiggörande av digitaliseringens möjligheter.
- **Livsmedelssystem, gröna, blå och skogliga näringar** utgår från länets stora naturresurser med hav, sjöar, kust, skogs- och jordbruksarealer och har fokus på innovation, produktion, vidareförädling och robusthet.
- **Framtidens mobilitet** samlar styrkan i fordons-, sjöfart-, flyg- och rymdindustrin, med innovation inom logistik, självkörande tekniker, drönare, elektrifiering och nya typer av tjänster för både person- och gods-transporter.

- **Besöksnäring samt kulturella och kreativa branscher** tillvaratar kompetens och utvecklingspotential inom evenemangsutveckling, film, spel och audiovisuell sektor samt textil, mode och design för ökad attraktivitet och konkurrenskraft.

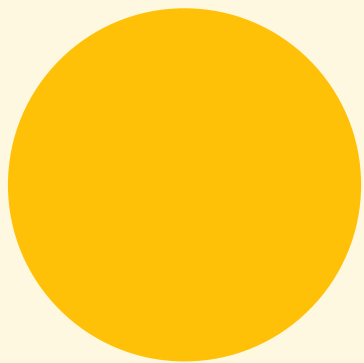
Samverkan och kunskapsöverföring blir allt viktigare när traditionella branscher vävs samman på nya sätt och med nya branscher. Små och medelstora företag driver på förändringen med innovation och snabb produktutveckling, vilket stärker sysselsättning och företagens lönsamhet. För att nå framgång och effektivisera både privat och offentlig sektor, behövs satsningar på digital transformation, banbrytande tekniker samt kompetensutveckling i samarbete med institut och akademi. Innovations- och utvecklingskraften ökar när mångfald och jämställdhet betraktas som konkurrensfördelar.

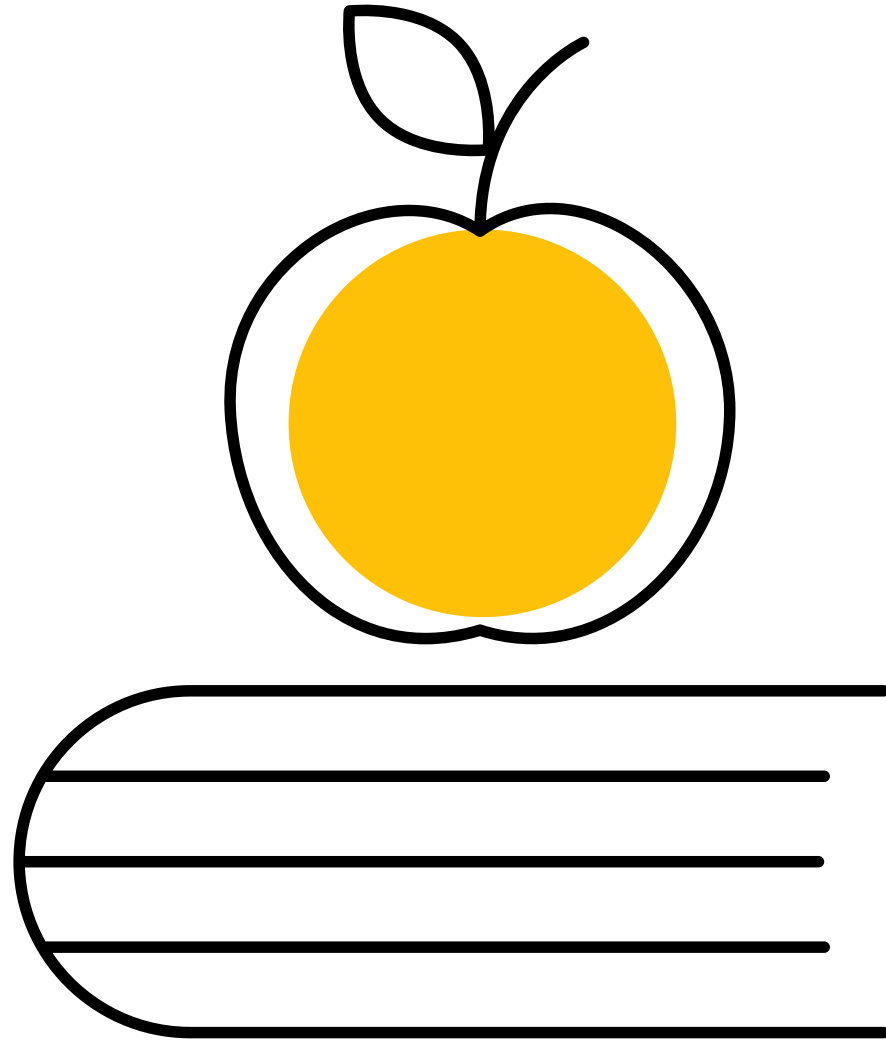
Fortsatt starka forsknings- och innovationsmiljöer möjliggör värdeskapande samarbeten mellan små och stora företag, akademi och offentlig sektor. Nätverk är nyckeln både till företagens tillväxt och till att de ska stanna i Västra Götaland. Samverkan över länsgränserna och deltagande i europeiska samarbeten tillför ny kunskap, sprider goda exempel och stärker effekterna av regionala satsningar.

Innovationer behöver kommersialiseras eller på annat sätt tillämpas i praktiken och därefter spridas för att göra skillnad. Offentlig sektor behöver, tillsammans med privat sektor, efterfråga, upphandla och driva på satsningar för förnyelse och attrahera kompetenser och kapital för utveckling. Innovationer måste kombinera teknik och affärsmodeller med etik, sociala behov, lagar och regler för att möta olika samhällsutmaningar. Test och demonstration i pilotform, verklig och digital miljö hjälper till att hantera komplexitet och risker, påskynda uppskalning och skapa en tidig hemmamarknad för globala lösningar.

Exempel på långsiktigt viktiga samverkansområden för att stärka innovationskraften:

- Stimulera entreprenörskap samt utveckla och ta tillvara barns och ungas kreativitet och färdigheter.
- Främja nyföretagande och bidra till ökad konkurrenskraft och förändringsförmåga i små och medelstora företag genom att skapa ett attraktivt företagsklimat i hela länet, i samverkan med kommunerna, och genom att främja digitalisering, cirkulära affärsmodeller samt utvecklat klimat- och hållbarhetsarbete.
- Öka den internationella konkurrenskraften genom satsningar på exempelvis hållbar produktion och resursanvändning, banbrytande tekniker, hälsa och life science, hållbar mobilitet, livsmedelssystem, gröna, blå och skogliga näringar, besöksnäring samt kulturella och kreativa branscher.
- Stärka den västsvenska attraktiviteten för internationell spetskompetens, strategiska etableringar och investeringar.
- Satsa på innovationsmiljöer för att utveckla, skala upp och nyttiggöra lösningar i samverkan mellan näringsliv, akademi och offentlig sektor.
- Stärka samverkan över länsgränserna, nationellt och i europeiska partnerskap för uppväxling av regionala satsningar.

Bygga kompetens

– för bättre kompetensförsörjning och livslångt lärande

Att bygga kompetens handlar om att stärka tillgången till den kunskap som krävs för samhällets och näringslivets utveckling. Utbildning och arbete är grunden för att människor och företag ska växa. Den gröna och digitala omställningen kräver att vi lär och agerar utifrån ny kunskap och ändrade förutsättningar. När behovet av kompetens snabbt förändras blir möjligheterna till livslångt lärande allt viktigare.

Det finns flera utmaningar i att möta framtidens arbetsmarknad. Utvecklingen inom både privat och offentlig sektor förutsätter tillräckligt med arbetskraft med efterfrågad kompetens och det finns ett ömsesidigt beroende mellan sektorerna. Utan tillgång till rätt kompetens kan effekten bli att företag flyttar sin verksamhet ut ur landet och att den offentliga sektorn inte kan upprätthålla välfärden och viktiga samhällsfunktioner. Enskilda företag och organisationer har behov av att både nyanställa kvalificerad arbetskraft och utbilda befintlig personal.

Behovet av kompetens förändras till följd av digitalisering, automatisering, AI och andra banbrytande tekniker samt högre krav på hållbarhet. För att Västra Götaland ska bli fossiloberoende och cirkulärt krävs nya kompetenser och att vi nyttiggör ny forskning. Det geopolitiska läget och ökade säkerhetshot påverkar arbetsmarknaden och kompetensbehoven i stor utsträckning och kan leda till att hela branscher omformas snabbt. Efterfrågan på kompetens förväntas öka inom flera sektorer samtidigt som många går i pension, födelsetalen går ner och andelen människor i arbetsförålder minskar. Det behövs både personer med yrkesutbildning på olika nivåer, spetskompetenser och forskare. Förmågan att förutsäga vilken kompetens som behövs i framtiden och att ställa om till nya och innovativa arbetssätt blir allt viktigare. Här kan digitaliseringen och AI vara möjliggörare.

Matchningen mellan utbud och efterfrågan på kompetens förutsätter ett nära samarbete mellan utbildningsanordnare, arbetsgivare och branschföreträdare samt att utbildningssystemen organiseras så att de snabbare kan anpassas och ge individer möjlighet att utveckla sina kunskaper i takt med förändrade krav på arbetsmarknaden. Det handlar om att förbättra förutsättningarna för ett livslångt lärande i hela Västra Götaland och att ge personer vars utbildningsbakgrund och kompetens inte möter kraven på arbetsmarknaden en andra chans.

Vi behöver samverka och arbeta systematiskt med kompetensförsörjning utifrån människan, samhället och arbetsmarknadens behov. När vissa yrken förändras eller försvinner och andra inträder behövs nya sätt att utbilda. Det behövs både bredd och spets inom universitet, högskolor och yrkesutbildningar samt möjlighet till bildning vid folkhögskolor, studieförbund och i föreningslivet. Folkhögskolestudier kan bidra med nya chanser till kunskap som senare kan leda till jobb, men också till bildning och mänsklig mognad.

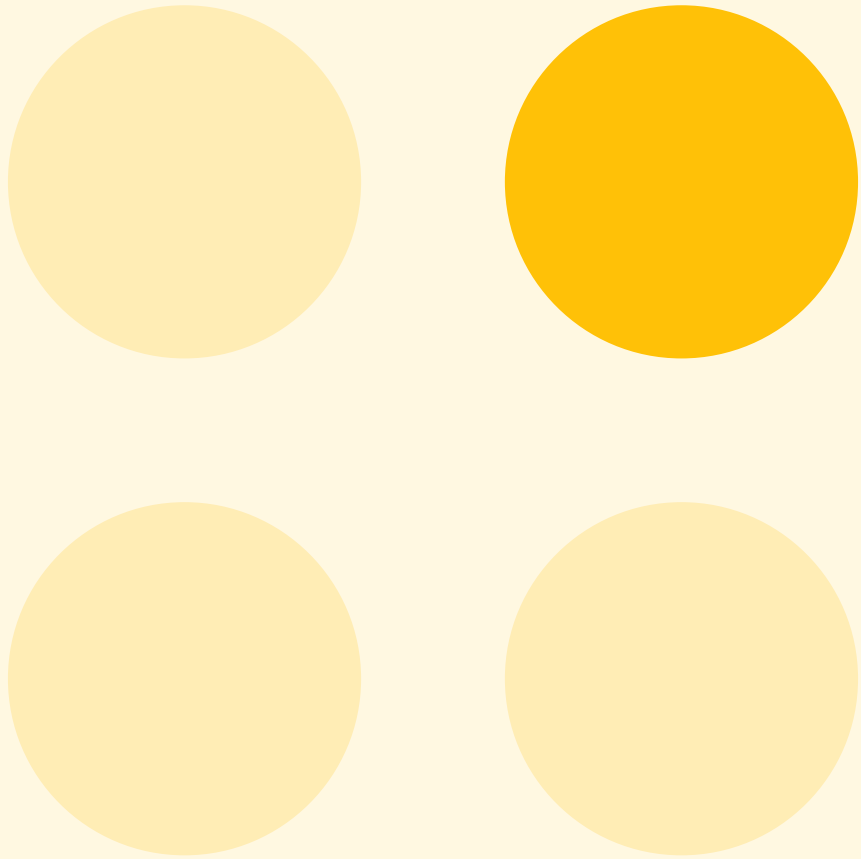
Tidiga insatser som får fler barn och unga att fullfölja grundskola och gymnasieskola är avgörande och förbättrar möjligheterna att inkluderas på arbetsmarknaden och få ett gott liv. Det är viktigt med välgrundade studie- och yrkesval, förebilder och tidig kontakt med arbetslivet. Det krävs också insatser som gör fler barn och unga intresserade av naturvetenskap, teknik och matematik.

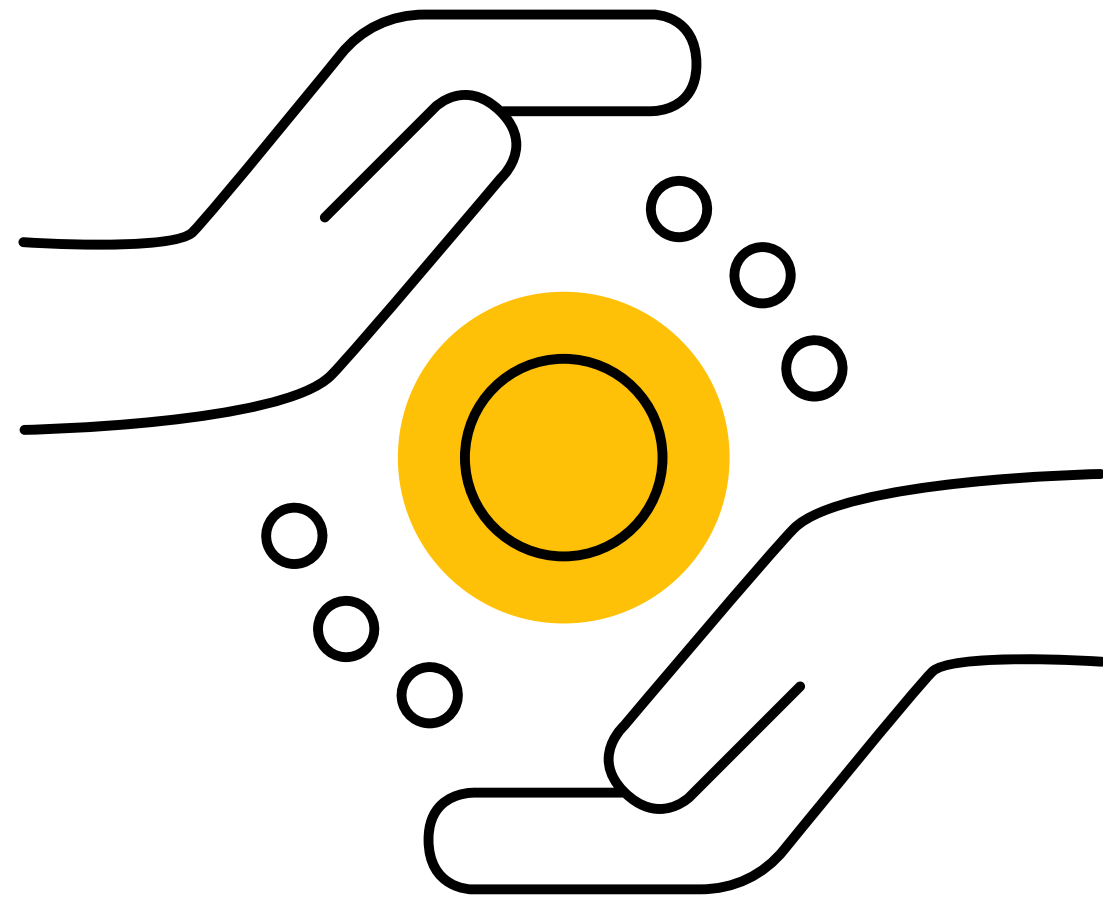
Behovet av kompetens inom områden som hållbarhet, digitala tjänster och säkerhet, AI, naturvetenskap och teknik ökar inom de flesta sektorer. Samtidigt behövs stärkt samverkan och nya arbetssätt för att möta välfärdens kompetensbehov inom skola, vård och omsorg. För att klara konkurrensen om kompetens och arbetskraft behöver alla delar av Västra Götaland vara attraktiva platser att bo och verka på, med goda förutsättningar för att attrahera, ta emot och behålla internationell kompetens. Genom att vidga arbetsmarknaden över lokala, regionala och nationella gränser kan vi tillsammans stärka Västsveriges internationella lyskraft och förbättra möjligheterna att klara omställningen.

Samtidigt är det viktigt att utveckla validering av kunskap och kompetens, särskilt bland nyanlända, som ett stöd för att människor lättare ska kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Både det offentliga och det privata arbetslivet behöver bredda sin rekrytering och bli bättre på att ta tillvara mångfalden av arbetskraft samt hitta vägar för att anställa personer som inte fullt ut möter kompetenskraven. Särskilda insatser krävs för etablering av grupper som har en svagare förankring på arbetsmarknaden, såsom utrikes födda kvinnor. Genom aktivt arbete för att minska stereotypa utbildnings- och yrkesval skapas en mer jämlik och jämställd arbetsmarknad vilket i sin tur ökar kreativiteten och innovationskraften.

Exempel på långsiktigt viktiga samverkansområden för att bygga kompetens:

- Främja kompetensomställning och livslångt lärande för att möta arbetsmarknadens förändrade behov, teknikskiften och ökade krav på hållbarhet.
- Förbättra matchningen på arbetsmarknaden för en bättre balans mellan utbud och efterfrågan.
- Stärka barn och ungas förutsättningar att fullfölja sina studier, göra välgrundade studie- och yrkesval och verka för att fler går utbildningar som motsvarar arbetsmarknadens behov.
- Utveckla samverkan, innovativa lösningar och arbetssätt som möter de demografiska utmaningarna och stärker både välfärdens och näringslivets kompetensförsörjning.
- Ta tillvara och utveckla hela arbetskraftens kompetens och underlätta för fler att etablera sig på arbetsmarknaden och för att få människor att växa.

Öka inkluderingen

– för stärkt tillit och sammanhållning

Att öka inkluderingen handlar om att skapa förutsättningar för samhörighet, stärkt demokrati och att alla individer ska kunna vara aktiva i samhälls- och arbetsliv. Det handlar också om att öka människors tillit till varandra, till samhället och till demokratin. Att stärka barns och ungas förutsättningar och möjligheter är grunden.

Varje människa ska kunna använda sin fulla potential i ett jämlikt, öppet och sammanhållet Västra Götaland. Tilliten mellan människor och till samhället i stort är grunden för en fungerande demokrati. Att vara delaktig i samhällsutvecklingen och kunna påverka beslut som rör levnadsförhållandena är en mänsklig rättighet som samtidigt är central för hälsa, välbefinnande och individers egenmakt. Detta påverkar Västra Götalands samlade utvecklingskraft och robusthet samt möjlighet att agera samlat i tider av omställning.

De socioekonomiska klyftorna måste minska. Möjligheten att delta i samhällslivet påverkas av var man bor, ursprung, utbildning, ålder, kön, fysiska och psykiska funktionsnedsättningar och en rad andra faktorer. Många upplever en allt större oro kring ekonomisk otrygghet, organiserad brottslighet, klimatförändringar och geopolitisk instabilitet. Här krävs att offentlig sektor, näringsliv, myndigheter och civilsamhällets organisationer tillsammans värnar om ett jämlikt, öppet och tryggt samhälle där invånarna har framtidstro.

Jämlika möjligheter till hälsa och utbildning för barn och unga är viktiga grundläggande beståndsdelar i ett robust och öppet Västra Götaland. Många barn och unga, särskilt flickor och unga HBTQI-personer¹, upplever psykisk ohälsa. Alltför många barn fullföljer inte sina studier och där spelar faktorer som socioekonomisk bakgrund, migrationsbakgrund och kön in. Genom tidiga och före-

byggande insatser kan vi tillsammans ge barn och unga goda förutsättningar att klara grundskolan och gymnasiet, öka motivationen och möjliggöra en meningsfull och aktiv fritid. Det har stor betydelse för möjligheten till framtida försörjning och en god hälsa. Barn och ungas egenmakt och framtidstro stärks när de ges förutsättningar och möjlighet till delaktighet i frågor som berör dem. Kunskapen om barns rättigheter behöver öka hos såväl vuxna som barn.

Utbildning och bildning är inte bara en förutsättning för att få arbete och inkomst, det ökar även individers möjlighet att påverka sin livssituation och bidra till samhällsutvecklingen. Här spelar olika skolformer inklusive folkbildningen med exempelvis folkhögskolor och studieförbund en viktig roll. Tillsammans behöver vi erbjuda fler chanser till utbildning, att komma in i arbetslivet och ett vidgat deltagande i kultur- och samhällsliv.

Arbete och sysselsättning har en avgörande betydelse för människors välmående och delaktighet i samhället och arbetsplatsen i sig är en viktig arena för inkludering, lärande och social sammanhållning. Samverkan mellan aktörer med ansvar för dem som står långt från arbetsmarknaden är en förutsättning för att tillsammans kunna sänka trösklarna och bryta de mönster som gör att vissa grupper utestängs. Här har både offentliga och privata arbetsgivare en viktig roll, genom att exempelvis erbjuda praktik och utbildning samt bli bättre på att ta tillvara mångfalden av arbetskraft.

¹ HBTQI är ett samlingsnamn för homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter samt intersexpersoner.

Invånarnas livskvalitet och möjlighet till arbete stärks med tillgången till sociala nätverk och mötesplatser. Kultur, föreningsliv och idrott är med och skapar grunden för gemenskap, trygghet och egenmakt. Civilsamhällets organisationer och den sociala ekonomin tar tillvara invånarnas entreprenöriella förmågor och engagemang för att lösa olika samhällsutmaningar. Det kan bidra till mer levande och attraktiva lokalsamhällen, ökat engagemang i miljö- och klimatarbetet eller till att lösa sociala utmaningar. Arbetsintegrerande sociala företag har en särskild roll att kombinera företagande med socialt ansvar och vägar till sysselsättning.

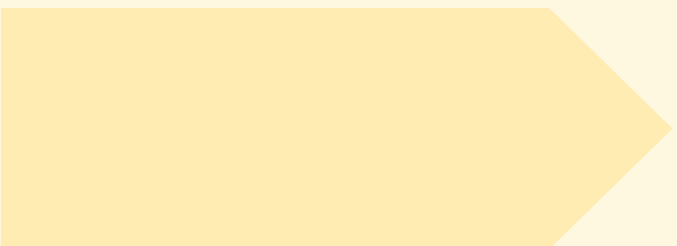
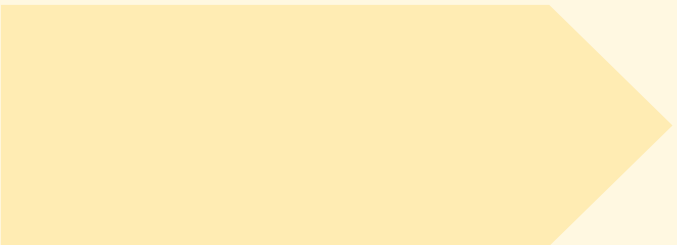
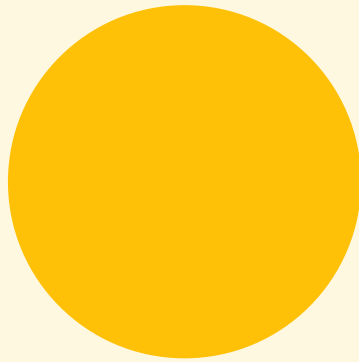
Mötesplatser och den offentliga miljöns utformning har stor betydelse för invånares sammanhållning, trygghet och att motverka utanförskap. Tillgång till bostäder är en välfärdsfråga och boendesegregationen behöver minska medan tillgången till offentlig och kommersiell service behöver förbättras i delar av länet. Om en ort kan behålla och utveckla det lokala serviceutbudet gynnar det såväl utvecklingen som tilliten till det offentliga. Det är viktigt att invånare involveras i utvecklingen av sin egen plats, i samverkan mellan kommun, näringsliv, social ekonomi och civilsamhällets organisationer.

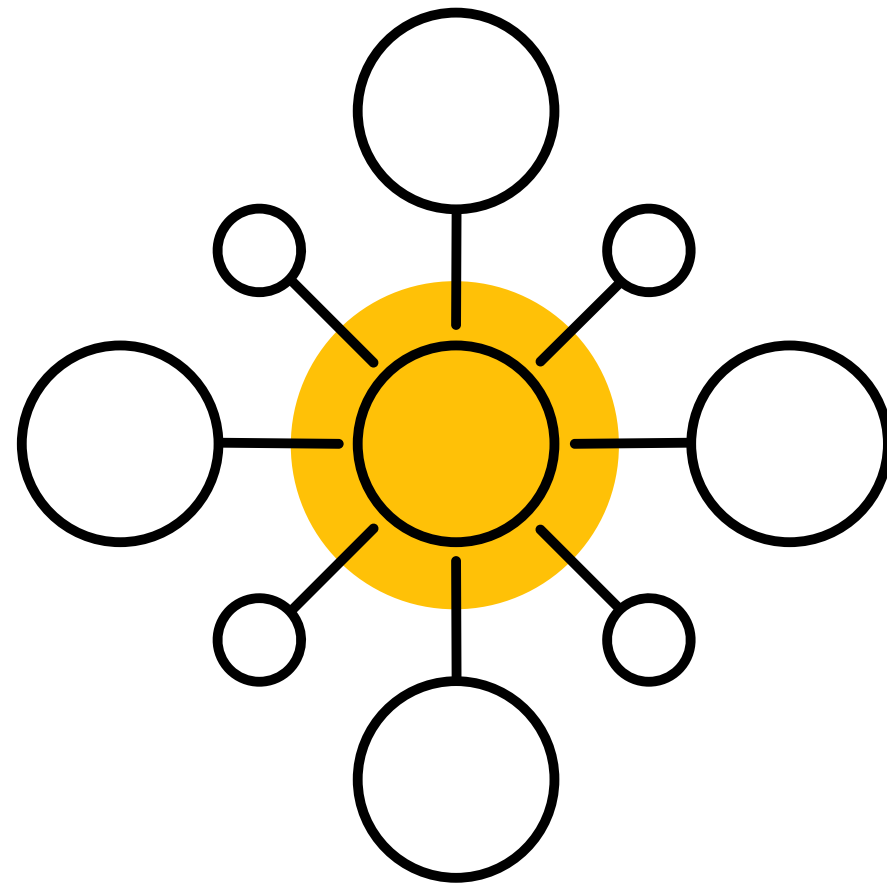
Digitaliseringen stärker invånarnas tillgång till information, delaktighet och inflytande över samhällsutvecklingen. Kontakterna mellan invånare och myndigheter sker i allt högre grad digitalt. Här krävs gemensamma insatser som minskar digitalt utanförskap och ger alla mer jämlika förutsättningar att delta i samhället. Det krävs också att vi säkerställer tillgång till centrala samhällstjänster även för dem som inte kan använda internet. Att förstå flödet av information, nyttja sociala medier och ha en källkritisk

förmåga är kärnan i yttrande- och informationsfriheten. Det handlar även om att stärka invånarnas medie- och informationskunnighet för att öka motståndskraften mot falsk och vilseledande information.

Exempel på långsiktigt viktiga samverkansområden för att öka inkluderingen:

- Ge fler möjlighet till utbildning och egen försörjning genom utvecklad samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv, myndigheter och civilsamhällets organisationer.
- Utveckla arbetssätt som ökar invånarnas delaktighet, engagemang och inflytande i samhällsutvecklingen.
- Stärka barns och ungas möjligheter till en bra, jämställd och jämlik start i livet.
- Stärka samverkan med civilsamhällets organisationer.
- Tillvarata digitaliseringens möjligheter för att öka invånarnas aktiva deltagande i samhället samt motverka det digitala utanförskapet.
- Främja och värna yttrandefriheten, stärka invånarnas medie- och informationskunnighet och öka motståndskraften mot falsk och vilseledande information.

Knyta samman Västra Götaland

– för hållbar och förbättrad tillgänglighet

Att knyta samman Västra Götaland handlar om att öka närheten mellan olika delar av länet men även med grannregioner, övriga Sverige och andra länder. Vi vill göra det möjligt för människor och företag att nå varandra och ha ett resurseffektivt utbyte med omvärlden. Ett sammanhållet Västra Götaland utgår från både lokala och regionala perspektiv med invånarna i fokus. En samordnad planering för fysisk och digital infrastruktur, transport, hållbar markanvändning och bebyggelse behövs för att göra Västra Götaland robust och konkurrenskraftigt.

Förutsättningarna för ett starkt Västra Götaland ökar när hänsyn tas till funktionella samband som till exempel var människor bor, jobbar och studerar. Det är avgörande att infrastrukturen utvecklas regionalt, nationellt och internationellt. Samverkan med grannregionerna och länder som Norge, Danmark och Tyskland är särskilt viktigt att värna och utveckla. Västra Götalands ortstruktur med omgivande landsbygder, kust och skärgård utgör de geografiska förutsättningarna. Länets flerkärniga struktur med Borås, Skövde och Trollhättan–Vänersborg–Uddevalla samt med Göteborgsområdet som nav, ger goda förutsättningar för en robust och sammanhållen utveckling. Västra Götaland är Sveriges transport- och logistikcentrum med Skandinavien största hamn och sjöfarten som avgörande för svensk export och import. Attraktiva livsmiljöer och ett transporteffektivt och uppkopplat Västra Götaland bidrar till samhällsutveckling, främjar hållbara resor och minskar klimat- och miljöpåverkan.

Järnvägen är grunden i ett hållbart transportsystem. Det krävs stora investeringar för att öka kapaciteten och för att gods- och persontransporter ska kunna flyttas från väg till järnväg. Det förutsätter gemensam förmåga att hitta nya finansieringslösningar och att staten, länets kommuner och Västra Götalandsregionen fortsätter investera i infrastruktur. Insatser för hållbart resande behöver samtidigt anpassas till geografiska skillnader och behoven hos invånare och företag.

Genom att ta tillvara digitaliseringens möjligheter, nya tekniker, kombinationer av färdssätt, samt utveckling och spridning av smarta lösningar, kan andelen hållbara transporter och resor öka. Kollektivtrafiken bör prioriteras i samhällsplaneringen och vara konkurrenskraftig gentemot bilen samtidigt som det krävs samlade insatser för att öka andelen gång- och cykelresor.

Investeringar i fast och mobilt bredband öppnar möjligheter för fler invånare och företag i alla delar av Västra Götaland att bo, leva och verka på plats och på distans. Digitaliseringen av offentliga tjänster kan förbättra tillgången till vård, utbildning och andra samhällstjänster och stärka näringslivets möjligheter för utveckling. Sammantaget minskar det vårt behov av att resa vilket är en viktig del i arbetet med att skapa en hållbar tillgänglighet.

Långsiktiga regionala utmaningar inom exempelvis gods- och persontransport, bebyggelseplanering, energiförsörjning och klimatanpassning sträcker sig över fysiska och administrativa gränser. Vi behöver därför hjälpas åt att synliggöra, ta vara på och stärka funktionella samband och strukturer mellan kommunerna, inom länet, med grannregioner, nationellt och internationellt. Ökad samplanering av fysisk och digital infrastruktur, etableringar, energi- och livsmedelsförsörjning, bostadsförsörjning, kollektivtrafik, service, besöksmål och kulturutbud kan bidra till bättre resursutnyttjande och ökad attraktivitet. Det bidrar även till mer jämlika villkor, minskad klimatpåverkan och stärkt biologisk mångfald.

Samverkan inom fysisk planering mellan lokal, regional och nationell nivå är avgörande för en hållbar markanvändning. I den detaljerade planeringen måste vi hitta balansen mellan samhällsutveckling och stärkt biologisk mångfald. Sammanhängande livsmiljöer och utvecklade ekologiska korridorer ger olika arter möjlighet att förflytta sig i landskapet. Genom att designa samhällen som ger tillbaka mer än de tar, kan vi skapa välmående för både människor och natur.

Det digitaliserade samhället öppnar nya möjligheter. Med hjälp av AI, tillgång till stora mängder data, digitala tvillingar och teknologier som ”sakernas internet” kan vi simulera och visualisera olika scenarier som effektiviserar samhällsplaneringen och rustar samhället för framtiden.

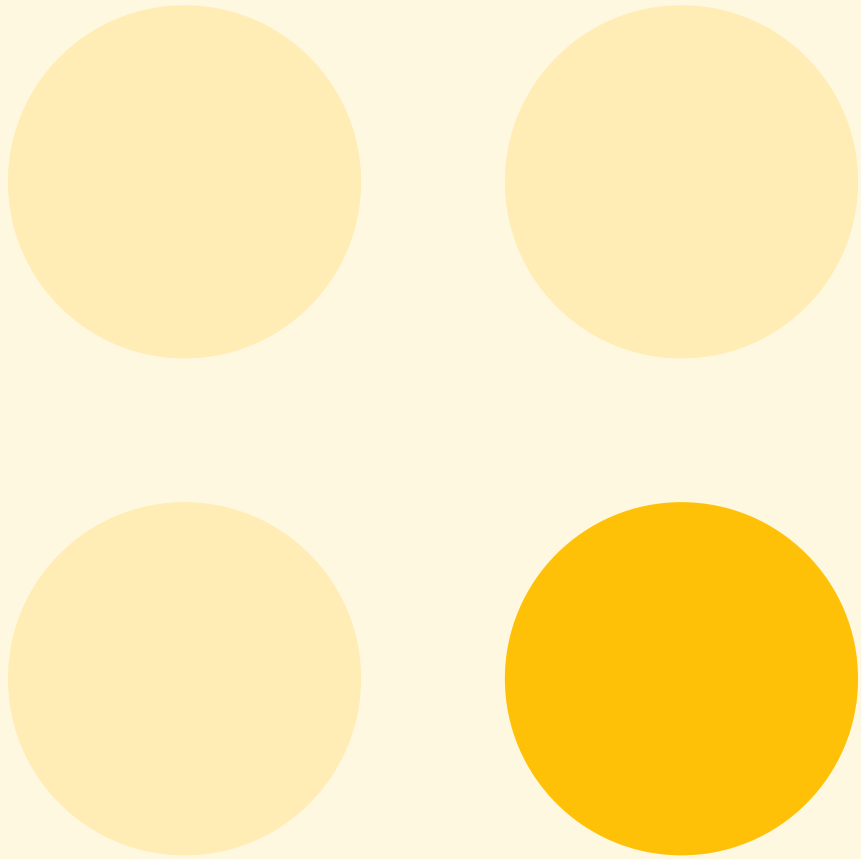
Omgivningen och närmiljön påverkar människors liv. Därför behöver det offentliga stimulera utvecklingen av inkluderande livsmiljöer, där invånare trivs och känner sig delaktiga. Det är grunden i ett utvecklingsarbete för gestaltad livsmiljö. Men vi behöver också ta till vara specifika geografiska förutsättningar, platsidentitet och kulturarv, genom samarbete mellan invånare, föreningsliv, företag och kommun på platsen. Då uppnås synergier som också kan bevara och förbättra tillgången till kommersiell och offentlig service.

Exempel på långsiktigt viktiga samverkansområden för att knyta samman Västra Götaland:

- Utveckla mål och åtgärder för ett transport-effektivt samhälle så att andelen hållbara resor och transporter kan öka.
- Fortsätta utbyggnaden av fast och mobilt bredband i hela länet.
- Utveckla och tillämpa digitala tjänster som ökar tillgängligheten till samhällsservice för alla.
- Öka samverkan inom samhällsplanering för hållbar markanvändning, utifrån olika aktörers olika roller och ansvar.
- Stärka människors möjlighet att utveckla sin egen livsmiljö genom samverkan mellan lokalt föreningsliv, näringsliv och offentlig sektor.
- Samverka för att knyta samman olika platser inom länet och för ökat utbyte med grann-regioner, nationellt och internationellt.

Prioriterade infrastrukturstråk

Prioriteringar av transportsystemets infrastruktur för Västra Götaland sker vart fjärde år i en nationell plan för transportsystemet och i en regional plan för transportinfrastrukturen. Revidering av planerna pågår för kommande period 2026–2037 och som grund för arbetet har Västra Götalandsregionen i samverkan med kommunalförbunden tagit fram en strategisk inriktning för transportinfrastrukturen. Där tydliggörs den långsiktiga viljeinriktningen för transportsystemets utveckling.

Tillsammans kraftsamlar vi

– strategin pekar ut tre områden där vi särskilt behöver fokusera de närmaste åren på att stärka samverkan och samordna utvecklingsarbetet för att nå större effekt.

Strategin innehåller tre områden för kraftsamling 2026–2030

Strategin innehåller tre områden där vi särskilt behöver kraftsamla tillsammans de närmaste åren för att kunna accelerera omställningstakten i riktning mot strategins mål. Kraftsamlingarna ses över och revideras vid behov en gång per mandatperiod och ska stärka och komplettera det utvecklingsarbete som sker inom strategins långsiktiga prioriteringar.

Att kraftsamla innebär att vi har extra fokus på att bygga regional kapacitet och koordinerad samhandling genom stärkt tvärsektoriell samverkan och samordnat utvecklingsarbete. Tillsammans riktar vi resurser dit med målet att nå en ökad genomförandekraft som består efter avslutad kraftsamling. Målsättningen är att skapa samsyn kring behov och önskad förflyttning och få på plats ett mer systematiskt sätt att arbeta

tillsammans. De tre områdena för kraftsamling speglar viktiga utvecklingsområden för Västra Götalands samlade konkurrenskraft och omställningskapacitet.

Tillsammans kraftsamlar vi 2026–2030 för:

- Framtidsrusta barn och unga
- Industrins gröna omställning
- Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering

Dessa ersätter och bygger delvis vidare på de väst-svenska kraftsamlingar som var i fokus i strategin 2021–2025; Fullföljda studier, Digitalisering, Elektrifiering och Cirkulära affärsmodeller.

Tillsammans kraftsamlar vi

Framtidsrusta barn och unga

Barn och unga i Västra Götaland ska ha de bästa förutsättningarna för en bra start i livet i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter. Framtidens samhälle byggs och består av dagens barn och unga. De ska känna att de är delaktiga i samhället, blir lyssnade på och kan påverka både sitt liv och samhället.

Livsvillkoren för barn och unga är idag ojämlika, välbefinnandet minskar och många upplever psykisk ohälsa. En fortsatt stor andel fullföljer inte sina studier. Många känner oro för klimatförändringar och världsläget samt tvivlar på sin möjlighet att påverka samhällsutvecklingen och sitt eget liv. Den höga användningen av digitala medier kan ge både nya perspektiv och sammanhang men också påverka hälsan negativt.

För att kunna framtidsrusta barn och unga behöver vi kraftsamla för att utjämna skillnader, att fler fullföljer sina studier, skapa ökad framtidstro samt stärka friskfaktorer och minska riskfaktorer. Det gör vi genom att, utifrån våra olika roller och ansvar, stärka strukturer, samverkan och samla resurser kring barns och ungas rättigheter, behov och drivkrafter, inklusive samverkan med familjen. Vi måste bli bättre på att tidigt hitta och ge stöd till barn som riskerar att fara illa och har skolfrånvaro, eftersom de löper ökad risk för psykisk ohälsa, sociala problem och att lockas till kriminalitet.

Samverkan mellan kommuner, region, myndigheter, näringsliv och civilsamhällets organisationer behöver stärkas med barnet i centrum. Det krävs också en ökad förståelse för varandras strukturer och förutsättningar. Tillsammans ska vi kraftsamla för främjande, förebyggande och tidiga insatser samt att framgångsrika metoder delas och sprids inom exempelvis:

- God och jämlik hälsa
- Språkutveckling och läsfrämjande
- Vårdnadshavare och andra vuxna som resurs och förebilder
- Delaktighet och egenmakt
- Meningsfull fritid och tidig kontakt med arbetslivet

Språkutveckling, läsfrämjande och bildning lägger grunden för fullföljda studier och delaktighet i samhället. Därför är det viktigt att samverka kring tidiga och förebyggande insatser från förskola upp till gymnasiet. De som behöver ska ges andra chanser till utbildning, exempelvis via folkhögskola eller vuxenutbildning.

Delaktighet och egenmakt skapar möjlighet att påverka sin egen och samhällets utveckling. Att tidigt utveckla kreativa och entreprenöriella förmågor bidrar. Dagens unga skall ges möjlighet att utveckla kompetenser

och egenskaper som de behöver för att leva meningsfulla liv och vara med och skapa ett hållbart och demokratiskt samhälle.

Meningsfull fritid, tillgång till vuxna förebilder, trygga och givande sociala sammanhang samt tidig kontakt med arbetslivet är viktigt för att stärka barns och ungas motivation och framtidstro. Att fler unga fullföljer sina studier underlättar övergången till vuxenlivet, en sysselsättning och skapar viktiga kompetenser som bidrar till näringsliv och samhälle.

Med gemensamma krafter och långsiktiga insatser ska vi framtidsrusta barn och unga i Västra Götaland och ge dem bättre förutsättningar för ett gott liv.

Tillsammans kraftsamlar vi

Industrins gröna omställning

Västra Götaland är Sveriges största industriregion med en hög andel av landets industrijobb. En internationellt konkurrenskraftig industri med omfattande export är avgörande för både Västsveriges och Sveriges ekonomi. Industrins gröna omställning är nödvändig för att minska klimatpåverkan och behålla och utveckla produktion, kompetens och jobb i länet. Genom att kraftsamla och ta en ledande roll i omställningen kan Västra Götaland visa vägen. Det i sin tur stärker både länets robusthet och attraktionskraft.

För att lyckas med industrins omställning och med att nå en effektiv användning av resurser och material behöver vi tillsammans systematiskt identifiera och undanröja hinder och göra allt vi kan för att underlätta:

- Kraftigt ökad elförsörjning som är fossilfri
- Cirkulära värdekedjor för ett hållbart resursuttag
- Rätt kompetens i alla led och branscher
- Verka för långsiktiga spelregler och effektivare tillståndsprocesser

Industrin och transportsektorn är mitt i en historisk övergång från fossila bränslen till fossilfri energi. Elektrifiering och utveckling av nya energieffektiva framdrivningslösningar, tillsammans med ökad produktion av hållbara

bränslen som biobränslen, är centrala delar i denna omställning – inte minst för transport, sjöfart och flygsektorn. Samtidigt växer nya industrigrenar fram som en konsekvens av ekonomins omställning och elektrifiering.

Endast en tredjedel av länets elförbrukning produceras idag lokalt, vilket kräver planering för ny fossilfri elproduktion samt lagring, exempelvis genom vätgas och batterier. Industrin och näringslivet behöver ställa om nu för bibehållen konkurrenskraft, vilket innebär ett mer än fördubblat elbehov mot dagens nivå. I Västra Götaland råder en bred enighet om att självförsörjningsgraden behöver öka. Även elnätens distributionskapacitet behöver förstärkas. Genom fortsatt och koordinerat samarbete för industrins omställning värnar vi Västsveriges långsiktiga konkurrenskraft.

För att omställningen ska bli både miljömässigt och ekonomiskt hållbar måste vi bryta det ohållbara uttaget av jordens resurser och ställa om från linjära till cirkulära värdekedjor, samt till produkter som behåller sitt värde över tid. Här har Västra Götaland goda förutsättningar att ta en ledande roll och visa hur det kan leda till ökad lönsamhet. Tillsammans behöver vi främja innovationer inom cirkulär produkt- och affärsutveckling, effektivare materialflöden och produktionsmetoder. Även avancerad dataanalys, automatisering och andra digitala lösningar

kan hjälpa industrin att både minska resursanvändningen och utveckla nya affärsmodeller.

Vi behöver samtidigt kraftsamla för tillgång till rätt kompetens i alla led och branscher, både inom nya och befintliga områden. Den nya tekniken och innovationerna behöver både internationellt konkurrenskraftiga utbildningsmiljöer och labb för forskning, test och demonstration. Västsveriges tradition av utbildning som matchar efterfrågan på arbetsmarknaden, är en förmåga som ska stärkas för att möta industrins snabbt förändrade behov. Det gör Västsverige både mer robust och attraktivt för kompetens och strategiska etableringar och investeringar.

För att öka takten i omställningen krävs gynnsamma samhälleliga förutsättningar och långsiktiga spelregler både nationellt och inom EU. Invånarnas involvering i omställningen kan med rätt stöd skapa förändringskraft tillsammans med näringslivet och offentlig sektor. Genom uthållig samverkan kan vi göra länet attraktivt för de som vill leva, bo och arbeta här.

Tillsammans kraftsamlar vi

Ökad robusthet genom samverkan i samhällsplanering

Västra Götaland behöver vara robust, långsiktigt konkurrenskraftigt och förberett för framtiden. Många av de samhällsutmaningar vi står inför påverkar eller påverkas av samhällsplanering, däribland geopolitisk osäkerhet, cybersäkerhet, demografiska förändringar, förlust av biologisk mångfald och negativa effekter av klimatets förändringar. Därför behövs en väl fungerande gemensam beredskap, där samverkan och planering är centrala.

För att stärka länets utvecklingskraft, robusthet och underlätta för den samlade fysiska planeringen hos kommuner och andra aktörer, behöver vi kraftsamla för att:

- Stärka samverkan över sektorer och mellan olika aktörer, utifrån våra olika roller och ansvar i samhällsplaneringen, inom exempelvis
 - Energi- och livsmedelsförsörjning
 - Klimatanpassning och stärkt biologisk mångfald
 - Fysisk och digital infrastruktur
 - Tillgänglighet till studier, arbete och samhällsservice genom kollektivtrafik och bostadsförsörjning
 - Lokalisering av strategiska etableringar
 - Attraktiva livsmiljöer och kulturens infrastruktur

- Öka handlingskraften, utifrån behoven inom respektive område och i olika geografier, genom att:
 - Genomföra samordnade insatser för ökad effektivitet
 - Ta fram och tillgängliggöra gemensamma analyser, scenarier och underlag, och/eller
 - Tydliggöra roller och ansvar och vid behov utveckla samordningen

Vi behöver utgå från Västra Götalands geografiska förutsättningar och bygga robusta strukturer och samverkansformer mellan kommuner, region, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle utifrån våra roller och ansvar i samhällsplaneringen. Vissa utmaningar kan inte heller lösas inom länet utan kräver samplanering över länsgränserna.

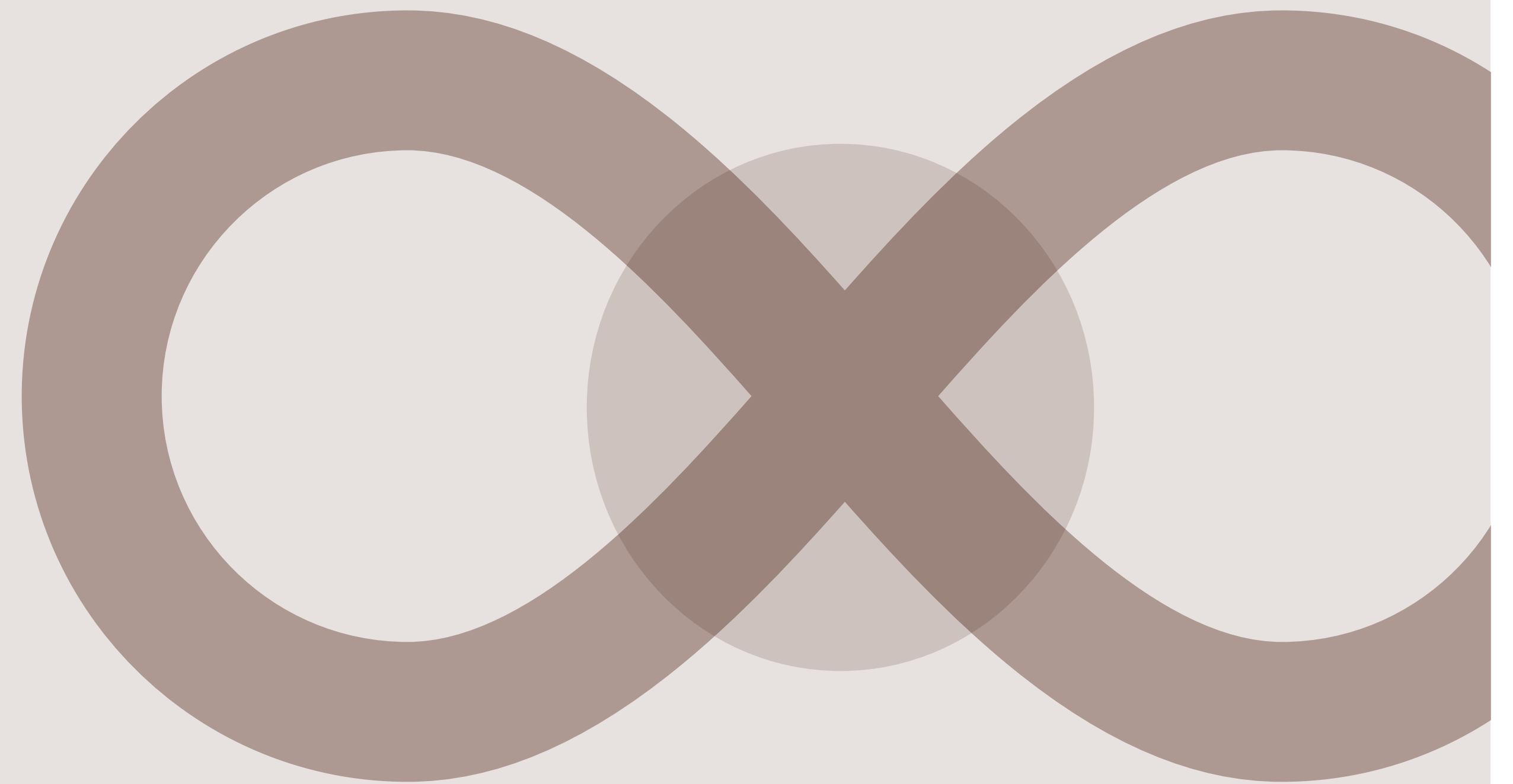
Tillsammans kan vi bygga kunskap, identifiera risker, lyfta möjligheter och tydliggöra övergripande utvecklingsbehov på både kort och lång sikt för invånare och näringsliv. En viktig del i kraftsamlingen är att, utifrån behov, ta fram gemensamma analyser, scenarier och planeringsunderlag i form av kart- och framtidsbilder. Underlagen kan visa på synergier och gemensamma nyttor

i den samlade samhällsplaneringen. Digitala verktyg kan underlätta planering, samverkan, och förutseende analyser.

Att kraftsamla för ökad samplanering ska leda till att vi använder våra resurser mer effektivt när det kommer till åtgärder som dels ökar attraktionskraften, dels stärker motståndskraften och anpassningsförmågan även i tider av kris och förändring. Samtidigt måste arbetet präglas av flexibilitet för att hantera både kända och oförutsedda utmaningar och vända dessa till möjligheter. Tillsammans kan vi snabba på omställningen till ett framtidssäkert, robust och konkurrenskraftigt Västra Götaland.

Genomförande

– sker i dialog och samverkan, med utgångspunkt i kunskap och lärande. Fyra vägledande principer utmanar och guidar oss.

Genomförande – i dialog och samverkan

Den regionala utvecklingsstrategin pekar ut vår gemensamma riktning för omställning till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle. För att få genomslag behöver vi vara många som driver på utvecklingen åt samma håll. Vi har alla olika mandat och resurser till vårt förfogande men ansvaret är delat.

Tillsammans kan vi öka takten i omställningen genom stärkt dialog och samverkan, uthålligt engagemang och gemensamma satsningar. Vi behöver utmana oss själva att arbeta och samarbeta på nya sätt, vidga våra perspektiv, vara modiga, gå före och prova det utforskade.

Strategin är övergripande och långsiktig. Vi driver utvecklingen framåt med utgångspunkt i de utmaningar vi tillsammans står inför och konkretiserar och prioriterar strategins innehåll i delstrategier, handlingsplaner och överenskommelser. Det möjliggör aktiv samverkan och partnerskap mellan och över sektorer.

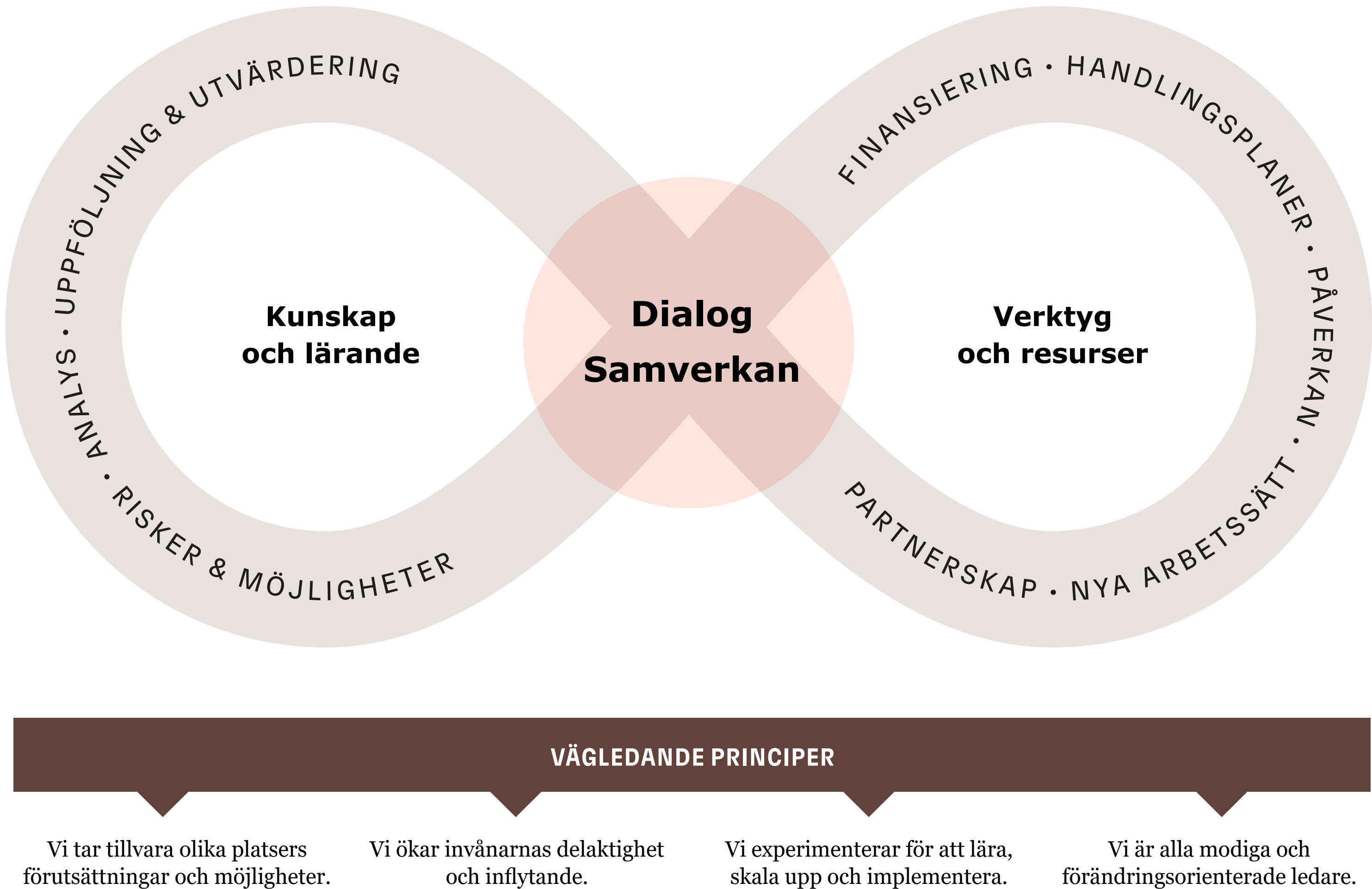
Vi behöver avsätta personella och ekonomiska resurser i våra budgetar och planer. Det krävs också samverkan som kopplar ihop styrningen på lokal, regional, nationell och europeisk nivå.

Vi som bidrar till genomförandet av strategin är näringslivet och dess organisationer, länets 49 kommuner och fyra kommunalförbund, akademi och forskningsinstitut, civilsamhällets organisationer,

Västra Götalandsregionen samt Länsstyrelsen och andra statliga myndigheter. Vi har olika ansvar, resurser och kunskaper och strategin är plattformen för vår samverkan och för ett kraftfullt genomförande.

Västra Götalandsregionens roll är att tillsammans med parterna i länet leda och driva på utvecklingen och skapa goda förutsättningar för genomförandet av strategin. Dessutom att följa upp insatser och möjliggöra kunskap och lärande som bas för fortsatt utveckling.

Möjligheterna för en gemensam rörelse framåt ökar med stöd av fyra vägledande principer och med utgångspunkt i kunskap och lärande om de utmaningar vi står inför. Det är genom dialog och samverkan som vi kan hantera de eventuella målkonflikter som uppstår längs vägen, till exempel när en positiv utveckling på ett område innebär en negativ utveckling på ett annat. Den digitala transformationen med ökad användning av data och AI möjliggör nya arbetssätt, snabbare analyser och effektivare styrning och beslutsfattande.

Bilden illustrerar genomförandet av strategin med kontinuerlig dialog och samverkan i centrum. Kunskap och lärande samspekar och växelverkar med de insatser vi gör med hjälp av våra olika resurser och verktyg. De vägledande principerna i figurens bas vägleder oss i genomförandet.

Fyra vägledande principer

Strategin pekar ut fyra principer som ska vägleda oss i vår dialog och samverkan för att genomföra strategin. Principerna ska hjälpa oss att ta tillvara möjligheterna i hela Västra Götaland genom att de inspirerar och utmanar oss att arbeta

och samverka på nya sätt. De ska bidra till att vidga perspektiven, öka delaktigheten, uppmuntra oss att gå före och våga prova det outforskade. De vägledande principerna är även ett sätt att integrera Agenda 2030 i genomförandet.

Vi tar tillvara olika platser förutsättningar och möjligheter

Västra Götaland är ett stort län med en variation av möjligheter och utmaningar kopplade till olika platser förutsättningar. Denna variation ska tas tillvara, vilket förutsätter att vi synliggör olika behov av utveckling. Vi behöver en funktionell samverkan över territoriella gränser och politik-områden som utgår från de frågor vi tillsammans ska hantera. Det kan innebära att vi behöver utmana invanda och administrativa gränser. Genom samverkan mellan orter som har olika styrkor och funktioner kan utveckling ske både lokalt och i Västra Götaland som helhet. Kulturlivet som förenande kraft bidrar till att brygga över gränser.

Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande

För att förändringsarbetet ska bli långsiktigt hållbart behöver invånarna ha möjlighet att vara delaktiga, ha inflytande och kunna bidra till samhällsutvecklingen. Rätten till delaktighet gäller även barn och unga, som ska få möjlighet att delta efter sina egna förutsättningar i frågor som berör dem. Inkludering främjar människors hälsa och stärker demokratin. Vi verkar tillsammans för att så många som möjligt ska få möjlighet att delta i genomförandet av strategin och göra sina röster hörda. Först då kan vårt arbete bidra till Agenda 2030:s övergripande mål att ingen ska lämnas utanför.

Vi experimenterar för att lära, skala upp och implementera

Genom att experimentera och skapa fysiska och digitala test- och demonstrationsplattformar möjliggör vi lärande och innovationskraft för hållbar utveckling. Genom nya arbetssätt, metoder och samverkansformer skyndar vi på utvecklingen inom områden där förändringstakten behöver öka. För att kunna fatta goda och snabba beslut under allt större osäkerhet, behövs olika sätt att hantera beslutsprocesser under kontrollerade former. Att ta risken att misslyckas är en del av lärandet. Samtidigt ska vi ta tillvara det som redan fungerar bra. Då mobiliserar vi för att förverkliga och sprida hållbara lösningar och skala upp insatser som bidrar till att öka omställningstakten.

Vi är alla modiga och förändringsorienterade ledare

Stora förändringar kräver mod. För att öka takten i omställningen krävs gemensamt ledarskap, delat ansvar och strategisk samverkan. Vi behöver alla vara modiga, kreativa och förändringsorienterade och utveckla arbetssätt som vägleder oss i svåra prioriteringar. Vi behöver hjälpas åt att synliggöra, diskutera och hantera synergier och målkonflikter. Vi behöver klara av att vara handlingskraftiga och snabba trots ökad komplexitet. Samsyn, fokus och uthållighet är nycklar för långsiktiga resultat, men vi behöver också ha tillit till andra och varandra, ha mod att ifrågasätta det invanda och beredskap att hantera det oväntade.

Kunskap och lärande

Strategin ska genomföras utifrån aktuell och uppdaterad kunskap om och analys av Västra Götalands utveckling samt länets utmaningar och styrkor i en föränderlig omvärld. Kunskap, uppföljning och utvärdering skapar underlag för gemensamt lärande och behovsmotiverade prioriteringar i arbetet framåt. I en tid med alltmer vilseledande och falsk information blir det särskilt viktigt att värna att utvecklingsarbetet bygger på etablerad kunskap och forskning.

Erfarenheterna från tidigare kriser visar hur snabbt förutsättningarna kan förändras. Därför måste det finnas en bred beredskap. Tillsammans är vi bättre rustade att hantera de regionala följderna av stora internationella kriser, exempelvis pandemier, geopolitiska konflikter, klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald och energi- och livsmedelsförsörjning. Genom att integrera en kontinuerlig risk- och omvärldsanalys i genomförandet av strategin ökar vi den gemensamma beredskapen och handlingsförmågan inför både kända och okända risker och möjligheter. Det hjälper oss att vara modiga och förändringsorienterade ledare.

För att följa utvecklingen i länet presenterar Västra Götalandsregionen kontinuerligt statistik och fakta på både regional och kommunal nivå i interaktiva publikationer med koppling till strategins mål och prioriterade områden. Västra Götalandsregionen har även det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av regionala utvecklingsstrategin och för att möjliggöra ett gemensamt lärande och dialog om behov av prioriteringar framåt. Respektive aktör ansvarar för att följa upp sina insatser.

Ett aktivt och systematiskt arbete krävs för att skapa ett strategiskt lärande av de uppföljningar och utvärderingar som görs.

Västra Götalandsregionen gör en årlig uppföljning av de gemensamma insatser som genomförs för att bidra till strategins mål, de långsiktiga prioriteringarna och inom kraftsamlingarna. Det sker genom att följa och beskriva utvecklingen av ett antal övergripande indikatorer som relaterar till Västra Götalands utveckling i de tre dimensionerna av ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Huvuddelen av indikatorerna som används kommer från de nyckeltal som Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) sammanställt som en del av uppföljningen av Agenda 2030 på kommunal och regional nivå.

Strategin ska ses över minst en gång varje mandatperiod. I översynen som genomfördes 2024–2025 har strategins tvärssektoriella kraftsamlingar för perioden 2021–2025 utvärderats. Utvärderingarna slår fast att strategins kraftsamlingar bidrar till att:

- bygga regional kapacitet och samordning genom att mobilisera aktörer och fungera agendasättande
- öka samordning och samverkan
- rikta resurser, öka kunskap och möjliggöra konkreta insatser.

För att få ett gemensamt lärande behövs fortsatt dialog och att vi tillsammans diskuterar resultat och genomförande. Det bidrar i sin tur till att de samlade resurserna kan nyttjas på ett effektivt sätt i den riktning strategin pekar.

Uppföljning och kunskapsunderlag

Västra Götalandsregionen ansvarar för att kontinuerligt utvärdera och följa upp arbetet med den regionala utvecklingsstrategin. Kunskap, uppföljning och utvärdering skapar underlag för ett gemensamt lärande och behovsmotiverade prioriteringar i arbetet framåt i det samlade regionala utvecklingsarbetet. Ta del av uppföljning, utvärdering och kunskapsunderlag på www.vgregion.se/vg2030

Verktyg och resurser

Vi behöver alla känna ansvar och bistå med kompetens och resurser för att driva på omställningen i strategins riktning. Det är önskvärt att strategins genomförande integreras i våra ordinarie mål- och styrdokument samt att strategins prioriteringar avspeglas i fördelningen av personella och ekonomiska resurser. Tillsammans verkar vi för att växla upp regionala satsningar genom att attrahera finansiering från nationell och EU-nivå till Västra Götaland.

Vi behöver konkretisera strategins innehåll i exempelvis understrategier, handlingsplaner och överenskommelser som hjälper oss samlas kring prioriterade insatser. Ett gemensamt sätt att kommunicera stöttar oss i genomförandet och underlättar dialog, samhandling och kunskapsspridning.

Exempel på verktyg för att genomföra strategin är befintliga och nya samarbeten, olika överenskommelser och ett gemensamt påverkansarbete på nationell och europeisk nivå. Genom en innovations- och hållbarhetsinriktad offentlig upphandling går det att rikta betydande resurser som stödjer omställningen genom nya innovationer, digitala verktyg, produkter och tjänster.

Samverkansplattformar för omställning

Befintliga dialog- och samverkansplattformar är viktiga för att driva på utvecklingsarbetet mellan organisationer och sektorer och för samverkan mellan lokal, regional, nationell, europeisk och internationell nivå. Västra Götalandsregionen ansvarar för att arrangera arenor där vi kan

mötas i samtal över aktörsgränserna, dela kunskap och erfarenheter samt vidareutveckla och konkretisera de områden där vi behöver arbeta närmare varandra. Den årliga konferensen Framtid Västra Götaland är ett exempel på en sådan arena.

Vi behöver även skapa samsyn kring behov och önskad förflyttning inom de områden för kraftsamling som strategin adresserar och få på plats ett mer systematiskt sätt att arbeta tillsammans. Nya digitala och fysiska mötesplatser bör utvecklas och samverkan med andra svenska och europeiska regioner är viktigt inom flera områden. Även samverkan över administrativa gränser behöver utvecklas i olika delar av länet, mellan exempelvis olika kommuner som delar utmaningar och förutsättningar. Samtidigt är det viktigt att fortsätta stötta och värna uppbyggda samverkansstrukturer från de tidigare kraftsamlingarna, så att exempelvis digitalisering och AI kan fortsatt bidra till stärkt genomförande inom strategins olika delar.

En utvecklad samverkan mellan kommuner, kommunalförbund och region är avgörande. Det omfattar ett gemensamt årshjul för politiska samtal mellan regional och kommunal nivå, dialog om insatser, uppföljning och lärande samt prioriteringar framåt i strategins riktning. Kommunala och regionala medel ska avsättas till insatser i delregionerna genom överenskommelser mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden samt Business Region Göteborg.

Västra Götalandsregionens samråd med civilsamhällets organisationer och idéburna offentliga partnerskap bidrar till samlad kunskap från olika perspektiv. Genom kontinuerlig dialog med näringslivet och förmågan till gemensamma beslut kan satsningar och utvecklingsarbete riktas dit de gör mest nytta.

Den breda samverkansplattformen Klimat 2030 som Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen ansvarar för, bidrar till den regionala utvecklingsstrategins prioriterade områden genom konkreta klimatåtgärder i samverkan mellan länets aktörer. Det stärker genomförandekraften i omställningen. Västra Götalandsregionens beslutade koldioxidbudget för Västra Götaland är ett annat verktyg som ska vägleda insatser. Koldioxidbudgeten visar länets utsläppsutrymme, det vill säga hur mycket utsläppen kan behöva minska varje år för att länet ska uppfylla sin del av Parisavtalet.

Gemensamt påverkansarbete nationellt och internationellt
Västra Götaland är en del av ett större nationellt, europeiskt och globalt sammanhang där vår utveckling är beroende av beslut och processer som vi själva inte äger och styr. Vi behöver gå fram gemensamt på nationell och europeisk nivå för att undanröja hinder för Västra Götalands utveckling och skapa förutsättningar för gemensamt prioriterade frågor inom till exempel infrastruktur och elförsörjning.

När vi pekar på samma behov och agerar tillsammans har vi störst chans att göra skillnad. Men det kräver dialog, tillit och förtroende och att vi skapar och medverkar i samverkansstrukturer för att enkelt mobilisera och enas om ett gemensamt västsvenskt budskap. Påverkansarbetet

syftar till att skapa en förflyttning i prioriterade frågor och kräver ett aktivt engagemang på nationell och europeisk nivå. Det kan handla om att skapa förändringar i policyer, regeltolkning och lagstiftning samt om att kanalisera finansiella resurser till Västra Götaland.

Finansiering från nationell och europeisk nivå
Det är nödvändigt att tillsammans verka för ökade ekonomiska resurser till Västra Götaland från nationell och internationell nivå.

Bland EU:s finansiella instrument finns viktiga verktyg för den regionala och lokala utvecklingen, till exempel är programmen inom sammanhållningspolitiken direktanpassade efter västsvenska behov och förutsättningar. Det finns även andra europeiska fonder och finansieringsinstrument som bidrar till att stärka västsvenska aktörer inom områden som infrastruktur, forskning och innovation, hälsa, kultur, kompetensförsörjning, miljö och digitalisering. Dessa resurser är viktiga att ta del av för att öka genomförandekraften i strategins långsiktiga prioriteringar och kraftsamlingar.

Strategi för smart specialisering
Att identifiera och prioritera områden med potential för internationell konkurrenskraft och hållbar utveckling, så kallad smart specialisering, är en del av EU:s regionalpolitik som lägger grunden för satsningar inom EU:s regionalfondsprogram. Smart specialisering är ett verktyg för tillgången till europeiska partnerskap och konkurrensutsatt finansiering på nationell och europeisk nivå. Västra Götalands strategi för smart specialisering anger särskilt kunskapsintensiva områden i Västra Götaland med omställningspotential, där akademin och näringslivet har hög internationell konkurrenskraft och tillväxtpotential.

Så hänger det ihop

Samverkan mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden

Strategin styr, tillsammans med regionfullmäktiges budget, Västra Götalandsregionens satsningar på regional utveckling. Västra Götalandsregionen är ansvarig för att i samverkan utarbeta och besluta om strategin. Västra Götalandsregionens roll är att leda genomförandet genom att samordna insatser och skapa förutsättningar för samverkan. Västra Götalandsregionen ansvarar också för att kontinuerligt utvärdera och följa upp arbetet med strategin och möjliggöra ett gemensamt lärande. Utöver det bidrar Västra Götalandsregionen med egna verktyg och resurser till insatser inom strategins långsiktiga prioriteringar och kraftsamlingar, till exempel genom projektfinansiering. Analyser och sammanställningar av utvecklingen i Västra Götaland uppdateras kontinuerligt av Västra Götalandsregionen.

Beredningen för hållbar utveckling (BHU) är ett politiskt samverkansorgan mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden. Beredningen hanterar frågor som är strategiskt viktiga för Västra Götalands utveckling inom områdena hållbar regional utveckling, kollektivtrafik- och infrastrukturutveckling samt kultur. Styrning och prioriteringar inom den regionala utvecklingsstrategin bereds genom BHU, inför beslut i regionstyrelsen och regionfullmäktige.

Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, Fyrbodals kommunalförbund, Göteborgsregionen samt Skaraborgs kommunalförbund ansvarar för samverkan och gemensamt utvecklingsarbete mellan kommunerna på delregional nivå. De fyra kommunalförbunden arbetar med strategin i samverkan med kommunerna och integrerar den i ordinarie styrning och uppföljning.

Så bidrar strategin till Agenda 2030

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 bidrar till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. Strategin är ambitiös när det gäller att möta Agenda 2030 och FN:s 17 globala hållbarhetsmål utifrån lokal och regional nivå.

Strategin bygger på anpassad integrering av Agenda 2030. Det innebär att de regionala utmaningarna och förutsättningarna har avgjort strategins inriktning och prioriteringar, vilket i sin tur avgör vilka av Agenda 2030:s mål och delmål som strategin direkt och indirekt bidrar till på olika lång sikt.

Genom satsningar på de långsiktiga prioriteringarna och kraftsamlingarna bidrar den regionala utvecklingsstrategin till bättre hälsa och välbefinnande, möjligheter till utbildning och kompetensutveckling samt ökad sysselsättning och förbättrade förutsättningar för företagande och entreprenörskap. Strategin ska samtidigt

stärka allas lika rättigheter och öka inkluderingen samt bidra till en hållbar samhällsplanering med bland annat utveckling av fysisk och digital infrastruktur. Den bidrar också till minskad klimatpåverkan och omställning till en hållbar konsumtion och produktion med satsningar på hållbar industri, forskning, innovation och tillförlitlig och förnybar energi.

När strategin genomförs är det viktigt att vi fortsätter dialogen om och bedömningen av dess bidrag till Agenda 2030. Indikatorer ska användas som relaterar till såväl ekonomiskt, socialt som miljömässigt hållbar utveckling. På så sätt kan vi få en effektiv styrning och uppföljning.

Agenda 2030 betonar samverkan, delaktighet och transparens som förutsättningar för ett framgångsrikt genomförande och för det övergripande målet att ingen ska lämnas utanför. På samma sätt kräver den regionala utvecklingsstrategin kontinuerlig dialog, delaktighet och ett gemensamt ansvar, där samverkan och partnerskap över sektorer och mellan aktörer är en förutsättning.

Vi behöver utveckla former som synliggör eventuella målkonflikter. Då minskar risken att ett mål nås på bekostnad av andra mål. De vägledande principerna fungerar som verktyg för att integrera Agenda 2030 i genomförandet av strategin. Det sker bland annat utifrån

principerna att vi ska öka invånarnas delaktighet och inflytande över samhällsutvecklingen samt ta tillvara olika platser förutsättningar och möjligheter att klara omställningen till ett hållbart samhälle.

Så hänger det ihop

Den regionala utvecklingsstrategin är vår gemensamma strategi för den regionala utvecklingen i Västra Götalands län. Strategin har sin grund i det uppdrag som Västra Götalandsregionen har från regeringen att dels utarbeta och fastställa en regional utvecklingsstrategi för länet, dels samordna genomförandet och uppföljningen av strategin. Uppdraget finns i lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) och förordningen om regionalt utvecklingsarbete (2017:583).

Den regionala utvecklingsstrategin vägleder och samlar kommuner, kommunalförbund, näringsliv, akademi och forskningsinstitut, civilsamhällets organisationer samt Länsstyrelsen och andra statliga myndigheter i det gemensamma arbetet med regional utveckling. Strategin styr, tillsammans med regionfullmäktiges budget, Västra Götalandsregionens satsningar på regional utveckling.

Strategin tar sin utgångspunkt i Vision Västra Götaland – Det goda livet. Det goda livet omfattar en god hälsa hos invånarna, arbete och utbildning, en uthållig tillväxt, trygghet, gemenskap och delaktighet i samhällslivet, en god miljö där vi värnar de förnybara systemen, ett rikt kulturliv och ett samhälle som möter behoven hos barn och ungdomar. Det goda livet förutsätter en hållbar utveckling, där den ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarheten är sinsemellan beroende och förstärker varandra.

Den regionala utvecklingsstrategin bidrar till det regionala genomförandet av internationella, europeiska och nationella utvecklingsstrategier. På global nivå finns Agenda 2030 med 17 globala hållbarhetsmål. FN:s barnkonvention ska omsättas från teori till praktik där barn och unga är delaktiga i frågor som berör och engagerar dem och där de utvecklas utifrån sina unika förutsättningar och förmågor. På europeisk nivå finns sammanhållningspolitiken och EU:s tillväxtstrategier som anger riktningen för en rättvis omställning till en hållbar och konkurrenskraftig ekonomi samt mål och åtgärder för klimatneutralitet fram till 2050. Ett annat ramverk i genomförandet utgörs av den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå (CEMR- deklarationen) liksom strategin Jämställt Västra Götaland 2024–2027 som pekar ut en riktning för jämställdhetsarbetet i länet. På nationell nivå bidrar regionala utvecklingsstrategin till Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030.

Regionala måldokument

Den regionala utvecklingsstrategin samspelar med tre andra regionala måldokument som är antagna av regionfullmäktige. De ska tillsammans bidra till att uppfylla den gemensamma Vision Västra Götaland – Det goda livet. För att öka takten i genomförandet behöver ett mer aktivt samarbete utvecklas inom områden där måldokumentet överlappar och förstärker varandra. Dessa måldokument är:

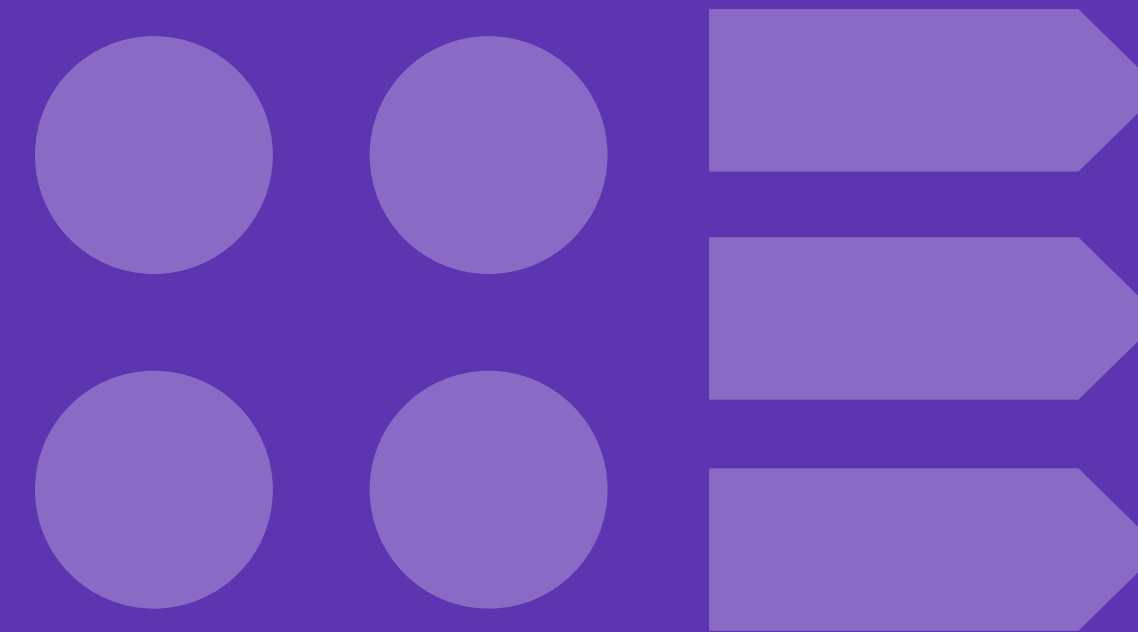
Kulturstrategi Västra Götaland och kulturplan är det övergripande måldokumentet för kultur, demokratiutveckling och civilsamhällesfrågor. Kulturstrategins mål är ”Ett fritt, rikt och starkt kulturliv i hela Västra Götaland” och innehåller ett antal områden där kulturområdet interagerar med övrigt regionalt utvecklingsarbete. Dessa områden är gestaltad livsmiljö, medie- och informationskunnighet (MIK), folkbildning, kultur och hälsa, idrott, kulturella och kreativa näringar och platsutveckling samt bibliotek och läsfrämjande. Kulturstrategin har en särskild del där kulturens bidrag till regional utveckling beskrivs.

Trafikförsörjningsprogam 2026–2029 – Västra Götalands kollektivtrafikstrategi är det övergripande styrdokumentet för kollektivtrafikens utveckling. Trafikförsörjningsprogrammet syftar till att skapa en hållbar och förbättrad tillgänglighet för människor som bor, verkar och besöker Västra Götaland. Den övergripande inriktningen är att utveckla en attraktiv, hållbar och resurseffektiv kollektivtrafik i hela Västra Götaland som bidrar till ett

transporteffektivt samhälle. Kollektivtrafiken ska utvecklas med de tre hållbarhetsdimensionerna i fokus och behöver koordineras med övrig samhällsplanering exempelvis infrastruktur samt lokalisering av bostäder, verksamheter och service.

Strategi för hälso- och sjukvårdens omställning i Västra Götalandsregionen är det övergripande måldokumentet för utvecklingen av hälso- och sjukvården mot en god och nära vård och beskriver arbetet för att möta samhällets ökade behov av hälso- och sjukvård utifrån begränsade resurser. Genomförandet bygger bland annat på tvärspektoriell samverkan. Områden där ett nära samarbete mellan regional utveckling och hälso- och sjukvård behövs är bland annat digitalisering, innovation, hälsa och life science, kompetensförsörjning, förebyggande folkhälsoarbete och tidiga insatser för barn och unga. Arbeta pågår för en ny strategi som planeras ta vid 2028, men då den övergripande riktningen kvarstår kommer ett behov av nära samarbete fortsatt vara aktuellt.

**Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett
föredöme för omställning till ett hållbart
och konkurrenskraftigt samhälle.**

Samarbetsavtal Västsvenska Kemi- och Materialklustret

Detta samarbetsavtal ("Avtalet") ingås mellan:

- **Lindholmen Science Park AB**, 556568–6366, Lindholmsplatsen 1, Box 8077, 402 78 Göteborg, värdorganisationen för Västsvenska Kemi- och Materialklustret ("**Värdorganisationen**"), och
- **Fyrbodals kommunalförbund**, med organisationsnummer 222000-1766, Box 305, 451 18 Uddevalla ("**Organisationen**")

Värdorganisationen och Organisationen kallas nedan gemensamt "**Parterna**" och var för sig "**Part**".

1 Bakgrundsbeskrivning

Västsvenska Kemi- och Materialklustret ("**Klustret**") är ett trippelhelix-samarbete där aktörer från näringslivet, akademi/institut och det offentliga samverkar inom områdena förnybara drivmedel, material och kemi och med den övergripande ambitionen att bidra till en hållbar utveckling och tillväxt. Klustrets styrka består i korskopplingen av aktörer från industribranscher i Västsverige med gemensamma nämnare: förnybara drivmedel, material och kemi. Korskopplingen möjliggör branschöverskridande samarbeten.

Syftet med klustret är att utveckla och stärka samarbetet mellan de organisationer som genom avtal ansluter som deltagare till Klustret ("**Medlemmar**", tillsammans, och "**Medlem**", enskilt) samt initiera och driva forsknings-, innovations- och utvecklingsinitiativ inom områdena förnybara drivmedel, material och kemi ("**Samverkansprojekt inom Klustret**" – vilka beskrivs ytterligare nedan). Klustrets målsättning är också att stärka konkurrenskraften bland Medlemmar samt bidra till ett fossiloberoende Västra Götaland.

2 Åtagande

Organisationen har genom signering av detta Avtal anslutit till Klustret som Medlem och har därmed åtagit sig att fullfölja följande:

Finansiering

Medlemmar medfinansierar Klustret genom en årlig kontant medlemsavgift som följer av Klustrets medlemskategorier, vilka finns på Klustrets hemsida. Organisationen ska betala den årliga medlemsavgiften till Värdorganisationen. Medlemsavgiften erläggs mot faktura kalenderårsvis i förskott. Medlemsavgiften är exklusive VAT och Organisationen ska betala medlemsavgiften inom 30 dagar från mottagen faktura från Värdorganisationen. För att förenkla faktureringsprocessen ska Organisationen proaktivt förse Värdorganisationen med information om:

- Organisationsnummer
- Företagsnamn
- Kontaktuppgifter till kontaktperson (mailadress och telefonnummer)
- Faktureringsadress (samt uppgift om den är digital eller fysisk)
- Purchase Order Number (om sådant krävs vid fakturering)
- Referensnummer eller annan referens

Medlemsavgiften kan komma att justeras och sådana justeringar träder då i kraft, tidigast den 1 januari följande år. Vårdorganisationen ska informera Organisationen om sådana justeringar i skrift senast den 31 mars innevarande år för att ge Organisationen möjlighet att avsluta Avtalet enligt punkt 10 nedan.

Medlemsavgiften kan också justeras om Organisationen växer och därmed omfattas av en ny medlemskategori. Organisationen är då skyldig att informera Vårdorganisationen om sådan utveckling av verksamheten som kan påverka vilken medlemskategori de tillhör.

Varumärkesanvändning

Part får inte nyttja den andre Partens namn, logotyper eller varumärken utan föregående, skriftligt samtycke.

Såsom undantag får dock Part använda den andre Partens namn, logotyp och/eller varumärke (enligt anvisning av denna Part):

- på Klustrets hemsida, för att visa vilka organisationer som är Medlemmar;
- i den utsträckning som krävs för Parten att fullgöra sina åtagandena i detta Avtal, samt
- enligt separat överenskommelse mellan Parterna.

Anställda

Part åtar sig att träffa avtal med sina anställda, konsulter och andra medhjälpare som Part anlitar för att delta i Klustrets verksamhet på sådant sätt att Parten kan uppfylla sina skyldigheter enligt Avtalet. Med de begränsningar som följer av punkten 7 nedan, ansvarar Part gentemot den andre Parten för alla sina medhjälpare som för sig själv.

3 Organisation

Vårdorganisationen har ansvar för utförandet av Klustrets verksamhet. Klustret är organiserat enligt nedan:

Medlemsmöten

Klustrets Medlemmar har årligen flera medlemsmöten där representanter för samtliga Medlemmar kan delta ("**Medlemsmöten**"). Under ett av dessa Medlemsmöten ("**Årsmötet**") väljs en styrgrupp ("**Styrgruppen**") vars befogenheter och ansvar beskrivs närmare nedan och vars mandat sträcker sig till och med nästa Årsmöte. Styrgruppen ska bestå av ledamöter som representerar alla Medlemmar. Vid Årsmötet utses också valberedningen på årlig basis, vilken ska bestå av minst två (2) medlemsorganisationer och där sammankallande Part är Vårdorganisationen. Vid Medlemsmöten kan även andra frågor tas upp som enligt detta Avtal inte kan beslutas av Styrgruppen eller Klusterledningen (enligt definition nedan) – såsom t ex uteslutande av Medlem enligt punkten 11 c) nedan.

Styrgrupp

Styrgruppen är det beslutande organet för Klustret och Styrgruppen beslutar årligen om verksamhetsplan och budget för Klustret, inom ramen för tillgänglig finansiering. Styrgruppen ska också följa upp och stödja Klustrets verksamhet och Klusterledningens (enligt definition nedan) arbete.

Klusterledning

Klustret ska vidare ha en ledning ("**Klusterledningen**"), som utses av Vårdorganisationen och som ansvarar för genomförande av projekt/aktiviteter, kommunikation, administration och ekonomi. Klusterledningen ska framgå av Klustrets hemsida.

4 **Projektavtal**

I anslutning till Klustret kan olika Medlemmar och andra organisationer ("**Projektparter**") driva Samverkansprojekt inom Klustret. För respektive Samverkansprojekt inom Klustret skall däri deltagande Projektparter ingå enskilda projektavtal som reglerar budget, kommunikation, sekretess, rättigheter till resultat, mm (nedan "**Projektavtal**").

5 **Sekretess**

Parterna har rätt att dela innehållet i detta Avtal.

Parterna är överens om att ingen konfidentiell information ska delas inom ramen för deltagandet i Klustret eller annars under detta Avtal. Parterna är dock fria att ingå separata avtal, t ex Projektavtal, som reglerar konfidentiell information vid behov.

6 **Immaterialrätt**

Såsom "**Resultat**" avses ny / nya information, data, slutsatser, kunskap, lösningar, metoder, processer, apparater, material, uppfinningar, formgivningar, mjukvaror, presentationer, rapporter, modeller och samlingar eller kombinationer därav som utvecklats och / eller skapats genom intellektuella insatser. Såsom "**Projekterresultat**" avses Resultat som tillkommer inom ramen för ett Samverkansprojekt inom Klustret av en eller flera av de organisationer som är parter i nämnda projekt ("**Projektparter**"). Såsom "**Klusterresultat**" avses Resultat som tillkommer vid deltagande i något av Klustrets aktiviteter som inte är ett Samverkansprojekt inom Klustret av en eller flera av Medlemmarna och/eller andra organisationer som är knutna till Klustret ("**Klusterparter**").

Äganderätt till Projekterresultat regleras i relevant Projektavtal.

Äganderätt till Klusterresultat tillkommer den eller de Klusterparter som genererat detsamma. Om flera genererat Klusterresultatet tillkommer äganderätten de genererande Klusterparterna i förhållande till insats eller, om insatserna inte går att urskilja och kvantifiera, i lika delar. Förvaltningen av gemensamt ägt Klusterresultat ska avtalas separat mellan delägarna.

Parterna är medvetna om att äganderätten till resultat kan tillfalla enskilda uppfinnare eller upphovsmän anställda hos Part snarare än Parten själv, i enlighet med de regelverk som gäller för respektive Part (t.ex. det s.k. lärarundantaget). I sådana fall ska Part tillse att nödvändiga rättigheter erhålls för att Part ska kunna uppfylla sina förpliktelser enligt detta avtal.

Parterna ger härmed varandra en kostnadsfri, icke-exklusiv, icke-överlåtbar licens till resultat i syfte att genomföra aktiviteter inom ramen för Klustret.

Rätten till Klustrets namn, domännamn och andra kännetecken, vilka har skapats inom Klustret och skyddats immaterialrättsligt ("**Klustrets Kännetecken**") skall förvaltas av Vårdorganisation för Klustret. Om en Medlem registrerar Klustrets Kännetecken såsom egna varumärken eller liknande, som är

avsedda att identifiera Klustret, skall dessa på begäran överföras till Vårdorganisationen vederlagsfritt. Skulle Vårdorganisationen bytas så ska den nya vårdorganisationen erhålla eventuella rättigheter kopplade till Klustrets Kännetecken.

Varken Lag (1904:48 s.1) om samäganderätt eller Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag, ska tillämpas i någon del på samarbetet i relation till Klustret.

7 Skadeståndsansvar

Part som orsakar annan Part skada inom ramen för Avtalet, ska ersätta skadan. Parternas skadeståndsansvar gentemot varandra enligt detta Avtal är begränsat till den årliga medlemsavgiften som Organisationens erlagt för det år under vilket skadan inträffade. Parterna är inte ansvariga för utebliven vinst eller annan indirekt skada eller förlust, inklusive förlust av information.

8 Force Majeure

Underlåtenhet att fullgöra skyldigheter enligt Avtalet får inte åberopas mot en Part under tid då fullgörelsen hindras av omständighet som Parten inte kunna förutse, överkomma med rimliga medel och som annars ligger utanför dennes kontroll (Force Majeure) – såsom t ex lagbud, domstolsavgörande, import- eller exportrestriktion, naturkatastrof, krigshändelse och arbetskonflikt. Det åligger Part som önskar åberopa Force Majeure att skyndsamt underrätta den andra Parten om hindrets uppkomst respektive upphörande.

9 Behandling av personuppgifter

Respektive Part ansvarar för efterlevnad av dataskyddsförordningen (EU 2016/679) inklusive fullgörande av rättigheter och skyldigheter gentemot registrerade samt betalningsansvar för sanktionsavgifter från tillsynsmyndighet och/eller skadestånd från registrerad.

Inom ramen för deltagande i Klustret kan behandling av personuppgifter komma att ske av och mellan Parterna för särskilt angivna ändamål. Om någon av Parterna kan komma att behandla personuppgifter för annan Parts räkning i egenskap av personuppgiftsbiträde, ska berörda Parter ingå ett personuppgiftsbiträdesavtal innan sådan behandling genomförs.

Om två eller flera av Parterna gemensamt fastställer ändamål och medel för inom Klustret förekommande personuppgiftsbehandling på ett sådant sätt att Parterna är att anse som gemensamt personuppgiftsansvariga, ska ett särskilt avtal ingås som reflekterar Parternas inbördes ansvar innan sådan behandling genomförs.

Med anledning av deltagande i Klustret kommer Parterna, i egenskap av personuppgiftsansvariga, att behandla vissa personuppgifter såsom kontaktuppgifter och information i e-postmeddelanden om anställda hos den andra Parten eller andra individer som anlitas av Parterna. Sådan behandling sker endast i den mån det följer av Parternas deltagande i Klustret. Respektive Part ansvarar för att informera de individer vars personuppgifter Part behandlar om denna behandling i enlighet med kraven i dataskyddsförordningen. Vårdorganisationens behandling av personuppgifter framgår av den Privacy Policy som återfinns på Vårdorganisationens hemsida [här](#).

10 Avtalets giltighetstid

Detta Avtal träder i kraft när det behörigen signerats av båda Parter och gäller fram till och med årsskiftet innevarande år. Avtalet förlängs därefter automatiskt med ett (1) år i taget om Avtalet inte sägs upp av endera Part senast den 30 juni innevarande avtalsår. Uppsägningen ska vara skriftlig och ska ställas till den andre Partens angivna kontaktperson som ska bekräfta mottagandet av uppsägningen. Vårdorganisationen ska meddela övriga Medlemmar i Klustret utan dröjsmål.

11 Uteslutning och överenskommelse om Avtalets upphörande

Avtalet får sägas upp av en Part om den andra Parten

- a) begått väsentligt eller upprepade avtalsbrott och underlåtit att vidta rättelse inom trettio (30) dagar efter skriftlig anmodan från den förstnämnda Parten; eller
- b) försatts i konkurs, ställt in sina betalningar, upptagit ackordsförhandling, trätt i likvidation, inlett företagsrekonstruktion eller av annat skäl kan antas vara på obestånd; eller
- c) i de fall övriga Medlemmar beslutar (med enkel majoritet av samtliga Medlemmar) på ett Medlemsmöte att Parten är olämplig för deltagande i Klustret.

Om förutsättningarna för Klustret väsentligen ändras kan Parterna överenskomma att Avtalet ska upphöra att gälla och Klustret avvecklas.

12 Tillämplig lag och tvistelösning

Svensk lag, med undantag för dess lagvalsregler, ska tillämpas på Avtalet.

Tvist avseende tolkning, tillämpning, giltighet och tillämplighet av Avtalet som uppstått i anslutning till Avtalet ska i första hand avgöras genom förhandling mellan Parterna. Tvist ska i andra hand och slutligt avgöras genom skiljedom vid Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut enligt dess regler för förenklat skiljeförfarande alternativt, om institutet självt med beaktande av målets svårighetsgrad, tvisteföremålets värde och övriga omständigheter bestämmer det, dess vanliga skiljedomregler (i vilket fall institutet också ska bestämma antalet skiljemän). Skiljeförfarande ska äga rum i Göteborg, om Parterna inte gemensamt kommer överens om annat.

För verkställighet av klar och förfallen fordran har Part rätt att vända sig till allmän domstol eller annan behörig myndighet för att kräva betalning.

13 Digital signering

Parterna är överens om att verkställa Avtalet genom elektronisk signatur av behöriga företrädare för respektive Part och vardera Part har erhållit en kryptografiskt signerad kopia av Avtalet. Vårdorganisationen kommer att lagra det undertecknade Avtalet i ett elektroniskt arkiv som gör det möjligt för Parterna att ta del av en kopia av detsamma.

Verification

Document ID 09222115557580654400

Document

**Samarbetsavtal avseende Västsvenska Kemi- och
Materialklustret**

Main document

5 pages

Initiated on 2026-06-11 09:48:10 CEST (+0200) by

Precisely e-signing (Pe)

Finalised on 2026-06-16 15:50:16 CEST (+0200)

Initiator

Precisely e-signing (Pe)

Precisely Esign

esign@precisely.se

Signatories

Johan Löfvenholm (JL)

Lindholmen Science Park

johan.lofvenholm@lindholmen.se

The name returned by Swedish BankID was "JOHAN
LÖFVENHOLM"

Signed 2026-06-11 10:11:12 CEST (+0200)

Anna Lärk Ståhlberg (ALS)

Fyrbodals kommunalförbund

anna.lark.stahlberg@fyrbodals.se

The name returned by Swedish BankID was "ANNA LÄRK
STÅHLBERG"

Signed 2026-06-16 15:50:16 CEST (+0200)

This verification was issued by Scrive. For more information/evidence about this document see the concealed attachments. Use a PDF-reader such as Adobe Reader that can show concealed attachments to view the attachments. Please observe that if the document is printed, the integrity of such printed copy cannot be verified as per the below and that a basic print-out lacks the contents of the concealed attachments. The digital signature (electronic seal) ensures that the integrity of this document, including the concealed attachments, can be proven mathematically and independently of Scrive. For your convenience Scrive also provides a service that enables you to automatically verify the document's integrity at: <https://scrive.com/verify>

Granskning av styrning och kontroll

Fyrbodals kommunalförbund

April 2026

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Fyrbodals kommunalförbund genomfört en granskning av styrning och ledning. Granskningens syfte är att bedöma om förbundsdirektionen säkerställer ändamålsenlig styrning och ledning av verksamheten.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att förbundsdirektionen inte helt säkerställer ändamålsenlig styrning och ledning av verksamheten.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
1. Är direktionens övergripande styrning och kontroll över förbundets verksamhet förenlig med vad som anges i kommunallag och förbundsinterna styrdokument kopplat till målstyrning?	Ja	
2. Är ansvars- och arbetsfördelning tydlig inom förbundets organisation avseende målstyrningen?	Delvis	
3. Har direktionen gjort riskbedömning med avseende på vilka mål och uppdrag som kan vara svåra att uppnå och genomföra?	Delvis	
4. Bedriver direktionen tillräcklig uppföljning, utvärdering och rapportering av verksamhetens måluppfyllelse?	Ja	
5. Fattar direktionen beslut om åtgärder vid avvikelser?	Ja	

Rekommendationer

Med utgångspunkt från de iakttagelser och bedömningar som har framkommit i granskningen lämnar vi rekommendationer.

- Att arbetet med att revidera styrdokumentet fortskrider och prioriteras. Det är avgörande att dessa revideras i samarbete med samtliga medlemskommuner.

- Förbundets processer och rutiner för ekonomi- och verksamhetsstyrning kan förtydligas och sammanställas i ett övergripande styrdokument. I ett sådant styrdokument kan relationen mellan förbundets olika organ och styrdokument samt ansvaret mellan politiker och tjänstepersoner förtydligas.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Rekommendationer.....	2
Inledning	5
Granskningsresultat	8
Lagar och regler.....	8
Ansvarsfördelning	12
Riskbedömning	15
Uppföljning, utvärdering och rapportering	17
Beslut vid avvikelser.....	19
Samlad bedömning.....	23
Rekommendationer.....	23
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	24
Kartläggning	26
Bilaga 1.....	29

Inledning

Bakgrund

Fyrbodals kommunalförbund är ett av fyra kommunalförbund i Västra Götalands län. Förbundets uppgift är att arbeta för en mer rationell hantering av mellankommunala frågor, med fokus på samhällsutveckling, utbildning och välfärd. Ytterligare en uppgift är att på uppdrag arrangera kompetensutveckling för medlemskommunerna. Fyrbodals kommunalförbund bildades år 1999. Förbundet har till ändamål att stärka medlemskommunernas intressen och att bidra till regional utveckling av Fyrbodalsregionen. Syftet ska vara att stärka Fyrbodalsregionen och samverka för utveckling och effektivt resursutnyttjande. Dessutom ska kommunalförbundet vara kommunernas part i samverkan och dialog med Västra Götalandsregionen kring tillväxtfrågor. Ett övergripande mål för verksamheten är att stödja och utveckla det kommunala självstyret. Förbundet ska särskilt verka inom följande fokusområden:

- Hållbar tillväxt och utveckling.
- Verksamhetsstöd och intressebevakning.
- Projekt som har till syfte att främja samordning och/eller samverkan inom områdena tillväxt och utveckling samt verksamhetsstöd.
- Ägaransvar för gemensamt ägda bolag och verksamheter

Kommunalförbundet styrs av en direktion, som består av 17 ordinarie ledamöter och 17 ersättare. För direktionen finns en arbetsordning och direktionen fastställer sin egen delegationsordning. Enligt stadgarna ska förbundet precisera sin verksamhet i en treårig verksamhetsplan som årligen revideras. Nu gällande verksamhetsplan är för 2025-2027. I planen anges två förbundsövergripande mål med tillhörande delmål:

1. Ökad attraktionskraft för Fyrbodalsregionen
2. Stödja och utveckla kommunala självstyret

Förbundet har enligt verksamhetsplanen tre insatsområden:

- Regional utveckling
- Kompetensförsörjning
- Velfärdsutveckling

Dessa pekar ut inriktningen av förbundets insatser. Inom dem formuleras delmål med prioriterade insatser. Revisorerna har beslutat att genomföra en granskning med fokus på styrning och ledning av förbundets verksamheter utifrån förbundsordningens målsättning och fokusområden.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet är att bedöma om förbundsdirektionen säkerställer ändamålsenlig styrning och ledning av verksamheten. Följande revisionsfrågor används för att svara mot syftet:

1. Är direktionens övergripande styrning och kontroll över förbundets verksamhet förenlig med vad som anges i kommunallag och förbundsinterna styrdokument kopplat till målstyrning?
2. Är ansvars- och arbetsfördelning tydlig inom förbundets organisation avseende målstyrningen?
3. Har direktionen gjort riskbedömning med avseende på vilka mål och uppdrag som kan vara svåra att uppnå och genomföra?
4. Bedriver direktionen tillräcklig uppföljning, utvärdering och rapportering av verksamhetens måluppfyllelse?
5. Fattar direktionen beslut om åtgärder vid avvikelser?

Kartläggning

Inom granskningen har vi även kartlagt hur förbundet och projekt har påverkats av förändringen i kommunernas bidrag till de så kallade delregionala utvecklingsmedel (DRUM) som delfinansieras av Västra Götalandsregionen. Det har i detta sammanhang även varit relevant att belysa sammanhållningen mellan kommunerna i förbundet samt vilka risker som föreligger inom detta område.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Förbundsordning för Fyrbodals kommunalförbund
- Arbetsordning för Fyrbodals Kommunalförbund

Avgränsning

Granskningen avgränsas till förbundsdirektionen och år 2025. Vidare avgränsas granskningen till att omfatta styrning och ledning i form av arbetet med förbundsordningens målsättningar och fokusområden samt ansvarsfördelningar och riktlinjer för målarbete och uppföljning.

Metod

Inledningsvis har vi gått igenom och analyserat interna styrdokument som är relevanta för granskningens syfte och revisionsfrågorna. Insamlat underlag har kompletterats genom intervjuer med:

- Delar av förbundsdirektionens arbetsutskott
- Ledningen för förbundet
- Cheferna för respektive verksamhet

Vidare har vi genomfört en enkät med direktionens ersättare och ordinarie ledamöter. Totalt skickades 34 enkäter samt två påminnelser. Vi har fått 24 svar vilket innebär en svarsfrekvens på 71%. Vi har fått svar från samtliga kommuner förutom Melleruds kommun. I bilaga 1 presenteras en översikt av samtliga frågor och svar. De svarande har tagit ställning till påstående rörande revisionsfrågorna. Ställningstagandet har skett i en skala:

- Instämmer inte alls
- Instämmer i liten grad
- Varken eller/neutral
- Instämmer i hög grad
- Instämmer helt

Enkätresultaten presenteras i ett diagram som omfattar de 24 svar som har kommit samt den procentuella fördelningen på de olika svarsalternativen.

■ Instämmer inte alls ■ Instämmer i liten grad
■ Varken eller/neutral ■ Instämmer i hög grad ■ Instämmer helt

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Lagar och regler

Revisionsfråga 1: Är direktionens övergripande styrning och kontroll över förbundets verksamhet förenlig med vad som anges i kommunallag och förbundsinterna styrdokument kopplat till målstyrning?

lakttagelser

I Fyrbodals förbundsordning, senast reviderad 2017-03-01, fastställs förbundets syfte, medlemsstruktur, styrning och ekonomiska villkor och listar medlemskommunerna med Uddevalla som säte. Syftet anges vara att stärka medlemskommunernas intressen, främja regional utveckling och fungera som kommunernas gemensamma part i samverkan med Västra Götalandsregionen, med särskilt fokus på hållbar tillväxt, verksamhetsstöd, samordningsprojekt och ägaransvar för gemensamt ägda bolag.

I förbundsordningen anges vidare att förbundsdirektionen årligen ska fastställa en budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt förbundsavgift. Budgeten ska dessutom innehålla en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden. Direktionens budget ska delges förbundets medlemmar senast under oktober månad året före verksamhetsåret.

Senast den 1 april varje år ska förbundsdirektionen ha upprättat förslag till årsredovisning för det gångna verksamhetsåret. Vidare ska direktionen översända delårsrapporten till respektive medlemskommun för behandling i fullmäktige. Direktionen ska fastställa en arbetsordning som reglerar löpande uppföljning av verksamhet, projekt och genomförande av internkontroll.

I arbetsordning, antagen av direktionen 2005-04-01 och senast reviderad 2011-03-24, framgår att det till grund för Fyrbodals Kommunalförbunds åliggande och befogenheter ligger de stadgar som antogs vid bildandet den 1 april 2005. Även det utredningsmaterial som låg till grund för bildandet "Fyrbodals Kommunalförbund – Bakgrund och förslag" ska vara vägledande för förbundet och dess verksamhet.

I de övergripande styrdokumenterna finns ingen tydlig anvisning för internkontroll och endast en begränsad punkt avseende uppföljning. Punkten anger att förbundsdirektören ansvarar för att till direktionen regelbundet redovisa förbundets pågående verksamhet enligt förbundsordningen.

I verksamhetsplan och budget för 2025–2027, beslutad av direktionen 2025-03-28 § 29, anges prioriterade mål, strategier, ekonomiska ramar med inriktning mot hållbar utveckling och ökad attraktivitet i regionen. Verksamhetsplanen baseras på förbundet visionen ”Det goda livet” som omfattar hälsa, arbete, utbildning, trygghet, gemenskap, miljöskydd och uthållig tillväxt. Förbundet ska enligt planen vara en aktör för att stärka regionens attraktionskraft och det kommunala självstyret genom samverkan, effektiv resursanvändning och gemensamma utvecklingsinsatser, organiserade runt fyra geografiska och tematiska hörnstenar: Gränsland, Landsbygder, Vattenrike och ett trekärnigt centrum.

De prioriterade verksamhetsområdena omfattar bland annat regional utveckling med inriktning på hållbar tillväxt, klimat/miljö, infrastruktur, energiomställning samt utveckling av attraktiva livsmiljöer. Vidare betonas kompetensförsörjning genom samverkan mellan utbildningssektorn och arbetslivet, inklusive satsningar på livslångt lärande. Velfärdsutveckling främjas genom forskning, kunskapsutveckling och tidiga insatser för att stärka kommunernas kapacitet att möta framtida behov. Projektarenan syftar till att effektivisera projektledning och säkerställa enhetliga processer. Finansieringen baseras på medlemsavgifter, avtal, projektmedel från EU, statliga bidrag samt resurser från Västra Götalandsregionen.

Beskrivning av projektprocess - Fyrbodals kommunalförbund

Inom förbundet finns ett övergripande styrdokument med beskrivning av projektprocess. I styrdokumentet definieras en standardiserad sex-stepsprocess för projektledning inom Fyrbodals kommunalförbund. Processen omfattar tydliga beslutspunkter, fastställda roller och rutiner för samtliga faser. Faser som utgör processen omfattas av:

1. Fas 1, Projektidé, innebär att en behovsanalys genomförs och en inledande mall fylls i för att säkerställa ett tillräckligt beslutsunderlag för Projektarenagruppen. Gruppen, bestående av representanter från olika avdelningar, har därefter möjlighet att godkänna, avslå eller återremittera den aktuella idén.
2. Fas 2, projektinitiering, innebär att idén utvecklas genom att man undersöker finansieringsmöjligheter, gör en preliminär budget samt tar fram en tydligare beskrivning av projektets mål och förväntade resultat. Därefter beslutar Projektarenagruppen om det ska arbetas vidare med ansökan, genomföra en förstudie eller avsluta projektet.
3. Fas 3, Utredning, genomförs en fördjupad analys eller förstudie där en komplett projektansökan tillsammans med en detaljerad budget upprättas. Projektarenagruppen utvärderar därefter ansökan och kan välja att föreslå att den går vidare till beslut i Arbetsutskottet, begära kompletterande uppgifter eller avslå projektet.

4. Fas 4, etablering av projekt, inleds efter att finansiering har beviljats. Denna fas inkluderar rekrytering av projektledare och medarbetare, integration i relevanta stödsystem, upprättande av både projektplan och projektsida, samt Projektarenagruppens godkännande av projektplanen innan projektet kan påbörjas.
5. Fas 5, Projektgenomförande, ansvarar projektledaren för att planera, genomföra och kontinuerligt följa upp projektet. Eventuella avvikelser hanteras genom nödvändiga justeringar samt regelbunden rapportering till Projektarenagruppen.
6. Fas 6, Projektavslut, innebär framtagande av slutrapport, utvärdering av resultat samt systematisk spridning av lärdomar. Projektarenagruppen granskar slutrapporten och fattar beslut om hur resultaten ska tas till vara, därefter avslutas projektet formellt och dokumentation arkiveras enligt gällande rutiner.

Iakttagelser från intervju

Den årliga processen med verksamhetsplan och budget inleds med en analysvecka i början av året. Strateger tillsammans med chefer analyserar resultat och avvikelser från föregående år. Därifrån arbetas nya eller reviderade mål fram. När bokslutsarbetet för föregående år pågår tas även lärdomar med in i målsättningar och ny verksamhetsplan. De intervjuade anser att det tidigare har varit svårt att klara av dessa två processer samtidigt. Inför 2025 har detta fungerat bättre. Arbetet utgår vidare från en omvärldsanalys och lyfter in aktuella områden i verksamhetsplanen. Inom avdelningarna samlar de in aktuella frågor från strategerna och lyfter i detta i ledningsgruppen. Arbetsplatsen är relativt liten och verksamhetsplanen är närvarande och viktig på arbetsplatsen. I det interna arbetet med verksamhetsplan och budget ingår att involvera chefsnätverk (representanter för olika chefer hos medlemskommunerna) och kommundirektörer samt direktionen. I maj presenteras verksamhetsplan och budget som även skickas på remiss till medlemskommunerna. Verksamhetsplan och budget fastställs av direktionen i oktober.

Under granskningsperioden har arbetet med nästkommande verksamhetsplan och budget för 2027 påbörjats. I intervjuerna uttrycks att det finns en vilja att medlemskommunerna ska vara mer engagerade i detta arbete. Nätverket för ekonomichefer har utvecklat ett årshjul som ska visa just denna involvering. De intervjuade anser att det är viktigt att knyta an mot kommunernas behov i relation till förbundets uppdrag.

Utifrån verksamhetsplanen tar tjänstepersonerna fram handlingsplaner som svarar mot verksamhetsplanen. Varje avdelning tar fram en handlingsplan som stäms av med nätverken med representanter från kommunerna. De knyter an till lokala förutsättningar och behov samt får

inspel och åsikter från medlemskommunerna genom nätverken. Handlingsplanen är inte politiskt beslutad utan endast informerade till direktionen.

För projekten finns projektdirektiv och målsättningar/avsikter som nästa steg för att förtydliga handlingsplanen. Avtal och uppdrag som bedrivs genom avtalssamverkan mellan förbundet och kommuner.

Det finns även så kallade positionspapper som utgör ställningstagande som direktionen beslutar om. Dessa berör viktiga område som förbundet avser att driva. Det har bland annat varit att E45 ska byggas ut. Ytterligare ett inriktningsbeslut är så kallade supportpapper som beslutas av direktionen. Det innebär att en medlemskommun tar ledningen i frågan och förbundet stöttar. Det har till exempel handlat om utveckling och utbyggnad av Uddevalla hamn samt etableringen av en kriminalvårdsanstalt i Åmål. De intervjuade anser att detta är viktiga dokument som ger kommunalförbundet en röst eller en åsikt en specifik fråga.

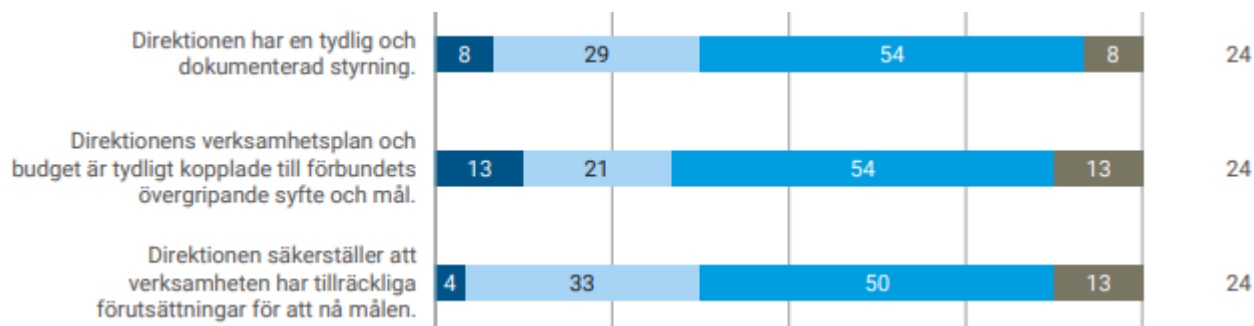
I intervjuer framförs att styrdokumentet håller på att ses över uppdateras eller revideras så att de i större utsträckning är anpassade till dagens omvärld och förbundets verksamhet.

Protokoll

I direktionens protokoll för 2024 och 2025 framgår bland annat följande:

- Direktionen fattar beslut om budget och verksamhetsplan som inkluderar målsättningar, enligt de tidsramar som gäller.
- Direktionen har fattat beslut om internkontroll plan samt följer årligen upp den
- Direktionen får uppföljning och rapportering av ekonomin inom ramen för tertialrapporter, delårsrapporter och årsredovisningen.
- Uppföljning av verksamhetens genomförande och resultat förekommer i protokollen, men den är i huvudsak informations- och rapporteringsorienterad. Den är ofta kopplad till enskilda projekt eller verksamheter. Det förekommer i begränsad utsträckning rapportering kopplad till systematisk måluppfyllelse eller effektbedömning.

Enkätresultat

Det en majoritet som Instämmer eller Instämmer i hög grad i påståendena:

- Direktionen har en tydlig och dokumenterad styrning.
- Direktionens verksamhetsplan och budget är tydligt kopplad till förbundets övergripande syfte och mål.
- Direktionen säkerställer att verksamheten har tillräckliga förutsättningar för att nå målen.

Därefter är fåtal svarande som Instämmer i liten grad. Det är några svarande som Instämmer i liten grad på dessa frågor. Framför allt är det påståendet om att Direktionens verksamhetsplan och budget är tydligt kopplad till förbundets övergripande syfte och mål, som de instämmer i liten grad för.

Bedömning

Är direktionens övergripande styrning och kontroll över förbundets verksamhet förenlig med vad som anges i kommunallag och förbundsinterna styrdokument kopplat till målstyrning?

Ja

Förbundsordningens innehåll uppfyller de krav som framgår av 9 kap § 6 i kommunallagen. Verksamhetens övergripande styrning genom förbundsordning och arbetsordningen efterföljs. Vidare kan vi konstatera att direktionen fattar beslut om budget, verksamhetsplan och internkontroll samt att dessa delar följs upp. I intervjuer framkommer hur arbetsprocessen med mål och budget bedrivs samt att det sker avstämningar med medlemskommunerna.

Ansvarsfördelning

Revisionsfråga 2: Är ansvars- och arbetsfördelning tydlig inom förbundets organisation avseende målstyrningen?

Iakttagelser

I förbundsordning anges att direktionen utgörs av ledamöter utsedda av medlemskommunerna och ansvarar för att utse ordförande, vice ordförande samt ett arbetsutskott för beredning av ärenden. I förbundets arbetsordning anges vidare hur organisationen är uppbyggd, hur beslut fattas och ansvar fördelas mellan direktions presidium, arbetsutskott och förbundsdirektör. I dokumentet klargörs bland annat direktions ledande roll, att en årlig mötestidplan krävs och att ordföranden ansvarar för valet av sammanträdesplats. Det beskriver också presidiets sammansättning och ansvar vid extern representation.

Arbetsutskottet har till uppgift att förbereda ärenden och fatta vissa beslut på delegation. Rutiner för kallelser, dagordningar och protokoll regleras, där justering av protokoll görs gemensamt av ordförande och en ledamot. Ekonomiska förhållanden behandlas i form av eget kostnadsansvar för ledamöters arvoden och ersättningar samt hänvisning till ett särskilt reglemente över vissa kostnader beslutad av direktionen. Det är direktionen som fattar beslut om de övergripande målsättningarna genom verksamhetsplan och budget.

Förbundsdirektionen har beslutat om en delegationsordning som senaste uppdaterades § 66, 2024-09-26. I delegationsordningen framgår de ärendetyper för vilka direktionen har överfört beslutanderätt. Direktionen har beslutat att delegera olika beslutanderätter till bland annat arbetsutskottet, förbundsdirektören, ekonomiansvarig samt verksamhetschefer.

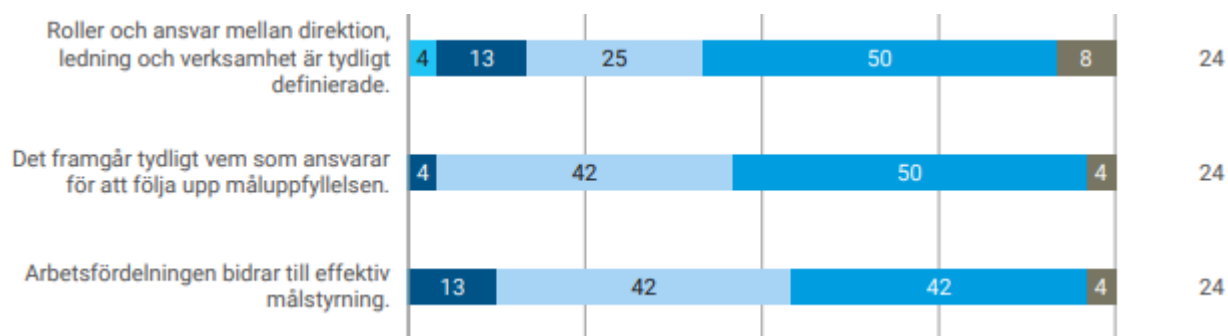
I arbetsordningen anges att förbundet har ett kansli som leds av en förbundsdirektör som inför direktionen svarar för förbundets löpande förvaltning. Det är direktionen som tillsätter förbundsdirektör för att leda kansliets arbete. Vidare anges att direktören ska:

- biträda direktionen i arbetet med övergripande policyinriktning och strategiska frågor
- regelbundet till direktionen redovisa förbundets pågående verksamhet enligt förbundsordningen.
- ansvara för att förbereda, vara föredragande samt följa upp direktionssammanträdena
- verkställa direktionens beslut
- svara för att verksamheten bedrivs enligt lag, avtal, stadgar och arbetsordning för förbundet.
- ansvara för sekreterarfunktionen på direktionen och arbetsutskottet.
- ansvara för att förbundets kungörelser och tillkännagivanden genomförs enligt förbundsordningen.
- enligt särskild delegationsordning besluta i ärenden för direktionen.

Iakttagelser från intervju

Intervjuuppgifter visar att förbundsdirektören har ett centralt operativt ansvar för verksamhet, ekonomi och personal. En översyn av förbundsordningen pågår för att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan medlemmar, politiker och tjänstemän samt klargöra processer för styrning och uppföljning. Förbundsdirektörens arbetsuppgifter är definierade och inkluderar strategiskt stöd till direktionen, redovisning av verksamheten, beredning och uppföljning av möten, verkställighet av beslut samt säkerställande av lag- och avtalsenlig verksamhet. Ekonomiansvaret är organiserat med förbundsdirektören som ytterst ansvarig och ekonomiansvarig som operativt stöd. Avdelningschefer och särskilda ekonomiresurser ansvarar för avdelningsspecifik ekonomistyrning och löpande dialog.

Enkätresultat

När det gäller roller och ansvar är det en majoritet som anser att roller och ansvar mellan direktion, ledning och verksamhet är tydligt definierad. Det finns även svarande som Instämmer i liten grad samt Inte alls instämmer i det påståendet.

Bedömning

Är ansvars- och arbetsfördelning tydlig inom förbundets organisation avseende målstyrningen?

Delvis

I styrdokumenterna framgår tydligt att direktionen beslutar om budget och verksamhetsplan. Det är vidare tydligt vilket ansvar direktören har. Vi kan samtidigt konstatera att handlingsplanerna är ett viktigt dokument för att omvandla övergripande målsättningar till delmål och aktiviteter.

Förfarandet med handlingsplanerna framgår inte i något styrdokument som beskriver hur styrning och ledning ska fungera i förbundet. Förfarandet är nödvändigt för att skapa en tydlig styrning och ledning samt för att omvandla övergripande målsättning till konkret verksamhet. För att tydliggöra denna funktion samt ansvaret för den kan styrdokumenterna utvecklas eller kompletteras.

Arbetsordningen är senast uppdaterad i mars 2011. Förbundet har utvecklats under de senaste 15 åren och det kan vara aktuellt att se över arbetsordningen.

Riskbedömning

Revisionsfråga 3: Har direktionen gjort riskbedömning med avseende på vilka mål och uppdrag som kan vara svåra att uppnå och genomföra?

Iakttagelser

I internkontrollplanen för 2025, inklusive analys av perioden 2022–2024, redogörs för hur internkontrollarbetet ska organiseras och rapporteras till direktionen, som innehar det övergripande ansvaret. Förbundet upprättar årligen en internkontrollplan. Planen är ett verktyg för verksamheten, syftande till att förebygga, identifiera och åtgärda fel eller brister som kan hindra organisationen från att nå sina mål på ett säkert och effektivt sätt. Den ska säkerställa att:

1. Verksamheten är ändamålsenlig och resurseffektiv
2. Information och rapportering om verksamheten och ekonomin är pålitlig och korrekt
3. Verksamheten följer gällande lagar, regler och avtal.

Planen omfattar åtta obligatoriska kontrollmoment som har identifierats genom riskanalysarbetet. Samtliga kontrollmoment inom internkontrollplanen ska följas upp enligt angiven frekvens och metodik, och resultatet av dessa uppföljningar ska rapporteras till direktionen på årsbasis.

Under hösten 2024 har förbundet arbetat systematiskt med uppföljning och korrigering av eventuella avvikelser som identifierats vid internkontroll under perioden 2022–2024.

Risken analysen har genomförts i två steg: först en övergripande analys utifrån de 21 granskningsområden som tidigare ingått i den interna kontrollen, därefter en detaljerad analys av de granskningsresultat som framkommit. Varje kontrollmoment har bedömts avseende risken för påverkan på verksamhetens kapacitet att uppfylla förbundets mål och uppdrag. Resultatet från riskbedömningen har därefter använts för att uppdatera förbundets granskningsområden och kontrollmoment i den nya internkontrollplanen. Detta för att prioritera de största riskerna.

Kommunalförbundet ser behov av att under 2025 öka medvetenheten ytterligare bland förbundets chefer om den interna kontrollens roll som ett verktyg för ledning, styrning och utveckling av verksamheten. Målet är att den interna kontrollen ska integreras i organisationens löpande arbete för att uppnå mål samt för att säkerställa kvalitet och effektivitet – inte en separat aktivitet. Vidare är det även fortsatt viktigt att stärka medarbetarnas förståelse för internkontrollens syfte och deras ansvar för att bidra till en väl fungerande internkontroll på förbundet.

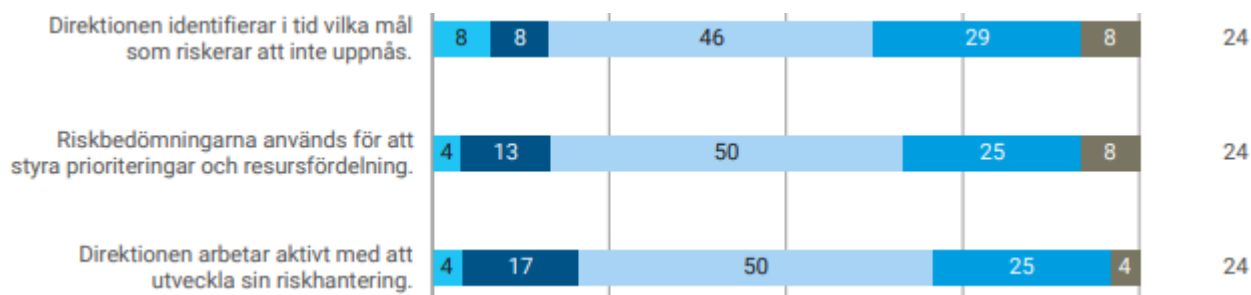
Utöver den interna kontrollen sker uppföljning av mål och verksamhet som rapporteras till direktionen genom två tertialrapporter samt delårs- och årsredovisning. I delårsrapporten presenteras en uppskattning av hur insatsmål och delmål har utvecklats under första halvan av året i relation till planen för året.

Iakttagelser från intervju

I intervjuerna anges att målsättningar och ambitioner de senaste åren har varit realistiska och riktade på områden som förbundet kan agera inom. De intervjuade anser att det har blivit tydligare vad förbundets ansvar och mandat är. Därmed kan målsättningar, budget och handlingsplan bygga på realistiska grunder och ramar. Därmed har det även blivit tydligare att förbundet behöver långsiktiga perspektiv och riktningar. De intervjuade beskriver att flertalet processer och projekt inom förbundets verksamhet är långa. Det innebär att det kan vara svårt att definiera mål på 1-2 års sikt när ledtiderna för exempelvis infrastrukturfrågor kan vara 15-20 år eller mer. Det finns även kortare ledtider i verksamhet och verkställighet genom avtal och praktiskt utförande till exempel gymnasieintag, praktiksamordning. Det handlar även om löpande arbete i näringslivsverksamhet med utveckling av näringslivsklimat och etableringar i kommunerna. Utifrån dessa perspektiv menar förbundsledningen att det är viktigt med indikatorer och uppföljning för att visa aktiviteter och förflyttningar. I detta sammanhang har ledningsgruppen en viktig roll att signalera om aktiviteter och verksamhet inte kommer att vara framgångsrika eller riskerar att inte nå målen.

I intervjuerna beskrivs även att förändringar under de senaste åren har kompletterat förbundets uppdrag utöver det som står i de grundläggande styrdokumentet. Det har tillkommit ytterligare uppdrag från regeringen, myndigheter och regionen som kan vara svåra att hantera utifrån den övergripande reglementet. Det berör bland annat områden som krisberedskap och infrastrukturfrågor. I dessa sammanhang är det inte helt tydligt vad förbundet har för roll och ansvar i relation till länsstyrelsen och kommunerna. Detta påverkar hur förbundet ska prioritera och formulera målsättningar.

Enkätresultat

Inom detta område visar enkätresultaten en spridning i ställningstagandet jämfört med övriga frågor. Det är samlad grupp om ca 50 % som anger varken eller/neutrala till de tre påståendena. Vidare förekommer flera som Instämmer i liten grad eller Instämmer inte alls.

Bedömning

Har direktionen gjort riskbedömning med avseende på vilka mål och uppdrag som kan vara svåra att uppnå och genomföra?

Delvis

Vi kan konstatera att det sker ett systematiskt arbete med att formulera målsättningar och aktiviteter utifrån bland annat tidigare verksamhet, resultat samt omvärldsanalyser. Vidare finns en internkontrollplan som värderar risker och sätter fokus på områden som kan innebära en risk för förbundet. I den regelbundna uppföljningen under året presenteras bedömningar av hur verksamheten presterar i relation till målsättningarna. Samtidigt framkommer i enkäten att delar av direktionens ledamöter och ersätter anser att riskbedömningar och målbedömning är områden som inte fungerar fullt ut tillräckligt.

Uppföljning, utvärdering och rapportering

Revisionsfråga 4: Bedriver direktionen tillräcklig uppföljning, utvärdering och rapportering av verksamhetens måluppfyllelse?

lakttagelser

I protokollsgranskningen framgår att direktionen regelbundet erhåller uppdaterad information från ordförande gällande pågående händelser och förändringar inom verksamheten. Under sammanträdet 2025-03-28 § 30 fick direktionen information om den årliga handlingsplanen, som detaljerar resursfördelning och aktiviteter kopplat till angivna mål. Utöver tertialrapporteringen får direktionen förbundsövergripande ekonomisk information via muntlig presentation av ekonomiansvarig vid fyra tillfällen under år 2025.

Vid den första tertialrapporteringen, 2025-06-12 § 75, konstaterades att förbundets verksamhet under årets första tertial har bedrivits i enlighet med den fastställda verksamhetsplanen för 2025–2027. Verksamhetsplanen omfattar två huvudmål: ”Ökad attraktionskraft för Fyrbodalsregionen” samt ”Att stödja och utveckla det kommunala självstyret”. Bedömningen av måluppfyllelsen är över lag positiv. Rapporten visar att särskilt fokus har legat på att tydliggöra medlemsnyttan i kommunalförbundet. För att stärka detta har flera kunskapshöjande aktiviteter genomförts för

förbundsdirektionen gällande verksamhet, uppdrag och ekonomi. Projektverksamheten har fått ökat utrymme i de politiska rummen och utvecklingsprocesserna inom förbundets projekt-arena har enligt rapporten vidareutvecklats och förbättrats. Förbundet gör bedömningen att god ekonomisk hushållning beräknas uppnås under 2025, baserat på verksamheternas utveckling. Sex delmål följer planen, medan två delmål följer planen delvis. Prognosen för helåret indikerar att förbundets tre finansiella mål förväntas att uppnås.

Delårsrapporten och den andra tertialrapporteringen per augusti bedömer direktionen under sammanträdet §118 2025-10-30 att måluppfyllelsen sammantaget är god.

Delårsrapporten presenterar Projektarenan Fyrbodal som en gemensam plattform där kommunalförbundet samlar allt sitt projektrelaterade arbete, oavsett om det drivs, stöds eller finansieras av förbundet. Målet med arenan är att strukturera samtliga projekt för att skapa en klar överblick, underlätta effektiv styrning av projektportföljen samt synliggöra hur medlemskommunerna samarbetar kring utvecklingsfrågor, både internt och med externa aktörer. Rapporten pekar på att den framtida utvecklingen kan påverkas av medlemskommunernas ekonomiska situation och de ökade kostnaderna som följer av hög inflation.

I rapporteringen framgår att medlemsfinansieringen inte kommer att indexjusteras för 2024 och 2025. I rapporten anges att detta är ett beslut som grundar sig i kommunernas ekonomiska status, vilket i sin tur bedöms få allvarliga konsekvenser för förbundet på lång sikt. Enligt rapporten arbetar kommunalförbundet kontinuerligt med att hålla nere kostnader och att på ett effektivt sätt använda de resurser som finns. Projektverksamheten och den särskilt finansierade verksamheten, som sker genom avtal med bland andra medlemskommunerna, följs noga genom regelbundna avstämningar enligt projektbeslut med ekonom och projekt/verksamhetsansvarig. Förbundet utreder möjligheten till att hyra ut konferenslokaler till externa aktörer för att täcka kostnader förenade med kurs- och konferensdelen av verksamheten för att den inte ska belasta basen.

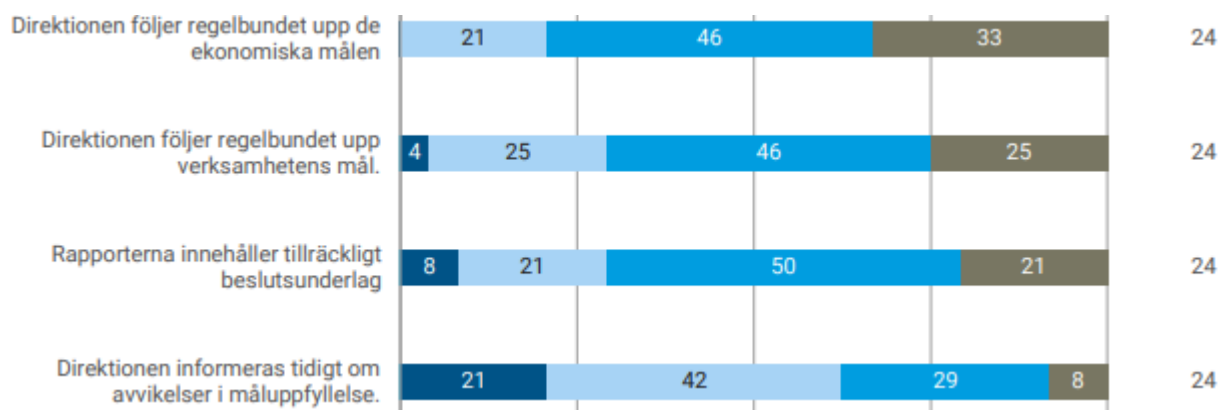
Iakttagelser från intervju

Enligt de intervjuade sker uppföljning genom tertialrapporter som redovisar både ekonomiska och verksamhetsmässiga mål för direktionen. Dessa rapporter används för att identifiera avvikelser samt diskutera relevanta åtgärder. Handlingsplaner uppdateras på årsbasis och specificerar resursfördelningen i relation till treåriga målsättningar. Tidigare har rapporteringen varit omfattande och ibland repetitiv, med information från flera olika nätverk, vilket har försvårat överskådligheten och förståelsen av materialet. Under senare tid har rapporteringsprocessen förbättrats då nätverksrapporteringen anges ha blivit mer strukturerad och direktionsmötena upplevs nu som mer informativa, även om det finns ytterligare potential för effektivisering.

Uppgifterna visar att det finns brister i uppföljningsprocessen gällande uppföljning av medarbetarnas aktivitetsplaner.

I intervjuerna beskrivs vidare att ekonomiansvarig har stående rapportering till arbetsutskottet och direktionen vad gäller ekonomi och verksamhet (verksamhetsplanen). Vidare ange att tertialuppföljning, delårsbokslut och helårsbokslut sker enligt lag och interna rutiner. Däremellan sker rapportering med indikatorer för uppföljningen och bedömning.

Enkätresultat

Enkätresultatet visar att de svarande uppfattar att direktionen regelbundet följer upp de ekonomiska målen. Vad gäller uppföljningen av verksamhetens mål är ställningstagandena inte lika starkt positiva men det är en övervägande majoritet som väljer Instämmer i hög grad eller Instämmer helt. Vad gäller påståendet om att direktionen informeras tidigt om avvikelser i måluppfyllelse är svaren mer spridda där en majoritet har valt Varken eller/neutralt eller Instämmer i liten grad.

Bedömning

Bedriver direktionen tillräcklig uppföljning, utvärdering och rapportering av verksamhetens måluppfyllelse?

Ja

Uppföljning, utvärdering och rapportering sker enligt förbundets rutiner och riktlinjer och omfattar både ekonomi och verksamhet.

Beslut vid avvikelser

Revisionsfråga 5: Fattar direktionen beslut om åtgärder vid avvikelser?

lakttagelser

Av vår protokollsgenomgång framgår att direktionen under sammanträdet 2024-10-31 § 106 gav förbundsdirektören i uppgift att upprätta en konsekvensanalys över förbundets förändrade budgetförutsättningar till följd av Uddevalla kommuns utträde från deltagandet av DRUM, som står för delregionala utvecklingsmedel. Konsekvensanalysen tilldelas direktionen under sammanträdet 2024-12-05 § 129 genom en muntlig föredragning om det aktuella läget av förbundsdirektören. Av analysen framgår att förbundet inte kan fullfölja överenskommelser som tidigare beslutats, vilket skapar ekonomisk osäkerhet. Under sammanträdet 2025-03-28 § 37 undertecknar direktionen därför en ny version av överenskommelse om DRUM år 2025. Av överenskommelsen framgår information gällande, syfte, inriktningar, administrativa rutiner samt redovisning och återbetalning. Av konsekvensanalysen framgår att förbundets budget kommer att påverkas genom en minskning med -20%, vilket omfattar totalt 4,2 mnkr.

I syfte att hantera konsekvenserna som uppstått, framför allt det ekonomiska underskottet, beslutade direktionens arbetsutskott 2024-12-20 om att finansiera underskottet genom att ta anspråk av icke in-tecknade medel från tidigare års DRUM-budgetar om totalt 6,5 mnkr. Vidare beslutade arbetsutskottet om att Uddevalla kommun inte kan delta i nätverk, projekt eller verksamheter som helt eller delvis finansieras genom DRUM under 2025.

Enligt förbundets uppföljning av internkontroll för år 2025 har det gjorts kontroller inom 8 kontrollområden med följande resultat:

- 1. Leverantörsfakturor:** Stickprov har gjorts vid två tillfällen under året, och resultatet visar att utförandet följer både rutinbeskrivning och styrdokument.
- 2. Kundfakturering:** Samtliga stickprovsgranskningar bedömdes vara korrekta, men det konstaterades att en dokumenterad rutinbeskrivning saknas och därför bör upprättas.
- 3. Löner:** Bedömningen visar att utförande följer både rutinbeskrivningen och styrdokumentet.
- 4. Slutredovisning av projekt:** Resultatet visar att flera slutrapporter antingen saknas i diariet eller inte godkännande från finansiären. Bedömningen är därför att rutinen fungerar men behöver vidareutvecklas.
- 5. Representation:** Resultaten visar att det i flera fall saknas både deltagarlistor och angivet syfte, eller något utav dem. Sammanfattningsvis bedöms rutinen fungera men att den behöver utvecklas.

6. Avtalshantering: Kontroll av rutiner för direktupphandling har genomförts genom stickprov två gånger under året, och kontroll av undertecknande av avtal enligt delegation har genomförts en gång under året. Rutiner finns och avtal tecknas enligt gällande delegation, men dokumenterade rutiner behöver uppdateras och revideras under 2026.

7. Företagskort: Bedömningen visar att processen fungerar som beskrivet i rutinen och enligt styrdokumentet, eftersom det finns dokumenterade arbetsrutiner och att kontroll sker när leverantörsfakturer hanteras i fakturasystemet.

8. Uppföljning av projektredovisning DRUM-medel: Kontrollen visar att det finns en dokumenterad rutin, och samtliga stickprov visar att rekvisitioner granskas och följs upp löpande. Bedömningen är därför att rutinen fungerar enligt gällande rutinbeskrivning och styrdokument.

Enligt tjänsteskrivelsen, som hanterades av direktionen under sammanträdet 2026-02-12 § 9, har de identifierade bristerna antingen åtgärdats eller planeras åtgärdas under 2026. Vidare lämnas fyra åtgärdsförslag i tjänsteskrivelsen:

- Upprätta dokumenterad rutin för kundefakturer
- Utveckla rutiner för diarieföring och dokumentation av slutredovisning av projekt
- Revidera och uppdatera dokumenterade rutiner för avtalshantering
- Fortsatt uppföljning av representation för att säkerställa fullständig dokumentation

Uppföljningen visar att rutinen för direktupphandling behöver uppdateras. Direktionen har 2026-02-12 beslutat att revidera och uppdatera dokumenterade rutiner för avtalshantering enligt identifierad brist i internkontroll 2025.

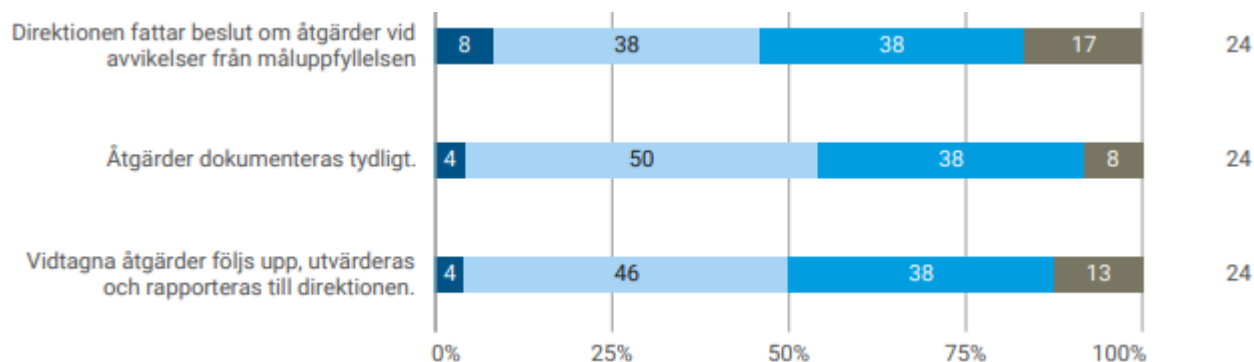
Iakttagelser från intervju

Enligt uppgifter från intervju genomförs uppföljningen via tertialrapporterna tre gånger per år som innefattar ekonomisk analys som potentiellt resulterar i beslut om eventuella åtgärder vid avvikelser, särskilt gällande hanteringen av DRUM-medel.

De intervjuade menar vidare att det förekommer att direktionen efterfrågar mer underlag inom ärenden eller när information lämnas på möten. Det förekommer även att direktionen ger förbundet i uppdrag att genomlys eller utreda specifika frågor och områden.

Flera intervjuade menar att direktionens tydligaste agerande var vid hanteringen av Uddevallas beslut att inte bidra till DRUM-medlen.

Enkätresultat

Svaren på dessa påståenden är framför allt neutrala med en övervikt åt instämmer i hög grad och Instämmer helt.

Bedömning

Fattar direktionen beslut om åtgärder vid avvikelser?

Ja

Vi kan konstatera att direktionen i stort agerar när det identifieras avvikelser från målsättningarna eller vid uppföljning av internkontroll. Det tydligaste exemplet under år 2025 var hanteringen av konsekvenserna av Uddevalla kommuns beslut i anslutning till DRUM-medel. De ekonomiska effekterna identifierades och direktionen vidtog åtgärder.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Fyrbodals kommunalförbund genomfört en granskning av styrning och ledning. Granskningens syfte är att bedöma om förbundsdirektionen säkerställer ändamålsenlig styrning och ledning av verksamheten.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att förbundsdirektionen inte helt säkerställer ändamålsenlig styrning och ledning av verksamheten.

Rekommendationer

Med utgångspunkt från de iakttagelser och bedömningar som har framkommit i granskningen lämnar vi rekommendationer.

- Det kan finnas en diskrepans mellan gällande förbundsordning och arbetsordning i relation till den verksamhet som förbundet idag leder och driver. Styrdokumentet är utformat i en kontext och omvärld som till viss del har förändrats. Vidare har förbundet som organisation fått uppdrag och uppgifter som i de grundläggande styrdokumentet inte tagit fullt ut hänsyn till. Därmed rekommenderar vi att arbetet med att revidera styrdokumentet fortskrider och prioriteras. Det är vidare avgörande att dessa revideras i samarbete med samtliga medlemskommuner.
- Förbundets processer och rutiner för ekonomi- och verksamhetsstyrning kan förtydligas och sammanställas i ett övergripande styrdokument. I ett sådant styrdokument kan relationen mellan förbundets olika organ och styrdokument förtydligas. Vidare kan ansvaret mellan politiker och tjänstepersoner förtydligas.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Är direktionens övergripande styrning och kontroll över förbundets verksamhet förenlig med vad som anges i kommunallag och förbundsinterna styrdokument kopplat till målstyrning?	Ja Förbundsordningens innehåll uppfyller de krav som framgår av 9 kap § 6 i kommunallagen. Verksamhetens övergripande styrning genom förbundsordning och arbetsordningen efterföljs. Vidare kan vi konstatera att direktionen fattar beslut om budget, verksamhetsplan och internkontroll samt att dessa delar följs upp. I intervjuer framkommer hur arbetsprocessen med mål och budget bedrivs samt att det sker avstämningar med medlemskommunerna.	
2. Är ansvars- och arbetsfördelning tydlig inom förbundets organisation avseende målstyrningen?	Delvis I styrdokumentet framgår tydligt att direktionen beslutar om budget och verksamhetsplan. Det är vidare tydligt vilket ansvar direktören har. Vi kan samtidigt konstatera att handlingsplanerna är ett viktigt dokument för att omvandla övergripande målsättningar till delmål och aktiviteter. Förfarandet med handlingsplanen framgår inte i något styrdokument som beskriver hur styrning och ledning ska fungera i förbundet. Förfarandet är nödvändigt för att skapa en tydlig styrning och ledning samt för att omvandla övergripande målsättning till konkret verksamhet. För att tydliggöra denna funktion samt ansvaret för den kan styrdokumentet utvecklas eller kompletteras.	
3. Har direktionen gjort riskbedömning med avseende på vilka mål och uppdrag som kan vara svåra att uppnå och genomföra?	Delvis Vi kan konstatera att det sker ett systematiskt arbete med att formulera målsättningar och aktiviteter utifrån bland annat tidigare verksamhet, resultat samt omvärldsanalyser. Vidare finns en internkontrollplan som värderar risker och sätter fokus på områden	

som kan innebära en risk för förbundet. I den regelbundna uppföljningen under året presenteras bedömningar av hur verksamheten presterar i relation till målsättningarna. Samtidigt framkommer i enkäten att delar av direktionens ledamöter och ersätter anser att riskbedömningar och målbedömning är områden som inte fungerar fullt ut tillräckligt.

4. Bedriver direktionen tillräcklig uppföljning, utvärdering och rapportering av verksamhetens måluppfyllelse?

Ja
Uppföljning, utvärdering och rapportering sker enligt förbundets rutiner och riktlinjer och omfattar både ekonomi och verksamhet.

5. Fattar direktionen beslut om åtgärder vid avvikelser?

Ja
Vi kan konstatera att direktionen i stort agerar när det identifieras avvikelser från målsättningarna eller vid uppföljning av internkontroll. Det tydligaste exemplet under år 2025 var hanteringen av konsekvenserna av Uddevalla kommuns beslut i anslutning till DRUM-medel. De ekonomiska effekterna identifierades och direktionen vidtog åtgärder.

Kartläggning

Effekterna av förändringen i kommunernas bidrag till projektmedel som delfinansieras av Västra Götalandsregionen samt relationen till medlemskommunerna

Kartläggningen baseras på genomförda intervjuer med representanter för förbundsledningen, direktionen och Uddevalla kommun.

Uddevalla kommunen anser att DRUM-medel i ökande utsträckning har knutits till fasta kostnader, andra projekt samt till vissa kommuner eller verksamheter, exempelvis Innovatum i Trollhättan. DRUM-medel har även använts till nätverk som är en del av förbundets ordinarie verksamhet. Uddevalla har reagerat på denna utveckling och med bland annat detta som grund beslutade kommunen att inte bidra till DRUM-medel.

Kommunen har inte lämnat kommunalförbundet, men har internt signalerat till sina tjänstepersoner att engagemanget i förbundet ska balanseras utifrån nytta och tidsåtgång. Representanter för kommunen uppfattar att förbundets internbudget med ordinarie verksamhet riktad till kommunerna och DRUM-medel är för sammanflätade. Det innebär att Uddevalla kommun som medlem inte får del av ordinarie verksamhet när de inte betalar till DRUM (se direktionens beslut längre fram). Vidare framför beskrivs ett fokus på förstudier snarare än genomförande och överföring till ordinarie verksamhet.

I intervjuer anges att medlemsavgiften till förbundet har varit oförändrad under hela mandatperioden. Samtidig finns en uppfattning att förbundet inte har anpassat sin verksamhet och organisation efter detta, vilket har inneburit ett successivt mer ansträngt ekonomiskt läge. I intervjuer framkommer att det finns en uppfattning om att det finns uppbyggt överskott/buffert inom förbundet till följd av DRUM-medel som inte är förbrukade. Förbundsledningen delar inte denna uppfattning utan anger att dessa medel är korrekt redovisade.

När Uddevalla kommun beslutade att inte bidra ekonomiskt till DRUM beslutade direktionens arbetsutskott att inte rikta DRUM-finansierade satsningar till Uddevalla. Förbundet har kartlagt vilka tjänster och insatser som finansieras av DRUM, och beslutat att dessa inte ska vara tillgängliga för Uddevalla kommun. De insatser som inte finansieras av DRUM ska fortsatt riktas även till Uddevalla. Kommunen har begärt ett beslut om att samtliga medlemmar ska ha rätt till ordinarie stöd och nytta från förbundet, oberoende av deltagande i DRUM. Direktionen avslog denna begäran. Beslutet har överklagats till förvaltningsrätten med hänvisning till att Uddevalla inte får del av ordinarie medlemsnytta. Överklagandet gjordes under hösten 2025.

Arbetsutskottets beslut, i relation till Uddevalla, har medfört att anställda inom förbundet behöver analysera olika situationer och insatser utifrån om de finansieras av DRUM eller inte, och agera samt kommunicera i enlighet med detta. Detta beskrivs som en utsatt situation för medarbetarna. Beslutet påverkar även övriga medlemskommuner, som i vissa delar behöver agera utan Uddevallas medverkan, trots att Uddevalla är en av de större kommunerna i delregionen. De intervjuade beskriver att tjänstepersoner regelbundet behöver förklara sitt agerande genom att återkoppla till det politiska beslutet samt anpassa sitt arbete därefter.

Under hösten 2024 fick direktionen i uppdrag att utreda konsekvenserna av Uddevallas beslut att inte betala DRUM-avgift. Utredningen visade bland annat ekonomiska konsekvenser i form av minskade medel och därmed minskad verksamhet. Totalt innebar Uddevallas beslut, tillsammans med bortfall av motprestation från VGR, ett bortfall om cirka 4,2 miljoner kronor.

DRUM-finansieringen består av årliga inbetalningar från kommunerna och regionen, där hälften av medlen ska användas internt och hälften finansiera externa projekt genom utlysningar. Under 2025 minskade den totala DRUM-nivån. Direktionen beslutade att förändringen inte skulle påverka DRUM-verksamheten under 2025, och därför användes överskott från DRUM 2024 för att finansiera DRUM 2025. På så sätt kunde pågående projekt fortsätta enligt plan. Konsekvensen blev att en planerad utlysning för externa projekt inte genomfördes. Flera projekt som var i startfasen kom därför inte i gång, vilket påverkade både dessa projekt och deras övriga finansiärer.

Budgeten för 2025 behövde justeras med kort varsel. Förbundet fick dra ner på funktioner som finansierades av DRUM, och strategifunktioner fick i högre grad arbeta operativt i projekt för att säkerställa finansiering av tjänsterna. Innovatum påverkades också av Uddevallas beslut; de kunde inte längre arbeta med Uddevalla inom DRUM-relaterade insatser, vilket förändrade deras fokus. Eftersom Uddevalla står för cirka 20 procent av befolkningen i Fyrbodal minskade förbundets bidrag till Innovatum med motsvarande andel.

Två avdelningar inom förbundet bedöms vara mer påverkade av DRUM-frågan än övriga avdelningar, vilket har försvårat deras möjligheter att fullgöra sitt uppdrag. I överenskommelserna med VGR ingår att arbeta med hela delregionen, vilket i praktiken innebär att Uddevalla inte omfattas fullt ut i vissa delar. Förbundet har inte fått några tydliga signaler från VGR om att detta utgör ett problem, men frågan är särskilt påtaglig inom kompetensförsörjningsområdet, där regionen har ett uppdrag från regeringen som delegerats till delregionen. Här pågår en dialog mellan förbundet och VGR för att hantera situationen, och denna dialog beskrivs som förenad med viss oro.

Enligt förbundets representanter har förbundsledningen under 2025, på uppdrag av direktionen, fört samtal med Uddevalla kommun i syfte att hitta lösningar framåt. Samtal har förts av bland andra förbundsledning och kompetensförsörjningsstrateg med flera olika parter inom Uddevalla. Utfallet av dessa samtal har varit varierande. Vid sakavstämningen anges att denna bild inte stämmer med den uppfattning som kommunledningen i Uddevalla har om skedet under år 2025. De menar att samtalen framför allt har förts under år 2026.

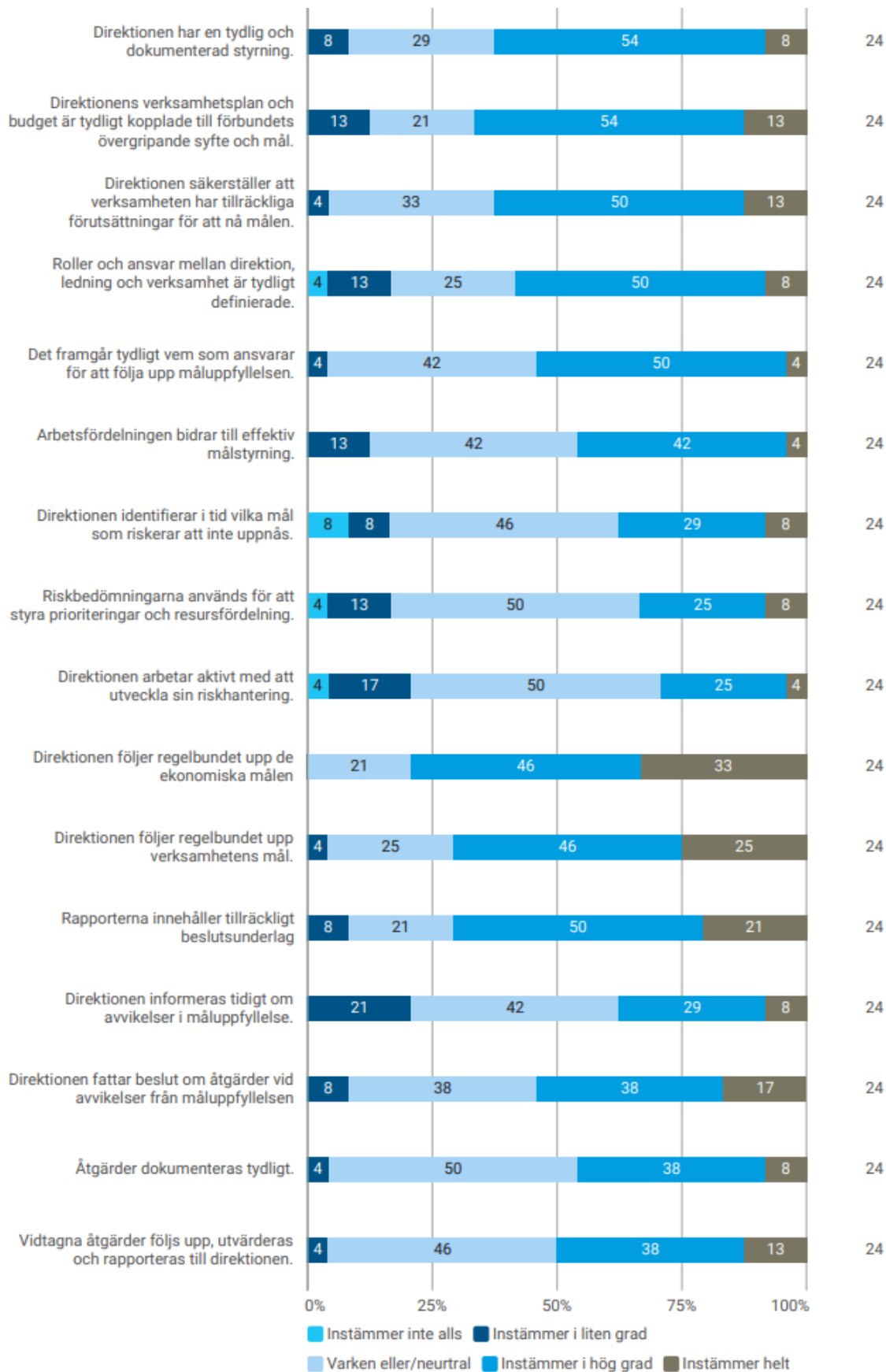
Andra kommuner i förbundet har, enligt de intervjuade, vid vissa tillfällen övervägt liknande ställningstaganden som Uddevalla men har inte agerat. Förbundet har i dialoger framhållit att DRUM är delregionala medel som inte är riktade till enskilda kommuner. Övriga kommuner har inte velat höja sina bidrag för att kompensera för Uddevallas uteblivna DRUM-finansiering eller bortfallet från VGR.

Framåt bedöms DRUM vara under förändring, bland annat genom att överenskommelseperioden föreslås förlängas från ett år till fem år. Detta skulle innebära att ett eventuellt fortsatt utanförskap för Uddevalla får mer långvariga konsekvenser, då kommunen under en längre period skulle stå utan DRUM-finansierade projekt och insatser. Det finns politiska viljor som pekar mot att Uddevalla åter ska delta i DRUM, samtidigt som Uddevalla framhåller att kriterier, uppföljning och rapportering behöver tydliggöras och förbättras.

Uddevallas beslut har väckt frågor bland övriga medlemskommuner om bakgrunden till situationen. Enligt de intervjuade upplevs detta som komplext och har väckt viss oro. Med tiden har ansvaret för situationen i hög grad kommit att kopplas till Uddevalla, samtidigt som kraven på att förbundet ska hitta en lösning tillsammans med Uddevalla har ökat. Det har även uppmärksammats att en enskild kommuns agerande inom DRUM-överenskommelsen kan få konsekvenser för övriga 13 medlemskommuner, medan andra delar av förbundets verksamhet inte är lika starkt påverkade.

Förbundet bedömer att en längre DRUM-överenskommelse om fem år är viktig för att skapa långsiktig stabilitet i verksamheten. Samtidigt konstateras att frånvaron av Uddevalla i vissa delar gör den delregionala samverkan mindre heltäckande. Detta behöver återkommande förklaras för andra kommuner och för näringslivet, vilket medför merarbete och försvårar kommunikationen.

Bilaga 1

2026-04-07

Viktor Prytz

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Fyrbodals kommunalförbund enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 5 november 2026. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

ÄRENDE 19 – Redovisning av delegationsbeslut

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen beslutar att godkänna redovisningen av utförda delegationsbeslut t o m 2026-09-09.

Sammanfattning

Direktionen har beslutat att överlåta viss beslutanderätt till arbetsutskottet, ordförande och tjänstemän enligt gällande delegationsordning. Vid varje mötestillfälle ska förbundet redovisa till direktionen vilka beslut som tagits. Redovisningen medför inte att direktionen får fastställa eller ompröva dessa beslut, direktionen kan dock återkalla delegationen.

Beslutsunderlag

Delegationsbeslut 2026-09-09

Förteckning av delegationsbeslut som är fattade t o m 2026-09-09

Hänvisning till delegationsordning 2024-09-26 §77 :

Diarie-

Datum	Diarie-nummer	punkt	beskrivning	Ärende	Delegat
2026-04-30		2,3,3	Beslut om projekt där förbundets andel av projektets omsättning uppgår till under 250 tkr	Beviljar 100 000 kr i budget för projektet Utvecklingsledare IFO	FrDir
2026-05-22		3,1,1	Beslut om anställning, uppsägning, varsel, lön och andra förmåner för personal inom beslutad verksamhet och projekt	Ekonom tillsvidare	ChVer
2026-05-27		1,1,2	Beslut i ärenden som inte kan anstå till nästa direktions- eller arbetsutskottsmöte och där beslutanderätten inte delegerats till annan	Fullmakt ombud SERN:s årsstämma 2026-05-29	Ordf
2026-05-29		3,1,1	Beslut om anställning, uppsägning, varsel, lön och andra förmåner för personal inom beslutad verksamhet och projekt	VFU-samordnare 25% visstid	<u>ChVäl</u>
2026-06-03		3,1,1	Beslut om anställning, uppsägning, varsel, lön och andra förmåner för personal inom beslutad verksamhet och projekt	Ekonomiansvarig 100% tillsv	ChVer
2026-06-09		3,1,1	Beslut om anställning, uppsägning, varsel, lön och andra förmåner för personal inom beslutad verksamhet och projekt	VFU samordning förlängning visstidsinställning	ChVäl
2026-06-16		2,2,3	Beslut avseende ansökan av projektmedel	SustainGov – Livsmedelsförsörjning i Fyrbodal	Au
2026-06-16		2,2,1	Beslut avseende delregionala utvecklingsmedel	Wargön Innovation: Sort2Scale	Au
2026-06-16		2,2,1	Beslut avseende delregionala utvecklingsmedel	Projektansökan Arena skog 2.0	Au
2026-06-16		2,2,1	Beslut avseende delregionala utvecklingsmedel	Deltagande i centrubildning för klimatomställning	Au
2026-06-16		2,2,3	Ansökan om projektmedel	Deltagande i centrubildning för klimatomställning	Au
2026-06-16		2,2,3	Ansökan om projektmedel	Projekt Local Solidarity Corridor (LoSoCo12)	Au

2026-06-16		2,2,2	Beslut avseende förstudiemedel	Förstudie: Samhandling för grön omställning i Fyrbodol	Au
2026-06-17		3,1,1	Beslut om anställning, uppsägning, varsel, lön och andra förmåner för personal inom beslutad verksamhet och projekt	Förlängning vikariat Hälsökällan	ChVäl
2026-06-17		1,1,2	Beslut i ärende som inte kan anstå till nästa direktions- eller arbetsutskottsmöte och där beslutanderätten inte delegerats till annan	bevilja Drivhuset Fyrbodol 250 tkr i delregionala utvecklingsmedel (förstudiemedel) för förstudie "Drivhuset och ungt entreprenörskap" Stödet lämnas utifrån redovisade, betalda och godkända faktiska kostnader, dock högst 250 tkr. Av den totala finansieringen kan Fyrbodals andel uppgå till högst 53,42%.	Ordf
2026-06-18		3,1,1	Beslut om anställning, uppsägning, varsel, lön och andra förmåner för personal inom beslutad verksamhet och projekt	Handläggare praktiksamordning tillsvidare	ChKom
2026-07-06		3,1,1	Beslut om anställning, uppsägning, varsel, lön och andra förmåner för personal inom beslutad verksamhet och projekt	Processledare	
2026-08-13		1,3,1	Beslut om avslag på begäran om allmän handling eller uppgift ur allmän handling när rätten att ta del av allmän offentlig handling begränsas av lag	lämna ut den senast inkomna ansökan till kommunalförbundets antagningsverksamhet som avser ansökan till anpassad gymnasieskola. Handlingen ska dock avidentifieras (namn, personnummer, adress, telefon, e-post, nuvarande skola) med hänvisning till betydande men som avses i 21 kap 1§ OSL.	ChVer
2026-08-26		3,1,1	Beslut om anställning, uppsägning, varsel, lön och andra förmåner för personal inom beslutad verksamhet och projekt	Handläggare utökning av sysselsättningsgrad	ChKom
2026-08-27		2,2,3	ansökan om projektmedel	Kunskaps- och produktutveckling – lokal fisk i offentliga kök	Au
2026-08-27		2,2,3	Beslut avseende ansökan av projektmedel	PALOMAR (fisheries for fisheries)	Au
2026-08-27		2,2,3	Beslut avseende ansökan av projektmedel	BioDeploy	Au
2026-08-27		2,2,3	Beslut avseende ansökan av projektmedel	OceanSafe	Au
2026-08-27		2,2,1	beslut avseende delregionala utvecklingsmedel	Väcka lusten för STEM	Au

2026-08-27		2,2,3	Beslut avseende ansökan av projektmedel	Projektansökan Samhandling för klimatomställning och hå	Au
2026-08-27		2,2,3	Beslut avseende ansökan av projektmedel	Projektansökan Kompetenslandskap Fyrbodal	Au

ÄRENDE 20 – Nästa möte

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen har tagit del av informationen.

Sammanfattning

Direktionsmötet äger rum den 5 november 2026 i Uddevalla kl. 09,00-16,00

Ärenden enligt årshjul är:

Tema kompetensförsörjning

Delårsrapport 2601-2608

Beslut verksamhetsplan och budget 2027-2029

DKS – delregionalt kollektivtrafik och samhällsplanerarforum

Projektarenan rapporterar